

Nagyiván Község Településterve

Fejlesztési tervi munkarészek
Megalapozó vizsgálat

2025.

Kézirat lezárva: 2025. június 16.

Készítette Nagyiván Község Önkormányzata megbízásából:

Kiszelovics és Társa Kft.
Szolnok, Szántó krt. 52, 5000

Vezető településtervező / ügyvezető:
Kiszelovics Ildikó

2025.

Aláírólap

Vezető településtervező:

Kiszelovics Ildikó
TT-1-16-0238
településmérnök, városépítési
városgazdasági szakmérnök

Közlekedéstervező:

Kovács Ferenc
Tkö-16-0568
Közlekedési vezető tervező

Táj- és zöldfelületi tervező:

Kollányiné Földi Hajnalka
TK 01-5242
okl. kertészmérnök

Környezetvédelmi tervező:

Desics Judit
környezetmérnök,
környezetgazdálkodási, közmű
üzemeltetői, ár – és belvízvédelmi
szakmérnök
MK 16-0706
SZ.K.V.1.1. – Hulladékgazdálkodás
SZ.K.V.1.2. – Levegőtisztaság védelem
SZ.K.V.1.3. – Víz és földtani közeg
védelem
SZ.K.V.1.4. - Zaj és rezgésvédelem

Távközlési tervező:

Puskás Béla
TH-16-0297
Távközlési mérnök

Elektromos energiaközmű tervező:

Verba József
TE – 15-0076
villamosmérnök

Vízközmű tervező:

Décse Sándor Ferenc
16-0573
TV, VZ-TER, VZ-TEL, VZ-VKG

Halmai Ferenc László
16-01000
VZ-TER, VZ-TEL, VZ-VKG

Társadalompolitikai szakértő:

Papp György

Tartalom

1. Nagyiván Község helyzetelemzése és helyzetértékelése összefoglalása	12
a. A vizsgálati tényezőkhez tartozó elemek elemzése	12
b) A vizsgálati tényezőkhez tartozó elemek egymásra hatásuk összevetése.....	13
c) A település adottságainak, lehetőségeinek és a fejlesztés korlátainak az összefoglalása	13
2. A tervezés szempontjából releváns terület meghatározása, vizsgálati térképen történő ábrázolása	15
a) az egyes általános használat szerinti területeket és településrészeket, infrastruktúra-elemeket	15
b) a fejlesztést és rendezést befolyásoló értéket, problémát, védelmet, illetve korlátozást meghatározó elemeket (probléma- és értéktérkép).....	15
c) az intézkedést, beavatkozást igénylő területek lehatárolása.....	16
3. Megalapozó vizsgálat	17
a. Településhálózati összefüggések, térségi és települési kapcsolatok.....	17
b. Területfejlesztési dokumentumokkal való összefüggések	19
Kapcsolódás a Jász-Nagykun-Szolnok Vármegye Területfejlesztési Konceptiójához és Programjához	19
Jász – Nagykun – Szolnok Megye - 2021-2027	19
c. Területrendezési követelmények	21
d. Tervi előzmények, érvényes településfejlesztési döntések és azok érvényesülése.....	31
e. A település demográfiai helyzete	32
Demográfia, népességmozgalom	32
Nemzetiségi összetétel	36
Képzettség	36
Digitális jártasság.....	37
Foglalkoztatottság	37
Lakásállomány	39
f. A település humán infrastruktúrája, közszolgáltatások	40
Oktatás-nevelés	40
Egészségügyi közszolgáltatások.....	42
Szociális közszolgáltatások	42
Közösség, művelődés, kultúra	45
Esélyegyenlőség biztosítása	45
g. A település gazdasága	46
A település gazdasági súlya, szerepköre	46
Mezőgazdaság	47
Ipar.....	49
Szolgáltatási szektor	50
A gazdasági szervezetek jellemzői, fontosabb beruházásai települést érintő fejlesztési elképzelése	51
Munkaerő képzettsége.....	51
K + F + I	52
Üzleti infrastruktúra	52
h. Az önkormányzat gazdálkodása, településüzemeltetés.....	53
Költségvetés	53
Az önkormányzat intézményrendszere.....	54
Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége	54
Széchenyi Terv Plusz (2021-2027.) projektje(i)	55
Foglalkoztatáspolitikai	56
Lakás- és helyiséggazdálkodás.....	57

Energiagazdálkodás	57
Településüzemeltetési szolgáltatások	57
i. Településrendezési, településszerkezeti vizsgálat	58
Területfelhasználás vizsgálata	58
A település szerkezete, a helyi sajátosságok vizsgálata	61
Az ingatlan-nyilvántartási adatok alapján, termőföld esetén a művelési ágak és a minőségi osztályok	64
Beépítésre szánt és beépítésre nem szánt területek	64
Funkció vizsgálat (intézményi ellátottság, funkcionális és ellátási kapcsolatok)	69
Alulhasznosított barnamezős területek	72
Konfliktussal terhelt (szlömösödött, degradálódott) terület	72
A telekstruktúra vizsgálata	72
Telekmorfológia és telekméret vizsgálat	72
Tulajdonjogi vizsgálat	74
Önkormányzati tulajdon kataszter	74
Az épületállomány és a környezet geodéziai felmérése	77
Az építmények vizsgálata	77
Településkarakter, helyi sajátosságok: utcakép, térarány, jellegzetes épülettípusok	79
j. Az épített környezet és az építészeti örökség vizsgálata	81
Településszerkezet történeti kialakulása, történeti településmag	81
Régészeti terület, védett régészeti terület, régészeti érdekű terület	82
Védett épített környezet, a helyi, egyedi arculatot biztosító építészeti jellemzők	86
Világörökségi, és világörökségi várományos terület	86
Műemlék, műemlékegyüttes	86
A műemlékvédelem sajátos tárgyai: a történeti kert, temető és temetkezési emlékhely	88
Műemléki terület, történeti táj, műemléki jelentőségű terület, műemléki környezet	89
Nemzeti emlékhely	89
Helyi védelem	89
Nagyiván településképi szempontból meghatározó területei	89
Az épített környezet konfliktusai, problémái	91
k. Környezetiállapot-jellemzők	92
Talaj	92
Felszíni és felszín alatti vizek	93
Levegőtisztaságvédelem	97
Zaj- és rezgésterhelés	98
Sugárzás védelem	99
Hulladékkezelés	100
Vizuális környezetterhelés	101
Árvízvédelem	102
Fennálló környezetvédelmi konfliktusok, problémák	104
Természetvédelem	104
Megújuló energiaforrások alkalmazása, környezettudatos energiagazdálkodás, egyedi közműpótlók	106
l. A táji és természeti adottságok és örökség, jellemző tájkarakter, zöldinfrastruktúra-hálózat	108
m. Közlekedés	127
n. Közművesítés, elektronikus hírközlés, csapadékvíz-gazdálkodás	132
Energiagazdálkodás és energiaellátás (villamos energia, közvilágítás, gázellátás távhőellátás és más ellátórendszerek)	151
Megújuló energiaforrások alkalmazása, a környezettudatos energiagazdálkodás lehetőségei	153
Az önkormányzati intézmények energiahatékonysági értékelése	153

o. Katasztrófavédelem, a területek használatát, építési tevékenységet befolyásoló vagy korlátozó tényezők	154
Sugárzás védelem	154
Árvízveszélyes területek	154
Belvízveszélyes területek.....	154
Mély fekvésű területek.....	155
Árvíz és belvízvédelem	155

Ábrajegyzék

1. ábra: Jász - Nagykun - Szolnok megye stratégiai célrendszere.....	20
2. ábra: Nagyiván lakónépesség számának alakulása.....	33
3. ábra: Lakó és állandó népesség viszony - Nagyiván	34
4. ábra: Természetes szaporodás, fogyás (ezrelék).....	34
5. ábra: Vándorlási egyenleg (ezrelék).....	35
6. ábra: Lakások építési időszakai	39
7. ábra: Lakások falazatuk szerint	39
8. ábra: Regisztrált vállalkozások száma ezer lakosra (db)	46
9. ábra: Regisztrált őstermelők száma (fő).....	47
10. ábra: Közfoglalkoztatottak átlagos létszámának alakulása	56
11. ábra: Villamosenergia főbb adatai	151
12. ábra: Az egy fogyasztási helyre jutó éves villamosenergia fogyasztás	152

Térképjegyzék

1. térkép: Nagyiván Község elhelyezkedése.....	17
2. térkép: Nagyiván Község elhelyezkedése a megyében	18
3. térkép: Nagyiván az Országos Területrendezési Terven	21
4. térkép: Ökológiai hálózat magterület övezete.....	22
5. térkép: Erdők övezete.....	22
6. térkép: Ökológiai hálózat pufferterületének övezete	23
7. térkép: Erdőtelepítésre javasolt övezet	23
8. térkép: Tájvédelmi terület övezet	24
9. térkép: Vízminőségvédelmi övezet	24
10. térkép: Térségi szerkezeti terv	25
11. térkép: MTrT 3.1. Ökológiai hálózat övezete	26
12. térkép: MTrT 3.3. Erdők, erdőtelepítésre javasolt terület övezete	26
13. térkép: MTrT 3.3. Erdők övezete	27
14. térkép: MTrT 3.4. Tájvédelmi terület övezete.....	27
15. térkép: MTrT 3.5. Világörökségi és világörökségi várományos területek övezete	28
16. térkép: MTrT 3.6. Vízminőség - védelmi terület övezete	28
17. térkép: MTrT 3.9. Ásványi nyersanyagvagyon övezete	29
18. térkép: MTrT 3.10. Rendszeresen belvízjárta terület övezete	29
19. térkép: MTrT 3.15. Pusztai tájgazdálkodás övezete	30
20. térkép: Lakónépesség változása 1980 és 2022 között.	32
21. térkép: Legfeljebb általános iskolai végzettségűek aránya	37
22. térkép: A munkanélküliek aránya a 15–64 éves népességen belül.....	38
23. térkép: Tartós betegséggel élők aránya	44
24. térkép: Területfelhasználási vizsgálat (belterület) (Tf-2).....	59
25. térkép: Területfelhasználási vizsgálat (közigazgatási terület) (Tf-1.).....	60
26. térkép: I. Katonai felmérés (1763-1787)	61
27. térkép: II. Katonai felmérés (1806-1869)	62
28. térkép: Nagyiván község belterületének szerkezete	63
29. térkép: Nagyiván község közigazgatási területének szerkezete	64
30. térkép: Hortobágyi Nemzeti Park területe.....	67
31. térkép: Telekterület méret (belterület) (TM-1).....	73

32. térkép: Önkormányzati tulajdonú területek I. (közigazgatási terület) (OT-1)	75
33. térkép: Önkormányzati tulajdonú területek (belterület) (OT-2)	76
34. térkép: Lelőhelyek.....	85
35. térkép: Nagyiván településképi szempontból meghatározó területei – 1. Belterület – Átéptető településrész.....	90
36. térkép: Nagyiván településképi szempontból meghatározó területei – Hortobágyi Nemzeti Park. 91	
37. térkép: Nagyiván település topográfiai elhelyezkedése	92
38. térkép: Nagyiván külterületi részén húzódó csatornák	95
39. térkép: Nagyiváni árvízi tározó.....	103
40. térkép: Nagyiván környezetében lévő Natura 2000-es területek	106
41. térkép: Ökológiai hálózat magterülete és puffer területe	113
42. térkép: Tájvédelmi terület övezete és a Világörökségi területek	114
43. térkép: Pusztai tájgazdálkodás övezete	117
44. térkép: Nagyiván erdészeti adattár alapján nyilvántartott erdői	117
45. térkép: Nagyiván erdőtelepítésre javasolt és erdők területe övezete	118
46. térkép: Rendszeresen belvízjárta terület övezete.....	119
47. térkép: Vízminőség-védelmi terület övezete	119
48. térkép: Táj- és természetvédelmi adottságok vizsgálata (TJ-1).....	120
49. térkép: Belterületi zöldinfrastruktúra vizsgálat.....	126
50. térkép: Közlekedési vizsgálat (K-1).....	130
51. térkép: Közlekedési vizsgálatII. (Belterület) (K-2).....	131
52. térkép: Földesi és Társa 2002 Kft. (szolgáltató)	133
53. térkép: Magyar Telekom Nyrt. (szolgáltató)	133
54. térkép: Hírközlési vizsgálat (közigazgatási terület) (A-1.).....	134
55. térkép: Hírközlési vizsgálat (belterület) (A-2).....	135
56. térkép: Vízközművek – Vízgazdálkodás, felszíni vizek, belvíz- és árvízvédelem (VK-3.).....	138
57. térkép: Vízközművek – ivóvíz ellátás (VK-1)	139
58. térkép: A nagyiváni vízműutak hidrogeológiai védőterülete	140
59. térkép: Nagyiván térségének vízrajza.....	144
60. térkép: Pálfi féle belvíz veszélyeztetettség, illetve belvíz gyakorisági térkép	145
61. térkép: Vízközművek – belterületi csapadékvíz elvezetés (VK-2).....	150

Táblázatjegyzék

1. táblázat: A Tiszafüredi járás települései.....	17
2. táblázat: Megyei Területfejlesztési Program céljai.....	19
3. táblázat: Népességszám alakulása a régió, vármegyei, járási és települési szinten	32
4. táblázat: Nagyiván fő demográfiai adatai	33
5. táblázat: Nagyiván lakónépességének korösszetétele (2022. évi népszámlálás)	35
6. táblázat: Állandó népesség korösszetétel nemeként (2022. évi népszámlálás)	35
7. táblázat: Egyetemi, főiskolai végzettségge rendelkezők aránya (2022. évi népszámlálás)	36
8. táblázat: Digitális tevékenység végzése (2022. évi népszámlálás)	37
9. táblázat: Munkanélküliségi adatok az elmúlt időszakban	38
10. táblázat: Kossuth Lajos Gimnázium és Általános Iskola tagintézményei.....	41
11. táblázat: Tiszafüred Kistérség Többcélú Társulás Szociális Szolgáltató Központ nagyiváni feladatvégzései	43
12. táblázat: Önkormányzati szociális ellátási formák	43
13. táblázat: Egy lakosra jutó SZJA adóalapot képező belföldi jövedelem (eFt)	46
14. táblázat: Gazdasági aktivitás (2022. évi népszámlálás).....	47

15. táblázat: A mezőgazdálkodás főbb adatai	49
16. táblázat: Jelentősebb foglalkoztatók a településen.....	50
17. táblázat: Az Önkormányzat 2022. évi költségvetésének főbb adatai	53
18. táblázat: Közfoglalkoztatásban részt vevők átlagos létszáma	56
19. táblázat: Művelődési ágak szerinti osztályozás.....	64
20. táblázat: Régészeti lelőhelyek listája.....	84
21. táblázat: Műemlékek listája	86
22. táblázat: Művelési ágak	93
23. táblázat: Zónacsoport a szennyező anyagok szerint	97
24. táblázat: Kunhalmok Nagyiván határában	112
25. táblázat: Zöldfelületek	123
26. táblázat: Villamosenergia főbb adatai.....	151

Képjegyzék

1. kép: Óvoda épülete.....	40
2. kép: Állattartó telep épülete.....	48
3. kép: Vendégház épülete	51
4. kép: A nagyiváni piac épülete	52
5. kép: Önkormányzati Hivatal címer	54
6. kép: Minibölcsőde épülete.....	58
7. kép: Lakóházak.....	65
8. kép: Volt Ipartelep(egykori Horváth Hús Kft.)	66
9. kép: Majorok.....	66
10. kép: Kegyeleti park.....	67
11. kép: Sportpálya	67
12. kép: Gémeskút	68
13. kép: Gyümölcsös ültetvény	68
14. kép: Települési temető	68
15. kép: Kereskedelmi egység.....	69
16. kép: Hat Szín Virág Óvoda épülete	69
17. kép: Iskola épület	70
18. kép: József Attila Művelődési ház	70
19. kép: orvosi rendelő	70
20. kép: Idősek napközi otthona.....	71
21. kép: Szent József Otthon.....	71
22. kép: Lakóházak (tetőidomok).....	79
23. kép: Szent József Idősek Otthona	79
24. kép: Lakóházak.....	80
25. kép: Görbe csárda (Nagyiván Fő út 95., hrsz: 21.).....	87
26. kép: Keresztelő Szent János Születése Római Katolikus templom (Nagyiván, Fő út 67., hrsz: 1.)	87
27. kép: Harc – halmi temető	88
28. kép: Kápolna a Sarkadi temetőben	88
29. kép: Nagyiván táji környezet.....	111
30. kép: Bürok halom.....	112
31. kép: Hortobágyi Nemzeti Park Tájháza a nagyiváni puszta szélén	114
32. kép: Daruvonulás Nagyiván felett.	114
33. kép: Jellegzetes sziki legelő.....	115
34. kép: A falu északi szomszédságában lévő vízállásos mozaikos terület	115
35. kép: Gyümölcsös	116
36. kép: Hősök tere: emlékmű és játszótér.....	123
37. kép: Szent József idősek otthona és az általános iskola kertjei	124
38. kép: A felújított templomkert Fő utcai és Kismező utcai kertrésze a szabadtéri áhítatok színhelye.	124
39. kép: Mini bölcsőde és a sportpálya zöldfelülete	124
40. kép: A Sarkadi temetőkert új urnafal és a Harchalmi kegyeleti park.....	124
41. kép: Fő utca dekoratív növénycsoportjai.	125
42. kép: Nagyiván zöldinfrastruktúra hálózati elemei Petőfi utca fasora, és a település nyugati határában lévő fásítás.....	125
43. kép: Buszmegálló Nagyiván Községben.....	128
44. kép: A nagyiváni vízmű.....	137

1. Nagyiván Község helyzetelemzése és helyzetértékelése összefoglalása

a. A vizsgálati tényezőkhez tartozó elemek elemzése

A Megalapozó vizsgálati munkarészben a településtervek tartalmáról, elkészítésének és elfogadásának rendjéről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 419/2021. (VII. 15.) Korm. rendeletben rögzítettek és a tervezői gyakorlat szerinti szempontok alapján készült el Nagyiván Község helyzetelemzése, helyzetértékelése. A legfőbb vizsgálati tényezőkhez tartozó összefoglaló jellegű megállapításokat az alábbiakban ismertetjük:

Településhálózati szerep

Nagyiván község Jász-Nagykun-Szolnok vármegye keleti határa mentén, két alföldi középtáj – a Hortobágy-vidék és a Közép-Tisza-vidék – egymástól sokban eltérő területének a határán, a Tiszafüred – Kunhegyesi - sík és a Hortobágy peremén fekszik. A legközelebbi kisvárosok (Tiszafüred, Karcag) 25-30 km távolságban vannak, a vármegyeszékhely (Szolnok) és a szomszédos vármegyeszékhely (Debrecen) pedig mintegy 75-80 km-re található. A település a 33-as és a 34-es számú másodrendű főútvonalak felől egy alsórendű bekötő illetve összekötő út segítségével közelíthető meg. Vasútvonal nem érinti, a település közlekedési szempontból zsáktelepülés: a Nagyiván-Tiszafüred közötti rendszeres autóbuszjáratok révén viszont bekapcsolódik az ország tömegközlekedési rendszerébe. Közigazgatási szempontból a Tiszafüredi járáshoz tartozik.

Jász-Nagykun-Szolnok Vármegyei Közgyűlés 22/2024 (V.24.) számú határozatával elfogadott Jász-Nagykun-Szolnok Vármegyei Területfejlesztési Program 3.0. 2021 – 2027. hatályos verziója a vármegye településeit fejlesztési szintjük alapján három kategóriába (1. Feltörekvő települések; 2. „Átmeneti zóna” települések; 3. Fejlesztendő települések) sorolja; Nagyiván Község a fejlesztendő települések közé tartozik.

A vármegyében Nagyiván kisebb léptékű turisztikai potenciállal bír, Nagyiván Községben is egy vonzerőre, vagy egy objektumra épülő tevékenységként mutatható be a turizmus jelenléte, de az húzó ágazatként nem azonosítható be.

Fontos, hogy Nagyiván a pusztai tájgazdálkodás övezetébe tartozó, amely a település identitásában is megmutatkozó elem.

Demográfiai folyamatok

Nagyiván esetében is tendencia szerű lakosságszám csökkenés mutatható ki. A 2022. évben lebonyolított országos népszámlálás tekinthető a legfrissebb, nem továbbvezetett értékeket bemutató felmérésnek, amelynek időpontjában (2022. október 01. nappal) a település lakónépességének száma 1.026 fő volt. A továbbvezetett adatok alapján a 2024. január 01. napi eszmei időpontban ez az érték is csökkent 1.018 főre. Nagyiván esetében kiemelten a település elöregedése tekinthető ennek indokának. A településen alacsony a felsőfokú végzettségűek aránya.

Humán infrastruktúra

A településen az alapfokú igazgatási intézményhálózat megtalálható. A közép- és felsőfokú intézményeket Tiszafüreden, valamint Szolnokon, Debrecenben vagy Egerben veszik igénybe a nagyiváni polgárok. Nagyiván Községben az óvodai ellátás fenntartója az Abádszalóki Református Egyházközség (5241 Abádszalók, Kölcsey Ferenc út 4). A Kossuth Lajos Gimnázium és Általános Iskola Nagyiváni Általános Iskolája a település egyik központi intézménye. Mivel a település a Hortobágyi Nemzeti Park szélén található, ez remek lehetőséget biztosít több területen is, többek között a környezetismeret, a biológia tantárgyak oktatása során, valamint természetvédelmi szakkör létrehozásában és működésében. Az általános iskolai nevelés-oktatás a tagintézményben nyolc évfolyamon, évfolyamonként egy-egy osztályban történik, a településen háziorvosi ellátás vehető igénybe.

településen 1 fő háziorvos végzi a háziorvosi teendőket. Nagyiván Község Önkormányzata a gyermekjóléti szolgáltatást társulás útján biztosítja.

A Tiszafüredi Kistérség Többcélú Társulás Szociális Szolgáltató Központ Nagyiván Községben a Fő út 70. szám alatt (illetve a mini bölcsőde tekintetében a Fő út 98/a. alatt) található meg.

Kunhegyes Városi Könyvtár és Közművelődési Intézmény Nagyiváni telephelye 5363 Nagyiván, Fő út 68. (művelődési ház és könyvtár ez utóbbi mozgókönyvtárként van működtetve). Az épület a kulturális és könyvtári tevékenységhez megfelelően kialakított.

Helyi gazdaság

A településen meglévő humán-erőforrás jellemzője, hogy képzettsége, szakismerete alapján meglehetősen tagolt, sokszínű. Nagyiván Község nem rendelkezik jól használható mezőgazdasági területekkel. A település külterületének igen jelentős részét a Hortobágyi Nemzeti Park területei teszik ki. A kiadáscsökkentés és a részmunkaidős termelés még sokáig fenn fogja tartani a családok önellátására irányuló ház körüli kistermelést.

A regisztrált vállalkozások száma relatíve magas, fajlagosan magasabb, mint a járási átlag, a vármegyei átlagtól elmaradó. Azonban a helyi gazdaság szerkezete a mikrovállalkozások és őstermelők dominanciáját mutatja.

Lakásállomány, épületállomány, épített környezet

A 2022. népszámlálás eredményei szerint Nagyiván Községben található 493 lakásból 389 darab lakott, a nem lakott lakások aránya magas (104 darab). A lakásállomány 40%-a 1961–1980 között épült, további 31,6%-a 1981–2000 között; az elmúlt két évtizedben igen alacsony az új építésű lakóházak, lakások építési aránya. A lakások közel 40%-a vályog, sár falazatú. A komfort nélküli lakások aránya magas, 9,94%.

b) A vizsgálati tényezőkhez tartozó elemek egymásra hatásuk összevetése

Jelen Megalapozó vizsgálatban Nagyiván Község több szempont szerint, számos vizsgálati tényező elemzése által került bemutatásra. Az egyes szempontok kidolgozása során felmérések, adatgyűjtések történtek, szükség szerint vizsgálati térképek kerültek kidolgozásra.

A település korábbi fejlődési elemeit, a jelenlegi helyzetét és jövőbeni előrehaladását alapvetően meghatározza mérete, lakosságszáma, és a településhálózatban betöltött szerepe. Nagyiván kis lakosságszámmal bír. Az alacsony lakosságszám és a közeli gravitációs központ miatt a helyi gazdaságban nem jelent meg érdemben az ipari szektor, szektorális eloszlásban a mezőgazdálkodás aránya jelentős. A tercier szektor kiemelten az alacsony lakosságszám miatt nem terebélyesedett ki, hiszen érdemi felvevőpiacot nem képes kiállítani a pár száz helyi lakos, valamint a vármegyeszékhelyen elérhető minden, a szolgáltatási szektorhoz tartozó köz- és egyéb szolgáltatás.

Mindezek miatt a település abszorpciós képessége alacsony.

Fent nevezett vizsgálati tényezők hatása miatt sorolhatjuk Nagyiván Községet a kistelepülések sorába, amely a településhierarchiában alacsony státuszú.

c) A település adottságainak, lehetőségeinek és a fejlesztés korlátainak az összefoglalása

Nagyiván Község esetében a gazdaság fejletlensége, alacsony foglalkoztató képessége mellett a lakosság jövedelmi szintje alacsony, az előregedés és elvándorlás kedvezőtlen folyamatai felgyorsultak. A folyamatok értékelése során feltérképezzük azokat a témaköröket, amelyek települési szinten a megoldandó problémákat mutatják be. Ezek jellemzően nem csupán egy szakághoz köthetőek, többnyire szakágakon átívelő, több témakört felölelő problémák, megoldásuk komplex szemléletet igényel. A megjelenő folyamatok többsége a helyzetelemző munkarészben több szakág elemzésében is megjelent. A SWOT fejezetben kerülnek felsorolásra nevezettek.

Erősségek (Strength)	Gyengeségek (Weakness)
▪ Erős helyi kohézió, lokálpatrióta lakosság. ▪ A természetes fogyást a migráció ellensúlyozza, az elmúlt években pozitív migrációs egyenleggel – azaz a betelepülők elvándorlókéhoz képest magasabb arányával – számolhattunk. ▪ Javuló képzettségi mutatók a lakosság körében. ▪ Relatív megfelelő közbiztonság. ▪ Társadalmi konfliktus nem azonosítható be, szegregátum Nagyiván Községben nem található. ▪ Egyház jelenléte, erős társadalomformáló szerepkörrel (alapfokú nevelés-oktatás). ▪ Nevelés-oktatás az általános iskolával bezárólag biztosított. ▪ Egészségügyi és szociális alapellátás biztosított. ▪ Hagyományokon alapuló mezőgazdaság. ▪ A helyi önkormányzat igyekszik segíteni a helyi mezőgazdasági termelőket. ▪ Alapvetően meglévő infrastrukturális ellátottság a belterületen. ▪ Az energiaellátás megoldott. ▪ A belterületi utak nagy része szilárd burkolattal ellátott. ▪ A külterületi természeti értékek jelenléte ▪ A közmunkaprogram hatékony kihasználása. ▪ Stabil helyi önkormányzati gazdasági helyzet.	▪ Nagyiván Község tekintetében érdemi térségi szerepkör nem azonosítható be, térszervező erővel nem rendelkezik és kialakulása sem várható folyamat. ▪ Viszonylag alacsony lakossági képzettségi szint. ▪ Nagyfoglalkoztatók hiánya. ▪ Munkanélküliség veszélye. ▪ Foglalkoztatási nehézségek. ▪ A mezőgazdaság alacsony jövedelemtermelő képessége. ▪ Alacsony foglalkoztatottság. ▪ Alacsony jövedelmi viszonyok. ▪ Tőke hiány. ▪ Ipari hagyományok hiánya. ▪ A közszolgáltatások és egyéb szolgáltatások alacsony színvonala (szolgáltatáshiányos település). ▪ Nincs kellő mértékű termékfeldolgozás (mezőgazdasági szektor). ▪ Hiányos kereskedelmi ellátás. ▪ Gyenge vállalkozói aktivitás. ▪ Korlátozott szórakozási lehetőségek. ▪ Idős lakásállomány. ▪ Egyirányú közúti közlekedési kapcsolat (zsáktelepülés). ▪ Nincs működő nagyobb gazdasági terület (ipar, szolgáltatás) a külterületen ▪ Alapellátás csak a szomszédos települések egyes szolgáltatásaival közösen működik.

Lehetőségek (Opportunities)	Veszélyek (Threats)
▪ A kisléptékű idegenforgalmi lehetőségek kiaknázása. ▪ A lakásállomány minőségi fejlesztése, minőségi falusi lakótér kialakítása. ▪ Pályázati lehetőségek kiaknázása. ▪ A településkép arculat megerősítése. ▪ A javuló környezetminőség kedvezően befolyásolhatja a bevándorlást, letelepedést, erősödik Nagyiván Község önmegtartó ereje. ▪ Alacsony ingatlanárak. ▪ Kistérségi lehetőségek, kedvezmények kihasználása. ▪ A nevelés-oktatás fejlesztése. ▪ Szabadidős tevékenységek, programok szervezése.	▪ A kisléptékű turisztika potenciál kiaknázásának elmaradása. ▪ A lakosság megtartó képességének csökkenése. ▪ A pályázati lehetőségek hiánya. ▪ A munkanélküliek számának, arányának növekedése. ▪ Újabb munkalehetőségek hiánya. ▪ A táji környezet leépülése. ▪ Ipari fejlesztés hiánya. ▪ A tőke hiány megmarad, fokozódik. ▪ Tovább csökkenő önkormányzati bevételek. ▪ Lakosságszám visszaesés. ▪ Az elvándorlás növekedése. ▪ További előregedés. ▪ A zöldterületek felújításának hiánya.

Lehetőségek (Opportunities)	Veszélyek (Threats)
- A helyben termelt mezőgazdasági termékek helyben feldolgozásának ösztönzése, a helyi termékek ciklusának bezárása, helyi termelői- fogyasztói csoportok - A gyümölcsök helyi feldolgozásának ösztönzése, - Az agrár marketing tevékenység erősítése. - A termőföld védelme a településrendezés eszközével - Az állattartás ösztönzése, az állattartó telepek korszerűsítése, fejlesztése. - Egységes zöldfelületi rendszer létrehozása. - A közösségi terek fejlesztése, újak létrehozása. - Környezetbarát ipar fejlesztése. - Gazdasági területek kialakítása, gazdasági puffer-területek kialakítása, befektetés-ösztönzés, településmarketing. - A letelepedés ösztönzése telekkínálattal. - Nagy mozgástér a fejlesztési projektek területi befogadására (puffer-területek jelenléte). - Jelentős potenciális munkaerő jelenléte, kihasználatlan munkaerő-piaci tartalék. - A már meglévő agráriumhoz köthető kereskedelmi, szolgáltató vállalkozásokat támogatni, az élelmiszeripar, annak is az állattenyésztéshez köthető szegmensének a fejlesztése - A mezőgazdasági termények tárolásának feltételeinek megvalósítása.	- A településközpont egységes arculat megteremtésének hiánya. - A burkolt utak állagának romlása, karbantartásának hiánya. - Az állattartó telepek korszerűsítésének elmaradása, bezárása. - Kiszámíthatatlan politikai, gazdasági, környezeti hatások. - Jelentős nagyságú beépítetlen terület a belterületen - Termelőüzemek, nagyobb munkaerő foglalkoztató gyárak hiánya - Közlekedési kapcsolatok minőségének csökkenése, elérhetőség csökkenése.

2. A tervezés szempontjából releváns terület meghatározása, vizsgálati térképen történő ábrázolása

a) az egyes általános használat szerinti területeket és településrészeket, infrastruktúra-elemeket

A megalapozó vizsgálat további fejezetei részletesen kifejtik a témakört, a területfelhasználási vizsgálat tervlapja bemutatja az egyes általános használat szerinti területeket.

b) a fejlesztést és rendezést befolyásoló értéket, problémát, védelmet, illetve korlátozást meghatározó elemeket (probléma- és értéktérkép)

A Fejlesztési terv tartalmazza.

c) az intézkedést, beavatkozást igénylő területek lehatárolása

Nagyiván területén a településrészek lehatárolásánál figyelembe lett véve a településszerkezet, az elhelyezett létesítmények, a településrészek jellege. Fentiek alapján a belterületen a településképi arculati kézikönyvvel összhangban a következő településrészek találhatók:

- Átépülő (vegyes beépítésű) településrész
- Általános (új építésű) településrész

A Fejlesztési tervben az akcióterületi lehatárolás módszertanát nem alkalmazza, tekintettel a település méretére, lakosság számára, illetve a településszerkezet viszonylagos homogenitására. A módszertani elvárásoknak megfelelő akcióterület (elvárt minimális lakosság szám, stb.) nem jelölhető ki.

3. Megalapozó vizsgálat

a. Településhálózati összefüggések, térségi és települési kapcsolatok

Nagyiván község Jász-Nagykun-Szolnok vármegye keleti határa mentén, két alföldi középtáj – a Hortobágy-vidék és a Közép-Tiszavidék – egymástól sokban eltérő területének a határán, a Tiszafüred – Kunhegyesi - sík és a Hortobágy peremén fekszik. A legközelebbi kisvárosok (Tiszafüred, Karcag) 25-30 km távolságban vannak, a vármegyeszékhely (Szolnok) és a szomszédos vármegyeszékhely (Debrecen) pedig mintegy 75-80 km-re található. A település a 33-as és a 34-es számú másodrendű főútvonalak felől egy alsórendű bekötő illetve összekötő út segítségével közelíthető meg. Vasútvonal nem érinti, a település közlekedési szempontból zsáktelepülés: a Nagyiván-Tiszafüred közötti rendszeres autóbuszjáratok révén viszont bekapcsolódik az ország tömegközlekedési rendszerébe. Közigazgatási szempontból a Tiszafüredi járáshoz tartozik. Nagyiván Községet a KSH Helységnévtár adatai alapján a 2024. január 01. napi eszmei időpontban 1.018 fő lakta.

1. térkép: Nagyiván Község elhelyezkedése

(Forrás: KSH Helységnévtár)

Nagyiván Község tekintetében érdemi térségi szerepkör nem azonosítható be, részletezése lentebb.

A járás gravitációs központja egyértelműen Tiszafüred Város.

A Tiszafüredi járás illetékességi területe: Nagyiván, Tiszaderzs, Tiszafüred; Tiszaigar, Tiszaörs, Tiszaszentimre és Tiszaszőlős települések.

Település neve	Jogállás	Lakónépesség (2024.01.01.)	Lakások száma (2024.01.01.)	Területnagyság (hektár) (2024.01.01.)
Nagyiván	Község	1 018	493	4 316
Tiszaderzs	Község	1 010	627	2 719
Tiszafüred	Város (járásszékhely)	10 672	5 259	16 219
Tiszaigar	Község	687	381	3 404
Tiszaörs	Község	1 241	687	3 710
Tiszaszentimre	Község	1 825	979	6 561
Tiszaszőlős	Község	1 172	685	4 779
ÖSSZESEN		17 625	3 852	41 708

1. táblázat: A Tiszafüredi járás települései

(Forrás: KSH Helységnévtár (2024. január 1. adatai) (saját szerkesztés))

Nagyiván Község körül kirajzolódó 30 km sugarú körben több, jelentősebb központ található: **Tiszafüred**, mint járásszékhely (Tiszafüred lakónépessége 2024. év január hó 01. napján: 10.672 fő; távolsága

közúton Nagyiván Községtől: 23,8 km), **Kunmadaras Nagyközség** (Kunmadaras Nagyközség lakónépessége 2024. év január hó 01. napján: 4.908 fő; távolsága közúton Nagyiván Községtől: 19,4 km), **Karcag Városa** (Karcag Város lakónépessége 2024. év január hó 01. napján: 18.270 fő; távolsága közúton Nagyiván Községtől: 35,6 km), mint alközpont és több kisebb 5.000 főnél népesebb alacsony térszervező erővel bíró kisváros. Ebben a településhalmazban, több jelentősebb gravitációs központ metszéspontjában, Nagyiván Község számára a településhierarchiában jelentősebb szerepet betölteni csak korlátozott módon nyílik lehetőség. További zsáktelepülés révén egyfajta elszigetelődés is beazonosítható.

2. térkép: Nagyiván Község elhelyezkedése a megyében

(Forrás: TERPORT (saját szerkesztés))

Összességében elmondható, hogy elsősorban a földrajzi tényezőknek köszönhetően Nagyiván településhálózatban betöltött szerepe alacsony, jelentős térszervező erővel nem rendelkezik és kialakulása sem várható folyamat. Vonzáskörzete rendkívül alacsony és korlátozott.

b. Területfejlesztési dokumentumokkal való összefüggések

Kapcsolódás a Jász-Nagykun-Szolnok Vármegye Területfejlesztési Kon koncepciójához és Programjához

A területfejlesztésről és területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény (a továbbiakban: Tftv.) határozza meg részletesen a megyei önkormányzatok területfejlesztéssel kapcsolatos feladat- és hatásköreit. A Tftv. 11. § (1) bekezdése a területfejlesztési feladatok kapcsán írja elő, hogy a megyei önkormányzatnak a területfejlesztési tervezéssel összefüggő feladatok ellátása körében az országos fejlesztési és területfejlesztési koncepcióval összhangban ki kell dolgoznia és el kell fogadnia a megye területfejlesztési koncepcióját és területfejlesztési programját. A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 27. § (1) bekezdése szerint a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Önkormányzat területfejlesztési, vidékfejlesztési, területrendezési, valamint koordinációs feladatokat lát el. A törvény alapján a területfejlesztés lett a megyék (megyei önkormányzatok) egyik legfontosabb feladata, amelyet a területfejlesztésről és területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény későbbi módosításai tovább erősítettek. A 2021. év kiemelt feladata az átfogó céljait tekintve 2030-ig érvényes területfejlesztési koncepció felülvizsgálata és aktualizálása, valamint a 2021-2027-es időszakra új területfejlesztési program (stratégiai és operatív programrészek) kidolgozása.

Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Közgyűlése a 12/2021. (III.30.) számú határozatával fogadta el a 2021 – 2027 időszakra vonatkozó Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Területfejlesztési Programot.

Megyei Területfejlesztési Program 2021-2027. céljai	
Átfogó célok	A1) BŐVÜLŐ GAZDASÁG – Kapcsolódás a makrogazdasági fejlődési tengelyekre
Átfogó célok	A2) ÉLTETŐ ÉS ÉLHETŐ KÖRNYEZET – Társadalom - kultúrtájak dinamikus egyensúlya
Átfogó célok	A3) EMELKEDŐ KÖZJÓ – Gyarapodó - együttműködő társadalom
Stratégiai területi célok	T1) ÚJ NÖVEKEDÉSI ÖVEZET – Jászság és a szolnoki településeggyüttes Budapest kiteljesedő erőterében
Stratégiai területi célok	T2) FELZÁRKÓZÓ TISZÁNTÚLI TÉRSÉGEK – Új lehetőségek a belső periférikus helyzet felszámolására
Stratégiai területi célok	T3) FORMÁLÓDÓ TISZA-ÖKORÉGIÓ – Nemzetközi együttműködés a fenntartható Tisza-völgyért
Stratégiai specifikus célok	S1) ÉPÍTŐ MUNKA – A munkába állás feltételeinek fejlesztése a gazdasági növekedés, valamint a területi és társadalmi felzárkózás érdekében
Stratégiai specifikus célok	S2) ÉRTÉKŐRZŐ TÁJHASZNÁLAT – Megújuló agrárium és kiteljesedő természetközeli turizmus
Stratégiai specifikus célok	S3) VONZÓ TELEPÜLÉSEK – Komfortosodó városok, községek
Stratégiai specifikus célok	S4) ÉRVÉNYESÜLŐ KÖZAKARAT – A helyi társadalom bevonása a fejlesztéspolitika alakításába

2. táblázat: Megyei Területfejlesztési Program céljai

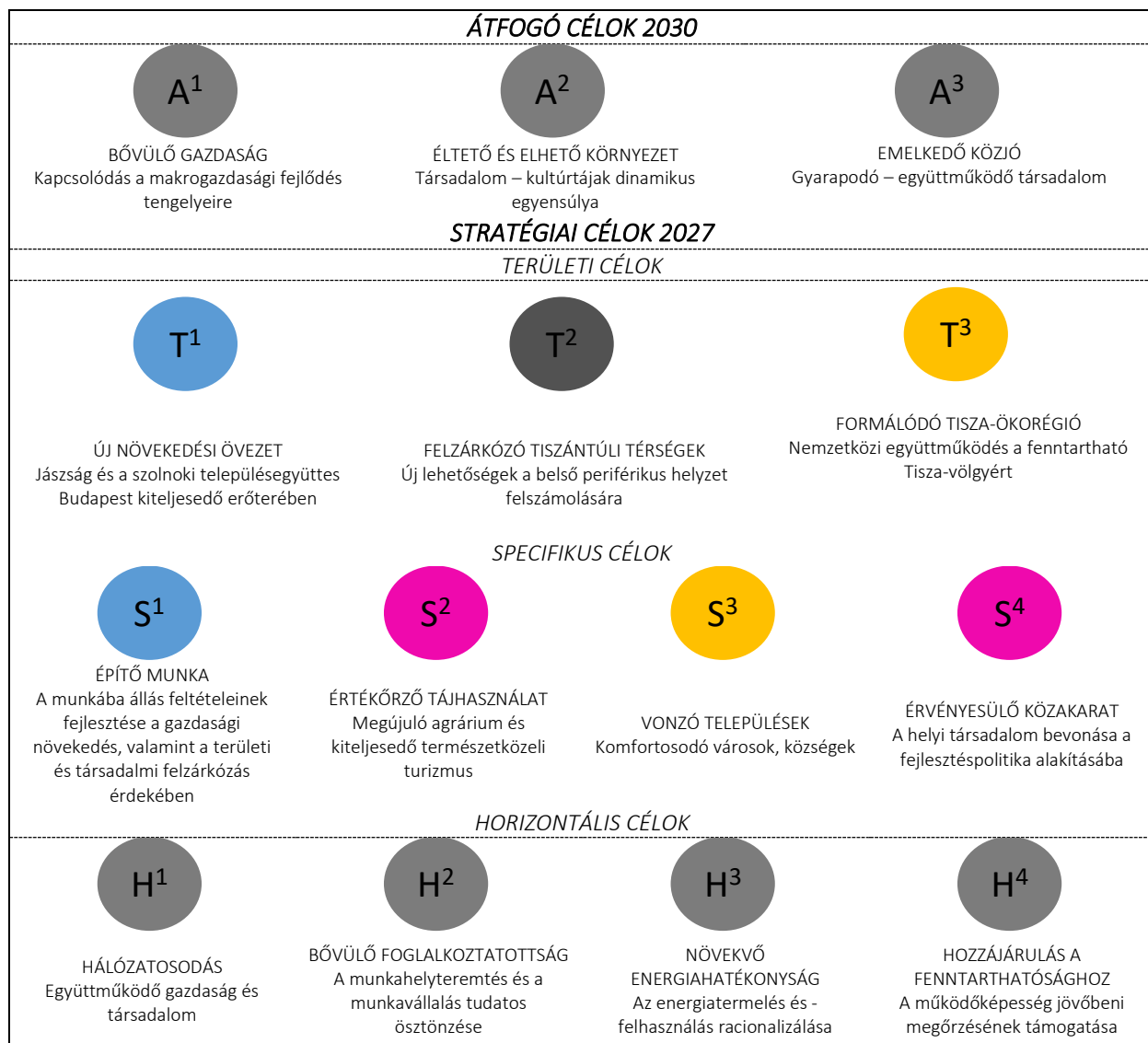
(Forrás: Jász-Nagykun-Szolnok Vármegyei Integrált Területi Program 2.0 változat 2021-2027)

Jász – Nagykun – Szolnok Megye - 2021-2027

Jász-Nagykun-Szolnok vármegye Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Közgyűlés 33/2021. (VI.30.) számú határozatával fogadta el a 2021-2027. programozási időszakra vonatkozó Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Előzetes Integrált Területi Program 1.0 változatát. Jász-Nagykun-Szolnok Vármegyei Közgyűlés 11/2023. (IV. 3.) számú határozatával fogadta el a Jász-Nagykun-Szolnok Vármegyei Integrált Területi Program 2.0

változat 2021-2027 című dokumentumot. 2021-2027 közötti időszakra vonatkozó stratégiai célrendszere három átfogó célt tartalmaz, amely az alábbiak:

- **A1:** Erőteljes kapcsolódás a makrogazdaság fejlődési tengelyeihez
- **A2:** Változatos kultúrtájak dinamikus egyensúlya
- **A3:** Egészséges, képzett lakosság, együttműködő társadalom

1. ábra: Jász - Nagykun - Szolnok megye stratégiai célrendszere

(Forrás Jász-Nagykun-Szolnok Vármegyei Integrált Területi Program 2.0 változat 2021-2027)

c. Területrendezési követelmények

A magasabbrendű területrendezési tervek tervi hierarchia szempontjából az alábbiak:

- Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvénnyel (továbbiakban Trtv) jóváhagyott Országos Területrendezési Terv (továbbiakban: OTrT)
- a Trtv végrehajtására kiadott, a területrendezési tervek készítésének és alkalmazásának kiegészítő szabályozásáról szóló 9/2019 (VI.14. MVM rendelet (továbbiakban: MVM rendelet)
- Jász – Nagykun – Szolnok Megyei Közgyűlésnek a Jász – Nagykun – Szolnok Megye Területrendezési Tervéről szóló 3/2020 (V.13.) számú rendelete (továbbiakban: MTrT)

Az Országos Területrendezési Terv 2. melléklete az Ország szerkezeti terve Nagyiván közigazgatási területét az alábbi országos területfelhasználási kategóriákba sorolja:

- erdőgazdálkodási térség
- mezőgazdasági térség
- vízgazdálkodási térség
- települési térség

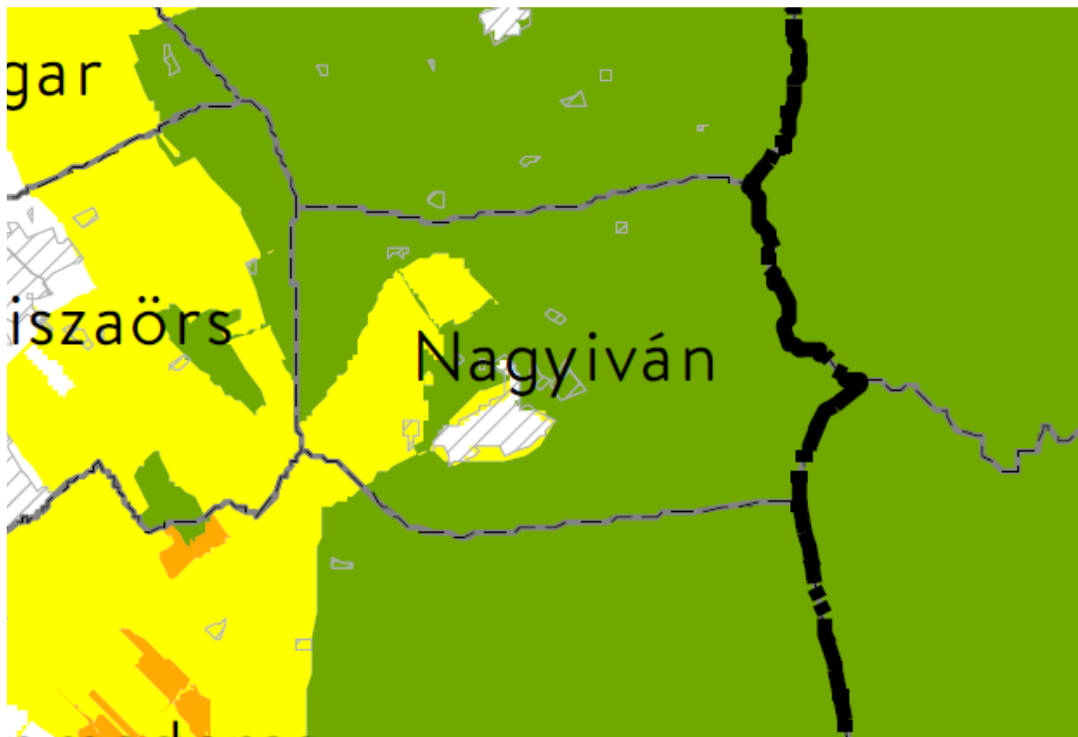
3. térkép: Nagyiván az Országos Területrendezési Terven

(Forrás: Országos Területrendezési Terv (OTrT))

A település területét meglévő országos jelentőségű csatorna érinti.

Az OtrT 3/1 melléklete alapján Nagyiván közigazgatási területét az alábbi országos övezetek érintik:

- ökológiai hálózat magterület övezete
- ökológiai hálózat pufferterületének övezete

4. térkép: Ökológiai hálózat magterület övezete

(Forrás: Országos Területrendezési Terv (OTrT))

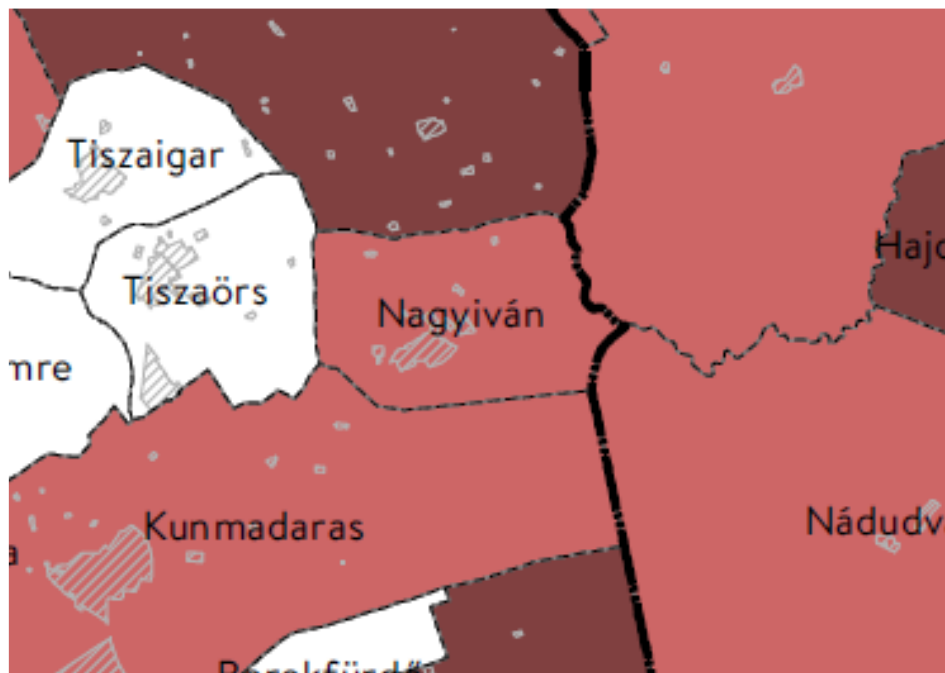
Az OtrT 3/3 melléklete alapján Nagyiván közigazgatási területe az erdők övezete területbe sorolt:

5. térkép: Erdők övezete

(Forrás: Országos Területrendezési Terv (OTrT) 3/3 melléklet: Erdők övezete)

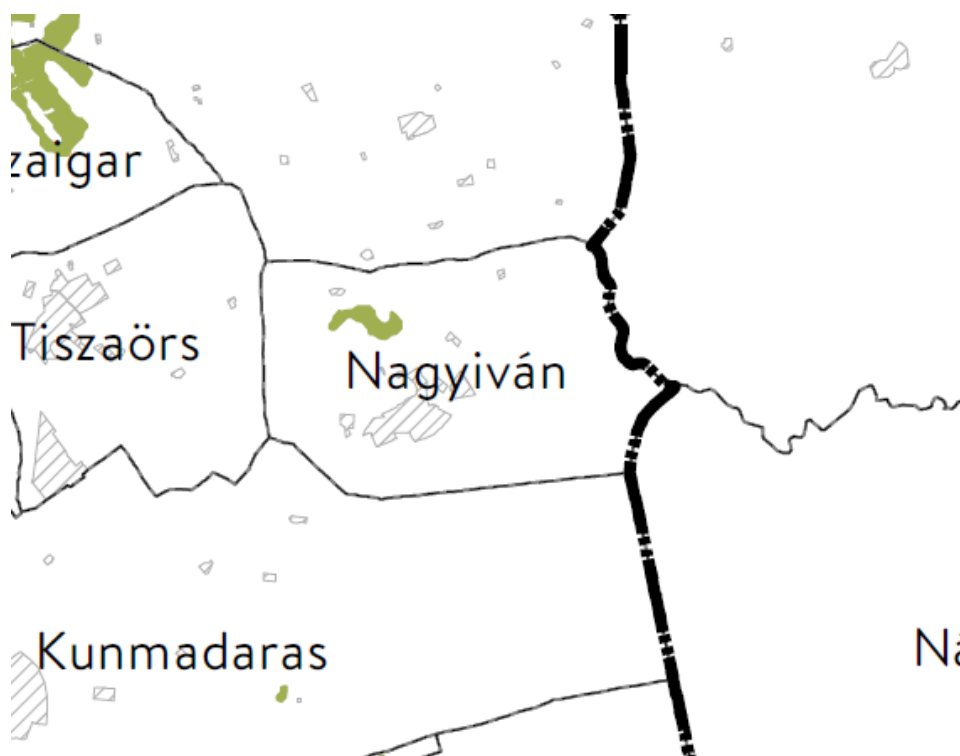
Az OtrT 3/4 melléklete alapján Nagyiván közigazgatási területe világörökségi várományos területbe sorolt:

6. térkép: Ökológiai hálózat pufferterületének övezete

(Forrás: Országos Területrendezési Terv (OTrT))

A 9/2019 MvM rendelet alapján Nagyiván területének északnyugati részén erdőtelepítésre javasolt övezet található:

7. térkép: Erdőtelepítésre javasolt övezet

(Forrás: Országos Területrendezési Terv (OTrT))

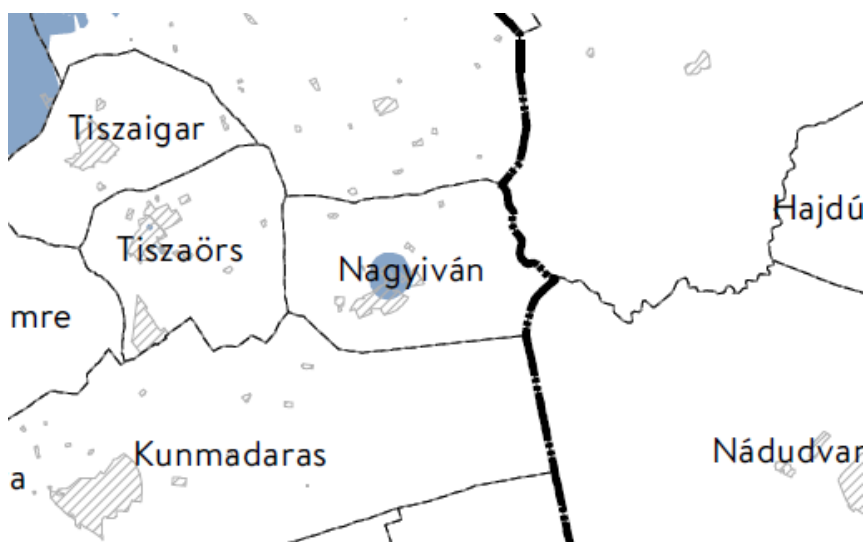
A 9/2019 MvM rendelet alapján Nagyiván teljes közigazgatási területe tájképvédelmi terület övezetébe sorolt:

8. térkép: Tájképvédelmi terület övezet

(Forrás: Országos Területrendezési Terv (OTrT))

A 9/2019 MvM rendelet alapján Nagyiván települést vízminőségvédelmi övezet érinti:

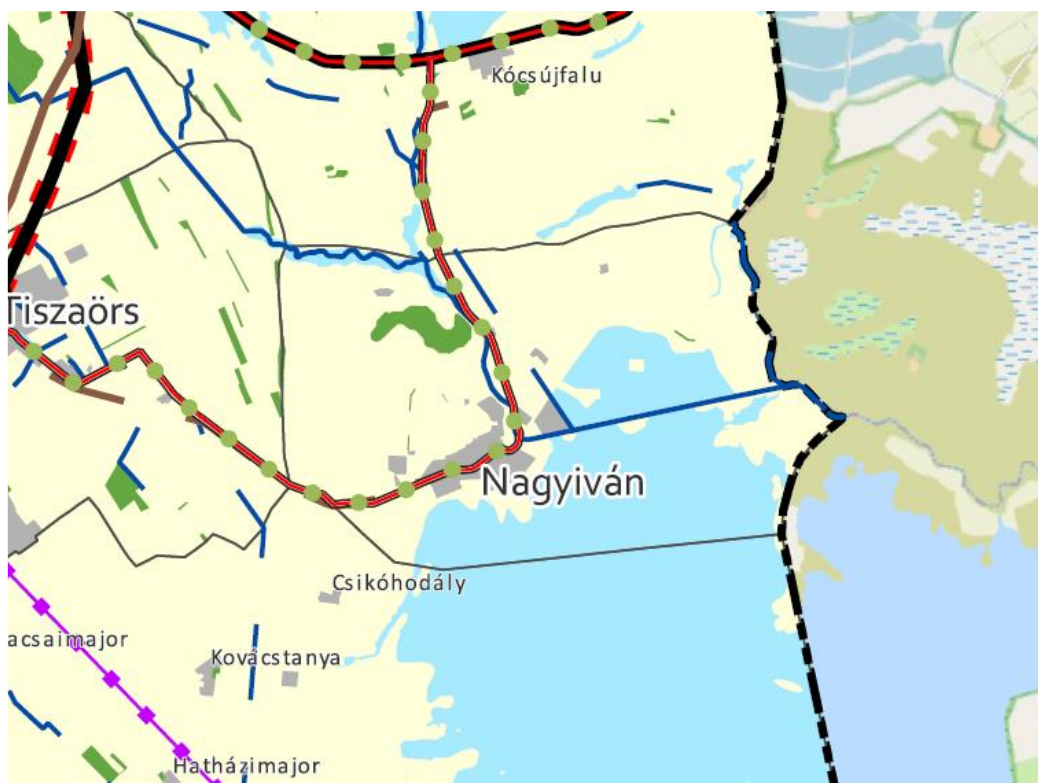
9. térkép: Vízminőségvédelmi övezet

(Forrás: Országos Területrendezési Terv (OTrT))

Az Országos Területrendezési Terv előírásai a Jász – Nagykun – Szolnok vármegyei területrendezési terven keresztül érvényesülnek.

Jász – Nagykun – Szolnok Vármegye Területrendezési Terve térségi szerkezeti terve Nagyiván Község közigazgatási területét az alábbi térségi területfelhasználási kategóriákba sorolja:

- erdőgazdálkodási térség
- mezőgazdasági térség
- vízgazdálkodási térség
- települési térség

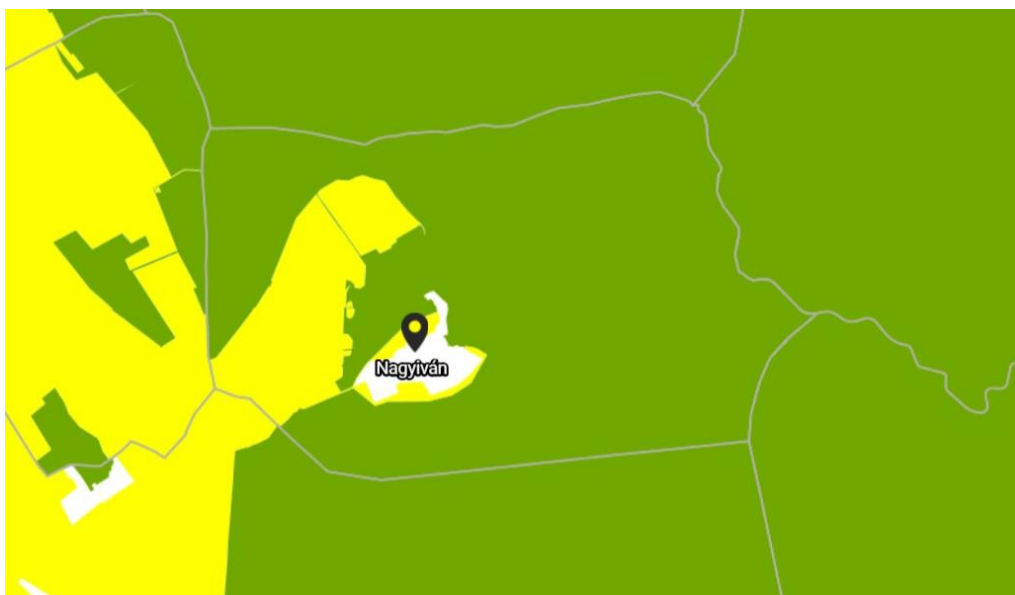
10. térkép: Térségi szerkezeti terv

(Forrás: MTrT)

Az országos és térségi jelentőségű műszaki infrastruktúra – hálózatok és egyedi építmények térbeli rendjének vizsgálata alapján a település közigazgatási területét az alábbiak érintik:

- térségi kerékpárútvonal -tervezett (A térségi kerékpárútvonal a vármegyei szerkezeti terv jelmagyarázata alapján meglévő elem.)
- Országos jelentőségű csatorna – meglévő
- mellékút – meglévő
- térségi csatorna – meglévő
- földgázelosztó vezeték – meglévő

Nagyiván közigazgatási területét az alábbi térségi övezetek érintik:

11. térkép: MTrT 3.1. Ökológiai hálózat övezete

(Forrás: MTrT)

- erdőtelepítésre javasolt terület övezete

12. térkép: MTrT 3.3. Erdők, erdőtelepítésre javasolt terület övezete

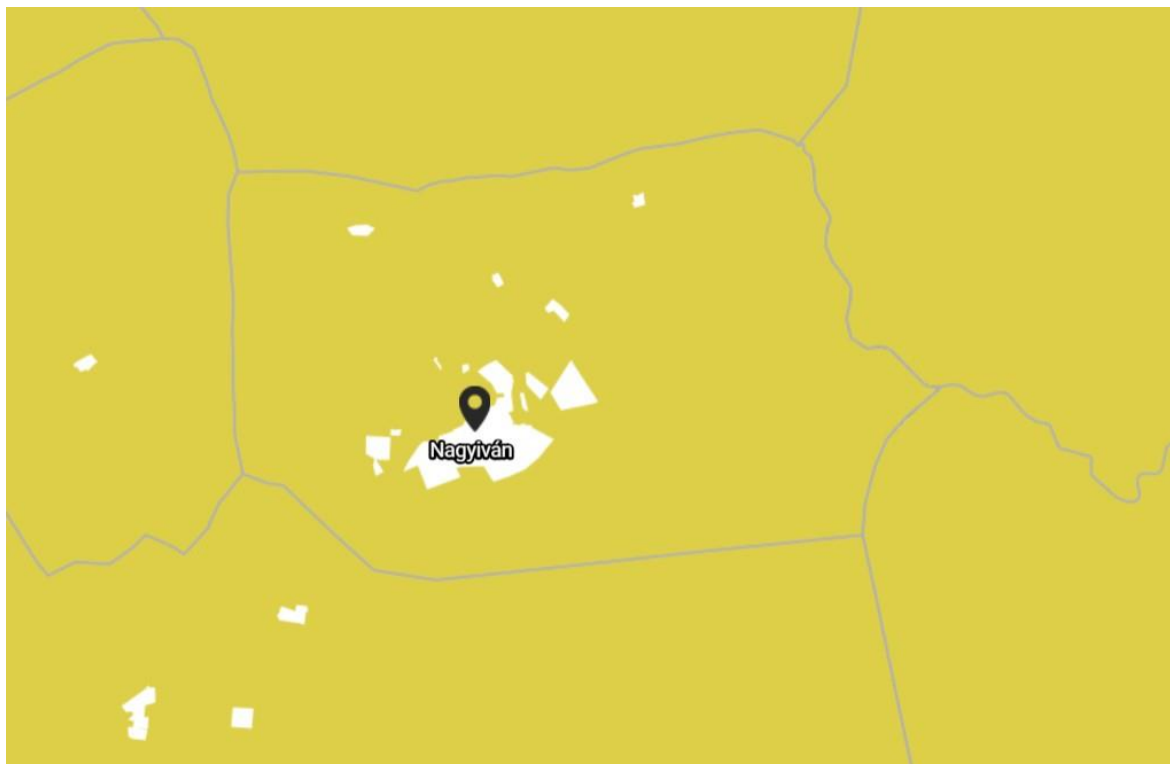
(Forrás: MTrT)

- erdők övezete

13. térkép: MTrT 3.3. Erdők övezete

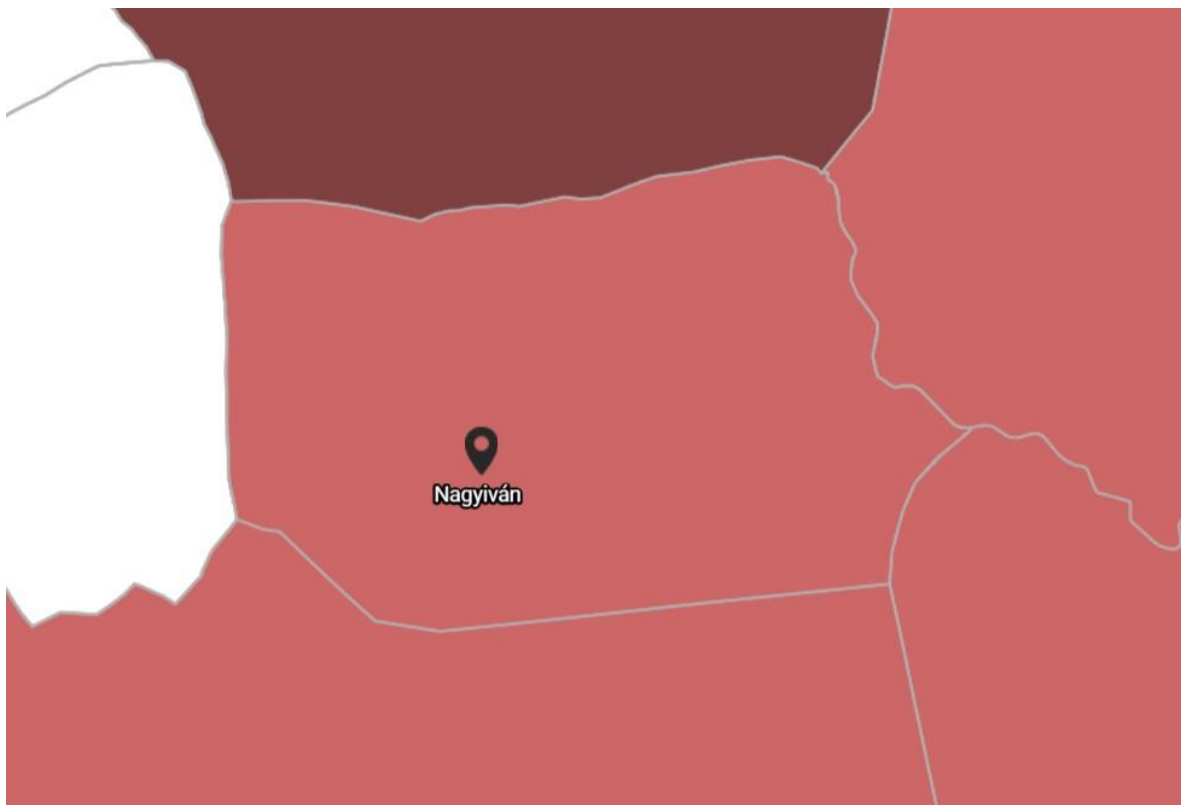
- tájképvédelmi terület övezete

14. térkép: MTrT 3.4. Tájképvédelmi terület övezete

(Forrás: MTrT)

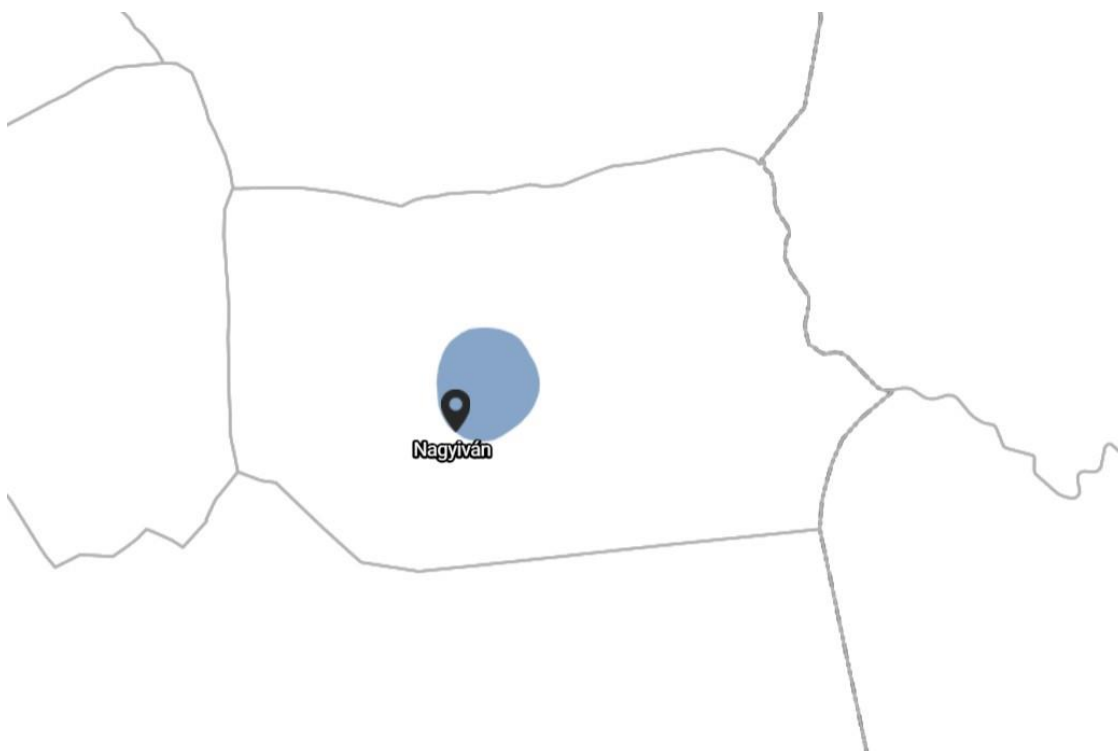
- világörökségi területek által érintett település

15. térkép: MTrT 3.5. Világörökségi és világörökségi várományos területek övezete

(Forrás: MTrT)

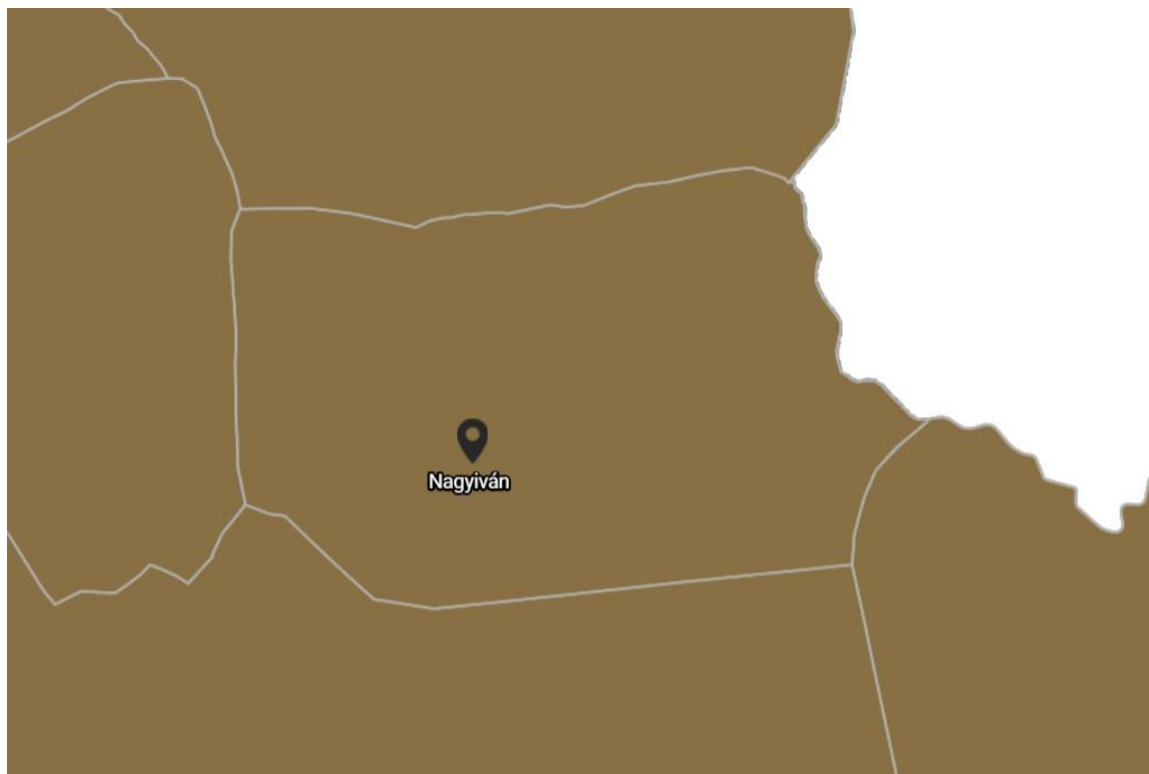
- vízminőség – védelmi terület övezete

16. térkép: MTrT 3.6. Vízminőség - védelmi terület övezete

(Forrás: MTrT)

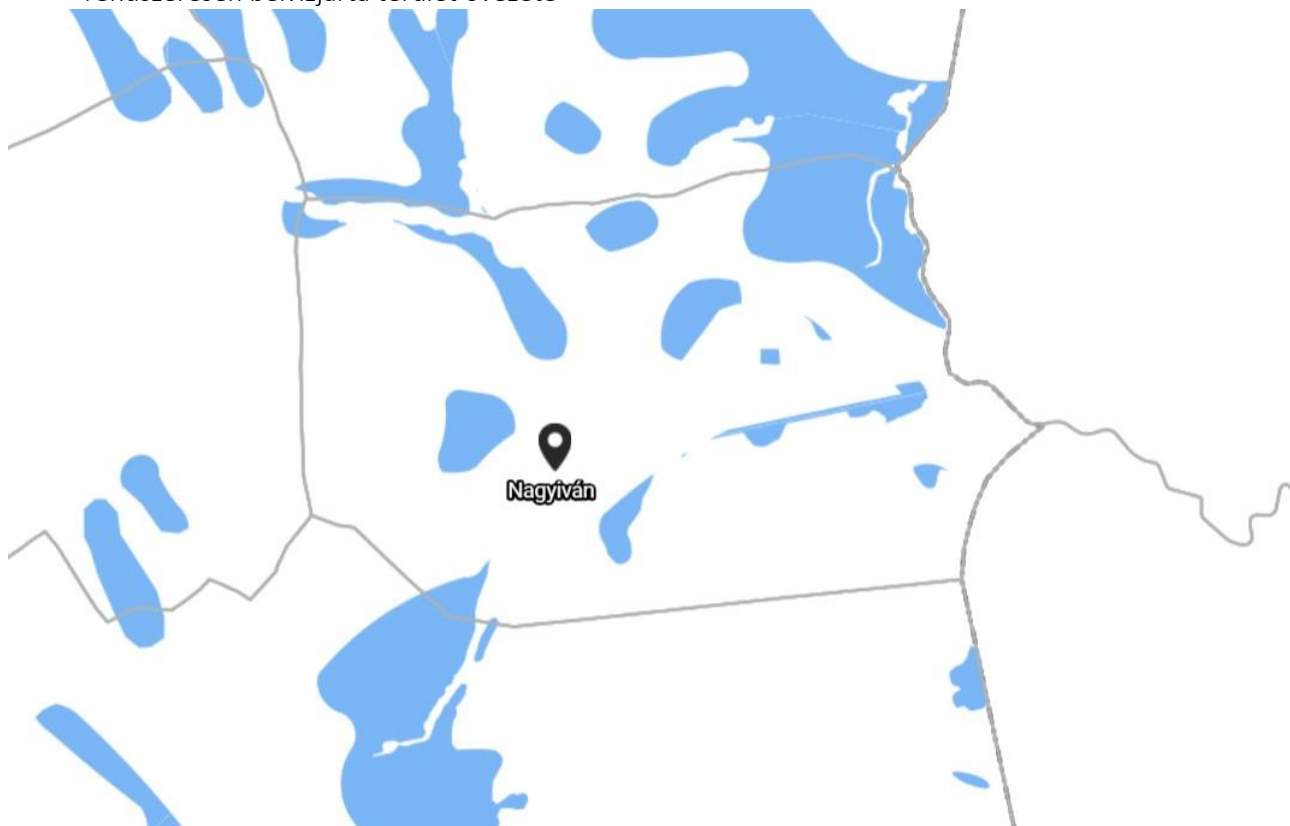
- ásványi nyersanyagvagyon övezete

17. térkép: MTrT 3.9. Ásványi nyersanyagvagyon övezete

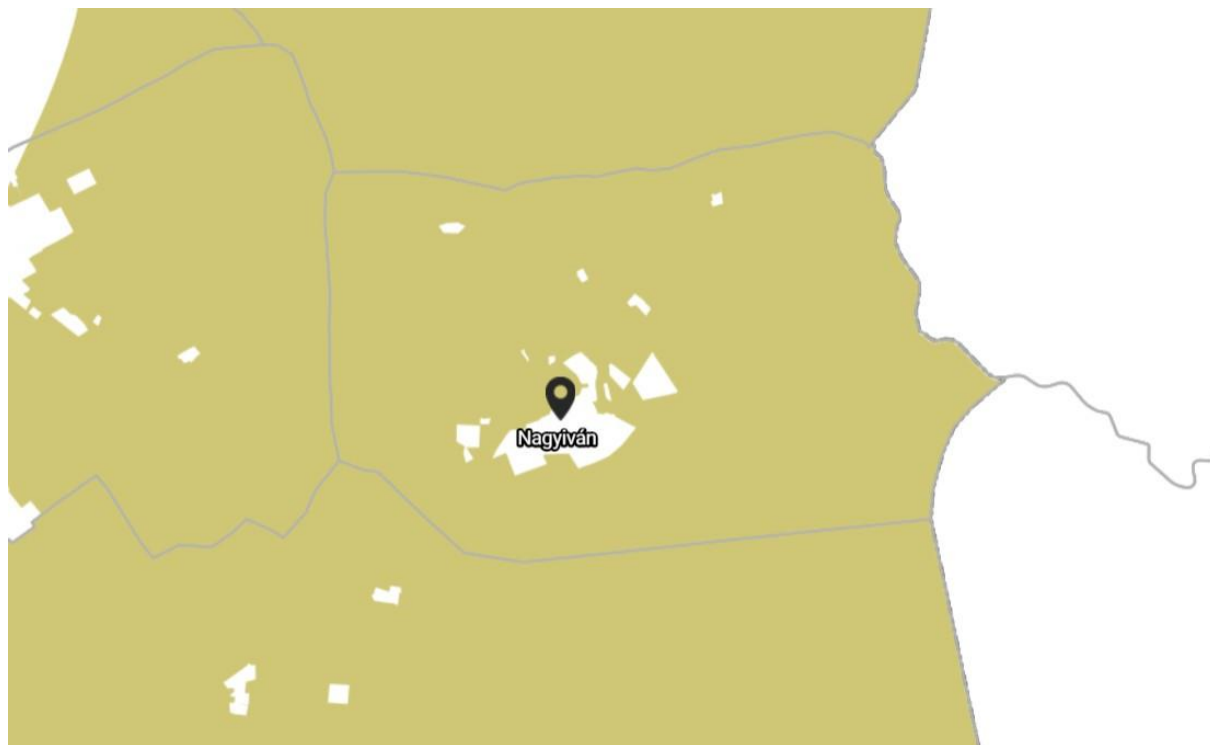
(Forrás: MTrT)

- rendszeresen belvízjárta terület övezete

18. térkép: MTrT 3.10. Rendszeresen belvízjárta terület övezete

- pusztai tájgazdálkodás övezete

19. térkép: MTrT 3.15. Pusztai tájgazdálkodás övezete

d. Tervi előzmények, érvényes településfejlesztési döntések és azok érvényesülése

Nagyiván község Településrendezési terve az Épített Környezet alakításáról és védelméről szóló törvény (1997. évi LXXVIII. törvény) alapján 2010 -ben került jóváhagyásra. A településszerkezeti tervet 76/2010. (XII.08.) számú Képviselő – testületi határozattal, a helyi építési szabályzatot pedig a 14/2010. (XII.10.) számú rendelettel hagyta jóvá Nagyiván Község Önkormányzatának Képviselőtestülete.

A településrendezési terv jóváhagyása óta településrendezési terv módosításra nem került sor.

e. A település demográfiai helyzete

Demográfia, népességmozgalom

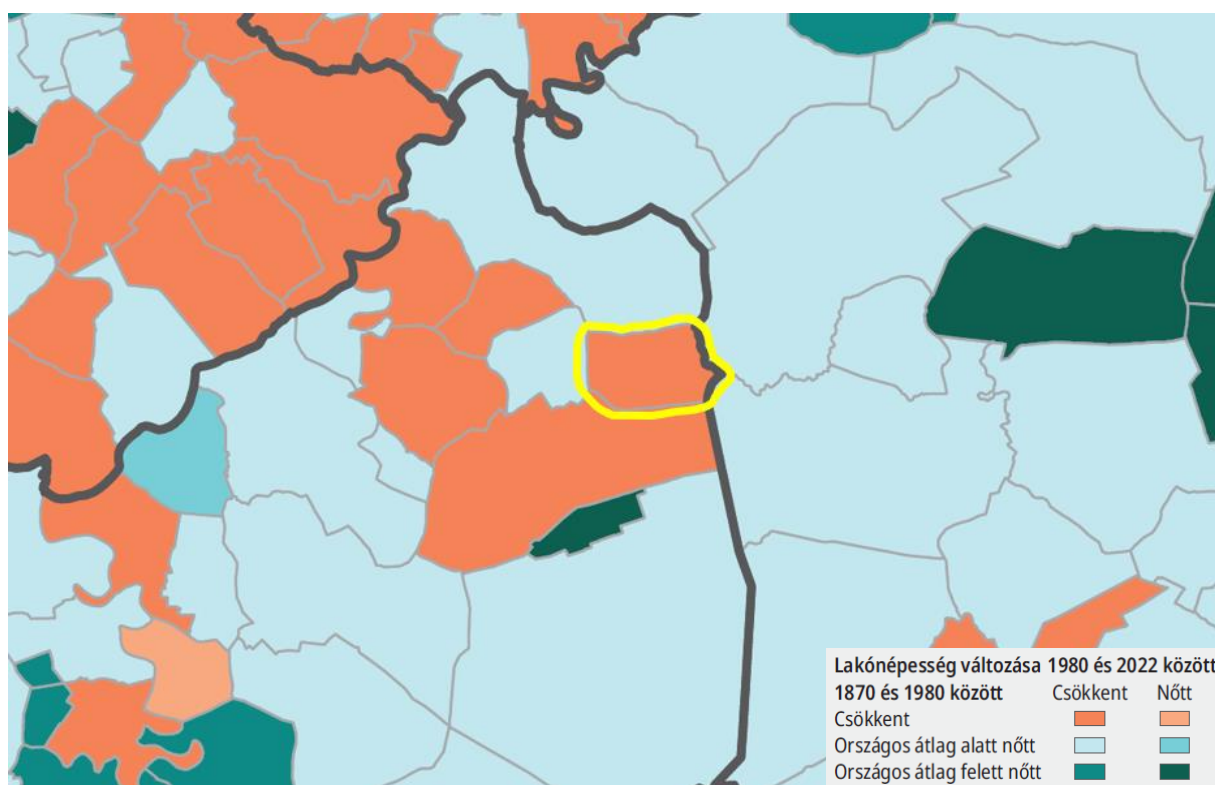
Az ezredfordulót követően Jász – Nagykun - Szolnok vármegye népességvesztésének üteme mind a megelőző évtized vármegyei üteméhez képest, mind pedig az ezredfordulót követő országos ütemhez képest rendkívül felgyorsult, s napjainkhoz közeledve egyre gyorsul. Nagyobb területi vetületben is jellemző a népességvesztés. Az Észak-Alföld régió 2001. évi népszámláláshoz képest 2022. évre nagyságrendileg egyszázötvenezer fővel esett vissza a népesség. Ez az ütem az országosnak mintegy négyszerese, a megelőző évtized vármegyei népességcsökkenésének pedig közel hétszerese. A tendencia egyértelműen kimutatható vármegyei, járási és települési szinten is.

Népszámlálás éve	Észak-Alföld régió	Jász-Nagykun-Szolnok vármegye	Tiszafüredi járás	Nagyiván
2001	1 551 171	415 917	21 118	1 228
2011	1 492 587	386 594	19 559	1 214
2022	1 404 331	355 809	17 690	1 022

3. táblázat: Népességszám alakulása a régió, vármegyei, járási és települési szinten

(Forrás: KSH 2022. évi népszámlálás (saját szerkesztés))

Nagyiván esetében a lakónépesség 1980 és 2022 között csökkent, ez a 2022. évi népszámlálás alapján a KSH által kibocsátott atlasz térképen állományán is egyértelműen jelölve.

20. térkép: Lakónépesség változása 1980 és 2022 között.

(Forrás: Népszámlálási atlasz 2022 (KSH) – kivágat a 1.9. A népességváltozás iránya és dinamikája Magyarország településein 1870 és 2022 között című térképről)

Az ország legsűrűbben lakott települései a nagyvárosok, a megyei jogú városok és az iparvárosok (pl. Dunaújváros, Kazincbarcika). Méretéből, lakosságszámából és településszerkezetéből adódóan Nagyiván az alacsonyabb népsűrűségű települések közé tartozik.

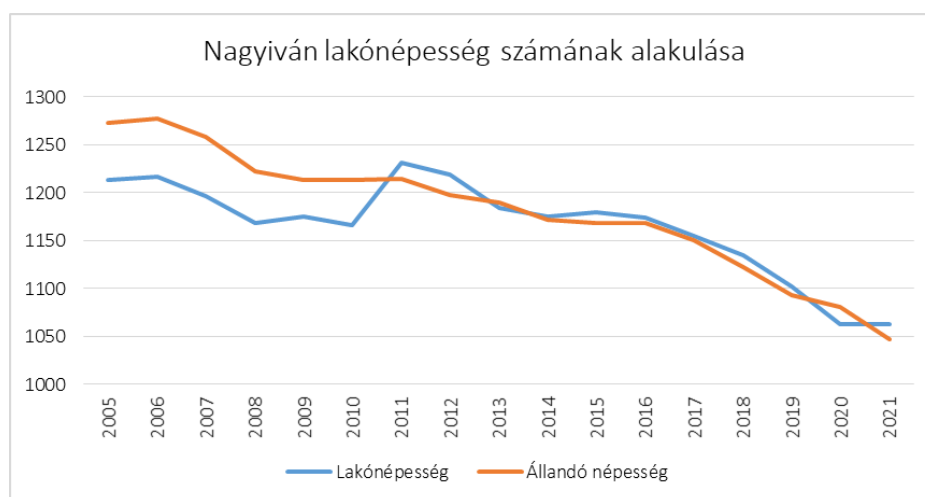
Nagyiván esetében is tendencia szerű lakosságszám csökkenés mutatható ki. A 2022. évben lebonyolított országos népszámlálás tekinthető a legfrissebb, nem továbbvezetett értékeket bemutató felmérésnek, amelynek időpontjában (2022. október 01. nappal) a település lakónépességének száma 1.026 fő volt. A továbbvezetett adatok alapján a 2024. január 01. napi eszmei időpontban ez az érték is csökkent 1.018 főre.

Időpont	Lakónépesség	Lakások száma	Területnagyság (hektár)
2024.01.01	1 018	493	4 316
2023.01.01	1 027	493	4 316
2022.10.01. (a népszámlálás időpontjában)	1 026	493	4 316
2021.01.01	1 063	507	4 316
2020.01.01	1 102	507	4 316
2019.01.01	1 135	506	4 316

4. táblázat: Nagyiván fő demográfiai adatai

(Forrás: KSH Helységnévtár (saját szerkesztés))

A vármegye népességvesztésének felgyorsulását elsősorban a belső migrációs tendenciák felerősödése, a lakosság egyre tömegesebbé váló elvándorlása okozta. Kisebb részben pedig a természetes demográfiai folyamatok alakulása: az élveszületések számának az országos ütemet meghaladó-, a halálozások gyakoriságának pedig az átlagos ütemtől elmaradó csökkenése idézte elő. Nagyiván esetében kiemelten a település előregedése tekinthető ennek indokának.

2. ábra: Nagyiván lakónépesség számának alakulása

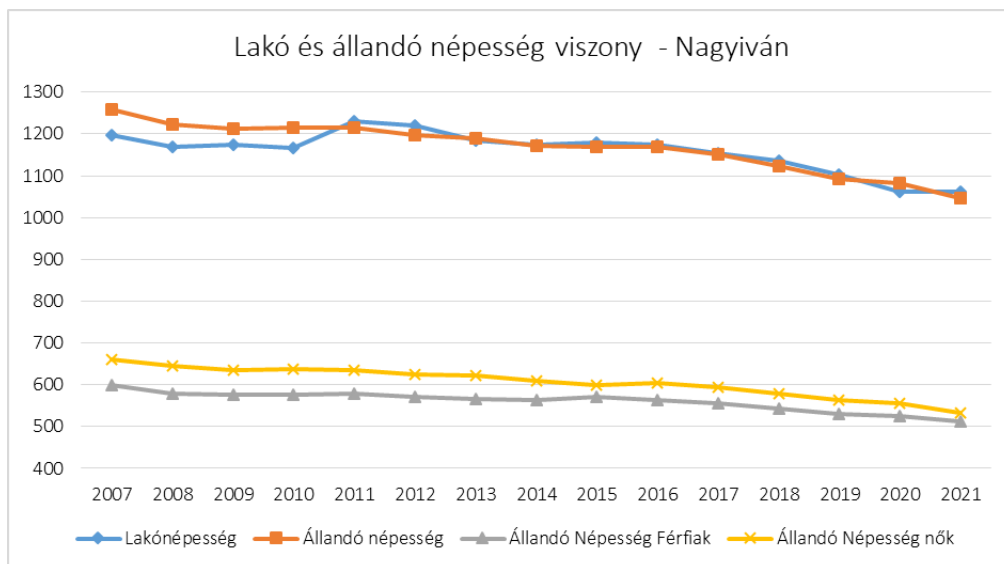
(Forrás: KSH területi adatbázis (saját szerkesztés))

Az ezredfordulót követően felgyorsult és az azonos időszak országos dinamikáját is meghaladóan alakult a vármegye lakosságának előregedése. 2001-ben az ún. öregedési index országos szinten még 100 alatt maradt, vagyis több volt a gyermekkorúak száma az össznépességen belül, mint az időskorúaké. Jász-Nagykun-Szolnok vármegye akkor még az országosnál kedvezőbb mutatóval rendelkezett ezen a téren. Az elmúlt évtizedben azonban 88,1-ről, 121,5-re romlott a vármegye öregedési indexe, mialatt az országos mutató 91,3-ról, 116,6-ra változott.

Nagyiván Község lakónépessége is csökkenő tendenciát mutat, a 2024. január 01-ei eszmei állapot adatai alapján 1.018 fő lakta a települést. A lakónépesség csökkenésének egyik egyértelmű oka a természetes szaporodás, fogyás arányának szignifikáns negatív értékei, mely jellemzően folyamatosan negatív tartományban van. A nevezett mutató értékét az élveszületések és a halálozások különbözete adja (ezer lakosra vetítve).

Természetes szaporodásról akkor beszélünk, ha a születések száma meghaladja a halálozásokét (a mutató pozitív előjelű), ellenkező esetben természetes fogyásról van szó (a mutató negatív előjelű).

Létezik a népesség változásának egy másik lehetséges módja, ez pedig a be- és kivándorlás. Ez egyrészt azért fontos, mert a népesség abszolút értelemben vett változását emiatt nem tudjuk pusztán a természetes szaporodás adataival magyarázni, az ezzel foglalkozó elemzésekbe bele kell számolni a vándorlás problémáját.

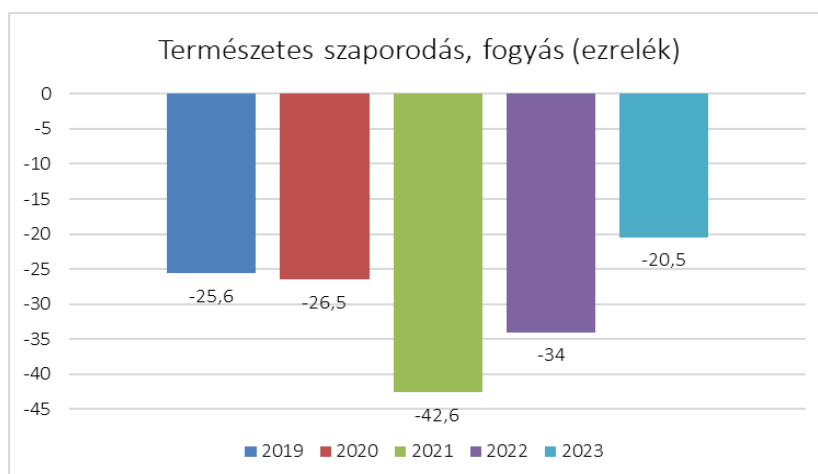

3. ábra: Lakó és állandó népesség viszony - Nagyiván

(Forrás: KSH területi adatbázis (saját szerkesztés))

Nagyiván Község esetében az elmúlt időszakban akár -17; -20%-os értéket is mutat a természetes szaporodás, fogyás egyenlege, amely szignifikánsan a Jász-Nagykun-Szolnok vármegyei és a Közép-Tisza-Zagyva Vidékfejlesztési Egyesület települések átlagainak értékétől rosszabb. A településen a 2021. évben a KSH adatszolgáltatása alapján az élveszületések száma 6 fő, míg a halálozások száma 48 fő volt, így a legfrissebb adatok is a természetes fogyás jelentős mértékét támasztják alá. A településen a természetes fogyás mértéke igen magas, a 2021. évre -42,6 ezrelékes (!) értéket is felvett. A település jelenlegi demográfiai tendenciák alapján nem képes lakosságszámának megőrzésére.

A természetes szaporodás mellett a 2017-2020 évek közötti időszakban többen hagyták el a települést, mint ahányan odaköltöztek, ez az elmúlt pár évben pozitív irányba változott.

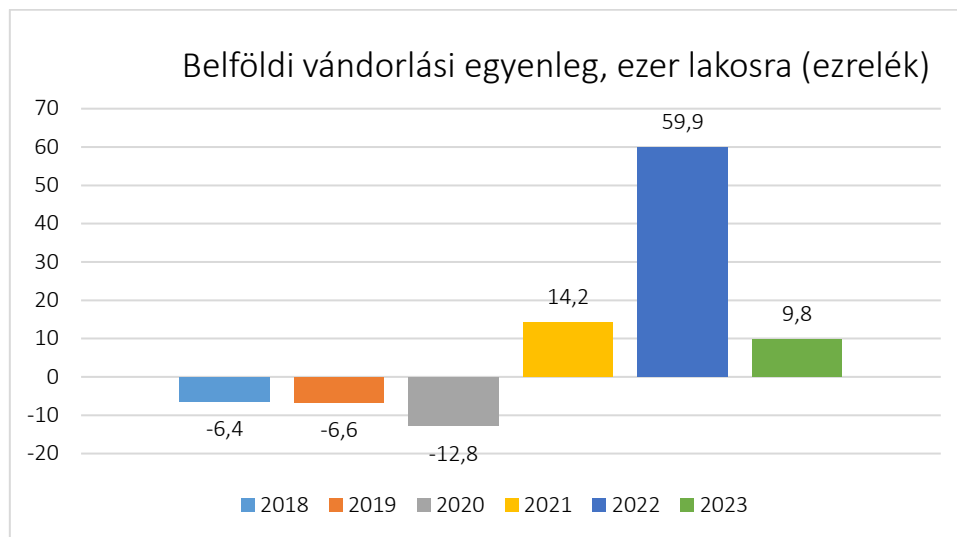

4. ábra: Természetes szaporodás, fogyás (ezrelék)

(Forrás: KSH területi adatbázis; TEIR (saját szerkesztés))

Vándorlási egyenleg értékét az adott közigazgatási egységbe állandó vagy ideiglenes jelleggel bejelentkezők és az onnan másik közigazgatási egységbe állandó vagy ideiglenes jelleggel bejelentkezők

számának különbözete adja (ezer lakosra vetítve). Az odavándorlási és elvándorlási arányszám különbsége a belső vándorlási egyenleg, amely azt mutatja meg, hogy egy adott település népessége valamely évben hány ezrelékkel nőtt vagy csökkent a belső vándorlás következtében. Nagyiván hektikus képet mutat a mutató, az elmúlt években ez pozitív irányba fordult.

5. ábra: Vándorlási egyenleg (ezrelék)

(Forrás: KSH területi adatbázis, TEIR (saját szerkesztés))

Tekintve azt, hogy a település lakosságszáma alacsony, egy-két család elköltözése, vagy beköltözése is jelentős módon befolyásolja a vándorlási egyenleg adatait, vagyis ezen mutató értelmezésekor mindenképp figyelembe veendő, hogy a vizsgálat tárgya kistépülés.

Korcsoport	Népesség
10 évesnél fiatalabb	104
10-19 éves	122
20-29 éves	109
30-39 éves	105
40-49 éves	118
50-59 éves	132
60-69 éves	129
70-79 éves	119
80-89 éves	71
90 éves és idősebb	13

5. táblázat: Nagyiván lakónépességének korösszetétele (2022. évi népszámlálás)

(Forrás: KSH 2022. évi népszámlálás (saját szerkesztés))

A település korfáját a legfrissebb, 2022. évi census adatsorai alapján elmondható, hogy a lakosság 32,5%-a a 60 éves és idősebb korosztályhoz tartozó. A nemenkénti eloszlás a nők magasabb arányát mutatja.

Korcsoport	férfi	nő
15 évesnél fiatalabb	80	91
15–64 éves	307	277
65 éves és idősebb	95	172

6. táblázat: Állandó népesség korösszetétel nemenként (2022. évi népszámlálás)

(Forrás: KSH 2022. évi népszámlálás (saját szerkesztés))

Nemzetiségi összetétel

A roma népességre vonatkozóan kevés hivatalos adat áll rendelkezésünkre. A 2022-es népszámlálási adatok szerint Nagyiván Községben mindösszesen a lakosság 9 %-a vallotta magát roma (romai, beás) származásúnak, amely érték a 2011. évi census idején még 12% volt. A népszámlálási adatok azért megbízhatatlanok, mivel a legtöbb roma származású ember nem vallja magát romának. A településen működik Cigány Nemzeti Önkormányzat.

Nagyivánban 1995. óta folyamatosan, megszakítás nélkül működik cigány nemzetiségi önkormányzat (2012-ben döntöttek arról, hogy a roma helyett továbbra is a cigány megnevezést kívánják használni). Működésük, a települési önkormányzattal való partnerségi viszonyuk példaértékű. Jellemzően a cigányság integrációjában jelentős szerepet betöltő intézményeken (főként óvoda, iskola) szervezetek és programok támogatásán keresztül segítik a cigányságot.

Képzettség

Az iskolázottság szintje tovább emelkedett a korábbi népszámlálásokhoz képest, 2022-ben már a 15 éves és annál idősebb lakosság 22%-a rendelkezett diplomával, további egyharmada pedig érettségizett. A legfeljebb általános iskolát végzettek aránya 23%-ra csökkent, az érettségi nélkül szakmai oklevéllel rendelkezőké (21%) alig változott 2011-hez képest. A pozitív irányú változások ellenére továbbra is jelentősek a területi különbségek, a vidéki kistételek hátrányos helyzete szembetűnő.

A lakosság iskolai végzettségére vonatkozóan a KSH a népszámlálások alkalmával gyűjt információt. A 2022-es népszámlálás tekinthető a legfrissebb, más területi szintekkel összehasonlítható adatforrásnak. A népesség átlagos képzettségi színvonala ugyancsak a felzárkózás irányába mozdult el, de a magasabban képzett népesség arányának növekedése elmaradt az országos ütemtől.

Az egyetemi, főiskolai oklevéllel rendelkezők aránya minden területi szinten növekedést mutat az elmúlt három évtizedes időszakban, azonban Nagyiván Község esetében az arányos elmaradás a képzettségi mutatók tekintetében érdemben nem csökkent.

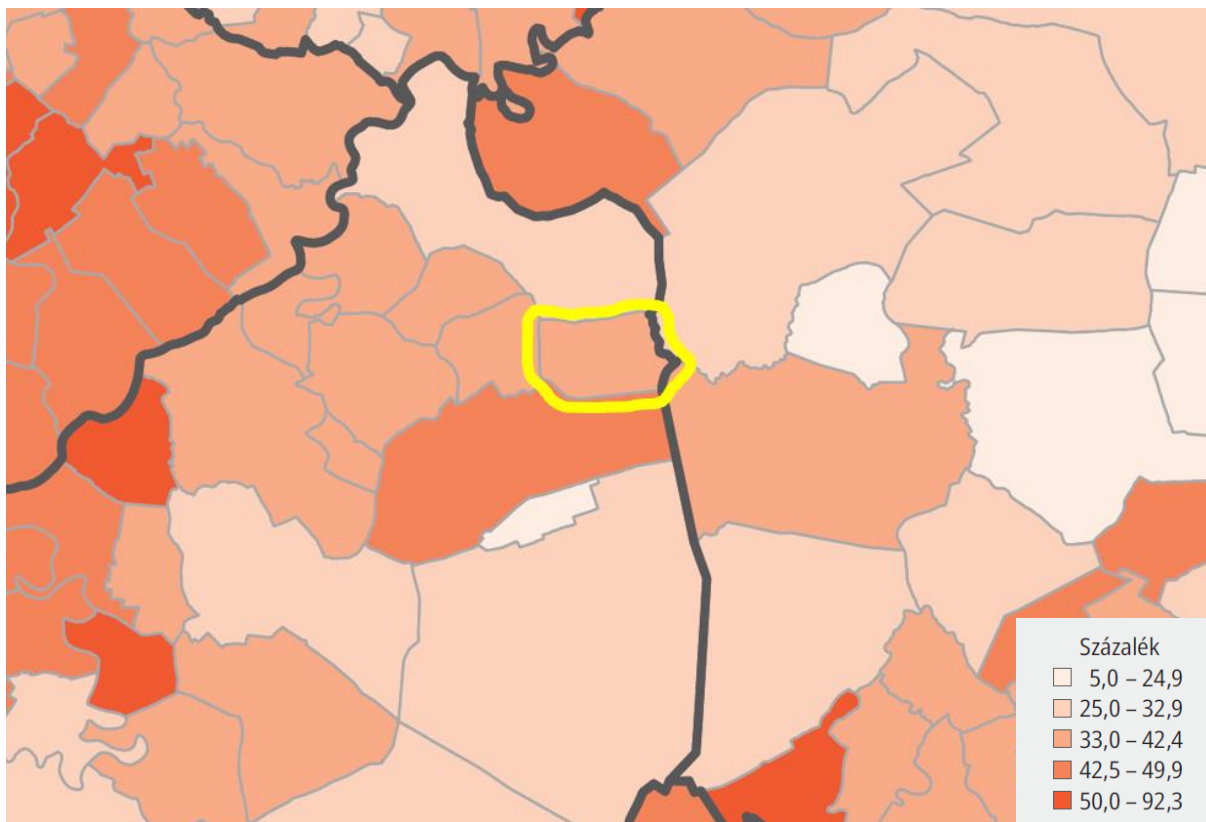
Népszámlálás éve	Észak-Alföld régió	Jász-Nagykun-Szolnok vármegye	Tiszafüredi járás	Nagyiván
2001	6,6%	6,5%	5,0%	3,6%
2011	10,8%	10,1%	7,9%	5,1%
2022	14,2%	12,6%	10,3%	6,2%

7. táblázat: Egyetemi, főiskolai végzettségge rendelkezők aránya (2022. évi népszámlálás)

(Forrás: KSH 2022. évi népszámlálás (saját szerkesztés))

2022-re 23%-ra csökkent a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya a 14 év feletti népességben. Ugyanakkor az ország északkeleti részén, különösen Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyében, illetve a délnyugati országrészben számos kistételek a lakosság több mint fele legfeljebb általános iskolai végzettségű. Az időskorúak között gyakoribb az alacsony iskolázottság, ezért azokon a településeken, ahol előregedett a lakosság, sokan legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkeznek. Nagyiván országos összehasonlításban relatív jó értékkel bír a legfeljebb általános iskolai végzettségűek aránya tekintetében.

Nagyiván Község lakosainak képzettségi mutatója javuló tendenciát mutat, de a vármegyei (és az országos) átlagtól sajnos elmarad. A vármegye és így Nagyiván Község lakosainak iskolázottsági, képzettségi viszonyainak az országnál lényegesen kedvezőtlenebb alakulásában lényegi összefüggés mutatható ki a változás és a munkamegosztás hierarchikus szerkezetének változása (a vezető állású- és értelmiségi foglalkozási státuszok kínálatának beszűkülése) és a vándorlási intenzitása között, ami azt sejteti, hogy a megfelelő munkamegosztási státuszok hiányában más képzettségi rétegeknél tömegesebbé vált a felsőfokú végzettségűek, az értelmiségiek elvándorlása, továbbá be- ill. visszaköltözésének elmaradása.

21. térkép: Legfeljebb általános iskolai végzettségűek aránya

(Forrás: Népszámlálási atlasz 2022 (KSH) – kivágat a 2.1. Legfeljebb általános iskolai végzettségűek aránya a 15 éves és annál idősebb népességben Magyarország településein, 2022 című térképről)

Digitális jártasság

A 2022. évi népszámlálás egyik újdonsága volt a digitális jártasság vizsgálata. A 6 éves és annál idősebb népesség nagy többsége (83%-a) végzett rendszeresen valamilyen digitális tevékenységet, azonban 1,6 millióan nem használtak digitális eszközöket. A digitálisan járatlanokat az ország centrumtól távolabb eső területein találjuk. Az északkeleti országrészben, a keleti határszélen és az Alföldön, valamint a Dunántúl déli részén, különösen a kistelepüléseken volt magas a digitális világtól távol élők aránya. Nagyiván tekintetében ez az alábbiak szerint alakult.

Digitális tevékenység	Érték
Nem végez digitális tevékenységet	261
Alapszintű digitális tevékenységet végez	298
Középszintű digitális tevékenységet végez	366
Magas szintű digitális tevékenységet végez	38
6 évesnél fiatalabb személy	59

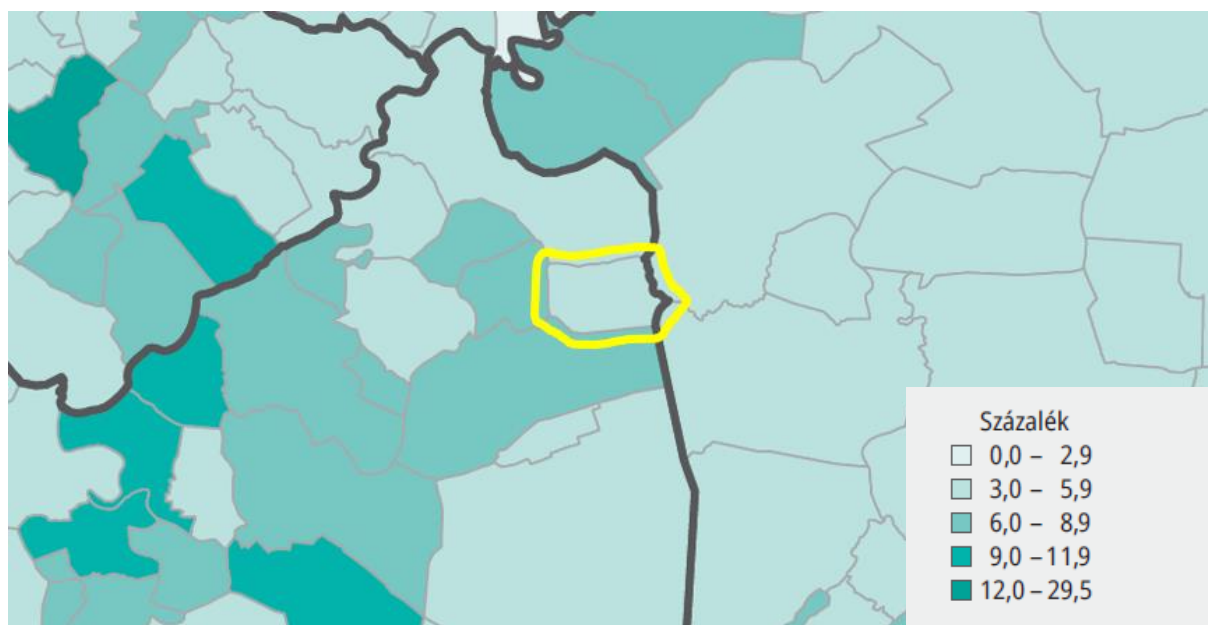
8. táblázat: Digitális tevékenység végzése (2022. évi népszámlálás)

(Forrás: KSH 2022. évi népszámlálás (saját szerkesztés))

Foglalkoztatottság

Regisztrált munkanélküli az a személy, aki a munkaviszony létesítéséhez szükséges feltételekkel rendelkezik, és oktatási intézmény nappali tagozatán nem folytat tanulmányokat, és öregségi nyugdíjra nem jogosult, valamint rehabilitációs járadékban nem részesül, és az alkalmi foglalkoztatásnak minősülő munkaviszony kivételével munkaviszonyban nem áll és egyéb kereső tevékenységet sem folytat, és elhelyezkedése érdekében az illetékes kirendeltséggel együttműködik, és akit az illetékes kirendeltség álláskeresőként nyilvántart. Folyamatosan jelen van a multinacionális cégek elszívó hatása, valamint az

ország más részeiből érkező munkáltatók is megjelentek toborzás céljából. Nagyiván Községben a mai napig kevés, többségében kis, esetleg közepes méretű munkáltató akad, akik közül csak kevesen tudnak fejlesztést, létszámbővítést végrehajtani. Emiatt magasnak mondható a foglalkoztatottak körében a naponta ingázó (eljáró) foglalkoztatottak aránya. Szolnok MJV munka-erőpiaci szívó hatása a fizikális közelség miatt is kikerülhetetlen. A nyilvántartott álláskereső nagy része csupán általános iskolai végzettséggel rendelkezik. Az alacsony végzettség, a szakképzettség hiánya hátrányt jelent a munkaerő-piacon. A munkaügyi központ képzésekkel, vállalkozóvá válás támogatása, bértámogatás, közhasznú foglalkoztatás támogatása – igyekszik reintegrálni az álláskeresőket a munka világába.

22. térkép: A munkanélküliek aránya a 15–64 éves népességben belül

(Forrás: Népszámlálási atlasz 2022 (KSH) – kivágat a 3.3. A munkanélküliek aránya a 15–64 éves népességben belül Magyarország településein, 2022 című térképről)

Az alacsony iskolázottsági szint beszűkíti a munkahelyhez jutás lehetőségét. A változás egyik feltétele a képzettség megszerzése. A településen élő tartós munkanélküliek jövedelmi helyzete nem teszi lehetővé az iskolába járást, aminek egyik oka az anyagiakban keresendő. A képzés ideje alatt ugyanis elesnének az alkalmi munkából származó jövedelemtől. A munkaügyi központ számos eszközzel – átképzések, vállalkozóvá válás támogatása, bértámogatás, közhasznú munka támogatása – igyekszik az álláskeresőket visszavezetni a munka világába. A foglalkoztatáspolitikai szempontból hátrányos helyzetű csoportok a gazdasági válság következményeként egyre tartósabban szorulnak ki a munkaerőpiacról, egyre nagyobb számban kerülnek ki a munkaügyi regisztrációból, ezzel elveszítik a szervezett segítségnyújtás legfontosabb esélyét.

Időszak	Nyilvántartott össz. fő	Foly.nyilv. hossz>365 nap	Járadék tip.ell. fő	Segély tip.ell. fő	FHT, RSZS fő	Munkav. korú népes. fő*	Relatív mutató %	Arányszám
2024.07.20.	51	20	6	11	14	591	8,63	2,40
2024.08.20.	56	18	5	11	16	591	9,48	2,63
2024.09.20.	57	18	9	11	13	591	9,64	2,63
2024.10.20.	57	21	8	12	13	591	9,64	2,66
2024.11.20.	51	17	7	11	11	591	8,63	2,39
2024.12.20.	45	17	3	9	10	591	7,61	2,15

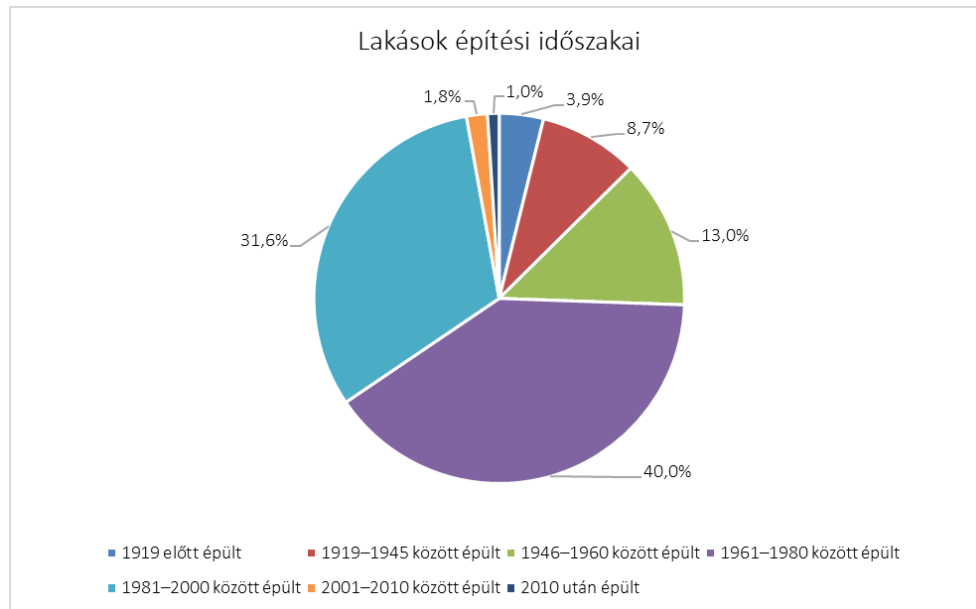
9. táblázat: Munkanélküliségi adatok az elmúlt időszakban

(Forrás: Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat, saját szerkesztés)

Nagyiván Község esetében a munkavégzésre képes korú népesség 591 fő, munkaképesnek a 15-64 éves férfiak és 15-64 éves nők számítanak.

Lakásállomány

A 2022. népszámlálás eredményei szerint Nagyiván Községben található 493 lakásból 389 darab lakott, a nem lakott lakások aránya magas (104 darab). A lakásállomány 40%-a 1961–1980 között épült, további 31,6%-a 1981–2000 között; az elmúlt két évtizedben igen alacsony az új építésű lakóházak, lakások építési aránya.

6. ábra: Lakások építési időszakai

(Forrás: KSH 2022. évi népszámlálás (saját szerkesztés))

A lakások közel 40%-a vályog, sár falazatú. A komfort nélküli lakások aránya magas, 9,94%.

7. ábra: Lakások falazatuk szerint

(Forrás: KSH 2022. évi népszámlálás (saját szerkesztés))

f. A település humán infrastruktúrája, közszolgáltatások

Oktatás-nevelés

A településen az alapfokú igazgatási intézményhálózat megtalálható. A közép- és felsőfokú intézményeket Tiszafüreden, valamint Szolnokon, Debrecenben vagy Egerben veszik igénybe a nagyiváni polgárok.

Óvodai ellátás

Nagyiván Községben az óvodai ellátás fenntartója az Abádszalóki Református Egyházközség (5241 Abádszalók, Kölcsey Ferenc út 4). A Tiszavirág Református Óvoda (OM azonosító: 035809) Nagyiváni Tagintézménye (5363 Nagyiván Hősök tere 2.) 2 csoporttal, 54 férőhellyel működik. Az intézmény 2025. januári közzétételi listájának tanúsága szerint összesen 164 gyermek jár az intézménybe (az abádszalóki kettő, illetve a nagyiváni egy feladatellátási helyre összesen).

Az intézményben a gyermekétkeztetést Abádszalók Város Önkormányzata biztosítja, Nagyiváni Tagintézményben Nagyiván Község Önkormányzata.

1. kép: Óvoda épülete

(Forrás: saját fénykép)

Általános iskolai oktatás

A Kossuth Lajos Gimnázium és Általános Iskola Nagyiváni Általános Iskolája a település egyik központi intézménye. Mivel a település a Hortobágyi Nemzeti Park szélén található, ez remek lehetőséget biztosít több területen is, többek között a környezetismeret, a biológia tantárgyak oktatása során, valamint

természetvédelmi szakkör létrehozásában és működésében. Az általános iskolai nevelés-oktatás a tagintézményben nyolc évfolyamon, évfolyamonként egy-egy osztályban történik. Az iskola tanulói létszáma évek óta 120 fő körül mozog, a környező településekről beutazó diákokkal együtt. Különös gondot fordítanak a tehetséggondozásra és a sajátos nevelési igényű tanulók fejlesztésére egyaránt. Szép sikereket értek el a különböző tantárgyi versenyek terén, különösen a magyar nyelv és a történelem tantárgyak tekintetében valamint a Hortobágyi Nemzeti Park szervezésében kiírt pályázatokban egyaránt, de nemzetközi versenyen is megmérettették a diákok magukat.

Ssz.	Tagintézmény	Létszám keret
001	Kossuth Lajos Gimnázium és Általános Iskola (5350 Tiszafüred, Baross utca 36.)	- 4 évfolyamos gimnáziumi nevelés-oktatás - 8 évfolyamos gimnáziumi nevelés-oktatás
014	Kossuth Lajos Gimnázium és Általános Iskola Petőfi Utcai Telephelye (5350 Tiszafüred, Petőfi utca 17-19.)	- egyéb
003	Kossuth Lajos Gimnázium Kossuth Lajos Általános Iskolája (5350 Tiszafüred, Kossuth tér 2.)	- általános iskolai nevelés-oktatás (alsó tagozat) - általános iskolai nevelés-oktatás (felső tagozat)
005	Kossuth Lajos Gimnázium Nagyiváni Általános Iskolája (5363 Nagyiván, Fő út 65.)	- általános iskolai nevelés-oktatás (alsó tagozat) - általános iskolai nevelés-oktatás (felső tagozat)
004	Kossuth Lajos Gimnázium Nagyiváni Általános Iskolája Tiszaörsi Telephelye (5362 Tiszaörs, Rákóczi út 7-9.)	- általános iskolai nevelés-oktatás (alsó tagozat)
015	Kossuth Lajos Gimnázium Nagyiváni Általános Iskolája Fő Úti Telephelye (5363 Nagyiván, Fő út 68.)	- egyéb

10. táblázat: Kossuth Lajos Gimnázium és Általános Iskola tagintézményei

(Forrás: intézményi adatszolgáltatás)

Az intézmény igen jó infrastruktúrával rendelkezik. Minden tanteremben található internetes hozzáférés, 5 tanteremben fellelhető projektor, interaktív tábla, 2 tanteremben interaktív panel segíti a tanulást. Külön számítástechnika terem teszi lehetővé az informatika oktatását 20 db számítógép segítségével. Az elmúlt években tovább gyarapodott az iskola eszközparkja: 32 db tanulói tablet és 10 db digitalizáló tábla beszerzésére is sor került.

Rendszeres kapcsolatot tart fenn az intézmény a külső partnerekkel (Polgármesteri Hivatal, Nagyiváni Gyermekekért Alapítvány, Nagyivánért Kulturális Alapítvány, Cigány Nemzetiségi Önkormányzat). Évente több alkalommal szerveznek színházlátogatást, osztálykirándulást, kisebb túrákat, bátorságpróbát, bográcsolást, szalonnasütést és csapatépítő foglalkozásokat. Minden tanév végén iskolai táborokban pihenhetnek a diákok, hol a Balaton partján, hol a hegyekben. A kis létszámú osztályok lehetővé teszik, hogy pedagógusaink fokozott odafigyeléssel végezzék munkájukat és differenciált óravezetéssel minden diák saját adottságai és képességei alapján haladjon a tananyag elsajátításában. A 2021/2022-es tanévtől az általános iskola telephelye lett a Fekete László Zeneiskolának melynek következtében már helyben megvalósulhat a zeneoktatás.

Az intézmény 2024/2025-es tanévéről szóló különös közzétételi listája alapján a személyi feltételek megfelelőek.

A 2024-es statisztikai adatok alapján az intézmény általános iskolai oktatására 258 fő diák járt.

Egészségügyi közszolgáltatások

Háziorvosi ellátás: Orvosi Rendelő 5363 Nagyiván Fő út. 82. Háziorvos: 1 fő. A háziorvosi ellátás vállalkozásban működik. Rendelési időn kívül (azaz hétközben 16.00 óra és másnap 8.00 óra között, valamint ünnepnapokon) az orvosi ellátást a Tiszafüredi székhellyel működő, Tiszafüred Város Önkormányzata által fenntartott orvosi ügyelet látja el. Fogorvosi ellátás nincs a településen, legközelebb Tiszaörsön működik. Gyermekorvosi szolgálat nincs.

Védőnői szolgálat: Védőnői szolgálat van, az önkormányzat működteti 1 fő főállású védőnő alkalmazásával, a védőnői szolgálat működési helye: 5363 Nagyiván, Fő út 70.

Magánpraxis nem működik a településen. Szakorvosi ellátás nincs a településen. Magasabb szintű orvosi ellátást Tiszafüreden, Karcagon, Debrecenben és Szolnokon vehetnek igénybe.

A településen 1 fő háziorvos végzi a háziorvosi teendőket. Gyermekorvosi ellátás nincs, viszont védőnői szolgálat működik a településen. Fogorvosi ellátás nincs. Szakorvosi ellátás nincs.

Járóbeteg ellátást részben tiszafüredi Egyesített Egészségügyi Intézmény, részben pedig a karcagi kórház látja el. Továbbá egyes esetekben Szolnokra illetve Debrecenbe utalják a betegeket, mivel erre a karcagi kórház nincs szakosodva. Fekvőbeteg intézeti ellátását nagyobb részt a karcagi kórház látja el. Speciális esetekben a betegségnek megfelelő kórházba utalják a betegeket. Pl. Szolnokra, Debrecenbe, Szegedre vagy Budapestre. Nagyivánban rendszeresen az évente kötelező tüdőszűrésre kerül sor, az alapellátás keretében koragyermekkori kötelező szűrésekhez való hozzáférés biztosított. A prevenciós és szűrő programokhoz való hozzáférés biztosított, ezek azonban esetenként nem helyben, hanem a vonzásközpontban kerülnek megtartásra. A településen alkalmanként kerülnek egyéb szűrővizsgálatok megtartásra (pl látás, ortopédia).

Szociális közszolgáltatások

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény 94. §-a értelmében a települési önkormányzat feladata a gyermekek védelme helyi ellátó rendszerének kiépítése és működtetése, a területén lakó gyermekek ellátásának megszervezése. A települési önkormányzat a törvényben foglaltak szerint a személyes gondoskodást nyújtó alapellátások keretében a gyermekjóléti szolgáltatást, a gyermekek napközbeni ellátását, a gyermekek átmeneti gondozását szervezi és közvetíti a máshol igénybe vehető ellátásokhoz való hozzájutást, míg a hatósági intézkedések jegyzői, illetve gyámhivatali hatáskörbe tartoznak. Nagyiván Község Önkormányzata a gyermekjóléti szolgáltatást társulás útján biztosítja.

A Tiszafüredi Kistérség Többcélú Társulás Szociális Szolgáltató Központ Nagyiván Községben a Fő út 70. szám alatt (illetve a mini bölcsőde tekintetében a Fő út 98/a. alatt) található meg. Feladatkörei:

- Család és Gyermekjóléti Szolgálat
- Szociális étkeztetés
- Házi segítségnyújtás
- Nappali ellátás – demens személyek ellátása
- Mini bölcsőde

Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 12.§, 13.§ (1) bekezdés 8. pont, 87.§., valamint a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény 94/A. §-ban foglaltak alapján Tiszafüred Kistérség Többcélú Társulás 6/2022. (II.14.) sz. Tiszafüred Kistérség Többcélú Társulás Tanács határozata alapján Nagyiván Község Önkormányzata - mint a Tiszafüred Kistérség Többcélú Társulás tagja - által Nagyiván községben újként létrehozott mini bölcsőde intézmény a Társulás intézménye, a Tiszafüred Kistérség Többcélú Társulás Szociális Szolgáltató Központján keresztül működik.

Telephely	Ellátott feladat
5363 Nagyvén, Fő út 70.	étkeztetés, házi segítségnyújtás, idősek nappali ellátása, család- és gyermekjóléti szolgálat
5363 Nagyvén Fő út 98/a.	mini bölcsőde

11. táblázat: Tiszafüred Kistérség Többcélú Társulás Szociális Szolgáltató Központ nagyvénai feladatvégzése

(Forrás: intézményi adatszolgáltatás)

A Társulás 2022. szeptemberében fogadta el az intézmény 2021. évről szóló éves jelentését. A jelentés alapján a 2021. évben Nagyvén Községben az étkeztetésben 113 fő kapott ilyen típusú ellátást, az év során 17.333 adagot vettek igénybe az idősek. A házi segítségnyújtás keretében 18 fő ellátása történik. A mini bölcsőde létszáma 7 fő Nagyvén Községben.

A gyermekétkeztetés Nagyvén Községben az óvodában és az általános iskolában biztosított, az ételek az Önkormányzat szociális főzőkonyhájában kerülnek elkészítésre. Az óvodai ellátás keretében napi háromszori, az iskolai napközi otthonban és menzán pedig naponta kétszer, tízórai és kétfogásos meleg étkezés biztosított.

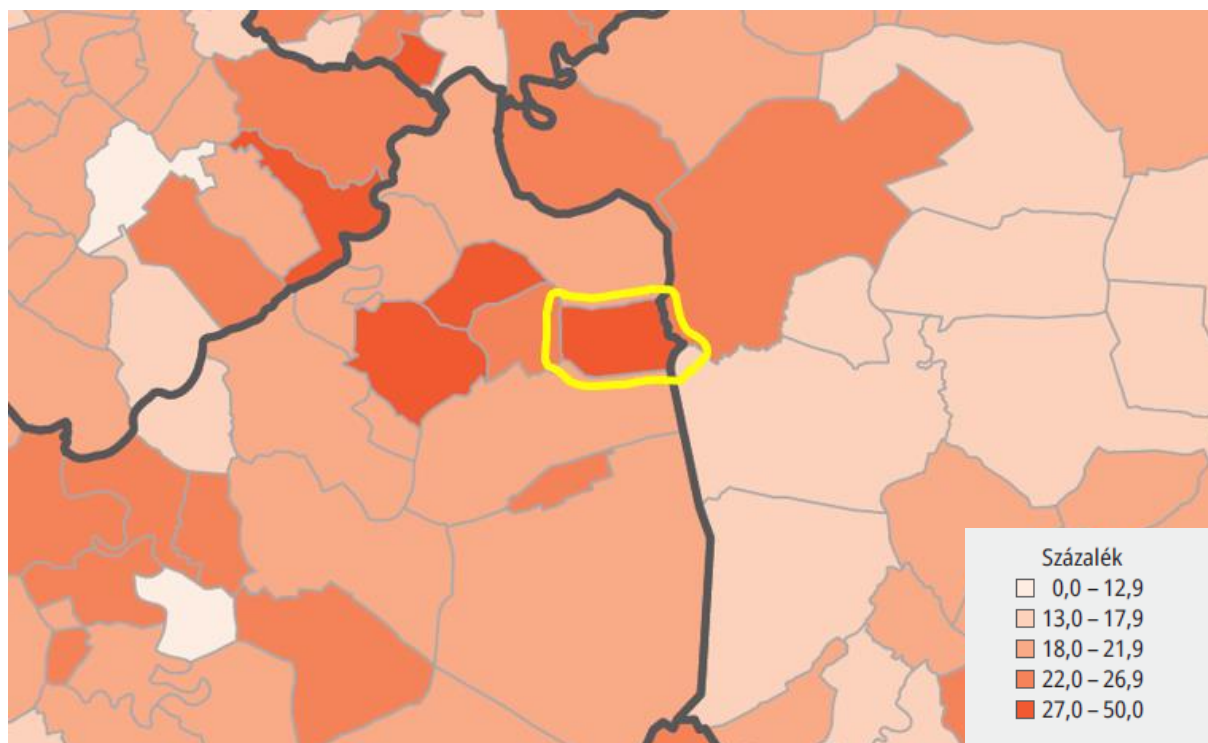
Természetben nyújtott ellátások	Közzetetés	a az elhunyt személy közöltségen kerül eltemettetésre, abban az esetben részére a helyben szokásos legolcsóbb - koporsós vagy hamvasztásos - temetés rendezhető meg.
Személyes gondoskodást nyújtó ellátások	étkeztetés	Az időskorúak, illetve a szociálisan rászorultak napi egyszeri meleg étkezéséről az önkormányzat az Sztv-ben foglaltak szerint gondoskodik. Az étkeztetés vonatkozásában a szociális rászorultság feltételeit a szociális ellátások térítési díjáról szóló külön rendelet tartalmazza.
	házi segítségnyújtás	Az önkormányzat a Tiszafüred Kistérség Többcélú Társulása Szociális Szolgáltató Központ Nagyvénai Szakmai Egysége keretében működő házi segítségnyújtás útján gondoskodik azokról a személyekről, akik önmaguk ellátására nem képesek, róluk nem gondoskodnak és gondozásuk otthonukban oldható meg. Ennek során a gondozottak igénytől függően segítséget kaphatnak: étkezésben (értve ez alatt az étel kiszállítását is), bevásárlásban, takarításban, tisztálkodásban, napi ügyeik intézésében (pl.: gyógyszerkiváltás, postai befizetések teljesítése)
	családsegítés	A Tiszafüred Kistérség Többcélú Társulása Szociális Szolgáltató Központ Nagyvénai Szakmai Egysége keretében működő családsegítés során valósul meg a szociális és mentálhigiénés problémák miatt veszélyeztetett, illetve krízishelyzetbe került személyek, családok életvezetési képességének megőrzése, az ilyen helyzethez vezető okok megelőzése, valamint a krízishelyzet megszüntetésének elősegítése.
	nappali ellátás (idősek klubja)	A Tiszafüred Kistérség Többcélú Társulása Szociális Szolgáltató Központ Nagyvénai Szakmai Egységén belül működő nappali ellátás elsősorban a saját otthonukban élő időskorúak vagy egészségi állapotuk, koruk miatt szociális és mentális támogatásra szoruló, önmaguk ellátására részben képes felnőttek részére biztosít lehetőséget étkezésre, nappali tartózkodásra, társas kapcsolatokra, valamint az alapvető higiéniai szükségletek kielégítésére.

12. táblázat: Önkormányzati szociális ellátási formák

(Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás)

1991-ben nyílt meg az akkori plébániaépületben hat gondozottal a Szent József Otthon, melynek 1999 óta fenntartója a Caritas Hungarica Eger Alapítvány (Egri Főegyházmegyei Karitás). Az idősek otthona azóta is évről – évre bővül, s jelenleg mintegy 82 főnek nyújt színvonalas ellátást.

A tartós betegséggel (pl. cukorbetegséggel, magas vérnyomással, tartós depressziós zavarral) élők aránya együtt mozog a települések korösszetételével, gazdasági helyzetével, illetve az ott lakók iskolai végzettség szerinti megoszlásával. Vagyis ahol alacsonyabb az idős népesség aránya, valamint magasabb az életszínvonal és több a magasabb iskolai végzettséggel rendelkező, ott jellemzően alacsony a tartós betegek aránya. Nagyivánban jelentős a tartós betegséggel élők aránya.

23. térkép: Tartós betegséggel élők aránya

(Forrás: Népszámlálási atlasz 2022 (KSH) – kivágat a 6.1. Tartós betegséggel élők aránya a teljes népességben Magyarország településein, 2022 című térképről)

Közösség, művelődés, kultúra

Kunhegyes Városi Könyvtár és Közművelődési Intézmény Nagyiváni telephelye 5363 Nagyiván, Fő út 68. (művelődési ház és könyvtár ez utóbbi mozgókönyvtárként van működtetve). Az épület a kulturális és könyvtári tevékenységhez megfelelően kialakított, azonban az iskolai tornateremként is funkcionáló nagyteremhez szükséges és egyéb helyiségek kialakítása tervezve van (ltd. fentebb, volt mozi helyiség átalakítása). A Művelődési Ház nagytermének befogadóképessége: 200 fő. A könyvtár köteteinek száma: 12.751 db könyv, egyéb adathordozó nincs. A község művelődési házának befogadó képessége 200 fő. A nagyterem egyben az általános iskola tornatermeként is szolgál. A Művelődési Ház épületében kap helyet a 12472 kötetes Községi Könyvtár. Mozi ma már nem üzemel a településen.

Esélyegyenlőség biztosítása

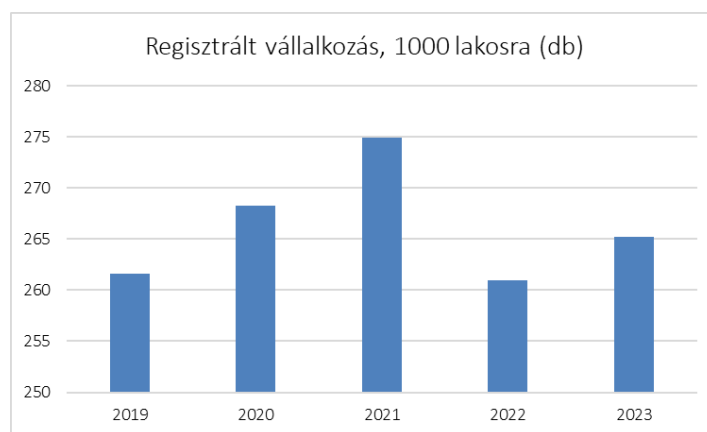
Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény 31. § (4) foglaltak alapján, továbbá a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet 6. §. foglaltak figyelembevételével Nagyiván Község Önkormányzata a 21/2024. (III. 18.) határozatával fogadta el a Helyi Esélyegyenlőségi Program 2024-2028 évekre szóló időszakra. A HEP az alábbi releváns célcsoportokat azonosította be:

- Romák és/vagy mélyszegénységben élők
- Gyermekek
- Idősek
- Nők
- Fogyatékkal élők

g. A település gazdasága

A település gazdasági súlya, szerepköre

A településen meglévő humán-erőforrás jellemzője, hogy képzettsége, szakismerete alapján meglehetősen tagolt, sokszínű. Nagyiván Község nem rendelkezik jól használható mezőgazdasági területekkel. A település külterületének igen jelentős részét a Hortobágyi Nemzeti Park területei teszik ki. A kiadáscsökkentés és a részmunkaidős termelés még sokáig fenn fogja tartani a családok önellátására irányuló ház körüli kistermelést. A regisztrált vállalkozások száma relatíve magas, fajlagosan magasabb, mint a járási átlag, a vármegyei átlagtól elmaradó. Azonban a helyi gazdaság szerkezete a mikrovállalkozások és őstermelők dominanciáját mutatja.

8. ábra: Regisztrált vállalkozások száma ezer lakosra (db)

(Forrás: TEIR, saját szerkesztés)

A településen száz főt vagy több alkalmazottat foglalkoztató nagyfoglalkoztató sajnos nem található, bár viszonylag alacsony a településről munkájuk miatt ingázók aránya.

A településen az egy lakosra jegyzett tőke aránya sajnálatosan alacsony, a 2022. évben 54,4.-eFt volt, ami szignifikánsan elmarad mind az országos, mind a Jász-Nagykun-Szolnok vármegyei átlagtól. Igen alacsony a településen bejegyzett vállalkozások tőkésítettsége.

Az egy főre jutó jegyzett tőke mutatójában releváns tartalmak az alábbiak:

- vállalkozások: a társaságiadó-bevallást benyújtó vállalkozások, vagyis mind a kettős, mind az egyszeres könyvitelt vezető gazdasági társaságok
- saját tőke: a vállalkozó vagyonának saját forrása, melyet a vállalkozás alapítói, tulajdonosai bocsátottak véglegesen rendelkezésre. A saját tőke részét képezi a vállalkozó működése során elért, adózott osztalék-részesedésfizetett csökkentett eredménye is (mérleg szerinti eredmény) [jegyzett tőke, jegyzett, de be nem fizetett tőke; tőketartalék; eredménytartalék; értékesítési tartalék; tárgyévi mérleg szerinti eredménye]
- Számítása: a település vállalkozásainak saját tőkéjének értéke / év végi népesség*1000

Másik fontos mutató a helyi gazdaság megítéléséhez a bruttó hozzáadott érték: a társasági adóbevallást nyújtó ágazatok által létrehozott kibocsátás (termelési érték) és a termelés során felhasznált termékek, szolgáltatások értékének (folyó termelő – felhasználás) különbsége. A bruttó hozzáadott érték kiszámításakor a kibocsátást alapárón, a folyó termelő – felhasználást piaci beszerzési áron értékeljük.

2019	2020	2021	2022
976 596	1 024 414,3	1 105 454,9	1 368 134,9

13. táblázat: Egy lakosra jutó SZJA adóalapot képező belföldi jövedelem (eFt)

(Forrás: TEIR, saját szerkesztés)

Hasonlóan alacsony értéket mutat az egy lakosra jutó bruttó hozzáadott érték mutatója is, amely a Jász-Nagykun-Szolnok vármegyei átlagos érték fele értékű Nagyiván esetében.

	Foglalkoztatott	Munkanélküli	Ellátásban részesülő inaktív	Eltartott	15 évesnél fiatalabb személy
2001	313	80	556	73	206
2011	382	68	472	91	201
2022	424	20	303	104	171

14. táblázat: Gazdasági aktivitás (2022. évi népszámlálás)

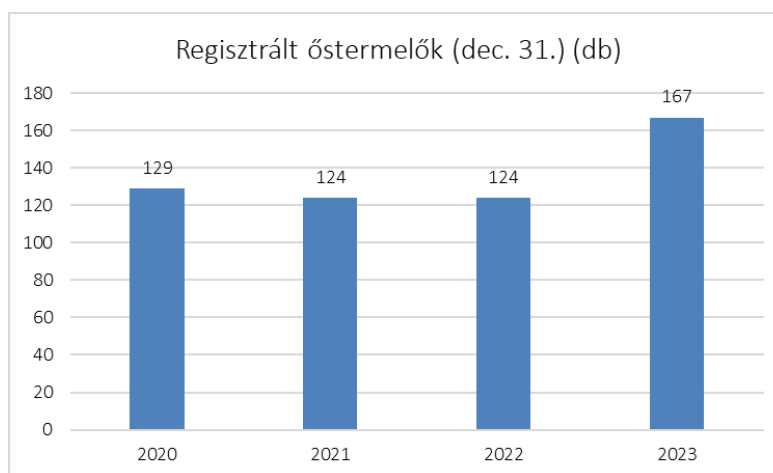
(Forrás: KSH 2022. évi népszámlálás (saját szerkesztés))

Nagyiván Község esetében a gazdasági aktivitás – az országos folyamatokkal együtt – pozitív irányba mozdult, egyre több a foglalkoztatott a településen.

Az önkormányzat adóbevétele szerény, jelentős adóbevétel az iparüzési adónemből sem jelentkezik. A jelentősebb iparüzési adót megfizető vállalkozások listájából is kitűnik, hogy a mezőgazdasági szektorban tevékenykedő vállalkozások valamint az elsődleges feldolgozó szektorban működő vállalkozások gazdálkodása jelentős. A településen a szekunder és a terciér szektor jelentősen alulreprezentált.

Mezőgazdaság

A földek rossz minőségűek, a terület lefolyástalan és rendkívül vizes. Határterületének legnagyobb része inkább csak legeltetésre, szénakaszálásra alkalmas. A Hortobágy szélén fekszik, s osztozott annak sorsában, természetföldrajzi változásaiban is. A II. világháború után a földosztás megszüntette az egyházi birtokot. 1947 nov. 30.-ig összesen 1626 kh 890 négyyszögöl földet osztottak ki 44 igénylő között, a terület döntő része legelő volt. Az első termelőszövetkezetek is elsősorban a volt egyházi és állami tartalékból kapott földeken jöttek létre. A község területén állami gazdaság nem alakult. Az 1950-es években zömében még egyéni gazdálkodók alkotják a község lakosságát, de növekszik a termelőszövetkezeti tagság és az eljáró munkások száma.

9. ábra: Regisztrált őstermelők száma (fő)

(Forrás: TEIR, saját szerkesztés)

A vízszabályozások nem nagyon érintették Nagyivánt. Így jóformán megmaradt a múlt század közepi struktúra. Az utóbbi időben – mivel a legeltető állattartás visszaszorult – a terméketlen terület növekedett meg és inkább a nádas. Ez korábban kaszáló terület volt, amely állandó gondozást kívánt. 1950-ben a tsz tagosítás során Nagyivánhoz csatoltak a tiszafüred – kócsi határból több mint 1922 kh

területet. A juhtartás mindig is jelentős volt, a termelőszövetkezet is ezt az ágazatot fejlesztette, sajátosan a hagyományos struktúrát élesztve fel. 1949-ben törzsjuhászatot indítottak. Erre annál is inkább szükség volt, mert a modernebb agrotechnika alkalmazása ellenére alacsony volt a termesztett növények termésátlaga. Nagyivánban a régebben működő Tsz földterületei a privatizáció során felaprózódtak, és magántulajdonba kerültek. A nagyiváni tsz jogutódja a Nagyiván mg-i kft. amely a külterületen jelenleg két telephelyen végez mezőgazdasági termelést, állattenyésztést. A külterület jelentős része a Hortobágyi Nemzeti Parkhoz tartozik. A művelés alatt álló területek legnagyobb része rét, legelő. Az erdők területe nem jelentős.

Külterületi nagyobb gazdálkodók:

- Béke major: Nagyiváni Mg.-i Kft., juh: 500 db
- Rokkant tanya: Nagyiváni Mg.-i Kft., szarvasmarha: 350 db
- Danyi tanya: Nagyiváni Mg.-i Kft., bérlő: Délibáb 2000 Bt., szarvasmarha: 700 db
- Fekete tanya: Két Hodály Kft., sertés: 1500 db
- Agyagos tanya: Tóth Imre, juh: 450 db, szarvasmarha: 200 db
- Pap tag: Czinege Kálmán, juh: 100db, ló: 1 db, szarvasmarha 140 db
- Vitéz tanya: Virág Lajosné, juh: 300 db

A külterületen majorok, állattartó telepek is megtalálhatók, melyek a hagyományokat követve magastetős kialakításúak, fehérre meszelt faluk a tisztaságot sugározza. Jellemzően fedésük nádtető, melyhez az itt aratott nád kitűnő építőanyag.

A település adottsága a nagykiterjedésű legelőterületek mellett a termőföld, melynek művelése és az agrárium fejlesztése cél. Ösztönözni és támogatni kell az agrár szférában dolgozókat.

2. kép: Állattartó telep épülete

(Forrás: saját fénykép)

A hortobágyi szarvasmarhatartás még a XX. század elején is a hagyományos módon folyt, ez Nagyiván tekintetében is elmondható. A települési agrárium napjainkban is az állattartásra alapul. Közel háromezer hektár gyepterület van használatban a helyi gazdaságok által. Tekintettel arra, hogy a település határának jelentős része ma védett terület, a világörökséghez tartozóan, egyéb típusú mezőgazdasági

tevékenységre jellemzően nincs mód, lehetőség. A Központi Statisztikai Hivatal (KSH) európai uniós és hazai jogszabályi felhatalmazás alapján teljes körű mezőgazdasági összeírást hajtott végre „Agrárcenzus, 2020” elnevezéssel. A census településsoros adatai is abszolút tükrözik, hogy a nagyiváni mezőgazdaság az állattartásra épül. A településen legnagyobb egyedszámban a juhok találhatók meg, de jelentős a szarvasmarha és a sertésállomány egyedszáma is.

Nagyiván Község (KSH: Az Agrárcenzus 2020 településsoros adatai)	A gazdaságok használatában lévő gyep területe, hektár	Szarvasmarha- állomány, darab	Sertésállomány, darab	Juhállomány, darab
	2 966	1 633	1 633	2 667

15. táblázat: A mezőgazdálkodás főbb adatai

(Forrás: KSH: Az Agrárcenzus 2020 településsoros adatai)

Ösztönözni kell a legelőterületek fenntartását, azok folyamatos legeltetésre használatát. A meglévő állattartó telepek infrastrukturális és technológiai fejlesztésén túl a külterületi alkalmas területeken lehetőség szerint új állattartó telepek létesítését szorgalmazni kell. Az állattenyésztésnél a megújuló energiák környezettudatos alkalmazása (biomassza stb.) révén az állattartó telepek környezetbaráttá és energiatakarékosá tehetők.

Ipar

A településen az ipari szektor nagymértékben alulreprezentált. A jelentősebb foglalkoztatók adatait az alábbi táblázat tartalmazza, a foglalkoztatott munkavállalók átlagos statisztikai létszáma az adott vállalkozás 2017. évi üzleti évre készített Beszámoló alapján kerültek feltöltésre, mely adatsorok esetenként nem tartalmazzák az alkalmi/idény munkavállalók adatait.

Vállalkozás megnevezése	székhelye:	telephelye:	cégjegyzék száma	Fő tevékenység	foglalkoztatott munkavállalók átlagos statisztikai létszáma összesen (2023.)	Rövid bemutatás
CSUKÁS Nádgyazdálkodási és Kereskedelmi Kft	5363 Nagyiván, Nádtelep 046/2. hrsz.	5363 Nagyiván, Nádtelep 046/2. hrsz.	16-09-004411	0129'08 Egyéb élő növény termesztése	5 fő	A vállalkozás fő tevékenységi köre a nádatartás, nádfeldolgozás és nádtermékek készítése belföldi és külföldi piacra történő értékesítéssel.

Vállalkozás megnevezése	székhelye:	telephelye:	cégjegyzék száma	Fő tevékenység	foglalkoztatott munkavállalók átlagos statisztikai létszáma összesen (2023.)	Rövid bemutatás
Nagyiváni Kft	5363. Nagyiván, Fő út 55. sz.	5363 Nagyiván, Béke major 094. hrsz. 5363 Nagyiván, Rokkant tanya 030. hrsz 5363 Nagyiván, Fehér hodály 043. hrsz. 5363 Nagyiván, Ady Endre út 13. Fióktelepek: HU-5350 Tiszafüred, Jusztus tanya 0165/2 hrsz HU-5321 Kunmadaras, Vasvári Pál út 13.	16-09-005725	Gabonaféle (kivéve: rizs), hüvelyes növény, olajos mag termesztése	26 fő	270 ha. földterületen gazdálkodott , termés átlagaink nem változtak, de a gabona piaci ára jelentősen csökkent, melynek hatására a növénytermesztési árbevételünk 50 %-kal csökkent . Az állattenyésztés árbevétel emelkedése sajnos ezt nem kompenzálta.
URBÁN és URBÁN Mezőgazdasági és Kereskedelmi Kft.	5363 Nagyiván, Örsi út 1/a.	5322 Tiszaszentimre, Leke halom-bagi major 0155/10. hrsz.	16-09-008194	Gabonaféle (kivéve rizs), hüvelyes növény, olajos mag termesztése	18 fő	Tárgyévben a társaság 875,21 hektáron gazdálkodott, melyből 6,51 hektár pihentetett terület. A művelés alatt álló területeken nagyrészt káposztarepcét, kukoricát, napraforgót, lucernát, őszi- búzát és árpát termelt.
NÁD-BRIKETT Kft.	Nagyiván, Fő út 66/c	-	16-09-009856	tüzelő brikettgyártás	2 fő	Napraforgóhéjból készül Pini Key brikett gyártásával és értékesítésével foglalkozik.

16. táblázat: Jelentősebb foglalkoztatók a településen

(Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás / www.beszamolo.gov.hu; saját szerkesztés; 2023. lezárt üzleti év)

Szolgáltatási szektor

A településen kimondott idegenforgalom nem létezik, strand, kemping, szállás, fizető vendégszolgálat nincs.

A település idegenforgalmi nevezetessége a Hortobágyi Nemzeti Park egyedülálló növény- és állatvilága. Nagyiván látványosságához tartozik a HNP fogadóháza és a falu keleti részén található Görbe-csárda. Ezt a műemlék jellegű, földszintes épületet feltehetően a XIX. sz. első felében építették, tipikus faluszéli, út menti csárda. A Kisújszállás – Kunmadaras – Nagyiván – Debrecen – Tiszacsege útvonalon fekvő épület fontos állomása volt a hortobágyi legelőkre hajtott állatokat kísérő nagykun települések lakóinak.

3. kép: Vendégház épülete

(Forrás: saját fénykép)

A gazdasági szervezetek jellemzői, fontosabb beruházásai települést érintő fejlesztési elképzelése

Az elmúlt egy évtizedben nagyobb összegű befektetés nem érkezett Nagyiván Községbe, mindössze néhány jelentős összegű európai uniós támogatású projekt valósult meg. Az agrárgazdaságba történt nagyobb összegű forrásbevonás az európai uniós támogatásokon keresztül.

Nagyiván Község helyi gazdasága alapvetően a mezőgazdasági szektor dominanciáját mutatja, alátámasztja ezt az is, hogy a településen megvalósuló projektek kizárólag a Vidékfejlesztési Program (VP) keretében megjelent konstrukciók projektjeiként valósulnak meg.

Munkaerő képzettsége

A lakosság képzettségi mutatóiról általánosságban elmondhatók, hogy a vármegyei átlagtól elmaradók. A vármegyei illetve az országos arányokhoz viszonyítva még mindig szignifikáns lemaradással küzd a település lakosai iskolai végzettségét tekintve. Különösen szembetűnő ez az érettségivel vagy magasabb iskolai végzettséggel rendelkezők arányára.

A vármegye és így Nagyiván Község lakosainak iskolázottsági, képzettségi viszonyainak az országosnál lényegesen kedvezőtlenebb alakulásában lényegi összefüggés mutatható ki a változás és a munkamegosztás hierarchikus szerkezetének változása (a vezető állású- és értelmiségi foglalkozási státuszok kínálatának beszűkülése) és a vándorlási intenzitása között, ami azt sejteti, hogy a megfelelő munkamegosztási státuszok hiányában más képzettségi rétegeknél tömegesebbé vált a felsőfokú végzettségűek, az értelmiségiek elvándorlása, továbbá be- ill. visszaköltözésének elmaradása.

4. kép: A nagyiváni piac épülete

(Forrás: saját fénykép)

K + F + I

Nagyiván Községben nincs kutatóintézet, a vállalkozások K+F+I tevékenysége szerény, a vármegyei, regionális átlagok alatt költenek kutatás-fejlesztési tevékenységre, melyet a kis- és középvállalkozói méretek és az ágazati sajátosságok magyaráznák. Az informatika-szolgáltatások, a lakossági aktivitás szintje (internet-ellátottság) alacsony, az információs társadalom kiépítésének irányába elsősorban a közintézmények, az oktatás területén történt beruházások mutatnak.

Üzleti infrastruktúra

A településen ipari park nincs. Jellemzőek a beépítésre nem szánt területeken beékelődő majorok és gazdasági területek.

h. Az önkormányzat gazdálkodása, településüzemeltetés

Költségvetés

Az önkormányzat - törvény keretei között - a tulajdonával önállóan rendelkezik, bevételeivel önállóan gazdálkodik, az önként vállalt és a kötelező önkormányzati feladatok ellátásáról egységes költségvetéséből gondoskodik. A helyi önkormányzat mindenkor költségvetésének tervezésére vonatkozó törvényi szabályozás jelentősen megváltozott, normatív szabályozás helyébe a feladat-finanszírozás került.

2012. évtől új államháztartási törvény lépett életbe, az államháztartás működési rendjét meghatározó kormányrendelet is új szabályokra épül. Az egyik legfontosabb változás, ami az önkormányzatok életét befolyásolta, hogy a jelentős feladatátrendezés és forráskivonás mellett a helyi önkormányzati hitelek törlesztését átvállalta a központi költségvetés. A települési önkormányzatok konszolidálására több ütemben került sor. Az állami konszolidációt követően hozott törvényi módosítások alapján a helyi önkormányzat csak olyan gazdálkodó szervezetben vehet részt, amelyben felelőssége nem haladja meg vagyoni hozzájárulásának mértékét (ilyen gazdálkodó szervezet a gazdasági társasági formák közül például a korlátolt felelősségű társaság vagy a részvénytársaság). A helyi önkormányzat vállalkozási tevékenysége a kötelező feladatainak ellátását nem veszélyeztetheti. 2012. január 1-jétől számos korlátozás érinti a helyi önkormányzatok adósságot keletkeztető ügyleteit (többek között ilyen ügylet a hitelfelvétel, értékpapír kibocsátása).

Ezeket a szabályokat a Stabilitási törvény tartalmazza. Az önkormányzat adósságot keletkeztető ügyletet – szűk körű kivétellel – érvényesen csak a kormány előzetes hozzájárulásával köthet. Az önkormányzat működési célra csak likvid hitelt vehet fel, ami egyben azt is jelenti, hogy a működési költségvetésében tervezett hiány külső forrásból (hitellel) nem, csupán belső forrással (például előző években képződött maradványból) finanszírozható. 2013-tól pedig az új törvényi rendelkezések alapján egyáltalán nem tervezhető működési hiány.

Az önkormányzat feladat és hatásköre a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló, 2011. évi CLXXXIX. törvény, valamint a járáskialakításáról és egyes ezzel összefüggő törvények módosításáról szóló 2012. évi XCIII. törvény rendelkezéseinek megfelelően megváltozott. A közigazgatás átalakítási folyamata a megyei kormányhivatalok megalakulásával kezdődött és 2013. január 1-től a járási kormányhivatalok működése is megkezdődött. Ennek következtében az önkormányzat intézmény-fenntartási és hatósági feladatköre jelentősen visszaszorult. A polgármesteri hivatalok tevékenységének a településfejlesztés, településüzemeltetés, vállalkozásfejlesztés, közösségfejlesztés felé kell eltolódnia. A jogszabályi változás a polgármesteri hivatalok, és az önkormányzatok által felügyelt intézmények szervezeti működésében is változásokat hozott. 2013. január 1-től az állam nevében a Klebelsberg Intézményfenntartó Központtal átvette az alap- és középfokú oktatási intézmények szakmai felügyeletét. Az új feladat-ellátási rendszer életbe lépése miatt megtörtént a forrásszabályozás átalakítása a normatív szabályozás helyébe a feladatalapú finanszírozás került bevezetésre. Az önkormányzati adóhatóság látja el az önkormányzat működéséhez szükséges források jelentős részének beszedését, egyben más, az állam által ide delegált hatósági feladatokat is végez (gépjárművek adóztatása, adók módjára behajtandó köztartozások beszedése). Nagyiván Község Önkormányzatának 2024. évi költségvetése a vonatkozó 2/2024. (II. 15.) önkormányzati rendelete alapján az alábbi főbb adatokkal jellemezhető

389 349 000 Ft	Bevétel
389 349 000 Ft	kiadás

17. táblázat: Az Önkormányzat 2022. évi költségvetésének főbb adatai

(Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás)

Az Önkormányzat közhatalmai bevételei a 2024. évi tervezet szerint az alábbiak szerint alakulhat:

- magánszemélyek kommunális adója: 2 893.-eFt
- iparüzési adó: 20 793.-eFt

A helyi lakosok adófizetési morálja – az Önkormányzat tájékoztatása szerint – kimondottan megfelelő, a tervezett adóbevételek 90%-os arányban realizálódnak is. A helyi adózási struktúra három fő rendszerelemre épül: a vagyoni típusú adók, a kommunális adók és a helyi iparűzési adó. Nagyiván Község Önkormányzata a helyi iparűzési adóról és a kommunális adó bevezetéséről alkotott rendeletet. Nagyiván legjelentősebb adóbevételi forrása az iparűzési adó, mely nem tartozik a kötelező adónemek közé. Mértéke a bevallás alapján megállapított iparűzési adóalap 1,4%-a. A 2023. évben 25.566.-eFt iparűzési adóbevételt realizált Nagyiván Község Önkormányzata, a 2023. évi zárszámadásról szóló 4/2024. (V. 30.) önkormányzati rendelet szerint.

5. kép: Önkormányzati Hivatal címer

(Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás)

Az önkormányzati támogatások a bevételi oldal egyik legjelentősebb forrása, a bevételek közel 30%-át teszi ki. Az önkormányzati támogatásokon belül a legnagyobb volumenű az egyes önkormányzati feladatokhoz kapcsolódó támogatások adják: a településüzemeltetési-, a szociális és gyermekjóléti feladatokhoz, a gyermekétkeztetéshez és egyéb kistépülési feladatokhoz, rászoruló gyermekek szünidei étkeztetésének valamint költségvetési hiány miatti kiegészítő támogatás valamint közművelődési feladatokhoz kapcsolódik, a Ktg. törvény rendelkezései alapján. Azon feladatok esetében, melyeket más önkormányzatok által társulva ellátott kötelező feladatokra vonatkoznak (óvodai nevelés, személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátások, családsegítő és gyermekjóléti feladatok és önkormányzati hivatal működtetése), a társulás székhely vagy gesztor önkormányzata közvetlenül kapja meg.

Az önkormányzat intézményrendszere

A települési iskola már 2013. január 1-jétől állami fenntartásba került, az óvoda és a szociális intézmény társult fenntartásban működik, előbbi Abádszalók Város Önkormányzatának gesztorálásával, utóbbi pedig a Tiszafüredi Kistérség Többcélú Társulás keretén belül, Tiszafüred Város gesztorsága mellett. Nagyiván Község Önkormányzata 2013. március 01-től közös önkormányzati hivatalt hozott létre, melynek költségvetését a székhely, Tiszaigar település önkormányzatának költségvetése tartalmazza. Nagyiván Község Önkormányzata által fenntartott Nagyiváni Élelmezési Intézmény 2017. január 01-én alakult.

Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége

Az Möt. 84. § (1) bekezdése szerint a helyi önkormányzat képviselő-testülete az önkormányzat működésével, valamint a polgármester és a jegyző feladat-és hatáskörébe tartozó ügyek döntésre való előkészítésével és végrehajtásával kapcsolatos feladatok ellátására polgármesteri hivatalt hoz létre. Az önkormányzat településfejlesztési tevékenységét elemezve több szereplő munkáját kell kiemelni. A legfontosabb szerepet Nagyiván Község Önkormányzata játssza, amely esetében három szervezet (Képviselőtestület, a Képviselőtestület bizottságai, a polgármesteri hivatal szervezeti egységei) említhető meg.

Képviselő-testület

A stratégiai döntéshozatal a Képviselőtestület feladata, amely az általa elfogadott rendeletek és határozatok révén dönt többek között az erre célra rendelkezésre álló pénzeszközök nagyságáról (költségvetési rendeletet), az egyes ilyen jellegű pályázatokhoz szükséges önerő biztosításáról, valamint a település térbeli fejlődését nagymértékben befolyásoló településszerkezeti terv, helyi építési szabályzat és szabályozási terv elfogadásáról/módosításáról.

Bizottságok

A Képviselőtestület döntéseinek előkészítésében fontos szerepet játszanak a képviselőtestület különböző bizottságai. Nagyiván Község Önkormányzata Képviselőtestületének munkáját az alábbi bizottságok segítik:

Pénzügyi-, Településfejlesztési és Ügyrendi Bizottság

Társadalompolitikai Bizottság

Széchenyi Terv Plusz (2021-2027.) projektje(i)

A települési önkormányzat a Széchenyi Terv Plusz fejlesztési program keretében a TOP_PLUSZ-1.2.1-21-JN1-2022-00008 azonosító számú, 120 000 000 Ft összköltségű projektet valósítja meg. Ennek célja, hogy a Tiszafüredi járásban található Nagyiván közösségi és sport szolgáltatások központját jelentő településrészén a belterületi zöld infrastruktúra, a közösségi és sport célú infrastruktúra, továbbá a közúti közlekedést támogató infrastruktúra kialakítása, integrált fejlesztése által hozzájáruljon a lakosság és a fiatalok helyben maradásához, a gazdaságfejlesztéshez és a település környezeti állapotának javításához, ezáltal pedig az élhetőség és a vonzerő növekedéséhez. Az egymás, valamint a korábbi és jövőben tervezett fejlesztések hatásait erősítő projektelemek a fenntartható fejlődés feltételeinek biztosítását, a fenntartható településszerkezet kialakítását, a társadalmi jólét növekedését is elősegítik. A projekt fő beavatkozási területe a Nagyiván nyugati végén, az Örsi úton található sportpálya és környezete, valamint a település keleti végén található, Fő u. 89. sz. alatt található ingatlan - utóbbi esetben egy térfelügyelő kamera elhelyezésével.

A helyi közügyek, valamint a helyben biztosítható közfeladatok körében ellátandó helyi önkormányzati feladatok közül Nagyiván Község Önkormányzata kiemelkedően fontos feladatnak tekinti a helyi adóval, gazdaságszervezéssel és a turizmussal kapcsolatos feladatok ellátását. A falu gazdasági szerkezetének átalakulása után a város vezetése határozott lépéseket tett a helyi gazdaság élénkítésére. A szerkezetváltást, az üzletfejlesztést, a vállalkozóvá válást, a vállalkozás élénkítését és a munkaerő fejlesztést segítő szervezetekkel - kiemelten a vármegyei Kormányhivatal Szolnoki Járási Hivatal Járási Munkaügyi Kirendeltséggel - szoros kapcsolatot tart fenn.

A helyi adópolitika célkitűzései a stabilitás és az igazságosság elve alapján kerültek kialakításra. A helyi adók esetében az Önkormányzat képviselő testülete az adóztatást a továbbiakban is úgy kívánja kialakítani, hogy az egy meghatározott stabilitás, állandóság mellett, folyamatosan az Önkormányzat biztos bevételi forrását jelentse, ugyanakkor igazságos is legyen az adózói kört illetően. A helyi adókról szóló 1990. évi C. törvény alapján a helyi közszolgáltatások biztosítása érdekében elengedhetetlen az önkormányzatok önálló gazdálkodása feltételeinek megteremtése. A gazdasági önállósulás egyik eszköze a helyi adók rendszere. Ez a települési önkormányzat számára lehetőséget teremt a helyi szuverén adóztatási jog gyakorlására, s ezzel együtt a helyi adópolitika kialakítására. A törvényi szabályozás értelmében az önkormányzat rendeletével a) vagyoni típusú adók, b) kommunális jellegű adók, továbbá c) helyi iparűzési adó bevezetésére jogosult. Nagyiván Község Önkormányzata gazdaságfejlesztési tevékenysége tekintetében a bevezethető adók közül az iparűzési adó meghatározó, bár mértéke a helyi gazdaság szerény volumene miatt alacsony.

Foglalkoztatáspolitikai

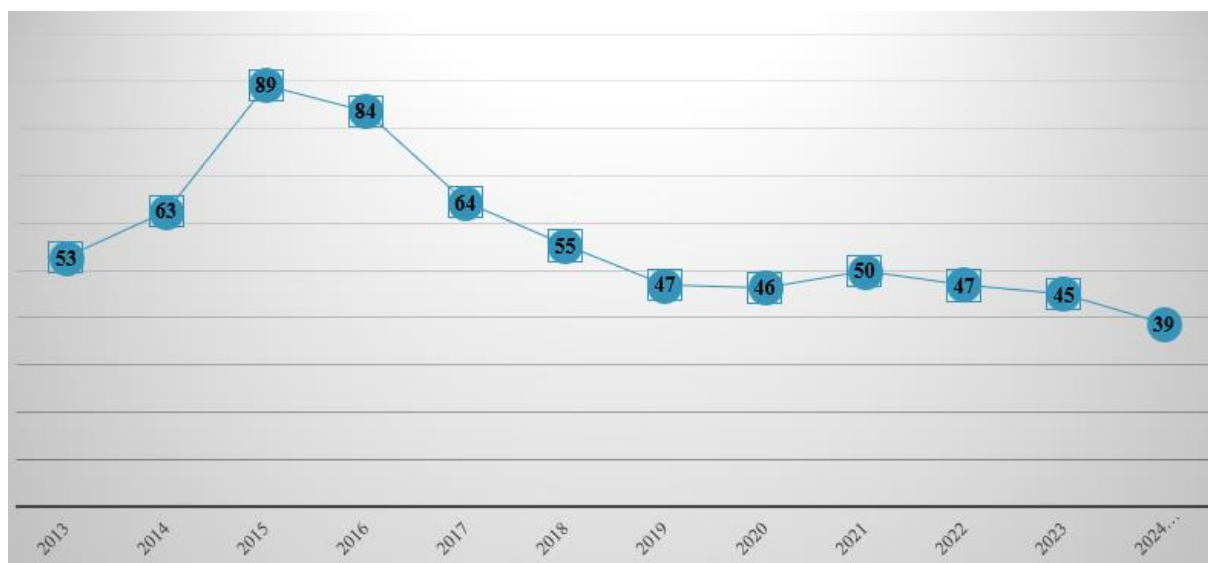
A közfoglalkoztatás kiemelt célja a szegénységben és társadalmi kirekesztettségben élők, a foglalkoztatást helyettesítő támogatásra jogosultak segítése a közfoglalkoztatás ideje alatt annak érdekében, hogy a közfoglalkoztatott munkát tudjon vállalni az elsődleges munkaerőpiacon. A biztosított pénzeszközök nem csupán több ezer hátrányos helyzetű állskereső közfoglalkoztatásba történő bevonását tették lehetővé, hanem folyamatosan biztosították és biztosítják a települések fejlődését is. A belügyminisztériumi adatszolgáltatás alapján az elmúlt időszakban az alábbiak szerint alakult a közfoglalkoztatásban részt vevők havi átlagos létszáma Nagyiván Községben.

Nagyiván	Köz-foglalkoztatottak összesen, fő	Köz-foglalkoztatási mutató, %	Nyilvántartott állskereső száma, fő	Tartós állskereső száma, fő
2013	53	7,1	82	11
2014	63	8,7	70	10
2015	89	12,7	65	13
2016	84	11,9	48	10
2017	64	9,4	57	10
2018	55	8,4	39	8
2019	47	7,2	44	5
2020	46	7,5	51	10
2021	50	8,6	50	19
2022	47	8,3	56	23
2023	45	7,6	54	20
2024. november	39	6,6	51	17

18. táblázat: Közfoglalkoztatásban részt vevők átlagos létszáma

(Forrás: <http://kozfoglalkoztatasi.bm.hu/>)

A 2024. novemberig tartó időszakban 39 fő közfoglalkoztatott volt Nagyiván Községben. A nyilvántartott állskereső száma csökkenő tendenciát mutat.

10. ábra: Közfoglalkoztatottak átlagos létszámának alakulása

(Forrás: <http://kozfoglalkoztatasi.bm.hu/>)

Lakás- és helyiséggazdálkodás

Az Önkormányzat bérlakás – állománnyal nem rendelkezik.

Energiagazdálkodás

Az energiagazdálkodás területén a helyi önkormányzat önálló koncepcióval, fejlesztési dokumentummal nem rendelkezik, azonban az Önkormányzat nagy hangsúlyt fektet a megújuló energiák felhasználásának arányának növelésére. A „Nagyiván Község Önkormányzat épületeinek épületenergetikai fejlesztése” című projekt során az 5363 Nagyiván, Fő út 70/A. szám alatt található Idősek Otthona, és az 5363 Nagyiván, Fő út 65. szám alatti Általános Iskola kerül korszerűsítésre. Az idősek otthonában és az általános iskolában is komplex energetikai (hőszigetelési, nyílászáró, fűtőkorszerűsítési és napelem rendszer) fejlesztés történik. A projekt keretében összesen 11 KWh napelemes rendszer kerül beépítésre a két épületre.

Településüzemeltetési szolgáltatások

A 2011. évi CLXXXIX. TÖRVÉNY 13. § (1) bekezdése a 20 kiemelt helyi közügy, valamint helyben biztosítható közfeladat között másodikként említi a településüzemeltetési feladatokat. Ezen feladatok közé tartoznak a köztemetők kialakítása és fenntartása; helyi közutak és tartozékainak kialakítása és fenntartása, közparkok és egyéb közterületek kialakítása és fenntartása, gépjárművek parkolásának biztosítása.

Köztemetők kialakítása és fenntartása:

A köztemető területének takarítása, karbantartása, a zöldterületek tisztítása az Önkormányzat által ellátandó kötelező feladatok közé tartozik.

Közparkok:

A parkok, zöldterületek gondozása, fenntartása tavasztól őszig kiemelt feladata az Önkormányzatnak. A virágosításra, parkosításra folyamatosan gondot fordít. A parkok rendszeres karbantartásával párhuzamosan az Önkormányzat tulajdonában lévő külső területeken is elvégzi a szükséges munkákat (fűnyírás, kézi kaszálás, illetve a közterületekre új virágládák és egyéb utca bútorok készítése]

Játszóterek:

A játszóterek felülvizsgálatát és ellenőrzését szintén a települési önkormányzat végzi. A balesetvédelmi szempontból szükséges karbantartási, javítási feladatok az önkormányzati költségvetésében rögzítve vannak.

Hulladékgazdálkodás:

A kommunális hulladékok szállítása heti rendszerességgel, egy napon történik. A települési kommunális hulladéklerakó a 081/27 hrsz.-ú területen található, melynek tulajdonosa Nagyiván Község Önkormányzata. A lerakó rekultivációja megvalósult az utógondozása zajlik.

Okos város települési szolgáltatások:

Nagyiván Községe méretből és az Önkormányzat által biztosított közszolgáltatások és az általa ellátott településüzemeltetési feladatok volumenéből kifolyólag megcsorításokkal értelmezhető a településre az „okos város” települési szolgáltatások szempont.

i. Településrendezési, településszerkezeti vizsgálat

Területfelhasználás vizsgálata

A település területfelhasználását tekintve külön vizsgáljuk a bel és a külterület területfelhasználását. A belterület nagy része jellemzően lakóterület családiházas lakóingatlanokkal. A település központi részén a lakóépületek mellett intézményi területeket találunk, ahol a település igazgatási, oktatási, egészségügyi, kereskedelmi létesítményei találhatók. Az intézményi területek egymáshoz térben közel, a Hősök tere körül és a Fő út mentén helyezkednek el (Polgármesteri Hivatal, Óvoda, Orvosi rendelő, Művelődési Ház, Általános iskola, Idősek Napközi Otthona, Római Katolikus templom, Szent József Idősek Otthona, Piac), valamint kicsivel távolabb a vizsgálat időszakában átadott minibölcso.

6. kép: Minibölcsőde épülete

(Forrás: saját fénykép)

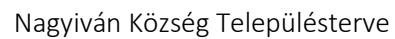
A belterületen néhány beékelődött telephely is található, melyek jellemzően szolgáltató, vagy kisipari telephelyek, környezetüket nem zavaró tevékenységgel. A település nagyobb üzei közé tartozott a Horváth Hús Kft húszeme, mely a vizsgálat idején nem üzemel, valamint a Brikettáló üzem.

A belterületen az elmúlt időszakban új lakóingatlan nem épült, inkább felújítás, bővítés a jellemző.

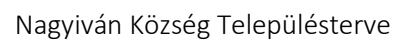
A belterületen a közelmúltban került kialakításra vendégház, mely a Fő úton található és szálláshely mellett rendezvényházként is funkcionál.

A belterület zöldterületei a közparkok, melyek közül a községházához közel díszpark található. A római katolikus templom udvarán korábban került kialakításra közösségi tér. A belterületi területfelhasználás a Tf-2 tervlapon ábrázolásra került.

A külterület zöme gye terület, melyet legeltetésre hasznosítanak. Kisebb kiterjedésű szántó területek mellett jelentős kiterjedésű mocsaras, nádas területek is található a külterületen. A teljes külterület védett természeti terület, egy része a Hortobágyi Nemzeti Park, mint világörökségi helyszín része. A külterület keleti része, igen nagy kiterjedésű területen a bombatér területe, melynek lőszermesítés a közelmúltban fejeződött be. Ez a terület továbbra sem látogatható és hasznosítható. A külterületen jellemzően állattartó major területek és nádüzemmel találkozunk. Külön jellegzetesség a külterületi temető.

(Forrás: saját szerkesztés)

(Forrás: saját szerkesztés)

A település szerkezete, a helyi sajátosságok vizsgálata

Nagyiván belterülete a különböző erek közötti magasabb, árvízmentes szigeteken alakult ki. A hagyomány szerint a jelenlegi templom helyén lehetett a falu középkori temploma is, melyet temető vett körül. Az 1754-es betelepüléskor tervszerűen kimért telkeken kezdődött meg a házak építése.

26. térkép: I. Katonai felmérés (1763-1787)

(Forrás: www.mapire.eu)

A település Hatház nevű részének elnevezését a helybeliek összefüggésbe hozzák az első betelepülő családokkal, illetve az épített házak számával. Más vélekedések szerint a falurész neve a hadszerű megtelepedéshez kötődhet.

A hatház nevű falurészt és a templomot magánhordozó magaslat között egy lapos húzódik, melyben még a XX. Század második felében is víz volt. Ez a mocsaras terület folytatása a falu északi részét érintő Sarkad – érnek, így Kis- és Nagyhadház elkülönült a falu centrumát jelentő templomtól. A kilencven méter tengerszint feletti magasságú dombon épült fel 1789-ben a római katolikus templom, két évvel később pedig a közelében lévő plébánia.

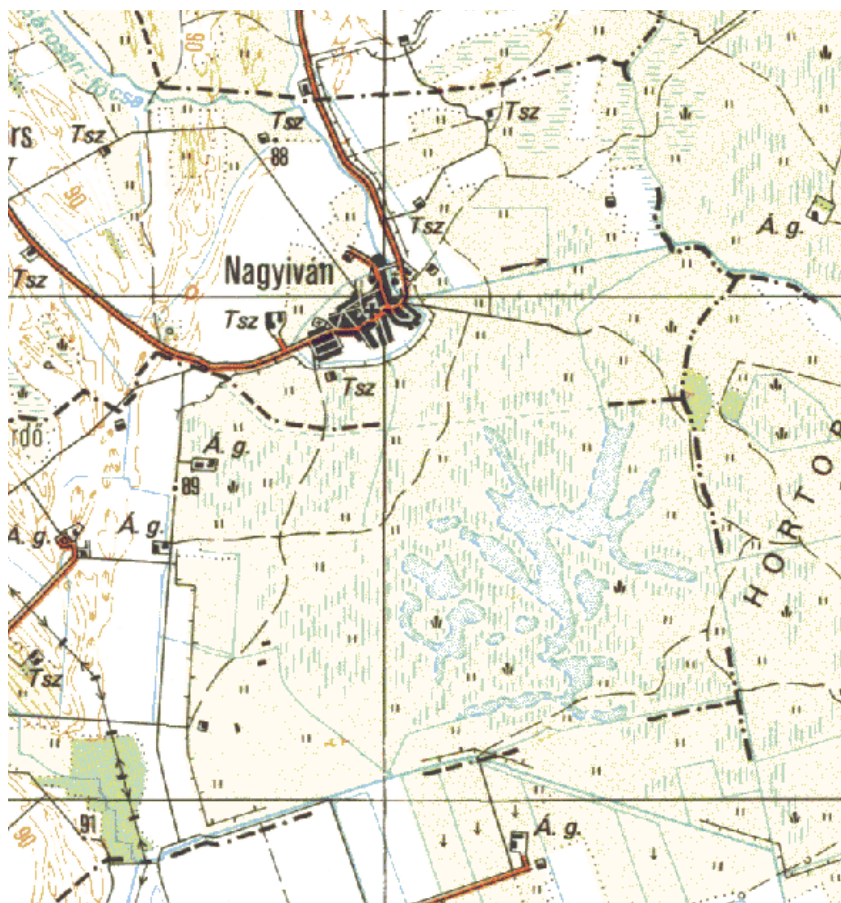
Az 1780-as évek közepén készült első katonai felmérés térképein már jól kivehetők a belterület fontosabb szerkezeti elemei. A falu fő tengelye csaknem kelet – nyugati futású, ez a Kunmadaras irányából érkező és Debrecen felé vezető Fő utca. A falu nyugati végén a Harc – halom tövében több út fut be a Madarasi útba: északnyugat felől az Örsi, délről a Karcagi.

A keleti faluszélen másik nagy elágazási pont található: innen Debrecen, Nádudvar, Egyek, Ohat – Csege irányába és a határ más részébe is indulnak utak.

A belterületen észak felé három út ágazik ki: ezek közül kettő a falu külterületére, egy pedig Füred felé indul.

Ez a három a belterület északi részén a falu főújtára merőleges utcák kialakulását eredményezte. A kelet – nyugati fő út a nagy forgalmú Debrecen – Kunmadaras országút átvezető szakasza, amely az 1730 – as és az 1790-es évek között a Kakat – Szolnok – Pest országút része, a szolnoki sóút egyik ága.

A jelzett útvonal mentén a belterületen az útra merőleges tengelyű építményeket találunk, ez pedig azt jelenti, hogy a telepítés és a telekkimérés minden bizonnyal ezen a falurészen kezdődött. A falu déli részén a szabálytalanul elhelyezkedő épületek a kertség létére utalnak, ami egy ólas – kertes, kétbeltelkes településre utal. A belterület nyugati részén az Örs és Madaras felől és a külterületről befutó utaknál malom állt, és ugyancsak malom volt a Sarkad partján létrejövő belterületi rész Sarkadra nyíló szegletében.

27. térkép: II. Katonai felmérés (1806-1869)

(Forrás: www.mapire.eu)

Az 1850-es évek végén készült térképek alapján a belterületről bővebb információk vannak. Fő szerkezeti vonala a megközelítőleg kelet – nyugati fekvésű főutca mentén jól láthatóak a minden bizonnyal már korábban is meglévő teresedések.

A belterület átalakulása, az alföldi jelleggel együtt járó halmazosodásra utalnak a több ponton kialakuló zsákutcák, zugok, telekfeltárást biztosító sikátorok, melyek egészen napjainkig megmaradtak.

Mindenekelőtt figyelmet érdemel a főutca orsószerű alakja, amely a templom környékén a legszélesebb. A főút mentén hatalmas beltelkek alakultak ki, amelyek lenyúltak a belterülettel szomszédos legelőig, illetve a belterületet körülvevő erőkig.

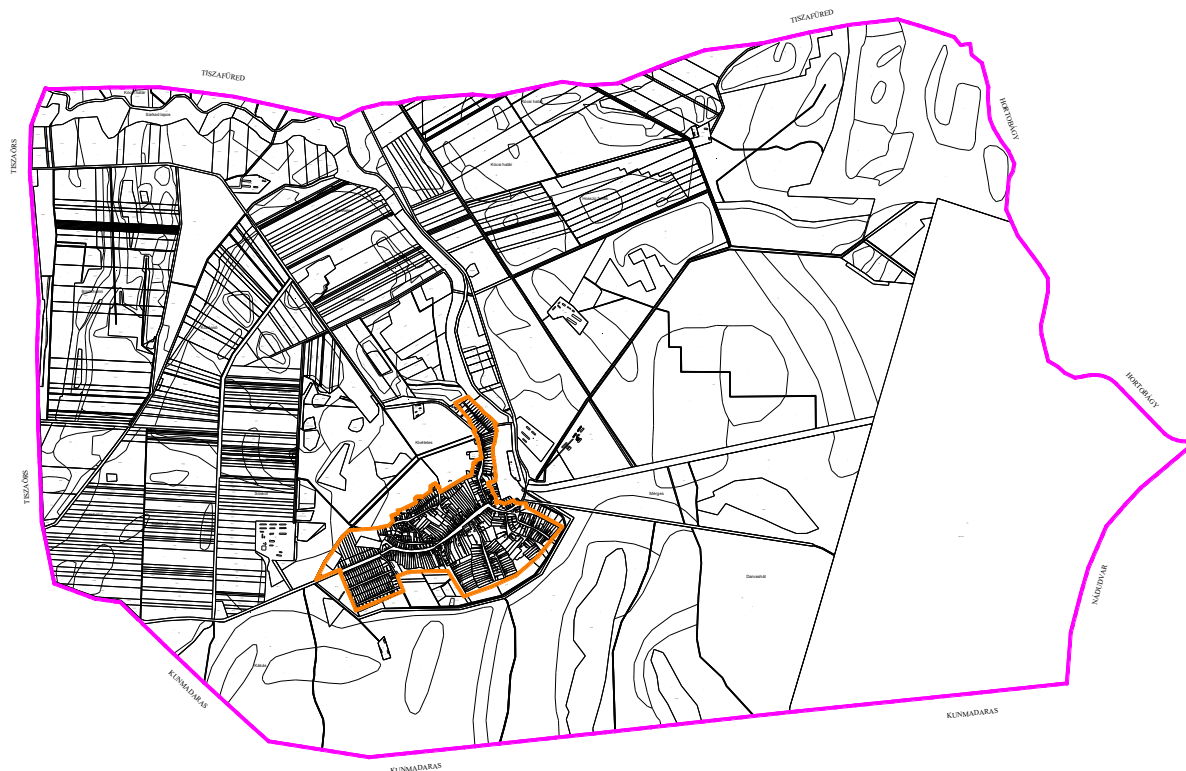
A Fő utca nyugaton (az egykori szárazmalom) a posta környékén kettéválk az északi utca lesz később a Temető – köz. Ennek végén van a Harc-halmi temető, más néven alsó temető, melyet 1830-ban szenteltek fel.

Nagyiván központja a XX. Század első felében tovább fejlődött. A falu központjának súlyponti részét a templom és plébánia, illetve a plébánia szomszédságában az 1930-as évektől újjáépülő egyházi iskola képezte.

28. térkép: Nagyiván község belterületének szerkezete

1920 után Nagyivánon is mértek ki a belterületen telkeket, 116 család jutott 24 katasztrális hold összterületen házhelyhez. Ez a házhely juttatás az Újtelepnek nevezett falurész kialakulását eredményezte. A Harc – halmi temetőtől délre jött létre az új telep, amely négy utcából (Örsi út, Bem Apó, Zrínyi Miklós, Szabadság utca) egyenlő nagyságú telkekből álló falurész.

29. térkép: Nagyiván község közigazgatási területének szerkezete

(Forrás: saját szerkesztés)

Az ingatlan-nyilvántartási adatok alapján, termőföld esetén a művelési ágak és a minőségi osztályok

Nagyiván Község ingatlan - nyilvántartási területi kimutatása a JNSZMKH Földhivatali Főosztály Földhivatali Osztály 2. 2022. október 10 -i adatszolgáltatása alapján.

Művelési ág	Terület (ha)
Szántó	1401.4404
Rét	134.8393
Gyümölcsös	8.8698
Legelő	2113.5897
Gyep összesen	2248.4290
Mezőgazdasági terület	3658.7392
Erdő	8.6891
Nádas	64.6810
Termő terület	3732.1093
Kivett	583.7543
Összesen	4315.8636

19. táblázat: Művelődési ágak szerinti osztályozás

(Forrás: JNSZMKH Földhivatali Főosztály Földhivatali Osztály 2.)

Beépítésre szánt és beépítésre nem szánt területek

Nagyivánok jellemzően a beépítésre szánt területek a belterületen találhatók. A beépítésre szánt területek zöme lakóterület.

7. kép: Lakóházak

(Forrás: saját fénykép)

A településen a beépítés intenzitása és jellege alapján kertvárosias és falusias lakóterület és településközpont vegyes terület alakult ki. A településközpont vegyes területen a településközpontban a lakó és intézményi funkciójú épületek vegyesen találhatók.

A belterületen jellemzően kertes családházak alakultak ki, oldalhatáron álló beépítéssel, földszintes, vagy földszint + tetőtérbeépítéses családi házakkal. A falusias lakóterületek, nagyobb gazdálkodásra alkalmas telkekkel a település peremterületén vannak. A belterületen kisebb gazdasági, kereskedelmi, szolgáltató és környezetét nem zavaró ipari telephely (Horvát Hús Kft egykori húsüzeme)

is működik a peremterületen, a kisebb vállalkozások pedig lakóterületen, jellemzően magán és vállalkozási célú vegyes területen működnek.

8. kép: Volt Ipartelep(egykori Horváth Hús Kft.)

(Forrás: saját fénykép)

A külterület beépítésre szánt területei az egykori termelőszövetkezeti majorok, vagy újonnan kialakult mezőgazdasági telephelyek. A külterületen nádüzem is található.

9. kép: Majorok

(Forrás: saját fénykép)

A belterületen beépítésre nem szánt területek jellemzően a közterületek, valamint a zöldterületek és különleges területek. A közterületekhez soroljuk az utakat és azok csomópontját, a zöldterületek pedig jellemzően közpark területek. Beépítésre nem szánt területekhez soroljuk különleges területként a temetőt (kegyeleti parkot) és a sportpályát.

10. kép: Kegyeleti park

11. kép: Sportpálya

(Forrás: saját fénykép)

A beépítésre nem szánt területek zöme a külterületen helyezkedik el. A település külterületének nagy része gyeplő terület, amelyet legeltetésre hasznosítanak, kisebb rész szántó terület és jelentős nagyságú mocsaras, nádas területek is vannak. A település külterületének nagy része védett természeti terület, világörökségi helyszín, a Hortobágyi Nemzeti Park területe.

30. térkép: Hortobágyi Nemzeti Park területe

(Forrás: saját szerkesztés Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság adatszolgáltatása alapján)

A külterület keleti részén nagyterjedésű bombatér terület található, melynek lőszermentesítése a közelmúltban fejeződött be.

12. kép: Gémeskút

(Forrás: saját fénykép)

Az elmúlt években a Tiszaörsről Nagyiván területére vezető országos mellékút mellett újtelepítésű gyümölcsösökteret alakítottak ki, mely a közfoglalkoztatás keretein belül biztosít munkalehetőséget.

13. kép: Gyümölcsös ültetvény

(Forrás: saját fénykép)

A település külterületén található a település temetője.

14. kép: Települési temető

(Forrás: saját fénykép)

Funkció vizsgálat (intézményi ellátottság, funkcionális és ellátási kapcsolatok)

Nagyiván intézményi ellátottsága községi szinten megfelelőnek mondható. A településen a közigazgatási intézmények közül a Polgármesteri Hivatal (Nagyiván, Hősök tere 5.) Tiszaigarral közös hivatal. A hivatal épületét a vizsgálat idején felújították.

15. kép: Kereskedelmi egység

(Forrás: saját fénykép)

A járási szintű intézmények Tiszafüreden vehetők igénybe.

A településen az alapfokú oktatási intézmények megtalálhatók. A Hat Szín Virág óvoda Nagyiváni Tagóvodája jelenleg pályázati forrásból csoportszobával bővül és energetikai felújítása is folyamatban van. A Hősök tere 2. szám alatti ingatlan bővítés és felújítás után a jogszabályoknak megfelelő, korszerű intézmény biztosítja a kisgyermek napközbeni elhelyezését.

16. kép: Hat Szín Virág Óvoda épülete

(Forrás: saját fénykép)

A településen az általános iskolai ellátás a Fő út 65 szám alatt, a Kossuth Lajos Gimnázium, Szakképző, Általános Iskola és Kollégium Nagyiváni Általános Iskolájában megoldott. Az iskola 8 tanteremmel biztosítja a 126 tanuló elhelyezését. Tornateremmel nem rendelkezik az iskola.

17. kép: Iskola épület

(Forrás: saját fénykép)

A közművelődési igényeket a települése a József Attila Művelődési ház (Fő út 68) biztosítja, mely a település könyvtárának is helyet ad. Az intézmény területén ingyenes wifi biztosított.

18. kép: József Attila Művelődési ház

(Forrás: saját fénykép)

Az egészségügyi ellátás terén az orvosi rendelő a vizsgálat idején még a Fő út 82 számú ingatlanban működik. A rendelő nem felel meg a hatályos előírásoknak, így pályázati forrásból új orvosi rendelőt alakítanak ki. A megüresedő Fő út 82. szám alatti önkormányzati tulajdonú ingatlan felújítás után szolgálati lakásként funkcionál.

19. kép: orvosi rendelő

(Forrás: saját fénykép)

A jelenleg kivitelezés alatt álló orvosi rendelő, a település központjában, az óvoda mellett, a Fő út 38. szám alatti ingatlan teljes átalakításával, energetikai felújításával és akadálymentesítésével a jogszabályban előírtak szerint biztosítja az ellátás tárgyi feltételeit. Az orvosi rendelő kialakítása pályázati forrásból történik. A háziorvosi ellátáson kívül a védőnői szolgálat és gyermekorvosi szakrendelés valamint iskola fogászat is itt kap helyet.

Szociális ellátás terén önkormányzati fenntartású az Idősek napközi Otthona a Fő út 70 szám alatt. A felújított, akadálymentesített, energetikai felújításon átesett és napkollektorral felszerelt intézmény 21 ellátottnak napközbeni elhelyezést biztosít, míg 123 fő étkeztetését biztosítja és 21 fő házi segítségnyújtását. Ebben az épületben kapott helyet a Családsegítő Szolgálat.

20. kép: Idősek napközi otthona

(Forrás: saját fénykép)

Szent József Otthon, a római katolikus egyház fenntartásában, az Egri Főegyházmegye szociális intézménye, a Fő út 67/a szám alatt működik. A bentlakásos idősek otthona országos ellátási körrel rendelkezik.

21. kép: Szent József Otthon

(Forrás: saját fénykép)

Alulhasznosított barnamezős területek

A településen alulhasznosított terület közé sorolhatjuk a volt hulladéklerakó, szennyvízleürítő területeket, valamint belterületen a be nem épített területeket, a brikettáló üzem melletti nem hasznosított területet.

Konfliktussal terhelt (szlömösödött, degradálódott) terület

A településen klasszikus értelemben konfliktussal terhelt, szlömösödött terület nincs.

A telekstruktúra vizsgálata

Telekmorfológia és telekméret vizsgálat

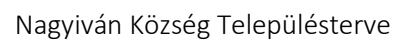
Nagyiván község telekméret vizsgálata a mellékelt Tm-1 rajkszámú térképen került ábrázolásra.

A település belső szerkezetét kétféle megközelítésben lehet vizsgálni.

A klasszikus morfológia elsősorban a települési utcahálózat vizsgálata alapján különíti el az alaprajzi típusokat, míg a funkcionális morfológia elsősorban a települési szerepkörök térbeli rendjét vizsgálja.

A klasszikus morfológia alapján általában a városok összetettebb típust képviselnek, vagyis többféle morfológiai, alaprajzi alaptípus keverékéből tevődik össze. Valamely település morfológiája a kialakulásához, az alapításához kötődik. Alapvetően meghatározó, hogy létrejötté fokozatos, hosszú történeti folyamat eredménye, vagy meghatározott alapításhoz kötődik.

Nagyiván településszerkezet egyrészt hosszú történelmi folyamat révén jött létre, melynek tipikus vonásai a szabálytalan utcavezetés, a kialakult kisebb között, a szabálytalan itt – ott elaprózódott telkek. A település délnyugati része egy új osztás, melyre jellemző a szabályos utcavonalvezetés és szabályos, azonos méretű telkek.

(Forrás: saját szerkesztés)

Tulajdonjogi vizsgálat

A településen az ingatlanok tulajdonjelleget szerint állami, önkormányzati, magán és egyházi tulajdonban vannak. A magántulajdonú ingatlanok nagy része magánszemélyeké, míg kisebb hányad magán tulajdonú gazdasági társaságoké. Az egyházak ingatlanai közé a templom, plébánia és idősek otthona területe tartozik

Önkormányzati tulajdon kataszter

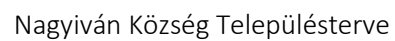
Az önkormányzati tulajdonkataszter az önkormányzat adatközlése alapján került térképi ábrázolásra a külterület az ÖT-1 tervlapon, míg a belterület az ÖT – 2 tervlapon.

A belterületen az önkormányzati utakon, közterületeken kívül intézmények és lakóingatlanok és be nem épített területek tartoznak önkormányzati tulajdonba. A külterületen a feltáróutak nagy része, mezőgazdasági területek önkormányzati tulajdonú.

32. térkép: Önkormányzati tulajdonú területek I. (közigazgatási terület) (OT-1)

(Forrás: saját szerkesztés)

(Forrás: saját szerkesztés)

Az épületállomány és a környezet geodéziai felmérése

A hivatalos alaptérkép állomány mellett az épületállomány és környezet geodéziai felmérése nem szükséges.

Az építmények vizsgálata

A funkció, kapacitás

Nagyiván teljes belterületének zömét a magántulajdonú lakóingatlanok alkotják. A lakóingatlanokat elsődlegesen lakó célokra használják. Jellemzően a főút mentén, de a belterületen elszórtan is megfigyelhető a lakóingatlanok vegyes célú használata elsősorban kisebb szolgáltató, kereskedelmi jellegű családi vállalkozások működnek az ingatlan egy részében. A lakóingatlanoknál mind a telekhasználat, mind az életvitel szempontjából a falusias jelleg a meghatározó. Az elmúlt években jelentősebb lakóingatlan építések nem voltak, jellemzően inkább felújításokkal, utólagos hőszigeteléssel találkozunk.

Az intézményeket az adott funkciónak megfelelően használják. A községháza és a művelődési ház mérete és funkciója az igényeket kielégíti.

Az óvoda pályázati forrásból jelenleg bővítés, átalakítás, energetikai felújítás alatt áll, várhatóan 2018. év végén átadják.

Az általános iskola felújítása korábban történt, azonban az intézmény tornateremmel nem rendelkezik. Egészségügyi ellátás terén az orvosi rendelő új helyen teljes átalakítás, energetikai korszerűsítés után, megfelelő, korszerű keretek között biztosítja a háziorvosi ellátást, védőnői ellátást, gyermekorvosi és iskolafogászati ellátást. A településen gyógyszertár működik.

Szociális ellátás terén az idősek napközi otthona közelmúltban korszerűsítésre, energetikai felújításra került és ez az intézmény ad helyet a Családsegítő Szolgáltatásnak is.

A művelődési ház és könyvtár az igényeket kielégíti.

A kereskedelmi egységek terén az élelmiszer, vegyes jellegű üzletek megfelelő mérettel és kapacitással állnak rendelkezésre, a posta helyben biztosított. A településen piac létesítését tervezik.

Pénzügyintézetek közül a takarékszövetkezet biztosítja a felmerülő igények szerinti ellátást.

Beépítési jellemzők (beépítési mód, beépítési mérték, sűrűség)

Nagyiván lakóterületein a jellemző beépítési mód az oldalhatáron álló családiházas beépítés. A beépítés mértéke a telekterülettől függő, a kisebb telkeken nagyobb a beépítés, a nagytelkes területeken a 20-25 % körüli, de az átlagos telkeken a beépítés 30% alatt van. Az oldalhatárra épült családiházas területek előkert tekintetében változatos képet mutatnak, a településen belül jelentős számú az előkert nélküli a beépítés, máshol 3-5 méteres előkertek vannak.

A település központi részén lévő intézmények jellemzően szabadon állóak, de méreteik miatt a telek szélességének hangsúlyos elemei. Az intézményi terület sűrűsége és beépítési százaléka nagyobb a családi ház területeknél, jellemzően 40 % körüli a beépítettség.

Magasság, szintszám, tetőidom

Nagyiván község lakóterületein a jellemző szintszám a földszint, vagy földszint + tetőtérbeépítéses családiház. A lakóutcák nagy részén a sátoztetős lakóházak és utcára merőleges gerincű tetőtér beépítéses épületek vannak, az újabban épült épületek között összetett alaprajzú és tetőidomú családiházakat is találunk.

22. kép: Lakóházak (tetőidomok)

(Forrás: saját fénykép)

Épületmagasság tekintetében a római katolikus kívül az Óvoda, a Községháza, a Szent József Idősek Otthona épülete magasabb, míg a közintézmények pedig nagyobb belmagasságuk és épületmagasságuk miatt magasabbak az átlagos családi házaktól.

23. kép: Szent József Idősek Otthona

(Forrás: saját fénykép)

Településkarakter, helyi sajátosságok: utcakép, térarány, jellegzetes épülettípusok

A településkarakterre jellemző, az utcaképekre jellemző, hogy az előkert nélküli családházak beépítésű utcákon a közlekedési felület és a telekhatár közötti zöldsáv növényzettel beültetett, fásított, így egy zöldbe ágyazott kertvárosias utcakép fogadja az arra járókat. Sok esetben a lakóházak tulajdonosai az épület előtti közterületet előkertként gondolják, hasznosítják. Általában az utcaképek harmonikusak, az épülettípusok, magasságok megegyeznek, a beépítési mód és előkert azonos. Nagyivánra jellemző, hogy az 1960-as évektől fokozatosan átépült a település, a Nagyivánra hajdanán jellemző népi lakóházak közül már csak néhányat találunk, helyettük a kornak megfelelően az akkor szokásos formajegyeket alkalmazva épületek a lakóházak.

24. kép: Lakóházak

(Forrás: saját fénykép)

j. Az épített környezet és az építészeti örökség vizsgálata

Településszerkezet történeti kialakulása, történeti településmag

A település nevének történetéről az alábbiakat ismerjük:

1347: Iwan, 1480: Nagh Iwan, 1492: Nagh Iwan, 1548: Naghywan, 1552: Nagy Ivan, 1554: Nagh Iwan, 1564: Nagy Iwan, 1571: Nagy Iván, 1753: Nagy Ivanyi, 1756: Nagy Ivány, 1799: Ivány, 1837: Nagy Ivány, 1895: Nagy-Iván, 1910: Nagyiván.

Mai köznyelvi ejtése: Nagyivány.

Kettős összetételű földrajzi név: a) Nagy-: igen korán megjelenik már a név előtt, mint a megkülönböztető funkciójú jelző, s következetesen fenn is marad a későbbiekben. b) –iván(y): Puszta személynévből keletkezett földrajzi név. A falu egykori birtokosáról kaphatta a nevét. Két azonos eredetű név található ebben újra: „1. A régi magyar Ivános rövidülése, ez a Jovános (ma János) alakváltozata. 2. Az orosz Iván késői átvétele. Mindkét esetben végső soron a János névvel egy eredetű.” Az –ny végződés megfigyelhetően 1756-ban az új lakosság ejtésében tűnik fel először, jól mutatva a palóc nyelvjárás sajátosságait, a betelepülők származását.

Már az őskorban lakott hely volt, ezt igazolják a vizek melletti hátság helyeken felbukkant leletek.

Utcás, szabályos, mérnökiileg tervezett település. Határában csak az uradalmi központok majorsági épületei álltak, paraszttanyák nem. A legelőterületen pásztorszállások voltak. Házaik lopott tornácúak, egyes és ikeroszloppal.

Valószínűleg már a XII. század előtt mint település létezett. Ezt a feltevést erősíti, hogy a személynévből történő településnévadás a magyar településtörténetben az Árpád – korra, a XII – XIII. századra jellemző. A honfoglaló magyarok ezen a területen már az Árpád-korban megtelepedhettek: erről vallanak ugyanis a Harchalmi-temetőből előkerült dénárak. Ám a falu első említése 1277-ből származik. A szomszédos falvakat is birtokló Örsi Imre végrendelete szerint 1292-ben itt a Hontpázmán nembeliek birtokai feküdtek. Később Károly Róbert király 1328-ban egy bihari és három szabolcs vármegyei falut adományoz Debreceni Dózsa nádor fiainak: Mátát, Nagymiklóst és Nagyivánt.

Az évszázadokon át Szabolcs vármegyéhez tartozó település az 1400-as évek elejére pusztásodik, s csak az újabb telepítéseket követően kerül Heves vármegye közigazgatási kötelékébe. Az XV. században többször is változott a falu birtokosainak személye. Rövid ideig a Hunyadiak is a falu urai voltak, ám a század végén az egri káptalan lesz a falu felerészének birtokosa. A mohácsi csata után, 1527-ben az egész határ az egri káptalan birtoka lesz, s a káptalani birtok egészen a XX. század közepéig meghatározó jelentőségűvé válik.

Amikor 1552-ben a törökök Szolnok várát elfoglalják, Nagyiván lakói török fennhatóság alá kerülnek, bár hosszú évtizedekig kétfelé is adóznak. 1571-ben 30 házát és templomát, 1571-ben pedig 15 adózó családját említik a török adóösszeírások.

1596-ban viszont az Eger vára ellen felvonuló török és tatár hadak a falut feldúlják: ettől az időponttól kezdve Nagyiván több mint 100 éven át lakatlan pusztá lesz. 1612-ben például feljegyzik, hogy csak a temploma áll a falunak, egyébként a helység lakatlan. Az elvadult határu lakatlan területet a felszabadító háborúk, majd a Rákóczi-féle szabadságharc után 1712-ben, ill. 1721-ben az egri káptalan megkísérli újranevesíteni, ám erőfeszítései nem járnak sikerrel. A betelepített 10-18 család csak ideig-óráig marad egy helyben: a jobbágyság a nehézségeket látván, a jobb lehetőségek reményében hamarosan tovább vándorolnak az Alföld déli területei felé. Még a nálánál jobb adottságú Tiszaörs és Tiszaszőlős lakossága is vándorlásra kényszerült ezekben az években az áradások, s a terméketlen határ miatt.

Ezért népesedett be a község csak igen későn – e térségben az utolsók között. Így a falu az 1720-as években újra lakatlanná válik: határát legelőként a szomszédos Debrecen városa bérlí. Az egri püspök ugyanakkor nagyon fontos szerepet szánt Nagyivánnak. A már megtelepedett Csege és Egyek a Tisza bal

partján a református falvak csoportjába ékelődött. Tiszafüred környékét mindenütt protestánsok lakták, így Nagyiván pusztá újratelepítésétől várták, hogy megtöri e térség homogén református Tisza menti tömbjét.

Nagyiván történelmében fordulópontot jelent az 1754-es esztendő, mert végre siker koronázza a földesúr erőfeszítéseit. Ekkor az egri káptalan 14 jobbágycsaládnak ad letelepedési engedélyt és kedvezményt.

Az 1770/71-es úrbérrendezés után 37 jobbágy és 18 házas zsellér élt a faluban. A lakosság teljes egészében katolikus vallású. 1789-ben szilárd anyagból épített (ma is álló) templomot kapott a község. A község földesura a későbbiekben is az egri káptalan maradt, változás e téren nem következett be.

1828-ban Nagyivánon 264 ház van, a lakosság száma 1849 fő. A magyar kancellárián kelt kiváltságlevél tanúsága szerint ebben az időszakban Nagyiván oppidum, azaz mezőváros volt. az 1770-80-as években egyre több kézműves érkezik ide. Az 1750-es években a Füred-Debrecen sószállító út a falun vezetett keresztül, sőt a nagyiváni határban keresztezte ezt a Füredről Nádudvarra vivő kisebb földút is. a település fejlődéséhez az élénkebb forgalom is hozzájárulhatott.

1850-51-ben a lakosság száma 1941 fő volt. Az 1848-49-es forradalom és szabadságharc hadműveletei elkerülték Nagyivánt. A XIX. század második felének jelentős változásait az úrbéri és földesúri használatú földek elkülönítése vezette be, amely az 1850-es évek második felében történt. A paraszti tulajdonba került földeken már az 1890-es évekre kialakultak a tanyák. Nagyivánon a lakosság növekedése a két világháború között érte el a maximumot. Az 1930-as évekre elkészült a Nagyivánt Tiszaörsszel összekötő műút. a világháború után az 1950-es évektől a lakosság száma stagnált, majd nagyarányú elvándorlás bontakozott ki. Mindez összefüggött azzal, hogy a település agrár jellegű maradt és az ipari munkahelyek nagy távolsága, a falu kedvezőtlen forgalmi helyzete nem tette lehetővé a távolsági napi ingázást.

1871-ben a vármegyei törvényhatósági közgyűlésen, amikor a rendelkezések értelmében megkezdték a vármegyei közigazgatási keretek átalakítását, s az új vármegyei határok megvonását, Nagyiván a környező településekhez csatlakozva kérte a Heves vármegyei közigazgatáshoz való további tartozását. Községi szervezetét tekintve nagyközség lett.

A II. világháború során a községet – német légítámadások ellenére – jelentősebb rongálódás nem érte, az állatállomány azonban lényegesen lecsökkent a háborús hónapok alatt.

1950 január 1.-től a Heves vármegyéhez tartozó Nagyiván község a Jász-Nagykun-Szolnok vármegye helyett kialakított Szolnok megyéhez került. 1950 október 26.-án megalakult a községi tanács.

Régészeti terület, védett régészeti terület, régészeti érdekű terület

Nagyiván Községben a Jász – Nagykun – Szolnok Vármegyei Kormányhivatal, Építésügyi és Örökségvédelmi Főosztály, Építésfelügyeleti és Örökségvédelmi Osztály 2022. évi adatszolgáltatása alapján nyilvántartott lelőhelyek:

azonosító	település	lelőhely-szám	név	védelem	HRSZ	EOV Y koordináta	EOV X koordináta
32732	Kunmadaras	11	Nagy-Darvas-halom	szakmai	0538/13, 0922/17, 0922/18, 065/28	796713	238397
32736	Nagyiván	1	Bürok-halom	szakmai	0104/89, 0104/90, 0104/91, 0104/92	788922	240085
32737	Nagyiván	2	Fő-Sarkad-halom	szakmai	0133/5, 0290/1	789305	243266
32738	Nagyiván	3	Karsai-halom	szakmai	0108/31	789119	241832
32739	Nagyiván	4	Kása-halom	szakmai	023	793321	240452

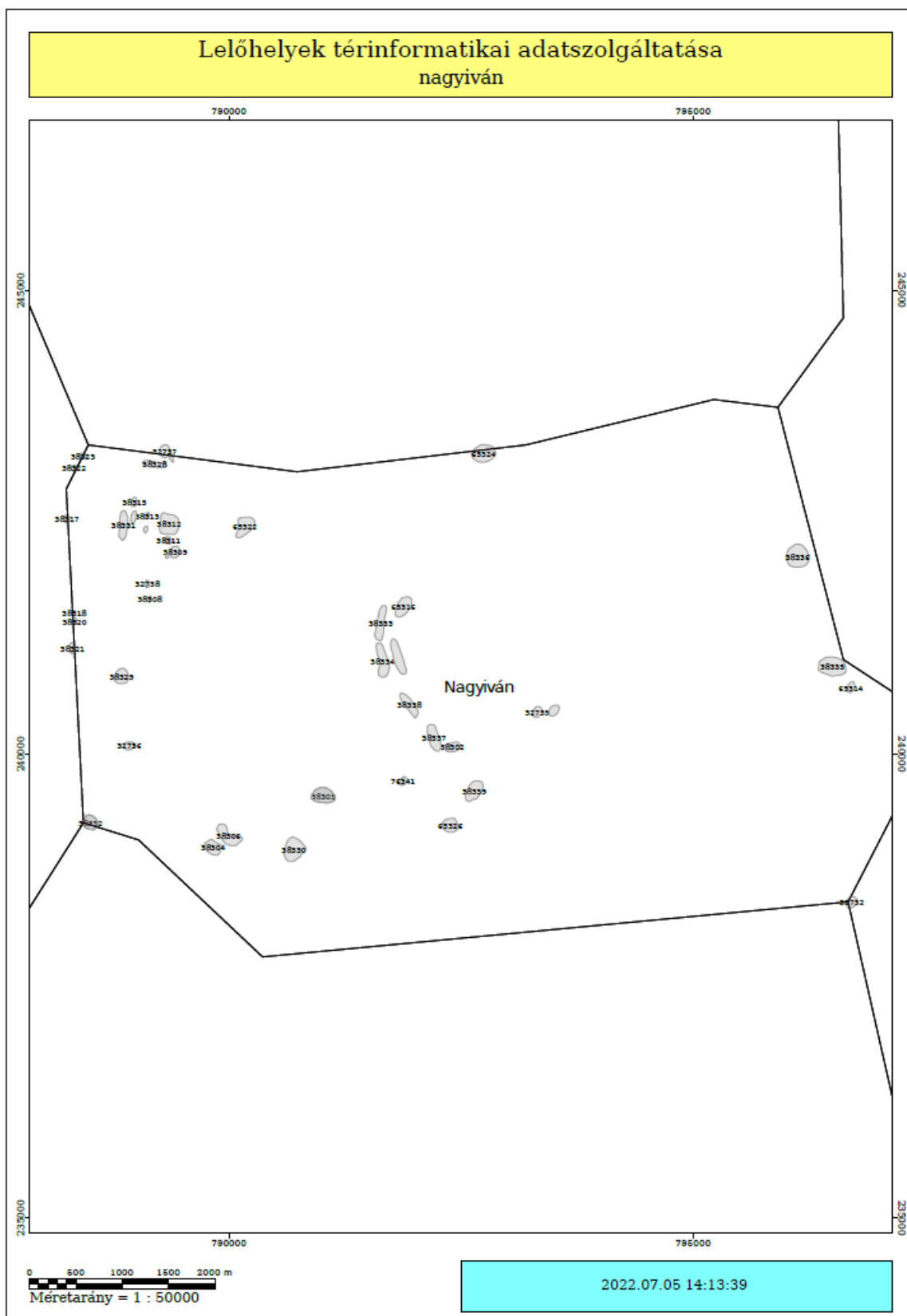
azonosító	település	lelőhely-szám	név	védelem	HRSZ	EOV Y koordináta	EOV X koordináta
38302	Nagyiván	6	Nádfeldolgozó	szakmai	045, 027, 036, 035, 05, 037	792404	240072
38303	Nagyiván	7	Kásahalmi-dűlő	szakmai	023	793501	240467
38304	Nagyiván	8	Tiszaőrsi műút	szakmai	096/2, 096/3, 097, 090, 088, 096/30, 096/31, 096/32	789825	238975
38305	Nagyiván	9	Régi temető	szakmai	320/13, 320/14, 320/15, 320/16, 320/17, 320/18, 320/19, 320/20, 320/21, 320/22, 320/23, 302/1, 302/2, 303, 304, 305, 306, 322/6, 322/3, 345, 321	791014	239548
38306	Nagyiván	10	Tiszaőrsi műút II.	szakmai	096/7, 096/6, 090, 096/31, 096/32, 096/47, 096/48	789930	239167
38308	Nagyiván	11	Karsai-halom környéke	szakmai	0108/29	789144	241670
38309	Nagyiván	12	Harmadik-dűlő	szakmai	0108/57, 0108/55, 0108/49, 0108/51, 0108/53	789418	242177
38310	Nagyiván	13	Harmadik-dűlő II.	szakmai	0108/55, 0108/47, 0108/49, 0108/51, 0108/53	789332	242128
38311	Nagyiván	14	Harmadik-dűlő III.	szakmai	0108/61, 0108/59	789346	242302
38312	Nagyiván	15	Örsi (aszfalt) út	szakmai	0108/61, 0105	789352	242477
38313	Nagyiván	16	Örsi (aszfalt) út II.	szakmai	0108/61	789114	242568
38314	Nagyiván	17	Örsi (aszfalt) út III.	szakmai	0108/61	789101	242421
38315	Nagyiván	18	Örsi (aszfalt) út IV.	szakmai	0127/8, 0127/9	788977	242717
38316	Nagyiván	19	Örsi (aszfalt) út V.	szakmai	0108/61, 0113	788972	242556
38317	Nagyiván	20	Homokbánya	szakmai	0108/7, 0125/5	788252	242535
38318	Nagyiván	21	Közigazgatási határ	szakmai	0108/65, 0125/5	788330	241517
38320	Nagyiván	22	Közigazgatási határ II.	szakmai	0108/65, 0125/5	788332	241428
38321	Nagyiván	23	Közigazgatási határ III.	szakmai	0108/65, 0125/5	788312	241143
38322	Nagyiván	24	Kishíd	szakmai	02/3, 0131/5, 0114/8	788328	243081
38323	Nagyiván	25	Kishíd II.	szakmai	02/3, 02/4, 0133/9, 0132	788423	243217
38327	Nagyiván	26	Sarkad-halom környéke	szakmai	0133/5, 0132	789379	243182
38328	Nagyiván	27	Sarkad-halom környéke II.	szakmai	0133/10, 0132	789195	243124
38331	Nagyiván	28	Örsi (aszfalt) út VI.	szakmai	0108/62, 0108/60, 0113, 0109	788861	242467
38332	Nagyiván	29	Tiszaőrsi műút III.	szakmai	0104/47, 0104/48, 0104/49, 090, 0104/50, 0103, 0329/13, 0178, 0125/9, 0329/31, 0329/32	788506	239257

azonosító	település	lelőhely-szám	név	védelem	HRSZ	EOV Y koordináta	EOV X koordináta
38329	Nagyiván	30	Harmadik-dűlő IV.	szakmai	0108/18, 0108/16, 0108/17	788841	240834
38333	Nagyiván	31	Sarkad-ér	szakmai	0121/11, 0121/12, 02/12, 0121/18	791634	241405
38334	Nagyiván	32	Sarkad-ér II.	szakmai	02/12, 0121/17, 0121/18, 0121/6, 0121/10	791654	241001
38335	Nagyiván	33	Sáros-ér	szakmai	01844, 065/10, 065/2, 065/6	796500	240941
38336	Nagyiván	34	Sáros-ér II.	szakmai	014, 065/2, 065/1, 065/3, 065/4, 065/5	796125	242131
38337	Nagyiván	35	Sarkad-ér III.	szakmai	077, 080/3, 05, 078, 079	792208	240173
38338	Nagyiván	36	Rákóczi Ferenc út 63.	szakmai	586, 587, 588, 589, 590, 592, 593, 594, 595, 596, 597, 598, 599, 600, 601, 606, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 616, 617, 618, 619, 620, 621, 622/1, 622/2	791941	240528
38330	Nagyiván	37	Körcsatorna	szakmai	084, 086	790697	238968
76341	Nagyiván	38	Római katolikus templom, plébánia-kert	szakmai	1, 2, 3, 4, 126/1, 124, 125, 123	791873	239705
38339	Nagyiván	39	Új-kút	szakmai	081/12, 081/18, 081/19, 082, 070, 081/17	792641	239602
65314	Nagyiván	40	Mérges-halom	szakmai	065/17	796700	240717
65316	Nagyiván	41	Temető-dűlő, Sarkad-ér I.	szakmai	035, 05, 041/3, 03, 041/1, 041/2, 033, 06/26	791878	241587
65318	Nagyiván	42	Temető-dűlő, Sarkad-ér II.	szakmai	02/12, 041/3, 041/4, 041/5, 03, 041/11, 041/12	791820	241044
65322	Nagyiván	44	Fekete-tanya (juhászat), Sarkad-ér	szakmai	0127/20, 0127/2, 0127/15, 0127/13		
65324	Nagyiván	45	Kis-Bence-lapos	szakmai	011/1, 011/2, 011/3, 08/13, 08/14, 08/15, 0248/3, 0248/4, 0249, 0246, 0247, 0245/38, 0245/41	792743	243240
65326	Nagyiván	46	Sarkad-Mérges-Sáros-éri-főcsatorna	szakmai	081/36, 081/18, 081/19, 082, 070, 081/23	792383	239229

20. táblázat: Régészeti lelőhelyek listája

(Forrás: Jász – Nagykun – Szolnok Vármegyei Kormányhivatal, Építésügyi és Örökségvédelmi Főosztály, Építésfelügyeleti és Örökségvédelmi Osztály 2022)

34. térkép: Lelőhelyek

(Forrás: Jász – Nagykun – Szolnok Vármegyei Kormányhivatal, Építésügyi és Örökségvédelmi Főosztály, Építésfelügyeleti és Örökségvédelmi Osztály 2022)

Védett épített környezet, a helyi, egyedi arculatot biztosító építészeti jellemzők

A településen védett épített környezet nem található, de a helyi arculatot biztosító építészeti jellemzőkkel rendelkezők épületek igen, melyek részletesen a településképi arculati kézikönyv mutatja be.

Világörökségi, és világörökségi várományos terület

A település külterületén található a Hortobágyi Nemzeti Park terület, mely világörökségi helyszín. A Hortobágyi Nemzeti Park térképi ábrázolására a „33. térkép: Nagyiván településképi szempontból meghatározó területei – Hortobágyi Nemzeti Park” megnevezésű térképen kerül sor.

Műemlék, műemlékegyüttes

Nagyiván Községben a Jász – Nagykun – Szolnok Vármegyei Kormányhivatal, Építésügyi és Örökségvédelmi Főosztály, Építésfelügyeleti és Örökségvédelmi Osztály 2022. évi adatszolgáltatása alapján nyilvántartott műemlékek:

törzs-szám	azono-sító	helység	cím	név	védelem	védési ügyszer	helyrajzi szám	EOV Y koordináta	EOV X koordináta
9860	15990	Nagyiván	Fő út 95.	Nyeregtes épület	Műemlék [tartozék]	9954/1985. OMF	21	792251	239842
4038	27751	Nagyiván		R. k. templom (Keresztelő Szent János születése) ex-lege műemléki környezete	Műemléki környezet		3, 124, 125, 123, 322/7, 510, 511, 512		
9860	27752	Nagyiván		Görbe csárda ex- lege műemléki környezete	Műemléki környezet		322/7, 081/1, 081/2, 22, 25, 23, 20, 19, 41, 15, 16, 17		
4038	6034	Nagyiván	Fő út 67	R. k. templom (Keresztelő Szent János születése)	Műemlék	22509/1958. ÉM 120344/1958. MM	1	791878	239716
9860	6035	Nagyiván	Fő út 95.	Görbe csárda	Műemlék	9954/1985. OMF	21	792247	239860

21. táblázat: Műemlékek listája

(Forrás: Jász – Nagykun – Szolnok Vármegyei Kormányhivatal, Építésügyi és Örökségvédelmi Főosztály, Építésfelügyeleti és Örökségvédelmi Osztály 2022)

25. kép: Görbe csárda (Nagyiván Fő út 95., hrsz: 21.)

(Forrás: saját fénykép)

26. kép: Keresztelő Szent János Születése Római Katolikus templom (Nagyiván, Fő út 67., hrsz: 1.)

(Forrás: saját fénykép)

A műemlékvédelem sajátos tárgyai: a történeti kert, temető és temetkezési emlékhely

A településen lezárt temető a Harc – halmi temető.

27. kép: Harc – halmi temető

(Forrás: saját fénykép)

Temető: A külterületen található a római katolikus temető (Sarkadi temető), melynek területe megfelelő nagyságú.

28. kép: Kápolna a Sarkadi temetőben

(Forrás: saját fénykép)

Műemléki terület, történeti táj, műemléki jelentőségű terület, műemléki környezet

Műemléki környezet került kijelölésre:

- A Keresztelő Szent János Születése római katolikus templom körül műemléki környezet került kijelölésre: 123, 124, 125, 3, 322/7, 510, 511, 512 hrsz
- A Görbe csárda körül műemléki környezet került kijelölésre: 15, 16, 17, 19, 20, 22, 322/7, 41, 081/1, 081/2, 23, 25 hrsz

Nemzeti emlékhely

A településen nemzeti emlékhely nem található.

Helyi védelem

A Képviselő – testület által jóváhagyott településképi arculati kézikönyv, valamint a korábban készült helyi értékvédelmi vizsgálat bemutatja a helyi értékeket. A település a 15/2017. (XII.18.) településképi rendeletben helyi védelem alá nem helyezett értéket.

Nagyiván településképi szempontból meghatározó területei

A falu külső képe az 1960-as évekig eléggé archaikus maradt: kerítésnélküli portákkal, fehérre meszelt falú, tornáckiképzésében a környező falvaktól eltérő, náddal fedett lakóházaival. A zegzugos utcahálózat, a kertek alá nyúló nádasok, erek, fertővé alakuló kubikgödrök sajátos hangulatúvá tették a fátlan, mozdulatlan, tűnő települést. Az 1960-as években előbb az utcai homlokzatok színezése, majd a vasbeton kerítések építése jelezte a változást. Ennek eredményeként mára a falu házainak nagy része átépült: téglából, betonból, készített sátozott épületek emelkedtek az 1950-es, 1970-es években az egykori vályogházak helyén, majd a kor divatjainak megfelelően itt is megjelentek a magastetős családiházak tetőtér beépítéssel vagy anélkül, örök feledésre ítélve egy hajdan volt, egyedi hangulatot árasztó faluképet.

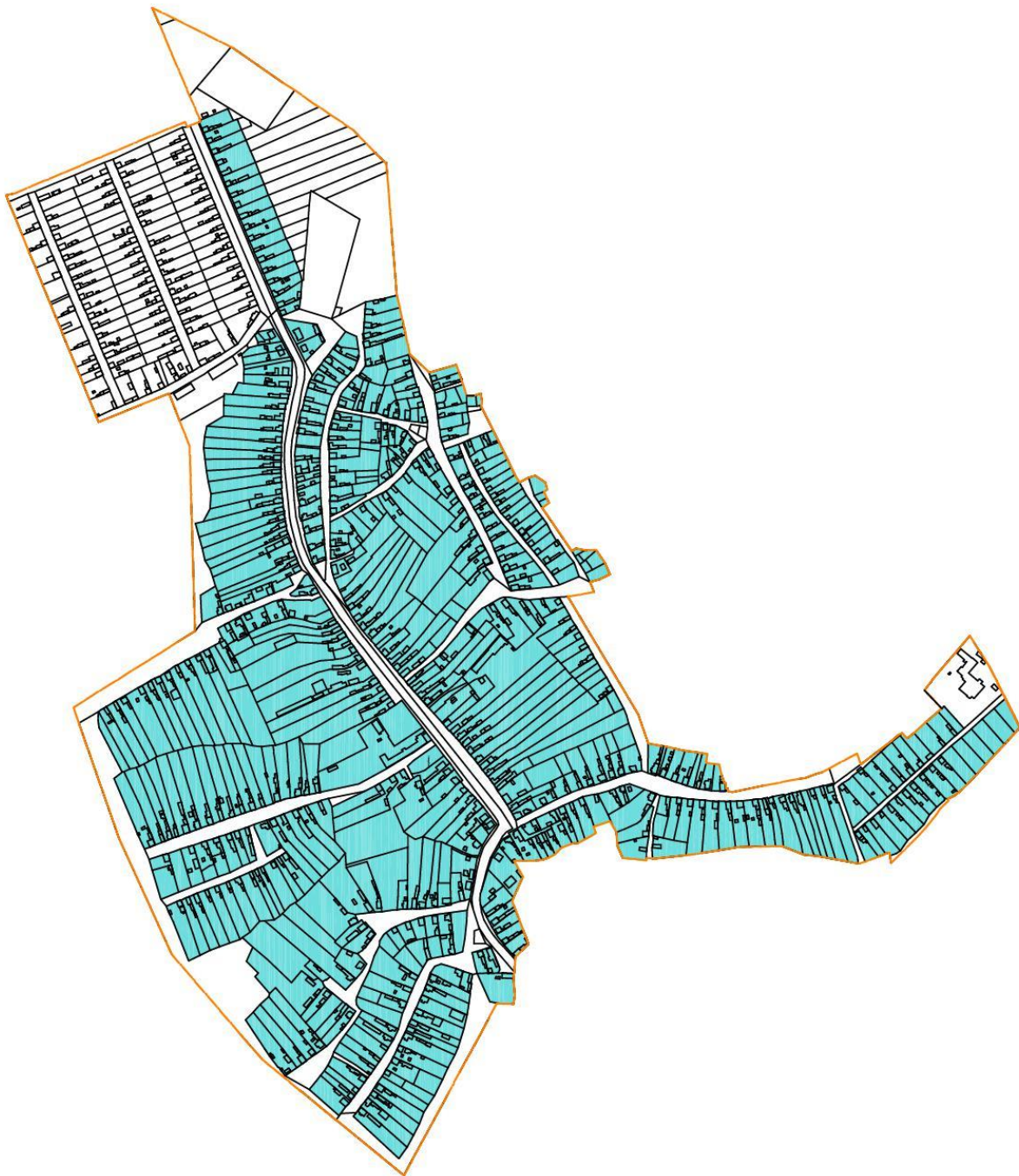
A jelenlegi településképre jellemző a múlt és jelen együttese, egyes részekben a múlt erőteljesebb vonásait észleljük, míg az újonnan beépült részek már modernebbek, egy új világot mutatnak.

Jól megfér egymás mellett a múlt és jelen, helyet adva a jövőnek, ha helyes arányokat figyelembe vesszük, és tudatosan alakítjuk környezetünket.

A belterület nagy része jellemzően lakóterület családiházak lakóingatlanokkal. A település központi részén a lakóépületek mellett intézményi területeket találunk, ahol a település igazgatási, oktatási, egészségügyi, kereskedelmi létesítményei találhatók. Az intézményi területek - óvoda épületek, általános iskola, orvosi rendelő, művelődési ház, üzletek - arómai katolikus templomhoz és a polgármesteri hivatalhoz térben közel helyezkednek el.

A településszerkezeti fejlődés a történelmi térképekről és a fennmaradt leírásokból levezethető, azonban a fokozatosan átépülő településen már a karakterbeli eltérések egyértelműen nem beazonosíthatók. A belterület nagy részére elmondhatjuk, hogy a település történetével a fokozatosan átalakuló, formálódó településképpel magyarázhatóan egymás mellett több típusú épület is megtalálható. A tömbökön belül egy-egy utcarészlet azonos karaktert mutat, és általánosságban elmondhatjuk, hogy a legjellemzőbb az utcára merőleges gerincű nyeregtetős épület. Azonban megfér egymás mellett a hagyományos lakóház, a polgári ház, a sátozott kockaház és a modernebb épület is. A település belterületén a lakóterületeken túl beékelődött kisebb gazdasági egységeket találunk, melyek közül olyan üzem is létesült, mely a főúttól beljebb épült és nem képez utcaképi elemet. Talán a Hortobágy közelsége és az elmúlt időszak építési szabályzatai is eredményezték, hogy olyan gazdasági terület, mely a település frekventált területein utcakép romboló, tájidegen lenne nem létesült. A kevés számú üzem egyike a fejlődő húsipari vállalkozás, mely a belterület peremterületén, a védett területektől távolabb fekszik.

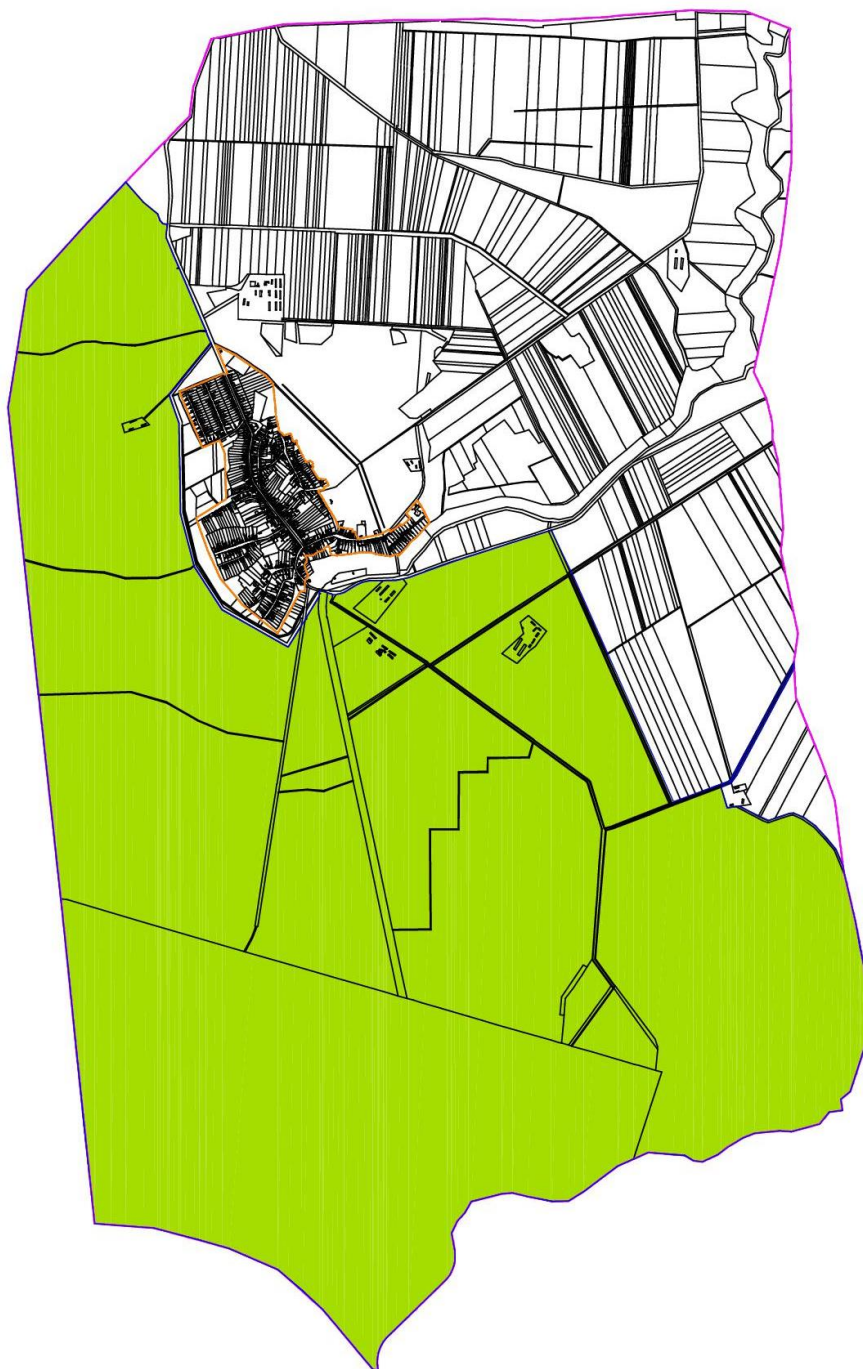
Nagyiván község településképi védelméről szóló 15/2017. (XII.18.) önkormányzati rendeletében a településképi szempontból meghatározó terület belterületen az átépülő településrész, mely a belterület új osztású területének kivételével a belterület. A településképi rendelet erre a területre külön szabályokat határoz meg.

35. térkép: Nagyiván településképi szempontból meghatározó területei – 1. Belterület – Átépülő településrész
(Forrás: Nagyiván község településképi védelméről szóló 15/2017. (XII.18.) önkormányzati rendelete 2. melléklete)

A külterület beépítésére és épületeire jellemző, hogy csak állattartó telepekkel és nádfeldolgozó vállalkozásokkal találkozunk. A hortobágyi legelőkön lévő hodályok, telepek, követve a kialakult hagyományokat, őrzik az egykori építészeti örökség elemeit. A Hortobágyi Nemzeti Park területe

Nagyiván község településképi védelméről szóló 15/2017. (XII.18.) önkormányzati rendeletében a településképi szempontból meghatározó terület.

36. térkép: Nagyiván településképi szempontból meghatározó területei – Hortobágyi Nemzeti Park
(Forrás: Nagyiván község településképi védelméről szóló 15/2017. (XII.18.) önkormányzati rendele 4. melléklete)

Az épített környezet konfliktusai, problémái

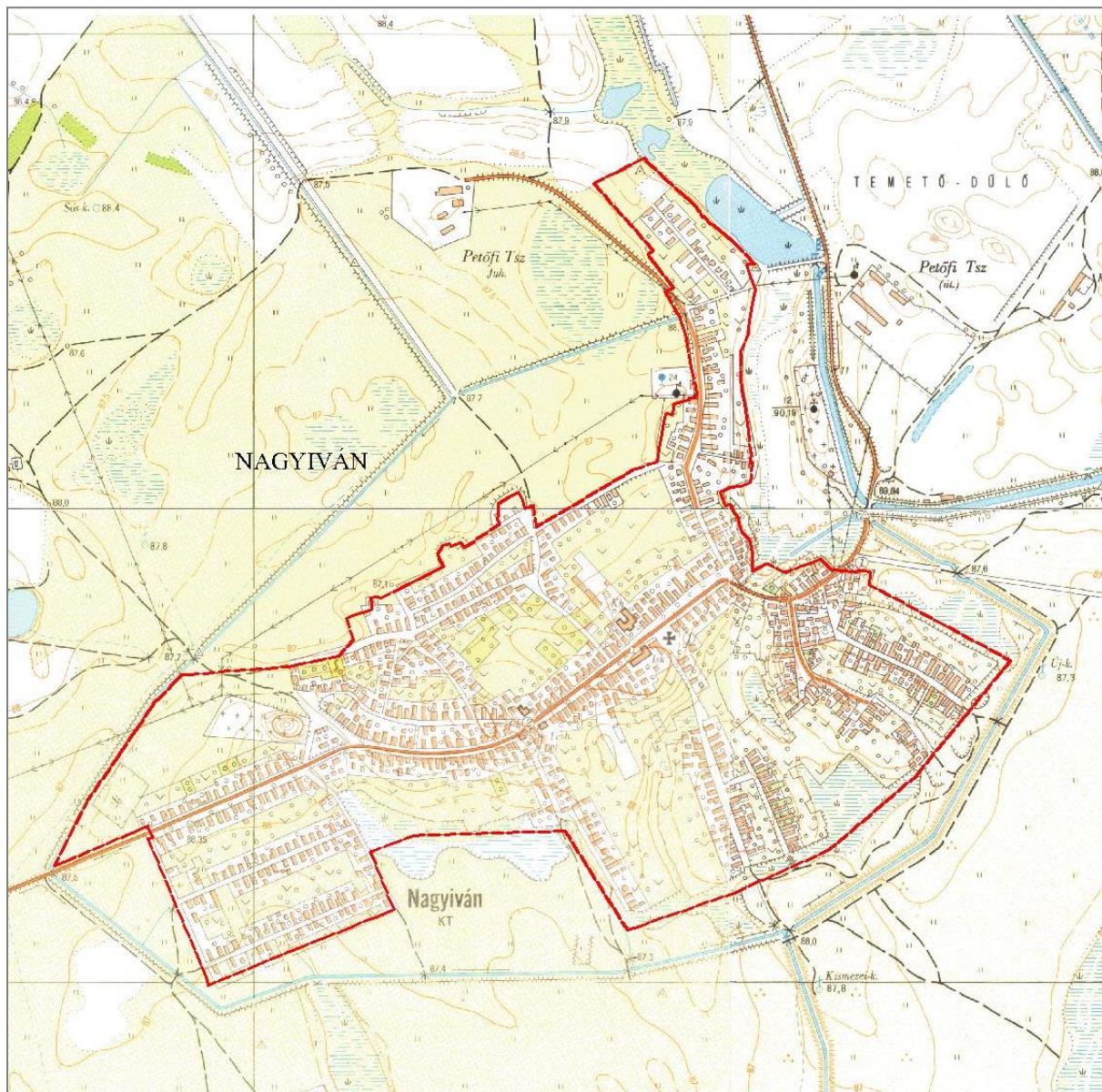
Nagyiván épített környezetének konfliktusai a beépítetlen területek miatt jellemzőek. A belterületi rosszabb állagú épületek is településképi szempontjából problémát okoznak. A településre nézve korlátozó tényező a védett területek előírásai, melyek teljes egészében körülveszik a belterületet, így a településnek fejlesztési lehetősége rendkívül korlátozott.

k. Környezetiállapot-jellemzők

Talaj

Nagyiván község Jász-Nagykun-Szolnok vármegye ÉK-i, a Nagykunság északi részén, a Tiszaörsöt és Kócsújfalut összekötő 3402 jelű közút mentén fekszik. A településnek vasútvonala nincs. Közigazgatási területe mikrodomborzattal tagolt síkvidéki jellegű, ahol a terepszintek főleg **86,5 – 91,5 mBf** között változnak.

A következő ábra a település topográfiai és domborzati elhelyezkedését szemlélteti.

37. térkép: Nagyiván település topográfiai elhelyezkedése

A település igazgatási területe: 43,15 km², ebből:

- belterület: 1,23 km²
- külterület 41,92 km².

A következő táblázat a művelési ágakat szemlélteti a külterületen:

Nagyiván Község ingatlan - nyilvántartási területi kimutatása a JNSZMKH Földhivatali Főosztály Földhivatali Osztály 2. 2022. október 10 -i adatszolgáltatása alapján.

Művelési ág	Terület (ha)
Szántó	1401.4404
Rét	134.8393
Gyümölcsös	8.8698
Legelő	2113.5897
Gyep összesen	2248.4290
Mezőgazdasági terület	3658.7392
Erdő	8.6891
Nádas	64.6810
Termő terület	3732.1093
Kivett	583.7543
Összesen	4315.8636

22. táblázat: Művelési ágak

(Forrás: JNSZMKH Földhivatali Főosztály Földhivatali Osztály 2.)

Ezen a téren kiemelt figyelmet kell fordítani azok mennyiségi csökkenésének és minőségi romlásának elkerülésére, mely

- a hulladékok előírások szerinti tárolását és ártalmatlanítását
- a termőföldek ésszerű talajerőutánpótlását
- az erózió és defláció megakadályozását
- mezővédő erdősávok és útmenti fasorok telepítését
- a nitrátszennyezés megakadályozását
- ökológiai szempontú gazdálkodási formákat
- a szabad területek beépítésre szánt területté való átminősítésének reális mederben tartását
- közvetlen vagy közvetett talajszennyezések elkerülését
- a biológiailag aktív területek megtartását és bővítését
- a biodiverzitás megőrzését
- „helyes mezőgazdasági gyakorlat” folytatását
- a talajon és a talajban csak arra nem ártalmas tevékenység végzésének engedélyezését
- a képződési helyéről lefejtett termőréteg újrafelhasználását
- a csúszás-, súvadásveszélyes területek beépítésének elkerülését
- az ásványvagyonnal való ésszerű gazdálkodást
- a művelési ágakból való kivonás minimalizálását
- a nagyüzemi állattartó telepek előírások szerinti működtetését stb. jelenti.

Felszíni és felszín alatti vizek

Belterületi vízellátás

A település vízellátása a **0117 hrsz.-ú** vízműtelep felől biztosított, melyet a Tiszamenti Regionális Vízművek zrt. üzemeltet. A Vízmű kapacitása 622m³/d, éves kitermelt vízmennyiség: 81 000m³/év. A vízmű ugyan külterületként nyilvántartott részen, de a belterületi Rákóczi F. utcában található.

Szennyvízelhelyezés és tisztítás

Nagyiván Község szennyvízelvezető csatornahálózattal **nem rendelkezik**. A településen keletkező szennyvizeket elszikkasztják, ill. műszaki és környezetvédelmi szempontból nem megfelelő aknában gyűjtik. A szippantókocsival elszállításra kerülő folyékony hulladékot a Tiszamenti Regionális Vízművek zRt végzi. A napi elszállított szippantott szennyvíz mennyisége kb. 10-20 m³.

Vízrendezés, vízhasznosítás

Belterületi vízrendezés

A községi belterület a környező területeknél 1,5-2,5 m-rel magasabb dombon terül el. Ezen adottságot kihasználva az 1950-es években egy övárokkal vették körül a települést, amelyből a belvízi főbefogadóba emelik az összegyűjtött vizeket. A belterületről 13 helyen vezetik ki ilyen módon a csapadékvizeket az övárokbá. A települési csatornahálózat többnyire nyílt, sok helyen burkolt, de egyes szakaszokon zárt csatornák is találhatók.

A község belterülete **belvizektől nagymértékben veszélyeztetett**. A községet töltés védi a külterületi irányból. Kisvizes időszakban a belterületi vizeket gravitációsan lehet levezetni a Nagyiváni-tározóba. Mértékadó helyzetben a belterület szivattyúsan mentesíthető a Sarkad-Mérges-Sáros-éri belvízcsatorna töltésénél épített szivattyútelepen keresztül, melynek üzemeltetését az önkormányzat végzi.

A belterületi vízelvezető rendszerek önkormányzati tulajdonban és kezelésben vannak, azok folyamatos karbantartást igényelnek a belvíz-veszélyeztetettség miatt.

Külterületi vízrendezés, vízhasznosítás

27/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet a felszín alatti víz állapota szempontjából érzékeny területeken levő települések besorolásáról jogszabály szerint: Nagyiván az érzékeny felszín alatti vízminőség védelmi területen lévő települések közé tartozik.

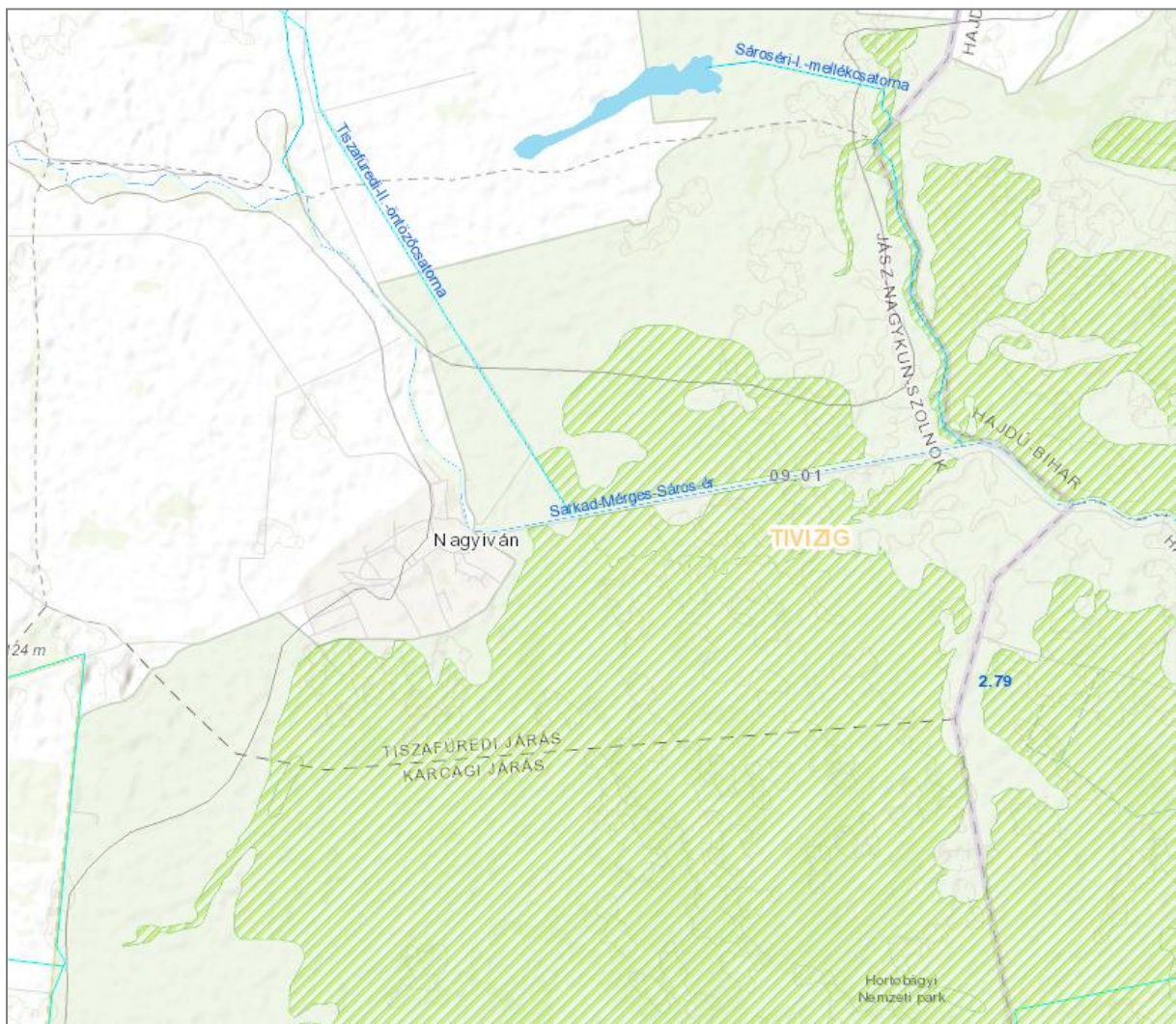
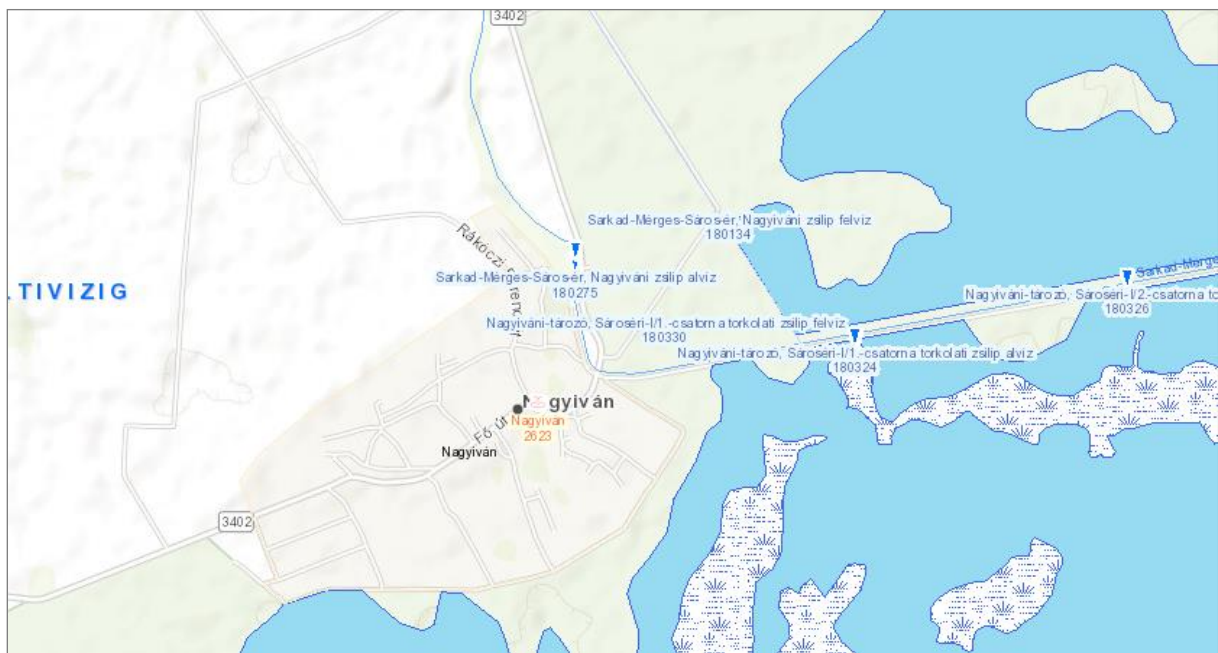
A település közigazgatási területe az 50. sz. Nyugati-főcsatorna menti belvízrendszer, ezen belül az **50 c.** Sarkad-éri öblözet területére esik. A Sarkad-éri öblözet belvízelvezetésére a Sarkad-Mérges-Sáros-éri belvíz-főcsatorna szolgál.

A község külterületén található két belvízi vésztározó:

A vésztározók funkciója: a síkvidéki térségben kialakult lefolyási viszonyok miatt az Árkus-főcsatorna, a Sarkad-Mérges-Sáros-éri belvízcsatorna, valamint a Hortobágyi főcsatorna által szállított belvizek vésztározása.

A térségben a következő felszíni vizek bírnak jelentőséggel:

- Sarkad – Mérges – Sáros – ér
- Tiszafüred II. számú öntöző – csatorna
- Nagyiváni és Sarkad – éri tározó
- Kunkápolnási mocsarak és tápcsatornája

38. térkép: Nagyván külterületi részén húzódó csatornák

(Forrás: <http://geoportal.vizugy.hu/belviz/index.html>)

A kockázatos anyagok elhelyezése, felszín alatti vízbe történő közvetlen vagy közvetett bevezetése engedély köteles tevékenység, mely csak az illetékes környezetvédelmi felügyelőség által kiadott engedély, illetve a felügyelőség szakhatósági állásfoglalásával más hatóság által kiadott engedély alapján történhet.

Fontos talaj és a felszín- és felszín alatti vizek védelmével kapcsolatos hatályos jogszabályok betartása ill. betartatása!

Élővíz folyásba, kutakba, csapadék csatornába hulladékot és szennyvizet bevezetni tilos!

Vízgyűjtő gazdálkodás

Magyarország Vízgyűjtő-gazdálkodási Terve a 1042/2012. (II. 23.) Korm. határozat mellékleteként jelent meg. Ezen anyagban az ország négy vízgyűjtőre és 42 tervezési alegységre lett felosztva, melyen belül Nagyiván közigazgatási területe, az 2-10 számú Hortobágy-Berettyó tervezési alegységre esik.

A vízgyűjtő gazdálkodási terv célkitűzései és intézkedési tervei a következők:

1. Szennyvíztisztító telepek építése és korszerűsítése
2. Mezőgazdasági eredetű tápanyagszennyezés csökkentése
3. Mezőgazdasági eredetű peszticid szennyezés csökkentése
4. Bekövetkezett szennyezések csökkentése, felszámolása, beleértve a felhagyott szennyezett területek kármentesítését
5. Hosszirányú átjárhatóság helyreállítása, a duzzasztás és a vízszintszabályozás hatásának csökkentése
6. Hidromorfológiai viszonyok javítása a hosszirányú átjárhatóságon kívül (vízfolyások és állóvizek morfológiai szabályozottságának csökkentése)
7. A vízjárési viszonyok javítása illetve vízkivételek, más víztestre történő átvezetések ökológiai hatásainak csökkentése
8. A víz hatékony felhasználását elősegítő műszaki intézkedések, az öntözés, az ipar, az energiatermelés és a háztartás területén
9. Vízár politikai intézkedések a költségmegtérülés alkalmazása érdekében a lakossági vízi szolgáltatás területén
10. Vízár politikai intézkedések a költségmegtérülés alkalmazása érdekében az ipari vízi szolgáltatás területén
11. Vízár politikai intézkedések a költségmegtérülés alkalmazása érdekében a mezőgazdasági vízi szolgáltatás területén
12. Mezőgazdasági tanácsadás vízvédelmi szemponttal kiegészített rendszere
13. Ivóvízbázisok védelmét szolgáló intézkedések (védőterületek, pufferzónák)
14. Kutatás, tudásbázis fejlesztés a bizonytalanság csökkentése érdekében
15. Elsőbbségi veszélyes anyagok kibocsátásának megszüntetése és elsőbbségi anyagok kibocsátásának csökkentése
16. Ipari szennyvíztisztítók korszerűsítése, bővítése
17. Talajerózióból és/vagy felszíni lefolyásból származó hordalék- és szennyezőanyag terhelés csökkentése
18. Inváziós, tájidegen fajok és betegségek terjedésének megelőzése és szabályozása
19. A rekreáció (beleértve a horgászatot is) káros hatásainak megelőzése és szabályozás
20. A halászat és egyéb olyan tevékenységek káros hatásainak megelőzése és szabályozása, amelyek állatok és növények eltávolításával járnak
21. Településekről, épített infrastruktúrából és közlekedésből származó szennyezések megelőzése és szabályozása

22. Erdészeti tevékenységből származó szennyezés megelőzése vagy ellenőrzése
23. A természetes vízviszatarást elősegítő intézkedések
24. Halgazdasági hasznosítás káros hatásainak megelőzése és szabályozása
25. Termálvizek kezelése a vízfolyásokba történő bevezetés előtt
26. Hűtővizek felszíni vízbe történő bevezetésének szabályozása
27. Mezőgazdasági telepekről (állattartásból) származó terhelés csökkentése
28. . Hordalék- és tápanyag-viszatarítás felszíni befogadókba történő bevezetés előtt
29. Beszivárogatás, visszasajtolás korszerűsítése, szabályozása
30. Nem vízigények kielégítését szolgáló felszín alatti vízelvonások szabályozása, a hatások enyhítése
31. Károsodott vízi és vizes és szárazföldi élőhelyek védelme a vízjárást befolyásoló hatásokkal szemben, az egyéb intézkedéseken felül
32. Károsodott vízi és vizes és szárazföldi élőhelyek védelme vízminőségi hatásokkal szemben, az egyéb intézkedéseken felül
33. Fürdőhelyek védelmét biztosító speciális intézkedések
34. Szakszerűtlenül kiképzett kutak ellenőrzése, rekonstrukciója, felszámolása
35. Balesetből származó szennyezések megelőzése

Levegőtisztaságvédelem

A településen imisszió (légszennyezettség) mérő állomás nem működik.

A környezettel és a megyeközponttal lévő kapcsolatot a 3402. számú országos negyedrendű főút biztosítja. Ipari tevékenységből nem származik levegőtisztaság-védelmi jogszabály által előírt határértéket meghaladó káros légszennyező anyag kibocsátás.

A települést vízi és légi forgalom nem érinti. Összegzőként elmondható, hogy a közlekedésből származó légszennyezés nem számottevő.

A vezetékes gáz hálózat kb. 100% -ban kiépült. Ahol nem veszik igénybe a vezetékes földgáz szolgáltatást, fával, vagy szénrel fűtenek.

Az állattartás káros hatással lehet a környezeti elemekre a nem megfelelő tartástechnológia illetve a keletkező híg- és almostrágya nem megfelelő tárolása és kezelése révén.

A légszennyezettségi agglomerációk és zónák kijelöléséről szóló 4/2002. (X.7.) KvVM rendelet 1. számú rendelete alapján a légszennyezettség tekintetében **Nagyiván** az alábbi kategóriába tartozik:

Zónacsoport a szennyező anyagok szerint						
	Kén-dioxid	Nitrogén-dioxid	Szén-monoxid	PM ₁₀	Benzol	
10. Az ország többi területe,	F	F	F	E	F	PM10 benz(a)- pirén (BaP)
	Talajközeli ózon	PM ₁₀ Arzén (As)	PM ₁₀ Kadmium (Cd)	PM ₁₀ Nikkel (Ni)	PM ₁₀ Ólom (Pb)	
	O-I	F	F	F	F	D

23. táblázat: Zónacsoport a szennyező anyagok szerint

A levegőterheltségi szint határértékeiről és a helyhez kötött légszennyező pontforrások kibocsátási határértékeiről szóló 4/2011. (I.14.) VM rendelet 5. sz. melléklete a zónabesorolásokat az alábbiak szerint értelmezi:

D csoport: azon terület, ahol a levegőterheltségi szint egy vagy több légszennyező anyag tekintetében a felső vizsgálati küszöb és a levegőterheltségi szintre vonatkozó határérték, az 1. sz. melléklet 1.1.4.1. pontjában foglalt táblázat 3-6. sorában szerepelő anyagok esetében a célérték között van.

E csoport: azon terület, ahol a levegőterheltségi szint egy vagy több légszennyező anyag tekintetében a felső és az alsó vizsgálati küszöb között van.

F csoport: azon terület, ahol levegőterheltségi szint az alsó vizsgálati küszöböt nem haladja meg.

O-I csoport: azon terület, ahol a talajközeli ózon koncentrációja meghaladja a cél értéket.

A jó légállapot biztosítása mind a növényi, mind az állati élet egyik legfontosabb feltétele, sőt a települési levegőszennyezés még az élettelen környezetet is károsítja (lásd épületállag). Ezért a levegő jó minőségének védelme vagy szükség szerinti javítása érdekében

- mind lakossági, mind közületi téren támogatni kell a korszerű fűtési rendszerekre való áttérést
- meg kell találni a megújuló energiafelhasználások (nap-, szélenergia) jó megtérülési lehetőségeit
- támogatni kell az elavult gépjárműpark cseréjét, mind a magán, mind a céges szférában
- ellenőrizni és szankcionálni kell a magas szennyezőanyag kibocsátású gépjárművek használatát és tevékenységek folytatását
- kiemelt figyelmet kell fordítani a potenciálisan szennyező tevékenységek településszerkezetben elfoglalt vagy tervezett helyének meghatározására
- törekedni kell a légállapot minél részletesebb és rendszeresebb monitorozására és a mérési eredmények alapján való szükséges lépések megtehetőségének biztosítására
- meg kell őrizni a település – szél- és domborzati viszonyaiból adódó - természetes átszellőzési csatornáit
- településrendezési téren is biztosítani kell a biológiailag aktív felületek (zöld és vízfelületek) létét és lehetőség szerinti növelésüket, sőt, rendszerbe szervezésüket
- növelni kell az erdőterületeket
- csökkenteni kell a mezőgazdasági eredetű porszennyezést
- csökkenteni kell a tevékenységek emisszióját és a levegő immisszióját
- az állandó telepkek gazdasági hasznosságának elismerése mellett csökkenteni kell azok bűzszenyezését és a tervezetteknek a településrendszerben való átgondolt elhelyezését kell lehetővé tenni (jellemző szélirány, közvetlenül csatlakozó területhasználatok) stb

A levegő védelmével kapcsolatos jogszabályok előírásait be kell tartani ill. tartatni!

Zaj- és rezgésterhelés

Települési zajforrások:

- Közlekedés,
- Ipar,
- Kereskedelem,
- Szórakozás,
- Építkezés,
- Háztartási tevékenység.

A zajhatástól védendők az emberi tartózkodásra szolgáló épületek, közterületek. A rendezési terv készítése során fontos szempont, a területi funkciók, telepítések olyan meghatározása, hogy a megengedett határérték feletti zajterhelés ne keletkezzen.

Ipari tevékenységből származó zajjal kapcsolatos panasz nem érkezett.

A kereskedelmi egységekkel összefüggésben jelentkező zajhatás minimális értékű, nem meghatározó, panasz nem érkezett.

Építkezésből, bontásból származó zaj nincs. Háztartási tevékenységből nem származik meghatározó zaj. Mivel a túl erős vagy túl sokáig tartó zajok és rezgések mind az emberi szervezetre (mentális és szervi megbetegedések), mind az épített környezetre (épületállag romlás, balesetveszély okozás) rombolóan tudnak hatni, fokozott figyelmet kell fordítani

- a jó zaj- és rezgéshelyzetű területek zavartalanságának megőrzésére
- a rossz zaj- és rezgéshelyzetű területek állapotának javítására
- zajkeltő és zaj ellen védendő területek egymástól minél nagyobb távolságra való elhelyezésére
- a közlekedési hálózat/rendszer optimalizálására és a fejlesztés/fejlődés által igényelt szabályozási szélességek biztosítására
- jó minőségű útburkolatok építésére
- jó minőségű gépjárműpark fenntartására, különös tekintettel a nagyszámú gépkocsit üzemeltető cégek esetén
- szennyező tevékenységek ingatlanán belüli (vagy szükség esetén azon kívüli) zajcsökkentő szélességű többszintes növényállomány telepítési kötelezettségének előírására
- az egyéb módon nem változtatható rossz zajhelyzetű építmények passzív akusztikai védelme megvalósításának előírására
- zaj és rezgéscsökkentő technológiák támogatására mind a zajt keltő létesítményeken belül, mind azok hatótávolságában
- lakossági bejelentések szakszerű és gyors mérésére és a határérték fölötti zaj- vagy rezgéskeltés szankcionálására
- alkalmankénti rendezvények helyszínei kijelölésének optimális kiválasztására a környezet minél kisebb zavarása érdekében stb.

Sugárzás védelem

Nagyiván területének villamos energiaellátását a OPUS TITÁSZ Zrt. biztosítja a saját tulajdonában lévő elosztó hálózaton keresztül.

Nagyiván közigazgatási területén 20 kV légvezeték rendszer található. Az ellátást a Tiszafüredi alállomásról kapja.

A közigazgatási területen a transzformátor állomások ellátására 20 kV -os, míg a közvilágítás és a lakossági fogyasztás biztosításához 1 kV -os hálózat épült ki. A megépült 20 kV -os rendszer maradéktalanul biztosítja a település energiaellátását. A belterületi 1 kV -os elektromos rendszer légvezetékes kiépítésű.

A területen mindenütt szabadvezetékes hálózatról üzemelnek a fogyasztói transzformátorok állomások. A fogyasztói transzformátorok állomásokról a villamos energiaelosztás kiefeszültségű szabadvezetékes elosztóhálózaton keresztül jut el a fogyasztókhoz. Kevés koncentrált fogyasztó kap csak földkábeles energiaellátást az oszloptranzsformátor állomásokról.

Telefonellátás

A településen és közigazgatási területén helyközi kábel található. Gerinckábelénél a helység Tiszaörs felől.

A helyi hálózat központja a Polgármesteri Hivatal ingatlanán található, a Hősök tere 5. szám alatt. A törzshálózat földkábeles a helyi hálózat légkábel vezetékes rendszerű, 344 helyi előfizetőt tartalmaz. A telefonközpont a helyi igényeket kielégíti és bővíthető a hálózat jelenlegi tulajdonosa a Magyar Telekom Rt.

Telenor adótorony található külterületen a Vízmű hidroglobuszán, illetve T-mobile adótorony a Fő úton a 67. szám alatt a templomtoronyban.

A légkörben található sugárzó anyagok terjedésének mérésére épült ki hazánkban az országos sugárzásfigyelő rendszer, melynek legfontosabb eleme a több mint 130 mérőállomásból álló hálózat. Ezek a műszerek folyamatosan mérik a szabadtéri sugárzást, az óránkénti dózist, azaz a dózisteljesítmény értékét. A dózisteljesítmény mértékegysége a nanosievert/óra (nSv/h). A természetes háttérsugárzás mértéke Magyarországon 50-180 nSv/óra körül ingadozik. A mérőállomásokról beérkező jeleket folyamatosan figyelik. **A figyelmeztető szint 250 nSv/óra.** Ez a szint a valós veszélyt jelentő szint töredéke, nem jelenti azt, hogy az állomás közelében lévők veszélyben lennének, csak a szakembereket figyelmezteti a kivizsgálás megkezdésére. A 250 nSv/óra alatti háttérsugárzás természetes és semmiféle veszélyt nem jelent.

Hulladékkezelés

A kommunális hulladékok szállítása heti rendszerességgel, egy napon történik. A lakosság a keletkező hulladékokat 60 és 120 l-es hulladékgyűjtő-edényzetben tárolja, a közületek részére 240 l-es edényzetek állnak rendelkezésre. Lomtalanítás évi egy alkalommal történik. A hulladék gyűjtését és szállítását az NHSZ Tisza Nonprofit Kft. végzi.

A települési kommunális hulladéklerakó a 081/27 hrsz.-ú területen található, melynek tulajdonosa Nagyiván Község Önkormányzata. A lerakó rekultivációja megvalósult az utógondozása zajlik. Az utógondozást Nagyiván Önkormányzatnak kell ellátni, a 20/2006. (IV. 5.) KvVM rendelet a hulladéklerakással, valamint a hulladéklerakóval kapcsolatos egyes szabályokról és feltételekről szóló jogszabályban foglaltak szerint.

Az egészségügyi intézményekben keletkező veszélyes hulladékokat szabályszerűen gyűjtik (megfelelő feliratozott edényzetben).

A termelésből származó **veszélyes hulladékok** kezeléséről és ártalmatlanításáról a termelő köteles gondoskodni.

Az NHSZ Tisza Nonprofit Kft. a szezonális zöldhulladék szállítás mellett 2022-ben is biztosítja a házhoz menő szelektív hulladékszállítást a családi házas ingatlantulajdonosok részére, az Országos Hulladékgazdálkodási Tervnek megfelelően.

SZELEKTÍV SZÁLLÍTÁS:

A sárga 240 l-es edényben kevert csomagolási hulladék gyűjthető: PET palack, PP-HDPE: kozmetikai és tisztítószerek flakonok kiöblítve, tiszta csomagoló fóliák, pl. szatyor, zsugorfólia, alumínium, fém, italos dobozok kiöblítve, összelapítva, pl. tejes, üdítő, sörös doboz, konzerves dobozok papírcsomagolási hulladék: papírzacskó, papírdoboz stb.

A zöld színű 120 l-es edényben csak és kizárólag csomagolási üveg gyűjthető: befőtt, sörös, boros, italos üvegek.

ZÖLDHULLADÉK SZÁLLÍTÁS:

A zöldhulladék szállításnál átlátszó zsákokban kihelyezett kerti zöldhulladék és a max. 1 m hosszú, kötegelt metszési hulladék kerül elszállításra.

A helyi jogalkotásnál a közösségi hulladékgazdálkodási politikának a magyar jogi szabályozásba beépült alapelveit kell követni, melyek a következők:

- megelőzés elve,
- elővigyázatosság elve,
- megosztott felelősség elve,
- szennyező fizet elve,
- közelség elve,

valamint a közösségi környezetvédelmi szabályozásának megfelelően harmonizált hazai jogszabályok követelményeit szükséges figyelembe venni.

A hulladékgazdálkodási terv helyi rendeletének száma: 3/2016 (II. 19.).

Mivel a nem veszélyes hulladék mennyisége óriási, a veszélyes hulladék pedig potenciálisan jelent óriási veszélyt a környezet minden elemére, az ezekkel való gazdálkodás ésszerűsítése prioritást kell, hogy élvezzen, mely többek között

- a szelektív hulladékgyűjtés még szelektívebbé tételét és arányának növelését a lakosság körében a hulladéktermelés és a szennyvízkezelés csökkentésének népszerűsítését
- a cégek körében a hulladékszegény technológiák bevezetésének erősítését az újrahasznosítás arányának növelését
- az előírásoknak megfelelő hulladéktárolást
- a veszélyes hulladékok minél nagyobb arányú elkülöníthetőségének megteremtését
- a komposztálás népszerűsítését és lehetővé tételét
- környezeti elemeket nem szennyező módon, korszerű hulladéklerakó és –hasznosító telephely rendszerek regionális szintű helykijelölését és kiépítését
- állatorvosi hálózat bővítését
- egészségügyi hulladéktermelés optimalizálását
- illegális hulladék lerakások megszüntetését és szankcionálását

A hulladékokkal és a hulladékgazdálkodással összefüggő törvények és a hozzá kapcsolódó rendeletek betartása ill. betartatása fontos feladat!

Vizuális környezetterhelés

A vizuális környezetterhelés témakörében a fényszennyezettség, valamint az illegális hulladéklerakás kerül kifejtésre. Ma már egyre több információ van arra vonatkozóan, hogy a fényszennyezés érzékenyen érinti a természeti környezetet, az élővilág jelentős részét, az éjszakai tájképet, ráadásul egészségügyi kockázatot is jelent.

A vizuális környezetterhelés Nagyiván településen nem jellemző. Általánosságban jellemző az ország városaira a különböző méretű és stílusú reklámtáblák. A települések arculatát adó városmagban és a kaputérségben minél figyelemfelkeltőbb formában próbálják az érdeklődést elérni a reklámtábla kihelyezői, amely időnként komoly ellentmondásban van a település táji-, épített adottságaival. Az

országos településrendezési és építési követelményekről szóló 253/1997. (XII. 20.) Korm. rendelet (OTÉK) módosítása (211/2012. [VII. 30.] Korm. rendelet) definiálta a fényszennyezés fogalmát, valamint megalkotta a fényszennyezés kivédésére szolgáló építési szabályrendszert.

Az élhetőbb és egészségesebb környezet megteremtése érdekében fel lehet mérni a fényszennyező forrásokat, és azok, az új szabályozásnak megfelelő, korszerűbb és hatékonyabb eszközökkel való kiváltását, egyúttal a fényszennyezés kiváltó okait is megszüntetve.

A vizuális környezetterhelés másik formája is sajnos jelen van a településeken főként a szegregált területeken: azillegális hulladék megjelenik több helyen, sajnos hiába a szervezett hulladékgyűjtés.

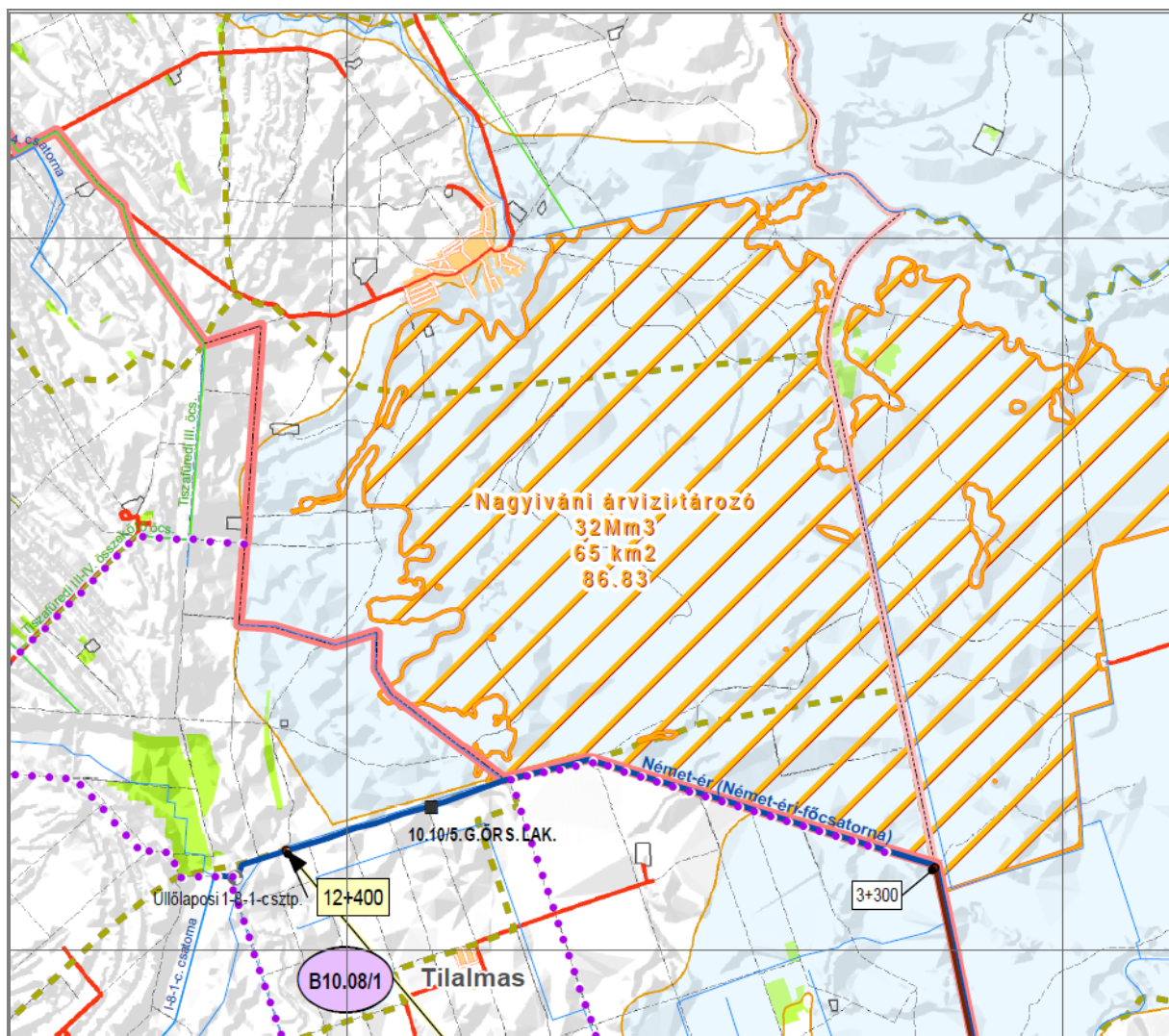
Árvízvédelem

Egy mértékadó árvízi helyzetben a 2.79 Hortobágyi Ártér öblözetében kialakuló töltésszakadásból adódó tározási vízszint 90,62 mBf. magasságú vízszinten alakulna ki. A település közelében keletkezett szakadásból kialakult víz szintje 91,32 mBf. magasságon borítaná el a települést. Ezekben az esetekben csak a lokalizációs vonalak szakadása után kerülne előntés alá Nagyiván.

A nagyiváni tározó területe a Hortobágy tájegységen fekszik. A Nagyiváni tározó Hortobágy főcsatorna felőli feltöltése a megfelelő vízszintek elérése után a Hortobágy - főcsatorna jobb oldali depóniájának és a tározó töltésének kotróval való átvágása után lehetséges. Először a Hortobágy főcsatorna 0+660-0+700 szelvényei között 40 m hosszúságban 85,50 mBf. szinten kell kialakítani az átvágást. A Nagyiváni tározó és a Borzasi terület közötti depóniát akkor kell átvágni, ha a tározóban a vízszint alacsonyabb, mint a Borzasi területén. Az átvágást a töltés 2+678-2+700 szelvényei között 85,50 mBf. szinten kell kialakítani.

Angyalháza-pusztai területének feltöltését elő lehet segíteni a Kösely-főcsatorna 2+870 km szelvényében a jobb oldali depóniában lévő 0,60 m átmérőjű tiltós átereszt, valamint a Hortobágy-főcsatorna 16+850 km szelvényében a bal oldali depóniában levő 0,80 m átmérőjű tiltós átereszt kinyitásával.

A Nagyiváni árvízi vésztározó gyakorlatilag két tározótérből és négy vízvisszatartási területből áll. A Nagyiváni-, Sarkadéri-, és a Borzasi tározók, Ágota-Nádudvar, Nádudvar-Északnyugat, és Angyalháza vízvisszatartási területek összessége alkotják a Nagyiváni tározórendszert. (A NAGYIVÁNI TÁROZÓRENDSZER, Pinczési Miklós TIVIZIG 2016)

39. térkép: Nagyiváni árvíz tározó

A folyók hullámterének és parti sávjának hasznosítása, vagy azoknak bármilyen igénybevétele csak a 83/2014. (III. 14.) Korm. rendeletben foglaltak betartásával történhet.

Az elsőrendű árvízvédelmi vonal mentén, építési tilalommal kell védeni a töltéslábtól számított 10-10 m széles területsávot.

Az árvízvédelmi földmű és fal mentén a hullámtéren a lábvonaltól számított 60 m-en, a mentett oldalon pedig 110 m-en belül anyaggödört nyitni nem szabad.

Kivételes egyedi esetben, részletes talajfeltárás és szivárgási vizsgálat alapján, a vízügyi hatóság külön előírásainak betartásával lehetséges anyaggödör nyitása.

Munkagödört nyitni elsőrendű árvízvédelmi vonal, valamint szükségtározó töltése mentén a vízügyi hatóság esetenkénti külön előírásainak betartásával lehet.

Fennálló környezetvédelmi konfliktusok, problémák

Nagyivánon fennálló környezetvédelmi konfliktust a felhagyott hulladéklerakó okozott, de a 2015-ben a rekultiváció megoldást nyújtott a problémára.

A településen a legtöbb lakóháznál fával vagy szénnel fűtenek. A télen ködös hideg időjárás viszonyok alkalmával a füst ne tud felszállni, megreked az épületek közelében, és mindez a lakosság számára is jelentősen érezhető levegőtisztaság-védelmi problémát okoz.

További fennálló problémák:

- csatornabekötés nélküli helytelen szennyvízelhelyezésből eredő környezetterhelés,
- illegális hulladéklerakás
- közlekedési utak forgalomnövekedéséből származó zaj- és légszennyezés;
- a rendkívül erősen allergizáló pollent termelő parlagfű mértéktelen elszaporodása.

Természetvédelem

A **Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatósága** mint területileg illetékes természetvédelmi hatóság és táj-és természetvédelmi kezelő. Feladata az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet alapján az Európai Közösségek Natura 2000 hálózatába tartozó, a (kihirdetett, illetőleg kijelölt területeken előforduló), közösségi jelentőségű, valamint kiemelt jelentőségű közösségi élőhelytípusok, és az ott élő állatok és növények élőhelyének megóvása, a biológiai sokféleség fenntartásához a biodiverzitás megőrzéséhez szükséges szabályok, megállapítása, betartatása a falu közigazgatási területén. (45/2006 XII. 8. KvVM Rendelet megerősítette a kijelölt területek védelmét.)

Az európai közösségi jelentőségű területekkel érintett földrészekről szóló 45/2006 (XII.8.) KvVM rendelet hatályát vesztes, helyette a 14/2010 (V.11.) KvVM rendelet a hatályos. Ez alapján:

Különleges madárvédelmi területek:

A terület kódja: HUHN10002

A madártani jelentőséggel bíró terület nagysága: 120794,13 hektár

Tengerszint feletti magasság: 83-102 méter

A terület átlagos tengerszint feletti magassága: 88 méter

Általános leírás:

A Hortobágy a folyószabályozások előtt hatalmas árterület volt. Ma vizes- és száraz szikes társulások, löszgyepek, természetes mocsarak, halastavak és a középük ékelődő szántók jellemzik. Legeltetéses állattartás, kaszálás, nádgazdálkodás, halastavi gazdálkodás, szántóföldi művelés folyik a területen. A Tisza-tó (Kiskörei víztározó) a kiskörei duzzasztómű által létrehozott víztározó, mely Tiszadorogma és Kisköre között 35 km hosszúságban és átlagosan 6 km szélességben terül el, 125 km²-en. Területének nagy részét nyílt vízfelületek alkotják, a partszakaszokon nád és gyékényes szegélyekkel. Helyenként puhafás ligeterdők, úszóhínáros társulások is megtalálhatók. Földhasználat: mezőgazdaság (szántóművelés, gyepterület és nádgazdálkodás), erdőgazdálkodás, haltenyésztés, vízgazdálkodás, turizmus, kivett terület.

A terület státusza a Natura 2000 hálózaton belül: Különleges Madárvédelmi Terület - Special Protection Area (SPA)

Fontos madárelőhely (Important Bird Area - IBA): Hortobágy és Tisza-tó IBA; 150 072 ha

Egyéb védettség: Különleges természetmegőrzési terület (Natura 2000) **HUHN20002**

Országos jelentőségű védett terület

Helyi jelentőségű védett terület

- Hortobágy Ramsari terület; 23 121 ha

Madártani jellemzés:

Magyarország legfontosabb madárélőhelye, amelyet a legnagyobb számú kritériumfaj jelenléte is bizonyít. Egyaránt fontos fészkelőhelye a pusztai és vízimadaraknak, gémféléknek, de kiemelt vonulóhely is. Az északi területeken található gyepszántó mozaikok fontos fészkelőhelyek a szalakóta, a kis őrgébics és a parlagi pityer számára, egyben kiemelt táplálkozóterületek az átvonuló libák és darvak csapatainak (utóbbi faj legnagyobb európai csoportosuló helye a terület). A Tisza-tavon – a védett természeti területein található jelentős gémállományok mellett – a nyílt vízfelületek és csendes öblök a vonuló madár csapatok fontos pihenőhelyei. A területen és határain található falvakban 310–400 pár fehér gólya költ (1999-ben 372 pár). Összesen 37 faj fészkelő, telelő, táplálkozó vagy vonuló állománya éri el a kritériumszintet. A vonuló és telelő ragadozó madarak számára is fontos terület.

Földhasználat:

mezőgazdaság (szántóművelés, gye- és nádgazdálkodás), erdőgazdálkodás, haltenyésztés, vízgazdálkodás, turizmus, kivett terület.

Veszélyeztető tényezők:

A Hortobágyon az egyik legfontosabb probléma a hagyományos legeltető állattartás felhagyása, felváltása kaszálással. Az állatállomány csökkenése miatt a gyepek kevésbé alkalmasak a madarak táplálkozására a magasabb növényzet és a kisebb táplálékmenyiség miatt. A halgazdálkodás, a területhatárokon kívüli zavarás szintén problémát jelentenek. Több helyen vizes élőhely-rekonstrukció történt. Speciális gyepegazdálkodási előírások biztosítják a csíkosfejű nádiposzáta fészkelőhelyének, valamint a daru és a kis lilik őszi pihenőhelyének védelmét. A Tisza-tavon jelentős zavarást jelent a turizmus és horgászat miatti zavarás, a megmaradt erdőkben az intenzív erdőgazdálkodás. A bokros és gyeperes részekben erősen elterjedt adventív gyomfaj a gyalogakác (*Amorpha fruticosa*).

Kiemelt Jelentőségű Különleges Természetmegőrzési Területek

Kiemelt fontosságú cél a következő fajok/élőhelytípusok kedvező természetvédelmi helyzetének fenntartása, lehetőség szerinti fejlesztése: Élőhelyek: 1530 Pannon szikes sztyeppék és mocsarak 3150 Természetes eutróf tavak Magnopotamion vagy Hydrocharition növényzettel 6250 Síksági pannon löszgyepek 9110 Euro-szibériai erdősztyepp tölgyes Fajok: Vidra (*Lutra lutra*) Molnárgörény (*Mustela eversmanni*) Csíkos szöcskegér (*Sicista subtilis*) Ürge (*Spermophilus citellus*) Mocsári teknős (*Emys orbicularis*) Vöröshasú unka (*Bombina bombina*) Tarajos gőte (*Triturus cristatus /dobrogicus/*) Halványfoltú küllő (*Gobio albipinnatus*) Szivárványos ökle (*Rhodeus sericeus amarus*) Réti csík (*Misgurnus fossilis*) Vágó csík (*Cobitis taenia*) Széles durbincs (*Gymnocephalus baloni*) Selymes durbincs (*Gymnocephalus schraetzeri*) Sztyepplepke (*Catopta thrips*) Nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*) Nagy szikibagoly (*Gortyna borelii lunata*) Szarvasbogár (*Lucanus cervus*) Nagy hőscincér (*Cerambyx cerdo*) Kisfésztkű aszat (*Cirsium brachycephalum*) Métélyfű (*Marsilea quadrifolia*)

40. térkép: Nagyiván környezetében lévő Natura 2000-es területek

Megújuló energiaforrások alkalmazása, környezettudatos energiagazdálkodás, egyedi közműpótlók

Az önkormányzati energia-költségek és károsanyag-kibocsátás csökkentésének csak az egyik lehetséges módja a megújuló energiaforrások alkalmazása. Ezen energiaforrások is csak akkor jelentenek igazán nagy megtakarítást, ha korszerű, kis energia-igényű épületekben vannak felhasználva. Ha a fűtési-korszerűsítés megelőzi az épületszerkezet hőszigetelését, az újonnan telepített rendszernek a régi hőszükségletnek megfelelő teljesítményűnek kell lennie, hogy elláthassa feladatát. Amikor a későbbiekben az épületszerkezet szigetelése elkészül, a beépített teljesítménynek csak egy részére lesz szükség, amely a kapacitás-kihasználatlanság miatt drágábban termel majd. Ebben az esetben nem fog hatékonyan működni a rendszer, hiába korszerű a fűtési rendszer és az épületszerkezet is.

Energiagazdálkodási szinten reálisan a megújuló energiahordozók közül a nap energiája hasznosítható. A város természeti adottsága a 2050 óra körüli napos órák száma évente, ennek aktív hasznosításával jelentős hagyományos energiahordozó megtakarítás érhető el. Az aktív hasznosítás a napkollektorok és a napelemek alkalmazásával érhető el, amelynek a nagy tetőfelületek adnak megfelelő területet. A napkollektorokkal a használati melegvíz termelésre és elő - utó fűtési szezonban temperáló fűtésre fordítandó közüzemi energiafelhasználás csökkenthető. A napelemekkel a villamosenergia felhasználás csökkenthető. A ma már elfogadott ad - vesz rendszer alkalmazásával a többlet termelt villamosenergia egyszerűen a közhálózatra terhelhető, hiány esetén ugyanazzal a hálózati rendszerrel a közhálózati vételezés megoldható. A napenergia aktív hasznosításának alkalmazásával kapcsolatban azonban meg kell említeni az időjárástól való függőséget. Így az igények kielégíthetőségét a hagyományos

energiahordozókkal is ki kell tudni elégíteni. A napenergia hasznosítása csak az éves energiafelhasználás csökkentésében játszik jelentős szerepet, amely a fenntartási költségek csökkentését eredményezi.

Egyéb megújuló energiahordozók szél-, geotermikus (termásvíz és talajhő) hasznosítását akadályozza, hogy a hasznosítását szolgáló beruházás gazdaságossága vitatható, megtérülése a jelenlegi hagyományos energiahordozók árstruktúrája mellett távlatba nyúló, így hasznosítására legfeljebb egy-egy teletulajdonos vállalkozik.

Egyedi közműigénnyel a vízellátás is megjelenhet a területen, erre az altalaji vízkészlet ad lehetőséget.

A csapadékvíz hasznosítása

Csapadéknak tekintjük a légkörből bármilyen formában kicsapódó és a felszínre hulló vizet. (Stelczer 2000) A csapadék mennyisége és időbeli eloszlása alapvetően meghatározhatja egy térség vízgazdálkodását, hiszen a felszínre hulló víz jelentős befolyást gyakorol a felszíni- és felszín alatti vízkészletekre. A csapadékvíz települési hasznosítása terén alapvetően két irányról, a csapadékvíz két típusáról beszélhetünk. Az egyik a tetővizek hasznosítása, a másik a burkolt (és burkolatlan) felületekről lefolyó csapadékvizek összegyűjtése, felhasználása. (Dulovicsné, 2003) Az épületek tetejéről lefolyó víz hasznosítása elsősorban a háztartások vízgazdálkodásában bír szereppel, míg a nagy, burkolt felületekről lefolyó vizek kezelése már települési szintű tevékenység. Mindkét csapadékvíz-típusnak óriási jelentősége lehet az elkövetkező évtizedek hazai települési vízgazdálkodásában.

Magyarországon hagyományosan az eresz alá helyezett bádoghordók képezték a háztartási csapadékvíz-hasznosítás műszaki létesítményeit (Horváthné-Wisnyovszky 2003). Csak az utóbbi években váltak elérhetővé az előregyártott – beton, acél, műanyag – csapadékvíz-tároló tartályok/ciszternák.

A modern háztartási csapadékvíz-gazdálkodás számos előnnyel bír a települési szintű vízgazdálkodás szempontjából. A tetővíz-hasznosítás egyrészt költségcsökkentő (kevesebb ivóvizet kell előállítani), másrészt környezetkímélő tevékenység (mivel nincs a közcsatornába csapadékvíz-betáplálás, kevesebb a szennyvíz mennyisége, illetve az öntözésre természetes állapotú vizet használnak). Ráadásul az eljárás mérsékeli a közterületekre kifolyó, és ott esetleg károkat okozó csapadékvizek mennyiségét is.

A települési csapadékvíz másik típusát, a burkolt felületekről lefolyó esővizet, általában egy befogadó természetes vízfolyásba vezetik, esetleg időszakosan tározzák. Ezeknek belterületekről (esetleg a külterületekről) lefolyó, és a település környezetében tározótóban összegyűjtött csapadékvizeknek a vízminőségi paraméterei rosszabbak a tetőkről származó vizeknél. Régebben nem is tudott a települési vízgazdálkodás mit kezdeni ezekkel a vizekkel, sokáig úgy tűnt a gyors levezetés a leghatékonyabb „kezelési” mód. E „csurgalékvizek” nálunk többnyire ma is csak a károkozásaik kapcsán merülnek fel a köztudatban, pedig sok indok szólhat tárolásuk, helyben tartásuk mellett is. Franciaország központi régiójában (Ile-de-France) több száz záportároló tavacska üzemel a települések közvetlen környezetében. (Gayer 2005) Ezek a tavak esztétikus tájképi elemek, miközben lehetővé teszik a vizek károkozásainak mérséklését. A záportároló tavak lefejezik a településeket keresztező kisvízfolyások árhullámain, összegyűjtik a felszínen megrekedő vizeket, vagy tárolják a befogadóba – áradás idején – lefolyni képtelen vízhozamokat; a távolabbi jövőben pedig e tavak vízkészlete is fontos lehet a vízgazdálkodás számára.

I. A táji és természeti adottságok és örökség, jellemző tájkarakter, zöldinfrastruktúra-hálózat

Táji és természeti adottságok

Nagyiván igazgatási területe a Hortobágy nevű kistáj nyugati részén helyezkedik el, mérsékelt meleg, száraz éghajlattal jellemezhető. Gyér lefolyású, erősen vízhiányos terület. Természetes vízfolyások mentén létesített mesterséges vízfolyás a Sarkad–Mérgecs–Sáros-éri főcsatorna szeli át az külterületet. Nagyiván igazgatási területe az Alföld flóraidéke (*Eupannonicum*) Tiszántúli flórajárásba (*Crisicum*) tartozó kistáj. Potenciális erdőtársulásai közül a pusztai tölgyesek (*Festuco rupicolae-Quercetum*), valamint a sziki tölgyesek (*Festuco-pseudovinae-Quercetum*) csak kisebb foltokban meghatározóak. Jelentősebbek a nyílt társulások az ecsetpázsitos sziki rétek, az ecsetkákás sziki rétek, a sziki puszták. Jellemzőek a mézspázt, az egérfarkfű, a seprőparéj, a réti őszirózsa stb. Nagyiván természetes környezetének állatvilága változatos, mivel a puszták a madaraknak, emlősöknek fontos táplálkozó- és pihenő- és élőhelye. A rovarvilág is igen gazdag (sáska és szöcske fajok, futóbogarak, futrinka fajok, farkas pók, kövi pók).

Táji és természeti örökség

Nagyiván igazgatási területén **Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatósága**, a területileg illetékes természetvédelmi hatóság és táj-és természetvédelmi kezelő.

A település táji és természeti örökségét alapvetően a különböző fokozatú természetvédelmi oltalom alatt álló területek (nemzeti park területe, Natura2000, Ramsari területek, IBA területek, stb.), valamint a korábbi tájhasználatból köthető védett táji értékek (kunhalmok, gémeskutak) és a kialakult táji, tájképi karaktert határozzák meg.

Európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területek

A Natura 2000 hálózat az Európai Unió által létrehozott, összefüggő ökológiai hálózat, mely a közösségi jelentőségű természetes élőhelytípusok, a vadon élő állat-, és növényfajok védelmében keresztül biztosítja a biodiverzitás megőrzését, fenntartását és hozzájárul a fent említettek kedvező természetvédelmi helyzetének megtartásához, helyreállításához.

(Az európai közösségi jelentőségű, természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet). A 14/2010 (V.11.) KvVM Rendelet megerősítette a kijelölt védelem alatt álló Natura2000 területek pontos határait.

Nagyiván külterületén a ***Különleges madárvédelmi területek Hortobágy (HUHN10002)*** számon nyilvántartottak. Ezek az alábbi helyrajzi számú területek:

010/2, 010/4, 010/5, 010/6, 010/7, 010/8, 010/9, 010/10, 010/11, 010/12, 010/13, 010/14, 010/15, 010/16, 010/17, 010/18, 010/19, 010/20, 010/21, 010/22, 010/23, 010/24, 010/25, 010/26, 010/27, 010/28, 010/29, 010/30, 010/31, 010/32, 010/33, 010/34, 010/35, 010/36, 010/37, 010/38, 010/39, 010/40, 010/41, 010/42, 010/43, 010/44, 010/45, 010/46, 010/47, 010/48, 010/49, 010/50, 010/51, 010/52, 010/53, 010/54, 010/55, 010/56, 010/57, 010/58, 010/59, 010/60, 010/61, 010/62, 010/63, 010/64, 010/65, 010/66, 010/67, 010/68, 010/69, 010/70, 010/71, 010/72, 010/73, 010/74, 010/75, 010/76, 010/77, 010/78, 010/79, 010/80, 010/81, 010/82, 010/83, 010/84, 010/85, 010/86, 010/87, 010/88, 010/89, 010/90, 010/91, 010/92, 010/93, 010/94, 010/95, 010/96, 010/97, 010/98, 010/99, 010/100, 010/101, 010/102, 010/103, 010/104, 010/105, 010/106, 010/107, 010/108, 010/109, 010/110, 010/111, 010/112, 010/113, 010/114, 010/115, 010/116, 010/117, 010/118, 010/119, 010/120, 010/121, 010/122, 010/123, 010/124, 010/125, 010/126, 010/127, 010/128, 010/129, 010/130, 010/131, 010/132, 010/133, 010/134, 010/135, 010/136, 010/137, 010/138, 010/139, 010/140, 010/141, 010/142, 010/143, 010/144, 010/145, 010/146, 010/147, 010/148, 010/149, 010/150, 010/151, 010/152, 010/153, 010/154, 010/155, 010/156, 010/157, 010/158, 010/159, 010/160, 010/161, 010/162, 010/163, 010/164, 010/165, 010/166, 010/167, 010/168, 010/169, 010/170, 010/171, 010/172, 010/173, 010/174, 010/175, 010/176, 010/177, 010/178, 010/179, 010/180, 010/181, 010/182, 010/183, 010/184, 010/185, 010/186, 010/187, 010/188, 010/189, 010/190, 010/191, 010/192, 010/193, 010/194, 010/195, 010/196, 010/197, 010/198, 010/199, 010/200, 010/201, 010/202, 010/203, 010/204, 010/205, 010/206, 010/207, 010/208, 010/209, 010/210, 010/211, 010/212, 010/213, 010/214, 010/215, 010/216, 010/217, 010/218, 010/219, 010/220, 010/221, 010/222, 010/223, 010/224, 010/225, 010/226, 010/227, 010/228, 010/229, 010/230, 010/231, 010/232, 010/233, 010/234, 010/235, 010/236, 010/237, 010/238, 010/239, 010/240, 010/241, 010/242, 010/243, 010/244, 010/245, 010/246, 010/247, 010/248, 010/249, 010/250, 010/251, 010/252, 010/253, 010/254, 010/255, 010/256, 010/257, 010/258, 010/259, 010/260, 010/261, 010/262, 010/263, 010/264, 010/265, 010/266, 010/267, 010/268, 010/269, 010/270, 010/271, 010/272, 010/273, 010/274, 010/275, 010/276, 010/277, 010/278, 010/279, 010/280, 010/281, 010/282, 010/283, 010/284, 010/285, 010/286, 010/287, 010/288, 010/289, 010/290, 010/291, 010/292, 010/293, 010/294, 010/295, 010/296, 010/297, 010/298, 010/299, 010/300, 010/301, 010/302, 010/303, 010/304, 010/305, 010/306, 010/307, 010/308, 010/309, 010/310, 010/311, 010/312, 010/313, 010/314, 010/315, 010/316, 010/317, 010/318, 010/319, 010/320, 010/321, 010/322, 010/323, 010/324, 010/325, 010/326, 010/327, 010/328, 010/329, 010/330, 010/331, 010/332, 010/333, 010/334, 010/335, 010/336, 010/337, 010/338, 010/339, 010/340, 010/341, 010/342, 010/343, 010/344, 010/345, 010/346, 010/347, 010/348, 010/349, 010/350, 010/351, 010/352, 010/353, 010/354, 010/355, 010/356, 010/357, 010/358, 010/359, 010/360, 010/361, 010/362, 010/363, 010/364, 010/365, 010/366, 010/367, 010/368, 010/369, 010/370, 010/371, 010/372, 010/373, 010/374, 010/375, 010/376, 010/377, 010/378, 010/379, 010/380, 010/381, 010/382, 010/383, 010/384, 010/385, 010/386, 010/387, 010/388, 010/389, 010/390, 010/391, 010/392, 010/393, 010/394, 010/395, 010/396, 010/397, 010/398, 010/399, 010/400, 010/401, 010/402, 010/403, 010/404, 010/405, 010/406, 010/407, 010/408, 010/409, 010/410, 010/411, 010/412, 010/413, 010/414, 010/415, 010/416, 010/417, 010/418, 010/419, 010/420, 010/421, 010/422, 010/423, 010/424, 010/425, 010/426, 010/427, 010/428, 010/429, 010/430, 010/431, 010/432, 010/433, 010/434, 010/435, 010/436, 010/437, 010/438, 010/439, 010/440, 010/441, 010/442, 010/443, 010/444, 010/445, 010/446, 010/447, 010/448, 010/449, 010/450, 010/451, 010/452, 010/453, 010/454, 010/455, 010/456, 010/457, 010/458, 010/459, 010/460, 010/461, 010/462, 010/463, 010/464, 010/465, 010/466, 010/467, 010/468, 010/469, 010/470, 010/471, 010/472, 010/473, 010/474, 010/475, 010/476, 010/477, 010/478, 010/479, 010/480, 010/481, 010/482, 010/483, 010/484, 010/485, 010/486, 010/487, 010/488, 010/489, 010/490, 010/491, 010/492, 010/493, 010/494, 010/495, 010/496, 010/497, 010/498, 010/499, 010/500, 010/501, 010/502, 010/503, 010/504, 010/505, 010/506, 010/507, 010/508, 010/509, 010/510, 010/511, 010/512, 010/513, 010/514, 010/515, 010/516, 010/517, 010/518, 010/519, 010/520, 010/521, 010/522, 010/523, 010/524, 010/525, 010/526, 010/527, 010/528, 010/529, 010/530, 010/531, 010/532, 010/533, 010/534, 010/535, 010/536, 010/537, 010/538, 010/539, 010/540, 010/541, 010/542, 010/543, 010/544, 010/545, 010/546, 010/547, 010/548, 010/549, 010/550, 010/551, 010/552, 010/553, 010/554, 010/555, 010/556, 010/557, 010/558, 010/559, 010/560, 010/561, 010/562, 010/563, 010/564, 010/565, 010/566, 010/567, 010/568, 010/569, 010/570, 010/571, 010/572, 010/573, 010/574, 010/575, 010/576, 010/577, 010/578, 010/579, 010/580, 010/581, 010/582, 010/583, 010/584, 010/585, 010/586, 010/587, 010/588, 010/589, 010/590, 010/591, 010/592, 010/593, 010/594, 010/595, 010/596, 010/597, 010/598, 010/599, 010/600, 010/601, 010/602, 010/603, 010/604, 010/605, 010/606, 010/607, 010/608, 010/609, 010/610, 010/611, 010/612, 010/613, 010/614, 010/615, 010/616, 010/617, 010/618, 010/619, 010/620, 010/621, 010/622, 010/623, 010/624, 010/625, 010/626, 010/627, 010/628, 010/629, 010/630, 010/631, 010/632, 010/633, 010/634, 010/635, 010/636, 010/637, 010/638, 010/639, 010/640, 010/641, 010/642, 010/643, 010/644, 010/645, 010/646, 010/647, 010/648, 010/649, 010/650, 010/651, 010/652, 010/653, 010/654, 010/655, 010/656, 010/657, 010/658, 010/659, 010/660, 010/661, 010/662, 010/663, 010/664, 010/665, 010/666, 010/667, 010/668, 010/669, 010/670, 010/671, 010/672, 010/673, 010/674, 010/675, 010/676, 010/677, 010/678, 010/679, 010/680, 010/681, 010/682, 010/683, 010/684, 010/685, 010/686, 010/687, 010/688, 010/689, 010/690, 010/691, 010/692, 010/693, 010/694, 010/695, 010/696, 010/697, 010/698, 010/699, 010/700, 010/701, 010/702, 010/703, 010/704, 010/705, 010/706, 010/707, 010/708, 010/709, 010/710, 010/711, 010/712, 010/713, 010/714, 010/715, 010/716, 010/717, 010/718, 010/719, 010/720, 010/721, 010/722, 010/723, 010/724, 010/725, 010/726, 010/727, 010/728, 010/729, 010/730, 010/731, 010/732, 010/733, 010/734, 010/735, 010/736, 010/737, 010/738, 010/739, 010/740, 010/741, 010/742, 010/743, 010/744, 010/745, 010/746, 010/747, 010/748, 010/749, 010/750, 010/751, 010/752, 010/753, 010/754, 010/755, 010/756, 010/757, 010/758, 010/759, 010/760, 010/761, 010/762, 010/763, 010/764, 010/765, 010/766, 010/767, 010/768, 010/769, 010/770, 010/771, 010/772, 010/773, 010/774, 010/775, 010/776, 010/777, 010/778, 010/779, 010/780, 010/781, 010/782, 010/783, 010/784, 010/785, 010/786, 010/787, 010/788, 010/789, 010/790, 010/791, 010/792, 010/793, 010/794, 010/795, 010/796, 010/797, 010/798, 010/799, 010/800, 010/801, 010/802, 010/803, 010/804, 010/805, 010/806, 010/807, 010/808, 010/809, 010/810, 010/811, 010/812, 010/813, 010/814, 010/815, 010/816, 010/817, 010/818, 010/819, 010/820, 010/821, 010/822, 010/823, 010/824, 010/825, 010/826, 010/827, 010/828, 010/829, 010/830, 010/831, 010/832, 010/833, 010/834, 010/835, 010/836, 010/837, 010/838, 010/839, 010/840, 010/841, 010/842, 010/843, 010/844, 010/845, 010/846, 010/847, 010/848, 010/849, 010/850, 010/851, 010/852, 010/853, 010/854, 010/855, 010/856, 010/857, 010/858, 010/859, 010/860, 010/861, 010/862, 010/863, 010/864, 010/865, 010/866, 010/867, 010/868, 010/869, 010/870, 010/871, 010/872, 010/873, 010/874, 010/875, 010/876, 010/877, 010/878, 010/879, 010/880, 010/881, 010/882, 010/883, 010/884, 010/885, 010/886, 010/887, 010/888, 010/889, 010/890, 010/891, 010/892, 010/893, 010/894, 010/895, 010/896, 010/897, 010/898, 010/899, 010/900, 010/901, 010/902, 010/903, 010/904, 010/905, 010/906, 010/907, 010/908, 010/909, 010/910, 010/911, 010/912, 010/913, 010/914, 010/915, 010/916, 010/917, 010/918, 010/919, 010/920, 010/921, 010/922, 010/923, 010/924, 010/925, 010/926, 010/927, 010/928, 010/929, 010/930, 010/931, 010/932, 010/933, 010/934, 010/935, 010/936, 010/937, 010/938, 010/939, 010/940, 010/941, 010/942, 010/943, 010/944, 010/945, 010/946, 010/947, 010/948, 010/949, 010/950, 010/951, 010/952, 010/953, 010/954, 010/955, 010/956, 010/957, 010/958, 010/959, 010/960, 010/961, 010/962, 010/963, 010/964, 010/965, 010/966, 010/967, 010/968, 010/969, 010/970, 010/971, 010/972, 010/973, 010/974, 010/975, 010/976, 010/977, 010/978, 010/979, 010/980, 010/981, 010/982, 010/983, 010/984, 010/985, 010/986, 010/987, 010/988, 010/989, 010/990, 010/991, 010/992, 010/993, 010/994, 010/995, 010/996, 010/997, 010/998, 010/999, 010/1000, 010/1001, 010/1002, 010/1003, 010/1004, 010/1005, 010/1006, 010/1007, 010/1008, 010/1009, 010/1010, 010/1011, 010/1012, 010/1013, 010/1014, 010/1015, 010/1016, 010/1017, 010/1018, 010/1019, 010/1020, 010/1021, 010/1022, 010/1023, 010/1024, 010/1025, 010/1026, 010/1027, 010/1028, 010/1029, 010/1030, 010/1031, 010/1032, 010/1033, 010/1034, 010/1035, 010/1036, 010/1037, 010/1038, 010/1039, 010/1040, 010/1041, 010/1042, 010/1043, 010/1044, 010/1045, 010/1046, 010/1047, 010/1048, 010/1049, 010/1050, 010/1051, 010/1052, 010/1053, 010/1054, 010/1055, 010/1056, 010/1057, 010/1058, 010/1059, 010/1060, 010/1061, 010/1062, 010/1063, 010/1064, 010/1065, 010/1066, 010/1067, 010/1068, 010/1069, 010/1070, 010/1071, 010/1072, 010/1073, 010/1074, 010/1075, 010/1076, 010/1077, 010/1078, 010/1079, 010/1080, 010/1081, 010/1082, 010/1083, 010/1084, 010/1085, 010/1086, 010/1087, 010/1088, 010/1089, 010/1090, 010/1091, 010/1092, 010/1093, 010/1094, 010/1095, 010/1096, 010/1097, 010/1098, 010/1099, 010/1100, 010/1101, 010/1102, 010/1103, 010/1104, 010/1105, 010/1106, 010/1107, 010/1108, 010/1109, 010/1110, 010/1111, 010/1112, 010/1113, 010/1114, 010/1115, 010/1116, 010/1117, 010/1118, 010/1119, 010/1120, 010/1121, 010/1122, 010/1123, 010/1124, 010/1125, 010/1126, 010/1127, 010/1128, 010/1129, 010/1130, 010/1131, 010/1132, 010/1133, 010/1134, 010/1135, 010/1136, 010/1137, 010/1138, 010/1139, 010/1140, 010/1141, 010/1142, 010/1143, 010/1144, 010/1145, 010/1146, 010/1147, 010/1148, 010/1149, 010/1150, 010/1151, 010/1152, 010/1153, 010/1154, 010/1155, 010/1156, 010/1157, 010/1158, 010/1159, 010/1160, 010/1161, 010/1162, 010/1163, 010/1164, 010/1165, 010/1166, 010/1167, 010/1168, 010/1169, 010/1170, 010/1171, 010/1172, 010/1173, 010/1174, 010/1175, 010/1176, 010/1177, 010/1178, 010/1179, 010/1180, 010/1181, 010/1182, 010/1183, 010/1184, 010/1185, 010/1186, 010/1187, 010/1188, 010/1189, 010/1190, 010/1191, 010/1192, 010/1193, 010/1194, 010/1195, 010/1196, 010/1197, 010/1198, 010/1199, 010/1200, 010/1201, 010/1202, 010/1203, 010/1204, 010/1205, 010/1206, 010/1207, 010/1208, 010/1209, 010/1210, 010/1211, 010/

02/3, 02/4, 02/5, 02/6, 02/7, 02/8, 02/9, 02/10, 02/11, 02/12, 02/13, 020, 021, 022, 023, 024, 025, 026, 027, 028, 029, 03, 030, 031, 032, 033, 034, 035, 036, 037, 04, 041/1, 041/2, 041/3, 041/4, 041/5, 041/6, 041/7, 041/8, 041/9, 041/10, 041/11, 041/12, 042, 043, 045, 046/1, 046/2, 046/3, 046/4, 046/5, 047, 05, 06/4, 06/5, 06/6, 06/7, 06/8, 06/9, 06/10, 06/11, 06/12, 06/13, 06/14, 06/15, 06/16, 06/17, 06/18, 06/19, 06/20, 06/21, 06/22, 06/23, 06/24, 06/25, 06/26, 064, 065, 066, 067, 068, 069, 07/1, 07/2, 07/3, 07/4, 07/5, 07/6, 070, 071, 072, 073, 074, 075, 076/1, 076/2, 077, 078, 079, 08/3, 08/4, 08/5, 08/6, 08/7, 08/8, 08/9, 08/10, 08/11, 08/12, 08/13, 08/14, 08/15, 08/17, 08/18, 08/19, 08/20, 08/21, 08/22, 080/10, 080/11, 080/12, 080/13, 080/14, 080/15, 080/16, 080/17, 080/18, 080/3, 080/4, 080/5, 080/6, 080/7, 080/8, 080/9, 081/1, 081/10, 081/11, 081/12, 081/13, 081/14, 081/15, 081/16, 081/17, 081/18, 080/1, 081/2, 081/3, 081/4, 081/5, 081/6, 081/7, 081/8, 081/9, 081/20, 081/21, 081/23, 081/24, 081/25, 081/26, 081/27, 081/28, 081/29, 081/30, 081/31, 081/32, 081/33, 081/34, 081/35, 081/36, 081/37, 081/38, 082, 083, 084, 085, 086, 087, 088, 09, 090, 091, 092/2, 092/4, 092/5, 092/6, 092/7, 092/9, 092/10, 092/12, 092/13, 092/14, 092/23, 092/24.

Kiemelt jelentőségű különleges természet-megőrzési területek **Hortobágy (HUHN20002)** számon nyilvántartottak. Nagyiván igazgatási területét érintő területek helyrajzi számai az alábbiak:

010/2, 010/4, 010/5, 010/6, 010/7, 010/8, 010/9, 010/10, 010/11, 010/12, 010/13, 010/14, 010/15, 010/16, 010/17, 010/18, 010/19, 010/20, 010/21, 010/22, 010/23, 010/24, 0102/3, 0105, 0107, 0108/8a, 0108/9a, 0108/10a, 0108/13a, 0108/14a, 0108/15a, 0108/16a, 0108/17a, 0108/18a, 0108/1a, 0108/20, 0108/21a, 0108/21d, 0108/21f, 0108/22, 0108/23, 0108/24, 0108/25, 0108/26, 0108/27, 0108/28, 0108/29, 0108/30, 0108/31, 0108/32, 0108/33, 0108/34, 0108/35, 0108/36, 0108/37, 0108/38, 0108/39, 0108/40, 0108/41, 0108/42, 0108/43, 0108/44, 0108/45, 0108/46, 0108/47, 0108/48, 0108/49, 0108/5, 0108/50, 0108/51, 0108/52, 0108/53, 0108/54, 0108/55, 0108/56, 0108/57, 0108/58, 0108/59, 0108/60, 0108/61, 0108/62, 0108/63, 0108/64, 0108/65, 0108/7, 0109, 011/1, 011/2, 011/3, 0110, 0113, 0114, 0116/3, 0116/7, 0118, 0119/1, 0119/2, 012/2, 012/3, 012/4, 012/5, 012/6, 012/7, 012/8, 012/9, 0120, 0125/17, 0125/30, 0125/31, 0125/32, 0127/10, 0127/12, 0127/13, 0127/15, 0127/16, 0127/17, 0127/18, 0127/19, 0127/2, 0127/20, 0127/21, 0127/22, 0127/23, 0127/24, 0127/5, 0127/6, 0127/7, 0127/8, 0127/9, 0128, 013, 0130, 0131/1, 0131/2, 0131/3, 0131/4, 0131/5, 0132, 0133/1, 0133/2, 0133/3, 0133/4, 0133/5, 0133/6, 0133/8, 0133/9, 0133/10, 0133/11, 014, 015, 016, 017, 018, 019,

02/3, 02/4, 02/5, 02/6, 02/7, 02/8, 02/9, 02/10, 02/11, 02/12, 02/13, 020, 021, 022, 023, 024, 025, 026, 027, 028, 029, 03, 030, 031, 032, 033, 034, 035, 036, 037, 04, 041/1, 041/2, 041/3, 041/4, 041/5, 041/6, 041/7, 041/8, 041/9, 041/10, 041/11, 041/12, 042, 043, 045, 046/1, 046/2, 046/3, 046/4, 046/5, 047, 05, 06/4, 06/5, 06/6, 06/7, 06/8, 06/9, 06/10, 06/11, 06/12, 06/13, 06/14, 06/15, 06/16, 06/17, 06/18, 06/19, 06/20, 06/21, 06/22, 06/23, 06/24, 06/25, 06/26, 064, 065, 066, 067, 068, 069, 07/1, 07/2, 07/3, 07/4, 07/5, 07/6, 070, 071, 072, 073, 074, 075, 076/1, 076/2, 077, 078, 079, 08/3, 08/4, 08/5, 08/6, 08/7, 08/8, 08/9, 08/10, 08/11, 08/12, 08/13, 08/14, 08/15, 08/17, 08/18, 08/19, 08/20, 08/21, 08/22, 080/10, 080/11, 080/12, 080/13, 080/14, 080/15, 080/16, 080/17, 080/18, 080/3, 080/4, 080/5, 080/6, 080/7, 080/8, 080/9, 081/1, 081/10, 081/11, 081/12, 081/13, 081/14, 081/15, 081/16, 081/17, 081/18, 080/1, 081/2, 081/3, 081/4, 081/5, 081/6, 081/7, 081/8, 081/9, 081/20, 081/21, 081/23, 081/24, 081/25, 081/26, 081/27, 081/28, 081/29, 081/30, 081/31, 081/32, 081/33, 081/34, 081/35, 081/36, 081/37, 081/38, 082, 083, 084, 085, 086, 087, 088, 09, 090, 091, 092/2, 092/4, 092/5, 092/6, 092/7, 092/9, 092/10, 092/12, 092/13, 092/14, 092/23, 092/24.

A kijelölés alapjául szolgáló élőhelyek:

- 1530 Pannon szikes sztyeppék és mocsarak
- 6250 Síksági pannon löszgyepek

BirdLife International (IBA) nemzetközi természetvédelmi szervezet kritériumai alapján kijelölt fontos madárélőhelynek minősülő területek nagyrészt Nagyiván külterületén a HNP Igazgatóság területével

egyezőek, valamint a község nyugati határában lévő nagyobb erdőterületek tartoznak ide. Nagyiván madárvilága a megfigyelések szerint 234 madárfajt jelent (a természetvédelem alatt álló területeken fészkel nagykovács, csíkos fejű nádi poszáta és kanalasgém-telep is található).

Országos jelentőségű, egyedi jogszabállyal védett természeti terület

A településen külön jogszabállyal védett, országos jelentőségű természetvédelmi oltalom alatt álló terület a **Hortobágyi Nemzeti Park**. Hazánk első nemzeti parkja melyet 1973-ban január 1.-jén hozott létre az Országos Természetvédelmi Hivatal, 1999. november 30.-óta az UNESCO Világörökség Bizottságának döntése alapján Európa legnagyobb füves pusztájaként a Világ Természeti Örökség része kultúrtáj kategóriában. Területe 82000 ha, működési területe Hajdú-Bihar, Jász-Nagykun-Szolnok, Heves, Szabolcs-Szatmár-Bereg megyékre és a Tisza-tóterületének egy részét foglalja magába. Igazgatási központja Debrecenben van. A Nemzeti park teljes területe bioszféra rezervátum, a Ramsari egyezmény alapján vízi élőhelyei nemzetközi természetvédelem alatt áll. A Hortobágyi Nemzeti Park nagyiváni határt is érintő élőhelyei a szikes puszták, löszpuszták, mocsarak. A Hortobágy legnagyobb és legértékesebb természetes vízi élőhelye a **Kun-kápolnási mocsarak (8118,6 ha)**, mely magába foglalja Nagyiván déli külterületét. Ez Ramsari terület, bioszféra rezervátum (1979), magterület is egyben. Az Alföld vízi-világát visszaidéző természeti terület megőrzését a katonai légi lőtér 2004-es megszüntetése és a nemzeti park területéhez sorolása segítette elő. Természetvédelmi célú vízutánpótlás (mocsár-rehabilitáció) a Nyugati főcsatornán át a felújított tápláló-csatornával történik.

Löszpuszta-gyepek (kunhalmokon) előforduló társulások növényei: pusztai csenkesz, tarackbúza, kunkorgó árvalányhaj, ligeti zsálya, csillagpázsit. Szikes puszták jellegzetes növényei: pusztai cickafark, veresnadrág csenkesz, sziki üröm, magyar sóvirág, sziki csenkesz. Sziki mocsár növényei: gyékényes, sziki kákás, sziki nádas, valamint a hernyópázsitos és ecsetpázsitos sziki rét.

A Nagyiván igazgatási területét érintő Hortobágyi Nemzeti Park területeinek helyrajzi számai az alábbiak: 011/3, 014, 015, 016, 017,018, 019, 020, 021, 022, 023, 024, 025, 026, 027, 028, 029, 030, 031, 032, 034, 035, 036, 037, 043, 045, 046/1, 046/2, 046/3, 046/4, 046/5, 047, 064, 065, 066, 067, 068, 069, 070, 071, 072, 073, 074, 083, 084, 086,087, 088.

Az egyedülálló sajátos pusztai vegetáció és rovar- és madárfajok, kételtűek sokaságából álló állatvilág megőrzése és az itt élő és gazdálkodó emberek megélhetése, táji környezetbe való beavatkozása (földművelés, állattartás, öntözés, vízpótlás, belvízelvezetés, stb.) tájhasználati konfliktusokhoz vezet. Ennek feloldására a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatósága különböző övezetekre osztotta a park területét (1994). A zónabeosztás a bennük folytatott földhasználati módokat és az idegenforgalmi látogatottságokat határozták meg.

Nagyiván határában négy övezet található:

- A település belterületi határához közel (csatornapart) a külterület déli részén **I/A** azaz kezeletlen (nem művelhető) és nem látogatható fokozottan védett terület húzódik a kunmadarasi határ felé a kunkápolnási mocsarak irányában.
- A község észak-keleti határában **IV/B** zóna, azaz kezelt (meghatározott módon és meghatározott időben művelhető), korlátozottan látogatható terület,
- míg a kettő között a **II/B** zóna, azaz kezeletlen (nem művelhető) de korlátozottan látogatható határrész található.
- Nagyiván egyéb HNP Igazgatósága alá eső határrészein **IV/A** zóna, azaz kezelt, de nem látogatható földterületek vannak

29. kép: Nagyiván táji környezet

(Forrás: saját fénykép)

A település igazgatási területére vonatkozó jogszabályok:

- 13/2001. (V. 9.) KöM rendelet a védett és a fokozottan védett növény- és állatfajokról, a fokozottan védett barlangok köréről, valamint az Európai Közösségben természetvédelmi szempontból jelentős növény- és állatfajok közzétételéről, és
- az 1996. évi LIII. Törvény a természet védelméről, (ex-lege védett kunhalmok, egyedi tájértékek: gémeskutak)
- Hortobágyi Ramsari terület 1993 évi XLII. törvény és a 119/2011 (XII.15.) VM rendelet
- Országos Ökológiai Hálózat 2018. CXXXIX. törvény
- Magas Természeti Értékű Területek 61/2009 V.14. FVM rendelet
- Hortobágyi Bioszféra rezervátum 7/2007 (III.22.) KvVM rendelet
- Hortobágyi Nemzeti Park a 'Pusztai' Világörökségi Helyszín 2011. évi LXXVII. törvényben foglalt
- Érzékeny természeti terület 2/2002 (I.23.) KöM-FVM rendelet

Ex-lege (a törvény erejénél fogva) védett területek**Kunhalmok**

Természet védelméről szóló 1996 évi LIII. törvény értelmében a kunhalom gyűjtőfogalomba tartoznak a sírhalmok (kurgánok), tellek (lakódombok), őrhalmok és határhalmok. A törvény (23.§) hatályba lépése -1997. január 1.-óta védettek, a kunhalom fogalom meghatározása csak a törvény 2003-ban történt módosításával: „a kunhalom olyan kultúrtörténeti, kulturális örökségi, tájképi, illetve élővilág védelmi szempontból jelentős domború földmű, amely kimagasodó jellegével meghatározó eleme lehet a tájnak”. A kunhalmok tájképi- és élővilág védelmi értékkel rendelkeznek. A terület természetes állapotára jellemző növénytakasulások (pl.: löszpusztagyep), vagy azok különböző mértékben degradált maradványai, valamint az ezekhez kötődő állatvilág maradtak fenn a területükön. A kunhalmok természetesen kultúrtörténeti, régészeti, néprajzi stb. jelentőséggel is rendelkeznek, amelyek feltárásával, megőrzésével a kulturális örökségvédelem szakterülete foglalkozik.

Nagyiván határában korábban Dr. Tóth Albert kutatásában az alább ismertetett kunhalmok találhatóak.

Kunhalom elnevezése	helyrajzi száma	megjelenése, tulajdonsága
Bürök- halom	0104/59b	Sóskúti dűlőben található, a tiszai útról jól látható kiemelkedés. A Hortobágy környékének legmagasabb pontja (104,8 m Bf) ősgyep borítású felszínén ritka löszgyep reliktumokkal (pl:gyűjtőványfű) . Az impozáns méretű

Kunhalom elnevezése	helyrajzi száma	megjelenése, tulajdonsága
		kunhalom tetejére 1983-ban geodéziai tornyot emeltek. Sajnos ez az építmény sokat rontott a halom tájképi értékén.
Fősarkad-halom	0133/5b	A település külterületének északnyugati szögletében a Sarkad-ér mellett található ép halom, tetején magassági jegy látható.
Karsai-halom	0108/31a	A községtől nyugatra a Körös-Nagy-lapos határrész keleti oldalán látható ép formájú halom felülete mezőgazdasági művelés alatt van, szántó.
Kása-halom	023	Rombolt felületű kunhalom a településtől keletre a Sarkad-Sáros-éri főcsatorna északi oldalán.
Kis-Sarkad halom	06/26a	A község északi határánál (Kócsújfalu felé) lévő hullámos terepfelületből szép, határozott kiemelkedés.
Mérges-halom	065	A határ halom nevének eredete Dr. Tóth Albert szerint olyan területet jelöl, ami legelő állatok számára káros növények tenyészterülete lehetett. Rombolt felületű feltáratlan kunhalom a HNP nem látogatható területén van.
Nagy-Bence halom		A halom Nagyvén, Tiszafüred és Jász-Nagykun Szolnok vármegye határán van, mezőgazdasági művelés alá vont terület, szép, formás, nagyméretű kunhalom.
Pap-halom	06/25a	A halom helyén a kócsújfalui út nyugati oldalán dikó-gödör található. földanyagát úttöltésnek hordták el
Sáros-éri halom		A nagyvénai határ keleti részén fekvő halom. Felületét ősgyep maradvány fedi. (degradálódott löszgyep). Tetejéről szép kilátás nyílik a szomszédos Zám puszta felé.
Harc-halom (Faluvég-halom)	321	A Harchalmi temető Nagyvén belterületén található. A kegyeleti parkként használt emlékhely maga is kunhalom.
Nagy Darvas halom		
Zöld-halom		

24. táblázat: Kunhalmok Nagyvén határában

A vármegyei Kormányhivatal Szolnoki Járási Hivatala Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főosztály tájékoztatása alapján (2022. július 6.) ex-lege védett kunhalmok az alábbi helyrajzi számokon találhatók Nagyvén igazgatási területén:

0104/59a, 0104/59b, 012/4a, 012/5a, 012/9, 0133/5b, 065.

30. kép: Bűrök halom

(Forrás: saját fénykép)

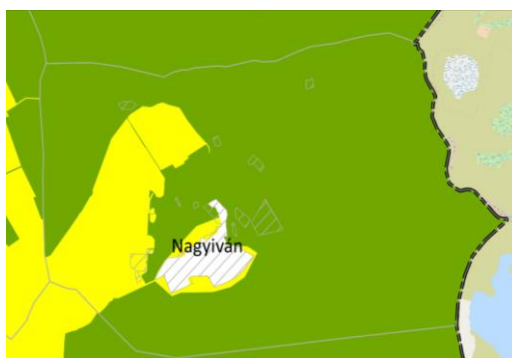
A törvény erejénél fogva védelem alatt állnak a település igazgatási területén található **régészeti lelőhelyek**, és a község határában a található **gémeskutak, kőkeresztek**.

2/2002 (I.23.) KöM-FVM együttes rendelet alapján érzékeny természeti területek Nagyiván teljes közigazgatási területét érintik.

Ökológiai hálózat

A település határában mozaikosan elhelyezkedő természetes és telepített növényzettel fedett területeket, élőhelyeket (nedves réteket, szikeseket, füves legelőket, árokpartokat, erdőket, erdőfoltokat) összekötő, dinamikus rendszer az *Országos Ökológiai Hálózat*. Nagyiván igazgatási területének nagyobb része **magterületként** a fennmaradó határrészek **puffer-területként** nyilvántartottak (a község lakóterülete és az örsi határ felőli nyugati külterület-részek)

JNSZ vármegyei rendezési terv alapján a zöld színnel jelölt az ökológiai hálózat magterülete és sárga színnel jelölt az ökológiai hálózat puffer-területének övezete a lenti térképen látható.

41. térkép: Ökológiai hálózat magterülete és puffer területe

(Forrás: JNSZ Megyei rendezési terv)

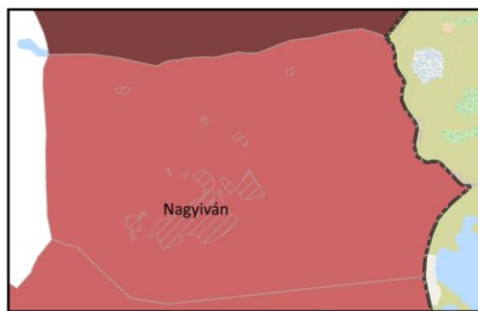
Tájképvédelem

Tájképi szempontból értékesek nagyterületű legelők, rétek, a vízfolyások mentén lévő növényzet, az erdők, erdősávok, tájfasítások, a szántóművelés síkjából kiemelkedő kunhalmok, tanyák, a hozzájuk tartozó tanyafásítások, hagyományos gazdasági épületek, vízállásos, mocsaras, természetközeli területek. Magyarországon a megmaradt gyepterületek akár a szántóföldi kultúrákhoz, akár az összterülethez viszonyítjuk alacsony arányúak, ezért természetvédelmi, tájvédelmi szempontból igen értékesek.

Az OTRT szerint és a vármegyei szintű területrendezési tervben foglaltak alapján a település igazgatási területe a tájképvédelmi terület övezetébe, világörökség várományos területként a történeti települések övezetéhez sorolt. (természetvédelem alatt álló szikesek és legelők, a település teljes igazgatási területe) Nagyiván a Hortobágy igazai pusztai falva, melyet három oldalról is körbevesz a végeláthatatlan rövidfűvű Puszt. A delelő-helyek, gémeskutak, a „seggenülő” hodályok, a Sarkad-ér hullámzó partvonala, vízfelületének nagysága, kunhalmok kiemelkedései, vizes élőhelyként a Kun-kápolnási mocsarak, mind meghatározzák Nagyiván környezetének változatos táji látványát és hangulatát. Sajátos tájképi eleme Nagyiván környezetének a kihelyezett gólyafészkek. A felsoroltak védelmére, tartós fennmaradására szolgál a tájképvédelem.

A táj jellegének (a töretlen látóhatár megtartása) mellett, azzal összehangoltan kell az egyes „tájban folytatható” gazdasági tevékenységeket (szántóföldi művelés, gazdasági-turisztikai épületek elhelyezése, stb.) végezni.

Tájképvédelmi terület övezete okkersárga és a Világörökségi területek által érintett település rózsaszín, Világörökségi és világörökségi várományos területek által érintett települések lila (JNSZ MTrT) színnel látható a lenti térképen.

42. térkép: Tájképvédelmi terület övezete és a Világörökségi területek

(Forrás: JNSZ Megyei rendezési terv)

Táji és természeti örökséghez köthető tájhasználat

A község földrajzi elhelyezkedése, a táji környezet meghatározza a Nagyiván rekreációs tájhasználatát is. Elsősorban a természetes és természetközeli területek élővilágát megfigyelő, értékelő természetjáró turisták érdeklődését tudja felkelteni.

Turisztikai lehetőséget jelent a fényszennyezés nélküli csillagséta a pusztán (Hortobágy), őszi tavaszi madárvonulások, daruvonulás megfigyelése, vadles.

A rekreációs tájhasználatához köthető a vadász-turizmus is. A településen 1996 óta a Nagyiváni Vadásztársaság működik (őzbak, vadvacka, vaddisznó). Könnyen megközelíthető kerékpárral innen a Hortobágyi Nemzeti Park Nagyivánhoz közeli bemutató-területei: Górs-tanya (madárrepatríáló hely, Fekete-rét), Egyek-Pusztakócsi mocsarak és a Meggyes csárda csárdamúzeum.

31. kép: Hortobágyi Nemzeti Park Tájháza a nagyiváni puszta szélén

32. kép: Daruvonulás Nagyiván felett.

(Forrás: saját fénykép)

Jellemző tájkarakter

Nagyiván környezetének Hortobágy felőli domborzata egyhangú, ármentes, „asztallap simaságú”. A szikesedésre hajlamos szolonyec talajú területeket legelőként, kaszálóként, vagy gyenge szántóként hasznosítják. A belterületet keletről és délről meghatározó látványt nyújtó, jelentős nagyságú puszta öleli körbe.

A Tiszafüreddel és Tiszaörssel határos területeken hullámzó felszínű buckavonulatok és kunhalmok emelkednek (Harc-halom, Bürök halom). A kis kiterjedésű, kedvező termékenységű mészlepedékes csernozjom talajokon foltokban értékes sztyeppnövényzet látható. Mezőgazdálkodáshoz kötődő mesterséges társulások szántóföldek, ültetvények, telepített erdősávok jellemzőek. A mélyebb fekvésű területeken vízállásos, nádas területek teszik még mozaikosabbá a külterületet. (Sarkad-Sároséri csatorna mente)

A laza beépítésű községközpontban a templom tornya magasodik. A lakott területek szomszédságában az idevezető utak mentén kisebb-nagyobb tanyák, valamint nagyobb területű, mezőgazdasági hasznosítású majorok találhatók, melyekben állattartás, terménytárolás és mezőgazdasághoz kapcsolódó ipari-gazdasági tevékenység is fellelhető (pl.: nádfeldolgozás).

A Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóságának kezelésében lévő már védett területek természetközeli mezőgazdasági tájhasználatra (gyepgazdálkodás, gyógynövénygyűjtés, nádasok gondozása, hasznosítása, hagyományos legeltető állattartás), illetve a fokozottan védett területek (Kun-kápolnási mocsarak időszakosan vízborított területei, a ramsari területek, magterületek) „kezeletlensége” határozza meg a település táji környezetét.

33. kép: Jellegzetes sziki legelő

34. kép: A falu északi szomszédságában lévő vízállásos mozaikos terület

(Forrás: saját fénykép)

Nagyiván jellemző táji karaktere a „tengersík”, fátlan puszta, melyet külterjes, legeltető állattartás, a „guggonülő” hodályok, az un. állások, pásztorszállások, delelő és itatóhelyek, gémeskutak, a mikro-reliefekhez kötődő, zsombékos és sziki növényzet alkotják.

Zöldinfrastruktúra-hálózat

A zöldinfrastruktúra-hálózat különböző ökoszisztéma-szolgáltatást nyújtó tájelemek hálózatából felépülő dinamikus rendszer. A tájelemek jellemzően valamelyik gazdasági tevékenység által érintettek (mezőgazdálkodás és erdőgazdálkodás, vízgazdálkodás, település-városgazdálkodás). A zöldinfrastruktúra-elemek dinamikája a gazdálkodási tevékenységből következő változások feltárását, követését jelenti, az érintett gazdasági-, intézményi és jogszabályi környezetben. A zöldinfrastruktúra-hálózat külterületi elemei: a vízfelületek, parti sávok növényzete, az erdőterületek és mezőgazdasági területek természetes ökoszisztémái és mesterséges növénytakarásai és a települést körbevevő természetes, természetközeli állapotú, különböző mértékben és minőségben lévő növényzettel fedett területek. A zöldinfrastruktúra-hálózat belterületi elemei a település zöldfelületi elemeit, növényzettel borított területeit, az utcák növényzetét foglalja magába.

Mezőgazdasági területek

A történelmi hagyományokat követően a település külterületén jelenleg is a mezőgazdasági tájhasználat a legjellemzőbb (28% szántóföldi művelés, 44% legelőgazdálkodás, használaton kívüli területek, védett területek 22%). A szántóföldi művelés nem kecsegtet nagy eredménnyel az igen alacsony aranykorona értékű, nehezen művelhető földeken. A szántóterületen termesztett növények, gabonafélék: őszi búza (30-50 q/ha), az őszi és tavaszi árpa (15-30 q/ha), a kukorica (25-50 q/ha), zab, napraforgó, lucerna. A HNP Igazgatóság által felügyelt területen a nemzeti park szabályzatának megfelelő, meghatározott időben, meghatározott munkafolyamatot (legeltetés kezdete, első és utolsó kaszálás ideje, meghatározott számú állatfaj tartása, stb.) kell elvégeznie az érintett terület művelőjének. Korszerűsített mezőgazdasági majorok és hagyományos felépítésű állattartó épületek fejlesztése – állások kialakítása elsősorban a tiszafüredi és tisaörsi határrészekben, valamint a település közvetlen szomszédságában valósultak meg (Paptag-tanya, Kuruc-tanya, Rokkant-tanya, Fehér hodály, Béke major, Vitéz-tanya, Fekete-tanya, Agyagos-tanya)

35. kép: Gyümölcsös

(Forrás: saját fénykép)

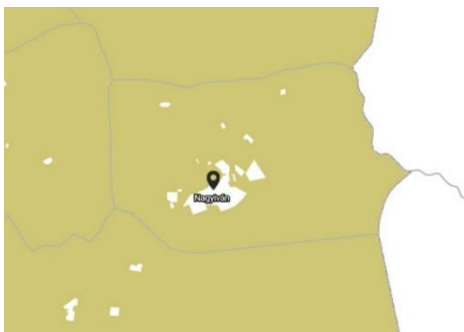
Gyümölcsstermesztés

2015-ben a Start közmunkaprogram keretében létesítettek gyümölcsös ültetvény-kertet. (089 hrsz.) Termelt gyümölcsöket (cseresznye, meggy, kajsz, őszibarack, szilva, alma, körte, kevés bogyós) a belterületen lévő hűtőházban tárolják a felhasználásig.

Nádgazdálkodás

A legeltetésre is alkalmatlan területek, volt vízfolyások (Ős-Tisza medre, Sarkad, Sárosér), időszakosan vízborított területein kialakult nádasok letermelése, feldolgozása nyújt még megélhetési lehetőséget. (Csukás Kft.)

A pusztai tájgazdálkodás övezete okkersárga színnel jelölve (JNSZ MTrT) látható az alábbi térképen:

43. térkép: Pusztai tájgazdálkodás övezete

(Forrás: JNSZ MTrT)

Erdőterületek

Nagyivánt is magába foglaló kistáj az Alföld flóraidéke (*Eupannonicum*) Tizsántúli flórajárásba (*Crisicum*) tartozik. Potenciális erdőtársulásai közül a pusztai tölgyesek (*Festuco rupicolae-Quercetum*), valamint a sziki tölgyesek (*Festuco-pseudovinae-Quercetum*) csak kisebb foltokban meghatározóak. Nagyiván külterületén csekély kiterjedésű, középkorú erdősült terület látható. Erdőgazdálkodású területek a külterület Sós-kúti részét átszelő út mellett, fásult területek tiszafüredi öntözőcsatorna, a Sarkad-Sáros ér mentén találhatók.

A Hajdú-Bihar vármegyei Kormányhivatal Debreceni Járási Hivatala, Agrárügyi Főosztály, Erdőfelügyeleti Osztálya tájékoztatása (2022. július 11.) alapján az Országos Erdőállomány Adattár **4,98 ha** erdővel borított területet tart nyilván (erdőgazdálkodási tevékenységet közvetlenül szolgáló földterület **nincs**).

Ezek elsődleges rendeltetésüknek megfelelően csoportosítva a következők:

- védelmi célú erdőterület : **1,18 ha,**
- gazdasági célú erdőterület: **3,80 ha,**
- közjóléti célú erdőterület: **nincs.**

Nagyiván közigazgatási területén lévő erdők Hortobágy erdészeti tájon a Közép Tiszai erdészeti körzet részei. Az állami tulajdonú természetvédelmi rendeltetésű erdő kőrises kocsányos tölgyesből áll és a Natura2000 hálózathoz tartozik. A magántulajdonban lévő erdők: mezővédő kőrises (nem védett) kocsányos tölgyes faállományú erdő és kocsányos tölgy elegyes kultúrerdő.

44. térkép: Nagyiván erdészeti adattár alapján nyilvántartott erdők

(Forrás: erdoterkep.nebih.gov.hu)

Tájfásítás

Nagyiván külterületének útjait, csatornapartjait kísérő, meg-megszakadó, változó szélességű fasorok szürke nyár, fehér fűz, fehér akácfaiból, itt-ott lösztölgyes-maradványok fafajaiból állnak a tiszai, tiszafüredi (kócsújfalui) határrészekén a településről kivezető utak, csatorna-partok, mezőgazdasági utak mentén. A Hortobágyi Nemzeti Park területén a fátlan Pusztai táji jellegzetességének, valamint a védett pusztai vegetáció, ökoszisztéma és a vizes élőhelyek természetvédelmi fenntartása, megőrzése (ramsari területek, magterületek) miatt csak kis számú egyedből álló kőris-, tölgyfacsoport látható (állatok delelőhelyei).

Az erdők övezete sötétzöld és erdőtelepítésre javasolt terület övezete világoszöld (JNSZ MTrT) világoskék Nagyiván vízfelületei, vízfolyásai színnel jelölve a lenti térképen.

45. térkép: Nagyiván erdőtelepítésre javasolt és erdők területe övezete

(Forrás: JNSZ MTrT)

Vízfelületek, vizes élőhelyek

A víz, vízfelület, vizes élőhely meghatározó jelentőségű környezeti és táji, tájképi elem.

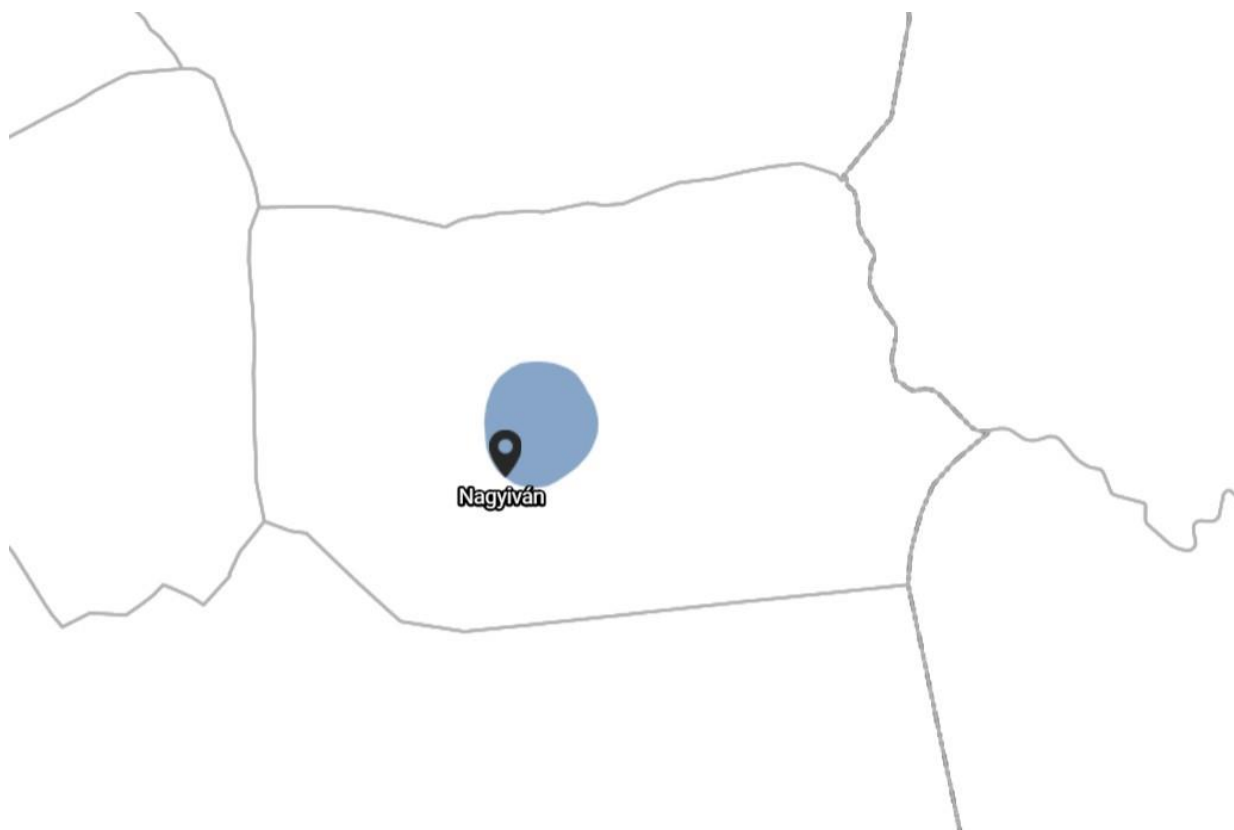
A nagyiváni tájra jellemző a nádasokkal tarkított, szélesen kanyargó időszakos vízfolyások (természetes vízfolyása a Sarkad-Mérges-Sáros-ér), valamint a mesterséges medrű öntözőcsatornák (Tiszafüredi II és III öntözőcsatorna, a Sarkad-Sároséri főcsatorna) határozott egyenes vonala. Belvízelvezetésről a Hortobágy-Berettyó öblözetéhez tartozó csatornák gondoskodnak. A jelenleg hatályos vármegyei területrendezési terv vésztározási lehetőséget biztosít a település déli határán elterülő Kun-kápolnási mocsarak, valamint a Mérges-ér és Kása-halmi dűlő mélyebb fekvésű területein.

A vízminőség-védelmi terület övezete, sötétkék színnel jelölve, és a Rendszeresen belvízjárta kék színnel (JNSZ MTrT)

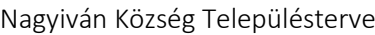
46. térkép: Rendszeresen belvízjárta terület övezete

(Forrás: JNSZ MTrT)

47. térkép: Vízminőség-védelmi terület övezete

(Forrás: JNSZ MTrT)

(Forrás: saját szerkesztés)

Belterületi zöldfelületi elemek

A falu külső képe az 1960-as évekig eléggé archaikus maradt: kerítésnélküli portákkal, fehérre meszelt falú, tornáckiképzésében a környező falvaktól eltérő, náddal fedett lakóházaival. A Fő út mentén hatalmas telkek alakultak ki, amelyek lenyúlnak a lakóterülettel szomszédos legelőig, vízpartokig. A mai településmag a templom és a községháza-művelődési ház közötti, a széles utca menti terület (Hősök tere). Nagyiván gondozott, lakosságot szolgáló, minőségi, kondicionáló zöldfelületei a község közterületein összesen 5735 m². A település biológiailag aktív felületeinek nagysága a belterület méretéhez képest jelentős. (széles növényzettel fedett főutca, nagyméretű telkek, több lombkorona-szintű zöldterületek, kertek alatt lévő nádasok, kubikgödrök).

A település zöldfelületi karakterét meghatározzák a zöldinfrastruktúrát alkotó *területi és hálózati elemek*. Területi elemek a közhasználatú zöldfelületek (parkok, játszótér) intézmények kertjei, a jelentős zöldfelületű intézmények (sportpálya, temető). Hálózati elemei a község utcáit kísérő növényzet (fasorok, virágágyak). Ezek megjelenésükben, területi nagyságukban, és a település életében betöltött szerepükben igen eltérőek. A zöldinfrastruktúra belterületi alkotóelemeinek hármas funkciója van:

- A zöldfelület *ökológiai szempontból* előnyösen módosítja a helyi klíma alakulását. Előnyösen befolyásolja a település hő- és vízháztartási viszonyait, valamint a levegő-szennyezettséget és a zajhatások mértékét is csökkenti. Kedvező környezetminőségét biztosítanak a településen élőknek.
- A zöldfelületek *vizuális, esztétikai hatása*: a dekoratív növényzettel borított közparkok, közkertek, a fásított utcák hozzájárulnak a kedvező településkép kialakításához. (pl.: elfedik az előnytelen megjelenésű területrészeket, ipari-, gazdasági használatú, vagy a rombolt területeket). Az utcafásítások „zöld folyósói” a település zöldfelületei elemeit fűzik egybe, valamint a település területrészeit a szomszédos külterület biológiailag aktív felületeivel kapcsolják össze.
- *Használati érték* szempontból a zöldfelületek értékét kertberendezési tárgyak, (utcabútorok, közvilágítás, ivó-kutak, kerti burkolatok, stb.) mennyisége, minősége, elrendezése, valamint a zöldfelületen folytatható rekreációs tevékenységek sokfélesége (pihenés, sportolás, játék-szórakozás, stb.) határozzák meg.

Nagyiván zöldfelületi elemeinek jelentős része a településközpontban, a községen áthaladó 3402 számú közút (Fő utca) mentén található. (Hősök tere, játszótér, művelődési ház előtti park, az intézménykertek óvoda, iskola, idősek otthona, katolikus templom kertje és egyéb zöldfelületi teresedések: távolsági autóbusz-váró). A többi zöldfelületi elem (temetőterületek, sportpálya) a település határán láthatók. A kondicionáló hatású közhasználatú zöldfelületek: a rendszeresen fenntartott közpark, közkertek területe (Hősök tere, Fő utcai zöldfelületek). A korlátozottan közhasználatú települési szintű zöldfelületi elem a templomkert, az intézmények zöldfelületei (óvoda és iskolakert), a sportpálya és a temetőterületek.

Nagyiván zöldinfrastruktúrát alkotó elemeit közhasználatuk, elhelyezkedésük, kialakításuk és növényzetük minősége, valamint a terület fenntartás gyakorisága alapján az alábbiak:

zöldfelület					
megnevezése	településen belüli elhelyezkedése, helyrajzi száma	minőségi állapota, fenntartása	ökológiai érték, kondicionáló hatás, (növényzettel való fedettség, lombkoronaszintek száma)	használati értéke	vizuális érték
közhasználatú településszintű zöldfelületek					

zöldfelület					
megnevezése	településen belüli elhelyezkedése, helyrajzi száma	minőségi állapota, fenntartása	ökológiai érték, kondicionáló hatás, (növényzettel való fedettség, lombkoronaszintek száma)	használati értéke	vizuális érték
Hősök tere Emlékpark és játszótér	Fő út központi szakasza (322/8, 344)	Jó és megfelelő Az emlékművet és közvetlen környezetét felújították és a játszóhely új korszerű fa játékokkal felszerelt.	közepesen megfelelő, egy koros fa és több kis gömbfa, cserjesövény van lombksz: 3	megfelelő, rendszeresen látogatott.	jó, de fokozható
Játszótér	Nagymező utca (432)	új játszótér, pihenő helyekkel korszerű fa játékokkal felszerelt. rendszeresen fenntartott.	közepesen megfelelő: új telepítésű fák és cserjék lombksz: 3	jó, megfelelő, mérsékelt látogatott	kevés, de a növények fejlődésével alakulni fog
korlátozottan közhasználatú települési szintű zöldfelületek, intézménykertek					
Kultúrház, művelődési ház és könyvtár	Fő út 68. (508)	megfelelő, pihenőhelyek kertészeti kialakított, rendszeresen fenntartott	magas lombos fák az utcai részen, cserjesövény, rózsaaágás lombksz: 3	jó, használatnak megfelelően kialakított, rendszeresen látogatott	jó, de fokozható, dekoratív kiültetések
Katolikus Templom és Parókia kertje	Fő út 67/a, (1.)	megfelelő, kertépítészeti kialakított, rendszeresen fenntartott	jó, megfelelő lombos fák, örökzöldek, cserjesávok, rózsaaágás lombksz: 5	jó, használatnak megfelelően kialakított	jó, de a kezdeti megjelenéshez képest csökkent.
Szent József Szociális otthon	Fő út 67/a. (125)	szépen, jól kialakított, rendszeresen ápolat díszkertek	jó, árnyat adó fák örökzöld sövény cserjék, virágágyások lombksz:5	jó, használatnak megfelelően kialakított	dekoratív kiültetések
Általános iskola	Fő út 65. (126/1)	megfelelő, rendszeresen fenntartott	közepesen megfelelő, több koros fa az előkertben, hátul fátlan épületekkel teljesen körbeölelt, burkolt tornatér. lombksz:2	megfelelő, használatnak megfelelően kialakított	kevés csak az előkert

zöldfelület					
megnevezése	településen belüli elhelyezkedése, helyrajzi száma	minőségi állapota, fenntartása	ökológiai érték, kondicionáló hatás, (növényzettel való fedettség, lombkoronaszintek száma)	használati értéke	vizuális érték
Hat Szín Virág Óvoda	Hősök tere 2. (409)	az intézmény átalakítás alatt van, a kertet később rendezik	az intézmény átalakítás alatt van, a kertet később rendezik lombksz:2	megfelelő, használatnak megfelelően kialakított kertben játszóudvar	kevés, a lakosság számára nem élvezhető látvány
Mini bölcsőde	Fő út 100. (12)	újonnan létesített, szépen, jól kialakított, rendszeresen ápol	közepesen megfelelő, kicsik a növények lombksz:2	megfelelő, használatnak megfelelően kialakított, játszóudvar	jó, dekoratív kiültetések
Sportpálya	Örsi út nyugati végén (319, 320/4)	rendszeresen fenntartott	kevés fátlan füves terület lombksz:1	megfelelő, használatnak megfelelően kialakított,	nincs, nincsen növénytelepítés
Sarkadi (Kápolnai) temető	külterületen (079)	rendszeresen fenntartott	közepesen megfelelő, lombos növények, sírkiültetések növények lombksz:2	megfelelő, használatnak megfelelően kialakított,	kevés elvadult és természetközeli területek szomszédsága
Harchalmi temető	Petőfi utca (321)	időszakosan fenntartott	közepesen megfelelő, fák ölelik körbe örökzöldek a sírok között lombksz:3	mérsékeltlen megfelelő lezárt temető	nincs időszakos fenntartás miatt elvadult növényzet

25. táblázat: Zöldfelületek

Nagyvíván zöldinfrastruktúrájának alkotó elemei képekben:

36. kép: Hősök tere: emlékmű és játszótér

(Forrás: saját fénykép)

37. kép: Szent József idősek otthona és az általános iskola kertjei

38. kép: A felújított templomkert Fő utcai és Kismező utcai kertrésze a szabadtéri áhítatok színhelye.

39. kép: Mini bölcsőde és a sportpálya zöldfelülete

40. kép: A Sarkadi temetőkert új urnafal és a Harchalmi kegyeleti park.

(Forrás: saját fénykép)

A zöld infrastruktúra sajátos elemei közé sorolható a biológiai aktivitással bíró növényzettel fedett, de esztétikai élményt, és használati értéket a település közössége számára nem nyújtó nagyméretű belterületi, mezőgazdasági hasznosítású kerteket.

A település zöldinfrastruktúrájának hálózati elemei:

Nagyiván zöldinfrastruktúrájának hálózati elemei a fásított utcák és a széles, helyenként kiöblösödő Fő utca és Örsi út menti zöldfelületek (piac környezete, buszforduló, stb.).

A településen átvezető közlekedési út mentén a lehetőséghez képest kevés fa-, fasor látható.

Az utcákon a lakóházak előtt többnyire gyümölcsfák (szilva, meggy, dió) és gömbformájúra metszett akácok, gömbakácok, szürke nyárfák virágos kőrisek fordulnak elő leggyakrabban, néhol a településképhez sem illő örökzöld keleti tujasor is látható. Juharok, csavartfűzek, akácok, virágos kőrök és jegenyárfák, vérszilva fasor szakaszok, szürkenyárfák, nyírfák, néhol oszlopos borókák teszik változatossá a Fő út növényzetét. A településközpont Fő út menti, Hősök tere közeli területein igényesebb növénytelepítés, virág- és rózsabúvácsok láthatók.

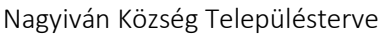

41. kép: Fő utca dekoratív növénycsoportjai.

42. kép: Nagyiván zöldinfrastruktúra hálózati elemei Petőfi utca fasora, és a település nyugati határában lévő fásítás.

(Forrás: saját fénykép)

(Forrás: saját szerkesztés)

m. Közlekedés

Nagyvén község közúti hálózati kapcsolatát a település belterületén is áthaladó 3402. jelű Tiszaörs – Nagyvén – Kócsújfalu összekötő út biztosítja. A 3402. jelű összekötőút a 6+395 – 14+125 km szelvényei között érinti a település területét. A belterületet az összekötő út a 8+885 – 10+610 km szelvények között érinti. Az összekötő út burkolt szélessége 6,00 méter.

Az érintett 3402. jelű összekötő, állami kezelésű országos közutakon a 2021. évben mért közúti forgalomszámlálási adatok alapján az alábbi értékek mutathatók ki:

3402. jelű összekötő út:

Az átlagos napi forgalom (ÁNF): 725 jármű/nap, azaz 826 E/nap volt a 2021. évben. A számlálás az 1+000 km. szelvényben történt.

A járműtípusonkénti megosztás:

	2021. évben:	2036-ban:	E/nap	MOF
Személygépkocsi	468 j/nap x 1,236 =	578 j/nap x 1,0 =	578 x 0,15 =	87 E/óra
Autóbusz	20 j/nap x 1,023 =	20 j/nap x 2,5 =	50 x 0,15 =	7 E/óra
Tehergépkocsi	120 j/nap x 1,342 =	161 j/nap x 2,5 =	403 x 0,15 =	60 E/óra
Motorkerékpár	8 j/nap x 0,895 =	7 j/nap x 0,8 =	6 x 0,15 =	1 E/óra
Kerékpár	85 j/nap x 1,000 =	85 j/nap x 0,3 =	26 x 0,15 =	4 E/óra
Lassú járművek	24 j/nap x 1,342 =	32 j/nap x 2,5 =	80 x 0,15 =	12 E/óra
	725 j/nap	883 j/nap	1143 E/nap	171 E/óra

A fentiek alapján várható forgalomnagyság a 2036. évben:

- az átlagos napi forgalom (ÁNF): 883 j/nap
- a mértékadó óraforgalom (MOF): 171 E/óra

A megengedett forgalomnagyság 1000 E/óra egy forgalmi sávra, így az útpálya jelenlegi geometriai kialakítása meg fog felelni a 2036. évig a várható forgalomnagyságnak.

3402. jelű összekötő út:

Az átlagos napi forgalom (ÁNF): 254 jármű/nap, azaz 279 E/nap volt a 2021. évben. A számlálás az 10+649 km. szelvényben történt.

A járműtípusonkénti megosztás:

	2021. évben:	2036-ban:	E/nap	MOF
Személygépkocsi	157 j/nap x 1,236 =	194 j/nap x 1,0 =	194 x 0,15 =	29 E/óra
Autóbusz	3 j/nap x 1,023 =	3 j/nap x 2,5 =	8 x 0,15 =	1 E/óra
Tehergépkocsi	77 j/nap x 1,342 =	103 j/nap x 2,5 =	258 x 0,15 =	39 E/óra
Motorkerékpár	4 j/nap x 0,895 =	4 j/nap x 0,8 =	3 x 0,15 =	0 E/óra
Kerékpár	4 j/nap x 1,000 =	4 j/nap x 0,3 =	1 x 0,15 =	0 E/óra
Lassú járművek	9 j/nap x 1,342 =	12 j/nap x 2,5 =	30 x 0,15 =	5 E/óra
	254 j/nap	320 j/nap	494 E/nap	74 E/óra

A fentiek alapján várható forgalomnagyság a 2036. évben:

- az átlagos napi forgalom (ÁNF): 320 j/nap
- a mértékadó óraforgalom (MOF): 74 E/óra

A megengedett forgalomnagyság 1000 E/óra egy forgalmi sávra, így az útpálya jelenlegi geometriai kialakítása meg fog felelni a 2036. évig a várható forgalomnagyságnak.

A fenti vizsgált 3402. jelű országos közút az osztályba sorolás szerint:

- a külterületet tekintve: Tervezési osztály: K.V.
Környezeti körülmény: B
Tervezési sebesség: 70 km/óra
- a belterületet tekintve: Tervezési osztály: B.V.

Hálózati funkció: c

Környezeti körülmény: C

Tervezési sebesség: 40 km/óra

Az egyéb közlekedő utaknál forgalomszámlálás a jelentéktelen nagyságú forgalomnagyság miatt nem történt, így adatok nem állnak rendelkezésre.

A belterületen a többi út a helyi Önkormányzat kezelésében lévő úthálózatot képezi.

A község belterületén gyűjtő utak nem találhatók, a település utcái a lakó utak kategóriájába sorolható a beépítési szélességeket és a hálózati funkciójukat figyelembe véve. A lakóutak a lehetőségnek megfelelően 5,00 – 18,00 m közötti beépítési szélességgel rendelkeznek.

A lakó utak osztályba sorolásukat tekintve a tervezési osztályuk jele: B.VI. , hálózati funkciójuk : d, környezeti körülmény: C, a tervezési sebesség: 30 km/óra.

Kiépítettség:

A település belterületén az úthálózat kiépítettsége a forgalmi viszonyokat és az úthálózat nagyságát tekintve megfelelő, állapotuk megfelelő. Az átmenő országos közúton jelentős állapotjavulást jelentett a 2021-ben felújított belterületi szakasz. Az aszfalt burkolatú lakóutakat tekintve a szűk keresztmetszeti elrendezés és csekély forgalom nagyság miatt a burkolat relatív ép. A település külterületi útjának állapota továbbra is kritikus, annak felújítása nem halogatható.

Csomópontok:

A község belterületén a legforgalmasabb közúti csomópont a Fő út és a Petőfi Sándor út csomópontja. A településen található további csomópontok geometriai kialakítása megfelelő, területük elégséges, új csomóponti kialakításhoz a terület helye biztosított.

A felszorozott forgalomnagysági értékek szerint a meglévő csomópontok kialakítása a forgalomnagyságot, valamint a településen áthaladó tranzit forgalmat tekintve nem fog megfelelni a 2036. évi tervezési időszak végéig várható forgalmi igényeknek.

Töltőállomások:

A település területén töltőállomás nem található. A környező településeken (Kunmadaras, Tiszaörs, Tiszafüred) biztosított az üzemanyag vételezési lehetőség.

43. kép: Buszmegálló Nagyiván Községben

(Forrás: saját fénykép)

Vízi közlekedés:

A településen vízi közlekedés nem üzemel.

Légi közlekedés:

A területen légi közlekedés nem üzemel.

Közösségi közlekedés:

Közúti

Nagyiván lakói a környező településekre közúton egyéni- és tömegközlekedési eszközökön juthatnak el. Az autóbuszjárat a helyi igényeknek teljesen megfelel. A településen belül helyi tömegközlekedési járat nem üzemel. A távolsági járatokkal jellemzően Tiszafüred és Tiszaörs felé juthatnak el a település lakói. A településen belüli autóbusz megállóhelyek a Fő úton 2 pár buszöbölben és 1 forduló a forgalmi sávon került kijelölésre. A buszöblöknél a fedett buszváró létesítmények részben kerültek telepítésre.

Kötőtpályás

A településen vasúti pálya nem üzemel. A legközelebbi vasúti állomás Tiszafüreden, illetve Kunmadarason található.

Kerékpáros és gyalogosközlekedés

A településen belül kiépített kerékpárút nem található. A településen a lakosság jelentős része kerékpáron közlekedik, a kerékpáros forgalom az alföldi településeket tekintve megfelelő.

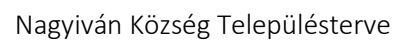
A burkolt utcákban legalább az egyik oldalon a gyalogos közlekedés érdekében kiépített szilárd burkolatú járdák találhatóak. A településen kijelölt gyalogos-átkelőhely nem található.

Parkolás

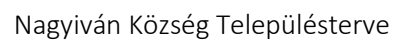
A településen belül jelentős férőhellyel rendelkező parkolóhely összesen 22 db található, melyből 10 db az Általános Iskola és a Templom előtt, valamint 12 db a Községháza – Orvosi rendelő – Óvoda alkotta csomópontban található.

A gépjárművek elhelyezése a városban belül saját telken megoldott. A település belterületén, az egyéb helyeken (lakóutakon) a keresztmetszeti elrendezés és a csekély forgalomnagyság lehetővé teszi az útpadkán történő megállásokat, várakozásokat.

A további közintézmények előtt a parkolóhelyek biztosítása nem megoldott, azok kiépítése szükséges és fontos lenne.

(Forrás: saját szerkesztés)

(Forrás: saját szerkesztés)

n. Közművesítés, elektronikus hírközlés, csapadékvíz-gazdálkodás

Elektronikus hírközlés

Telefonellátás:

a./ Helyközi hálózat:

Nagyiváni primer központ, melynek az üzemeltetését az Magyar Telekom Nyrt végzi az országos hálózathoz Tiszaörs felé egységes helyi hálózati rézkábelen csatlakozik.

Az optikai hálózathoz Tiszaörs felé új optika kábelon csatlakozik melynek a kivitelezése a Key Telecom Kft. által jelenleg folyamatban van.

b./ Helyi hálózat:

A Nagyiváni helyi hálózat központja az Magyar Telekom Nyrt telefonközpontja a Polgármesteri Hivatal ingatlanán található, a Hősök tere 5. szám alatt. Földfeletti hálózaton keresztül üzemel a helyi hálózat. A hálózat jelenlegi tulajdonosa a Magyar Telekom Nyrt.

A települést lefedő új GPON optikai hálózati terv készült, amelynek a kivitelezése folyamatban van. A hálózat a meglévő távközlési oszlopsoron és a kiegészítő új távközlési oszlopsoron légkabel hálózatként épül. A hálózat jelenlegi tulajdonosa a Key Telecom Kft.

A GPON hálózat kiépítése után a meglévő rézkábel hálózat elemei fokozatosan elbontásra kerülnek a telefonoszlop kivételével,

Kábeltévé ellátás:

a./ Helyközi hálózat:

A településen vezetékes rendszerű kábeltévé ellátás nem üzemel. Internet ellátás a Földesi Net 2002 Kft hálózataról is biztosított.

Földesi Net ktv hálózat helyközi hálózataról adatot nem sikerült beszerezni az E-közműbe való feltöltése folyamatban van.

b./ Helyi hálózat:

A Nagyiváni internet vezetékes helyi hálózatát a Földesi Net 2002 Kft az áramszolgáltató oszlopain földfeletti hálózaton keresztül üzemelteti.

c./ Kábel nélküli telefonellátás:

Nagyiván bel és külterületén a kábel nélküli telefonellátás a mobil adótoronyokról biztosított. A település közigazgatási területén belül CETIN adótorony található külterületen, a Vízmű hidrolóbuszán, illetve T-mobile adótorony a Fő úton a 67. szám alatt a templom toronyban.

A jelentkező kábel nélküli telefonigények kielégíthetők.

d./ Mikrohullámú rendszer:

A településen mikrohullámú rendszer következtében az építési szabályozását megkövetelő védősáv nem található.

Védőtávolság:

Telefon földkábel kábeltélevízió földkábeltől 0,5 m

Telefon földkábel minden más létesítménytől általánosan 1,50 m

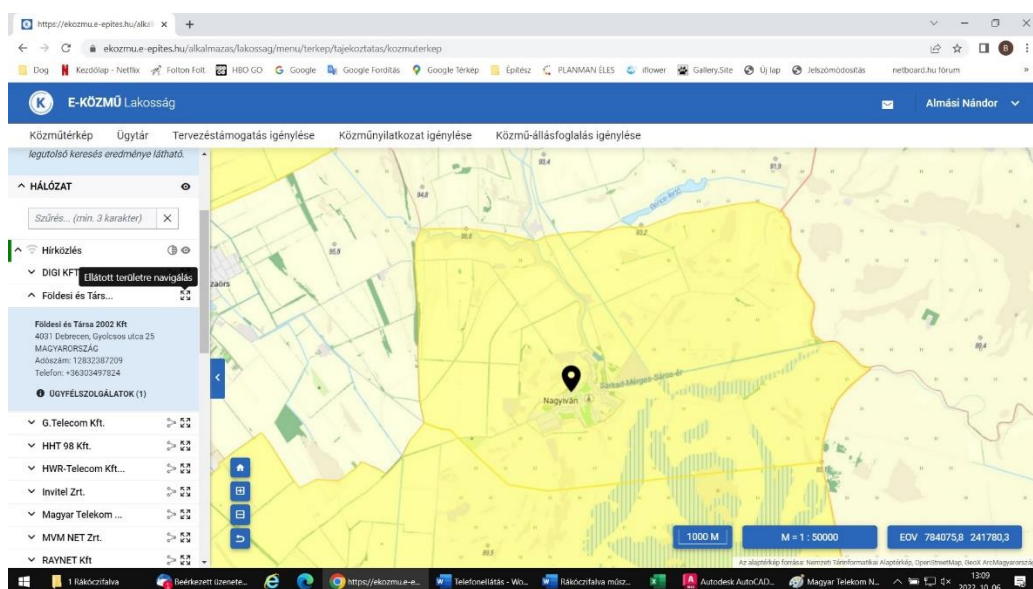
Az elektronikus hírközlési építmények vonatkozásában a 2003. évi C. törvény 94.§. (1) alapján: „a településtervezésénél, rendezésénél utak és közművek építésénél, korszerűsítésénél, egyéb építmények és más létesítmények megvalósításánál, felújításánál – a külön jogszabályban

meghatározott módon – biztosítani kell az elektronikus hírközlési építmények elhelyezésének lehetőségét.”

A postai létesítmények vonatkozásában pedig a 2003. évi CI. törvény 40.§. (1) alapján: „a településtervezésénél, rendezésénél utak és közművek építésénél, korszerűsítésénél, egyéb építmények és más létesítmények megvalósításánál, felújításánál – a külön jogszabályban meghatározott módon – biztosítani kell a postai létesítmények elhelyezésének lehetőségét.

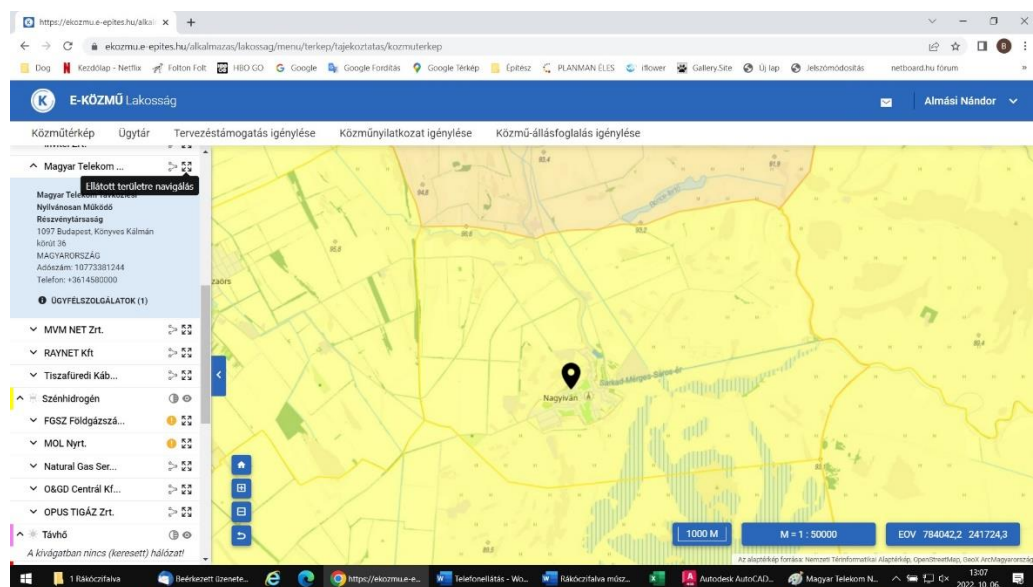
Az elhelyezés területét az OTÉK 26. § (1) bekezdése szabályozza, további műszaki iránymutatást az MSZ 7487 számú szabvány ad, míg az elhelyezés engedélyezésének feltételeit az elektronikus hírközlési építmények elhelyezéséről és az elektronikus hírközlési építményekkel kapcsolatos hatósági eljárásokról szóló 20/2020. (XII. 18.) NMHH rendelet (a továbbiakban: NMHH rendelet) határozza meg.

Szolgáltatók a területen az E-KÖZMŰ szerint az alábbi térképeken szerepelnek.

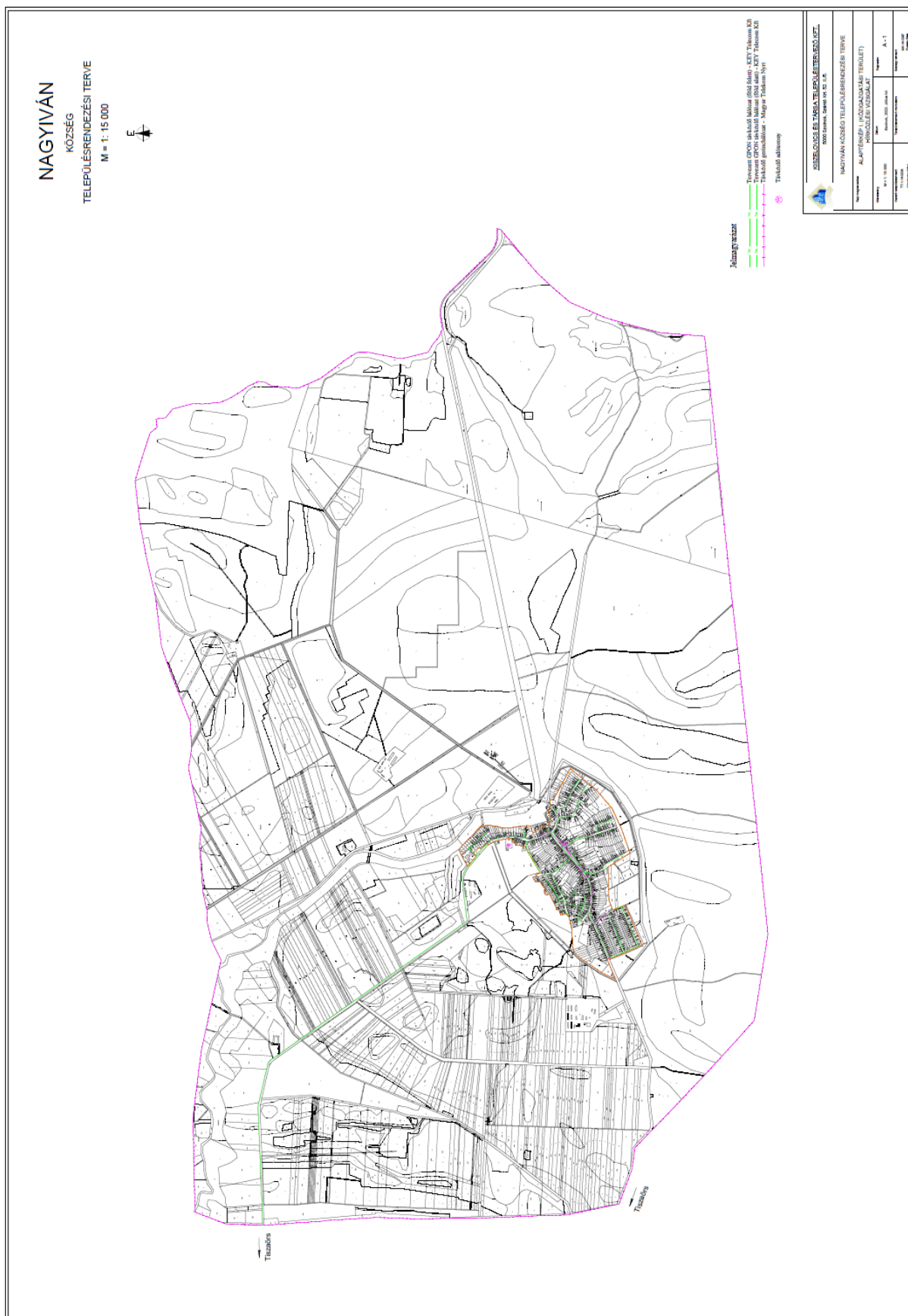
52. térkép: Földesi és Társa 2002 Kft. (szolgáltató)

(Forrás: E-KÖZMŰ)

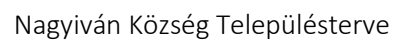
53. térkép: Magyar Telekom Nyrt. (szolgáltató)

(Forrás: E-KÖZMŰ)

54. térkép: Hírközlési vizsgálat (közigazgatási terület) (A-1.)

(Forrás: saját szerkesztés)

(Forrás: saját szerkesztés)

Vízgazdálkodás és vízellátás (ivó-, ipari-, tűzoltó-, öntözővíz-, termálvíz hasznosítás)

Belterületi vízellátás

A település vízellátása a **0117 hrsz.-ú** vízműtelep felől biztosított, melyet a TRV Zrt. üzemeltet. A vízmű ugyan külterületként nyilvántartott részen, de a belterületi Rákóczi Ferenc utcában található.

A település minden belterületi utcájában megépült az ivóvízvezeték. Az ivóvizet mélyfúrású kutak biztosítják.

A vízmű vízbázisát **5 db mélyfúrású kút** jelenti, melyek adatai a következők:

Sorszám	Kat. szám	Talpmélység
I.	B-7	68,0 m
II.	B-8	69,0 m
III.	B-10	235,0 m
IV.	B-17	444,0 m
V.	K-20	204,0 m

Az V. számú kút 2009. évben létesült, az Észak-alföldi Ivóvízminőség-javító Program keretében, amely projekt során 4,7 km régi azbesztcement anyagú vízvezeték KPE anyagú vezetékre történő cseréje is megvalósult.

Vízminőségi és mennyiségi problémák miatt csak a III. sz., illetve az új, V-ös sz. kút használható víztermelésre, melyek a vízműtelep területén találhatók. A kútból búvárszivattyú termeli fel a vizet a térszíni tározóba, ahonnan gázmentesítés, majd törésponti klórozás után centrifugál szivattyúk nyomják az 50 m³-es magastározóba (hidroglóbusz), illetve a hálózatba. A hálózati szivattyúk működését a magastározó úszókapcsolója szabályozza.

Nagyiván lakossága vezetékes ivóvízzel 100 %-osan ellátott, a vízbekötéssel nem rendelkező ingatlanok a községben jelenleg is üzemelő 14 db közkifolyóról ellátottak.

A települési vízellátó vezetékhálózat hossza: 12,7 km, amely túlnyomórészt körvezetékes kialakítású.

A háztartásoknak szolgáltatott ivóvíz mennyisége 33.270 m³/év, a településnek összesen szolgáltatott ivóvíz mennyisége pedig 43.630 m³/év (2020. évi KSH területi statisztikai adatok)

A kiépített ivóvízhálózat a kutakkal együtt a település jelenlegi és távlatban becsülhető vízigényeit is kielégíti.

A települési vízmű belső védőterületének határa a vízműkutaktól, illetve a vízkezelő és víztároló műtárgyaknál, azok szélétől mért 10 m sugarú kör, illetve a földfeltöltés rézsútalpatól mért 5 m széles területsáv, zárt kerítéssel körülvéve.

A belső védőterületen csak olyan tevékenység végezhető, mely a kitermelés előtt, vagy a kitermelés alatt álló víz minőségét, mennyiségét, valamint a vízkitermelés folyamatát nem veszélyezteti.

A belső védőövezet területén csak a vízkivétel létesítményei és az ahhoz kapcsolódó, a vízellátó rendszer üzemi céljait szolgáló létesítmények helyezhetők el.

A belső védőterületen trágyázás (szerves és műtrágyázás), valamint a növényvédő szerek alkalmazása tilos.

A meglévő létesítmények üzemeltetésénél, valamint az újak létesítésénél ügyelni kell arra, hogy a szennyező anyag ne kerülhessen a terepfelületre, illetve a kutakba és azok vizébe.

A védősáv határa a földbe fektetett vízvezeték felett a föld felszínéig, alatta 1,0 m mélységig, a vezeték mellett kétoldalt legalább 2-2 m széles területsáv.

44. kép: A nagyiváni vízmű

(Forrás: saját fénykép)

Külterületi vízellátás

A külterületi tanyák, majorok és állattartó telepek vízellátását rendszerint egyedileg, többnyire 10-30 m körüli talpmélységű fúrt kutakból oldják meg a tulajdonosok, de találhatók még néhol ásott kutak is. Ezen vízkivételi művek esetében is elő kell írni a védőterületekre vonatkozó korlátozásokat és tiltásokat, melyeket a 123/1997. (VII. 18.) Korm. rendelet szabályoz.

A belterülettől távol eső telepek, majorok, tanyák vízellátása a távlatban is csak egyedileg oldható meg, a nagy távolságok miatt a városi hálózatra gazdaságosan nem kapcsolhatók.

A kismélységű kutak különböző létesítményektől, potenciális szennyező forrásoktól való minimális védőtávolságát mindenhol be kell tartani! Környezetvédelmi szempontból különösen nagy figyelmet kell fordítani a kutak helyes kialakítására, a szennyező anyagok bejutásának megakadályozására.

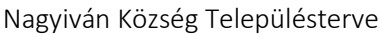
Nagyiván község belterületéhez közel az alábbi majorok, külterületi telephelyek találhatók, amelyek vízellátása a települési ivóvízellátó hálózatról biztosított:

- Béke major: 094 hrsz.;
- Fehér hodály: 043 hrsz.;
- Agyagos tanya: 086 hrsz.;
- Csukás nádtelep: 046/5 hrsz.

A fenti majorok közül a Béke major egy 37,8 m-es (K-13), a Fehér hodály pedig egy 34,0 m-es (K-6) mélyfúrású kúttal is rendelkezik.

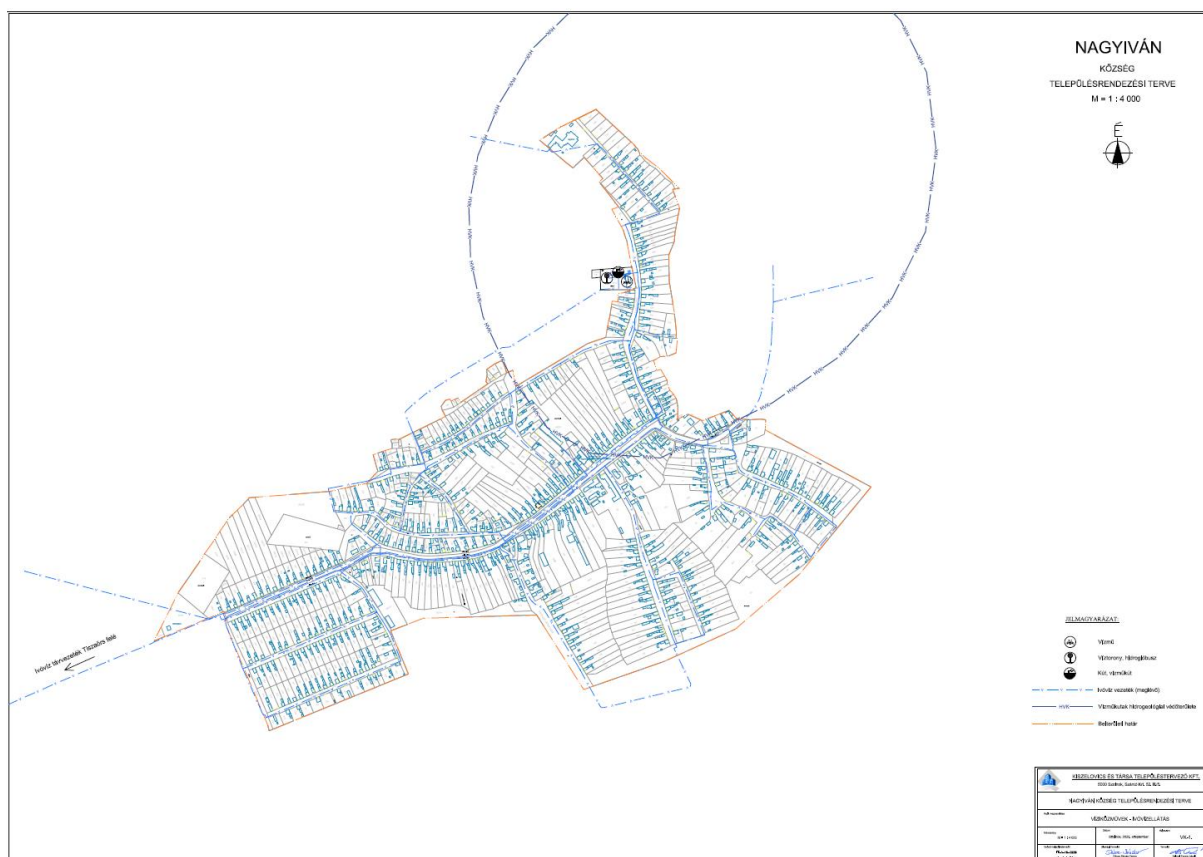
A belterülettől távolabb eső külterületi részek vízellátása saját kutakból történik. Ezek a következők:

- Pap tag: 0119/1 hrsz. – a telep vízellátása 52,0 m mélységű (K-12) kútról biztosított.
- Rokkant tanya: 030 hrsz. – jelenleg üres telep, a vízigényét korábban egy 50,8 m-es (K-15) kútból elégítették ki.
- Gyöngy tanya: 012/3 hrsz. – jelenleg üres telep, a vízigényét korábban egy 76,8 m-es (K-14) kútból elégítették ki.

-

56. térkép: Vízközművek – Vízgazdálkodás, felszíni vizek, belvíz- és árvízvédelem (VK-3.)
(Forrás: saját szerkesztés)

57. térkép: Vízközművek – ivóvíz ellátás (VK-1)

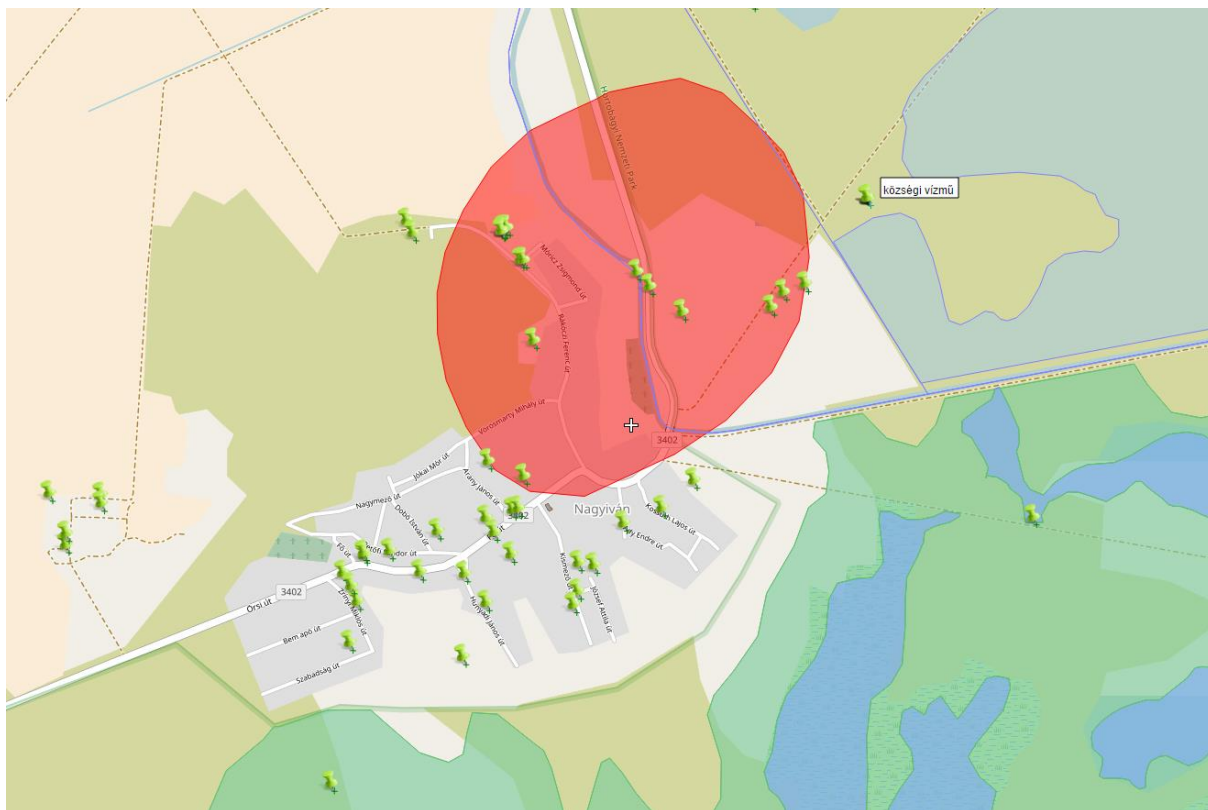
(Forrás: saját szerkesztés)

A felszín alatti vizek védelme:

A víz alapvető és pótolhatatlan lételeme minden élőlénynek. Az érintetlen vagy természetközeli állapotú tiszta felszíni és felszín alatti vizek a biodiversitás megőrzése szempontjából kiemelt jelentőségűek. A víz természeti erőforrásként is értékes. A felszíni és felszín alatti vizeket megannyi gazdasági tevékenységhez használják fel: turizmus, mezőgazdaság, ipar, bányászat és nem utolsósorban ezek az ivóvíz legfőbb forrásai is. Az ivóvízbázisok védelme, a vízminőség javítása, a fenntartható vízkészlet-gazdálkodás megteremtése a települések kiemelten fontos feladatai.

A felszín alatti víz állapota szempontjából érzékeny területeken lévő települések besorolásáról szóló **27/2004. (XII. 25.) KvVM** rendelet szerint **Nagyiván** község **"érzékeny"** felszín alatti vízminőség védelmi területen fekvő településként van nyilvántartva.

"A vízbázisok, a távlati vízbázisok, valamint az ivóvízellátást szolgáló vízi létesítmények védelméről" rendelkező **123/1997. (VII.18.) Korm. rendelet** 23 §. (1) bekezdés a.) pontja értelmében a vízbázisok hidrogeológiai védőidomát legkésőbb 2007. szeptember 01-ig meg kellett határozni és ki kellett jelölni, a kijelölő határozat száma: 35900/7918-18/2017. ált.. A település egy része ráesik Nagyiván vízmű hidrogeológiai „A” és „B” védőidomára.

58. térkép: A nagyiváni vízműutak hidrogeológiai védőterülete

(Forrás: www.okir.hu)

A **"vízgazdálkodási hatósági jogkör gyakorlásáról"** szóló **72/1996. (V.22.)** Korm. rendelet 24. § (1) bekezdés c) pontja szerinti, az 500 m³/év kitermelt vízmennyiséget meg nem haladó, kizárólag házi vízigény kielégítésére szolgáló, sekély mélységű kutak önkormányzati engedélyezési hatáskörbe tartoznak. (Létesítés, használatba vétel, megszüntetés, eltömedékelés, stb..) Ezek engedélyezésénél figyelembe kell venni az alapvető vízbázis védelmi követelményeket (palástcementezés).

A lakossági fúrt kutakra ugyancsak a 10 m – es védőtávolság megtartása kötelező.

A meglévő vízellátó rendszerek bővítését, illetve újak létesítését – a felszín alatti vízbázisok ismeretében – a TIVIZIG engedélyezi, igény szerint javaslatot is tesz rá. Tervezéskor minden esetben – állattartó telep kialakításakor kiemelten – be kell tartani "a vízbázisok, a távlati vízbázisok, valamint az ivóvízellátást szolgáló vízellátási létesítmények védelméről" szóló **123/1997. (VII.18.)** Korm. rendelet előírásait.

A **72/1996. (V. 22.)** Korm. rendelet 24. § (1) bekezdés "C" pontja értelmében az 500 m³/év vízigényt meg nem haladó, kizárólag házi vízigényt kielégítő, talajvizet kitermelő kút létesítését a település jegyzője engedélyezheti. Minden egyéb esetben a Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség az engedélyező hatóság.

Felszín alatti vizek tekintetében Nagyiván rendelkezik sérülékeny földtani közegű vízbázisra épült vízművel. Az üzemelő vízbázis becsült **hidrogeológiai B védőterülettel** rendelkezik. A közigazgatási területen távlati ivóvízbázis nem található.

A felszín alatti vizek védelmével kapcsolatos szennyeződéserzékenységi besorolására az érvényes szabályozás a **219/2004. (VII. 21.)** Kormányrendelet és a **27/2004. (XII. 25.)** KvVM rendelet.

Szennyeződéserzékenységi besorolás szempontjából az „ERZFOKAT” I-es kategóriájú területek „Fokozottan érzékeny”, míg a 2-es kategóriájúak „Érzékeny” besorolásúak.

A fentiek figyelembe vételével ezért létesítmények kialakítását úgy kell megoldani, hogy a **219/2004. (VII. 21.)** Kormányrendelet 1. számú mellékletében felsorolt anyagoknak (pl. ammónia, nitritek, nitrátok, stb.) a felszín alatti víztérbe történő közvetlen bevezetése elkerülhető legyen. A talajba és a vízfolyásokba szennyezett csapadékvíz vagy egyéb szennyvíz nem kerülhet.

A **27/2006. (II. 7.)** Kormányrendelet alapján a település és a közigazgatási terület egy része nitrát érzékeny terület.

A **2003. évi XXVI.** törvény alapján „... a felszíni és felszín alatti vizek, az emberi fogyasztásra, használatra szánt vizek és a vízkivételi művek...” területei az **országos vízminőségvédelmi övezet** területét képzik, így kérjük a jogszabály ide vonatkozó részét (15.§) is betartani.

Egyéb vízminőségi lehatárolás a közigazgatási területén nincs.

Szennyvízelvezetés, - tisztítás, - elhelyezés

Belterületi szennyvízelvezetés

Nagyiván községben jelenleg még nem épültek meg a szennyvízelvezetést és szennyvíztisztítást megvalósító létesítmények.

A község alapvetően belvizes területen létesült, közel sík területen fekszik. A belterületi részeken is gyakori magas a talajvízállás, amelyet tovább emel a jelenlegi (többségében nem zárt, szikkasztóként funkcionáló) közműpótlók alkalmazása miatt a település alatt kialakult szennyvíz-dóm. Ennek megszüntetése az önkormányzat kiemelt feladata.

A legfontosabb feladatok ezzel összefüggésben:

- a község helyi vízellátó vízbázisának megóvása,
- a védett és védendő természeti értékek megóvása,
- a talaj és talajvíz szennyeződésektől való védelme,
- a lakosság életminőségének javítása,
- a környezettudatosság kialakítása.

A településen a szakszerűen kialakított zárt tárolókból (jellemzően a közintézmények tárolói ilyenek) a települési folyékony hulladékot vállalkozók szippantják ki és szállítják el (hivatalosan valamelyik közeli szennyvíztisztító telepre) amely igen magas (és egyre növekvő) költséget jelent az Önkormányzat számára.

A szakszerűtlenül (a lakosságnál ez a döntő többség) kialakított tárolókból, gyakorlatilag szikkasztó aknákból a települési folyékony hulladék nagyrészt a talajba, a felszín alatti vizekbe jut, elszennyezve azokat. A keletkező szennyvizek (települési folyékony hulladék) csak csekély hányada kerül lakossági tárolókból kiszippantásra és elszállításra.

A napi elszállított szippantott szennyvíz mennyisége kb. 10-20 m³.

Nagyivánban jelenleg a TRV Zrt. üzemeltetésében lévő települési vízmű szolgáltatja az ivóvizet.

A község 1 lakosra jutó fajlagos vízhasználata a jelenlegi országos átlaghoz közeli, kb. 80-90 l/fő nap.

A településen a vízellátás kiépítését nem követték a szennyvízelvezetés és -tisztítás létesítményei. A település által fogyasztott éves ivóvízmennyiség és így a termelt éves szennyvízhozam 2020-ban 43.630 m³ volt.

Ezzel szemben a szennyvíztárolókból kiszippantott és elszállított települési folyékony hulladék mennyisége elenyésző, ezért évente kb. 40-45 ezer m³ szennyvíz/folyékony települési hulladék szivárog el, szennyezve a talajt és a felszín alatti vizeket.

A 253/1997. (XII. 20.) Korm. rendelet az országos településrendezési és építési követelményekről (OTÉK) alapján: amennyiben nincs közműves szennyvízelvezetés, úgy abban az esetben hatóságilag engedélyezett, korszerű és szakszerű közműpótló berendezést kell alkalmazni a szennyvíz ártalmatlanítására.

A község külterületén (a belterületől É-ra) kijelölésre került a létesítendő szennyvíztisztító telep helye, de pályázati forrás hiányában a település eddig nem tudta a csatornahálózat és a szennyvíztisztító telep kiépítését megvalósítani. A korábban készült vonatkozó megvalósíthatósági tanulmány és az elvi vízjogi engedély lejárt, annak megújítása nem történt meg. A szolnoki KEVITERV AKVA Kft. 2006. évben készített egy összefoglaló tanulmányt, melyben Nagyiván, mint a 2.000 LE alatti települések egyike 2 szennyvízkezelési lehetőséggel is szerepel. Ezen tanulmány aktualizálása, felújítása lenne szükséges, a friss környezetvédelmi jogszabályok figyelembe vételével.

Nemzeti Települési Szennyvízelvezetési és Tisztítási Megvalósítási Program

Azon települések, melyek nem szerepelnek a 30/2006. (II.8.) Korm. rendelettel módosított 25/2002. (II.27.) Korm. rendelet agglomerációs jegyzékében, illetve a rendelet 3. számú mellékletében (2000 lakosegynérték alatti csoport) besoroltak, a szennyvízelvezetés és -tisztítás megoldása jelenleg nem része a Nemzeti Települési Szennyvízelvezetési és Tisztítási Megvalósítási Programnak, előírt határidő nincs erre vonatkozóan.

Azokon a településeken, amelyek a 30/2006. (II.8.) Korm. rendelettel módosított 25/2002. (II.27.) Korm. rendelet agglomerációs jegyzékébe, a 2000 lakosegynérték feletti csoportok valamelyikébe nem sorolhatók be (az agglomerációs felülvizsgálat elvégzését követően bizonyítottan nem indokolt besorolásuk/átsorolásuk), a szennyvízelhelyezéssel kapcsolatos feladatokat jelenleg a közműves szennyvízelvezető és -tisztító művel gazdaságosan el nem látható területekre vonatkozó Egyedi Szennyvízkezelés Nemzeti Megvalósítási Programról szóló 174/2003. (X.28.) Korm. rendelet határozza meg: a szennyvízelhelyezés megoldása egyedileg, az összességében legkedvezőbb alternatíva megkeresésével történhet.

Külterületi szennyvízelhelyezés

A külterületi tanyákon, majorokban jelentősebb mennyiségű szennyvíz nem keletkezik. Ezeken a helyeken a szociális szennyvizek elhelyezhetők szikkasztással, amennyiben ennek feltételei adóttak. Ahol a szikkasztással kapcsolatos előírások nem teljesülnek, ott a zárt, szigetelt tározóban történő gyűjtésről és a szippantott szennyvíz fogadó aknában történő elhelyezésről kell gondoskodni.

Nagyiván a **27/2004.** (XII.25.) „a felszín alatti víz állapota szempontjából érzékeny területeken lévő települések besorolásáról” KvVM rendelet alapján érzékeny földtani közegben található a felszín alatti vizek szempontjából. Ennek értelmében a tervkészítés folyamán fokozottan kell figyelembe venni a felszín alatti vizek védelmére vonatkozó hatályos jogszabályokat.

Távlatban, kis mennyiségű szennyvizek esetében továbbra is a gyűjtés és szállítás lehetősége jöhet szóba, azzal a megkötéssel, hogy kizárólag zárt, szigetelt szennyvíztároló építhető. Nagyobb szennyvíz mennyiségek esetén egyedi, kis szennyvíztisztító berendezés(ek) létesítése javasolt a vonatkozó jogszabályok szerint (**147/2010.** (IV. 29.) Korm. rendelet).

Élővízfolyásba, csapadécsatornába, árkokba, felhagyott kutakba tilos szennyvizet belevezetni!

Állattartással kapcsolatban keletkező trágyalevek zárt gyűjtéséről és trágyaszarvasra történő öntözéséről, vagy alkalmas mezőgazdasági területen való szakszerű elhelyezéséről gondoskodni kell. A szennyvizek elhelyezésekor figyelembe kell venni a **219/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet a felszín alatti vizek védelméről** előírásait.

Külterületen a telek tulajdonosa köteles gondoskodni a keletkező szennyvíz, trágya, hígtrágya, egyéb hulladék ártalommentes átmeneti tárolásáról, kijelölt telepre történő szállításáról, illetve hasznosításáról.

A szippantott szennyvizek elszállítását csak olyan szervezet végezheti, amely ilyen irányú környezetvédelmi engedéllyel rendelkezik.

Csapadékvíz elvezetés, felszíni vízrendezés

Vízrendezés, vízelvezetés

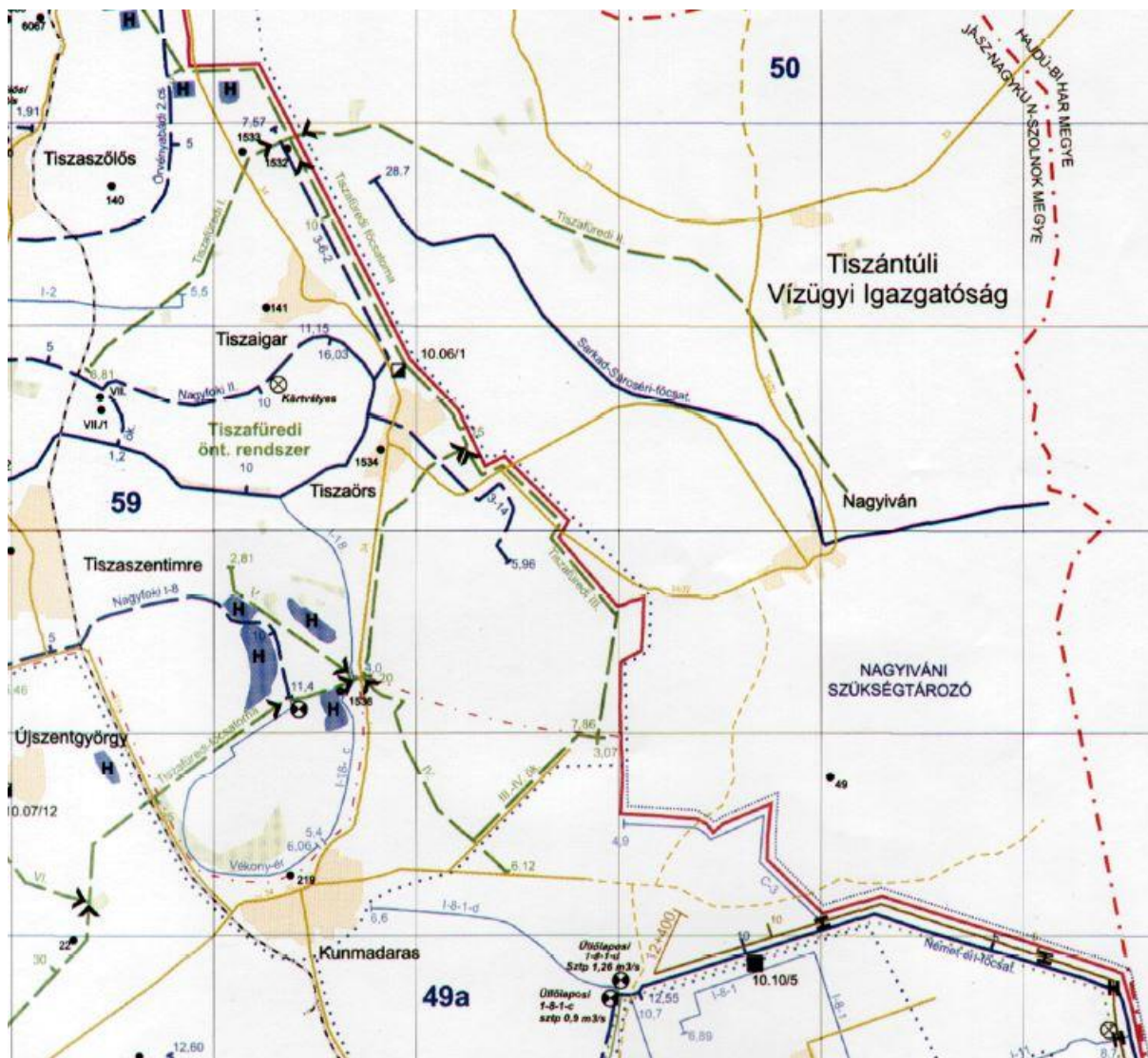
A település közigazgatási területe az 50. számú Nyugati-főcsatorna menti belvízrendszeren belül az 50.c. Sarkadéri belvízöblözetben helyezkedik el.

A Sarkad-éri öblözet belvízelvezetésére a Sarkad–Mérgecs–Sáros-ér szolgál.

A község közigazgatási területe a 09.01. számú Tiszai-alsó belvízvédelmi szakasz területén található.

Vízrendezési létesítmények:

Nagyiván közigazgatási területén halad keresztül a TIVIZIG kezelésében lévő Sarkad-Mérgecs-Sáros-ér, a Sároséri-I.-mellécsatorna, valamint részben itt található a TIVIZIG üzemeltetésében lévő Nagyiváni- és Sarkadéri-tározó is.

59. térkép: Nagyván térségének vízrajza

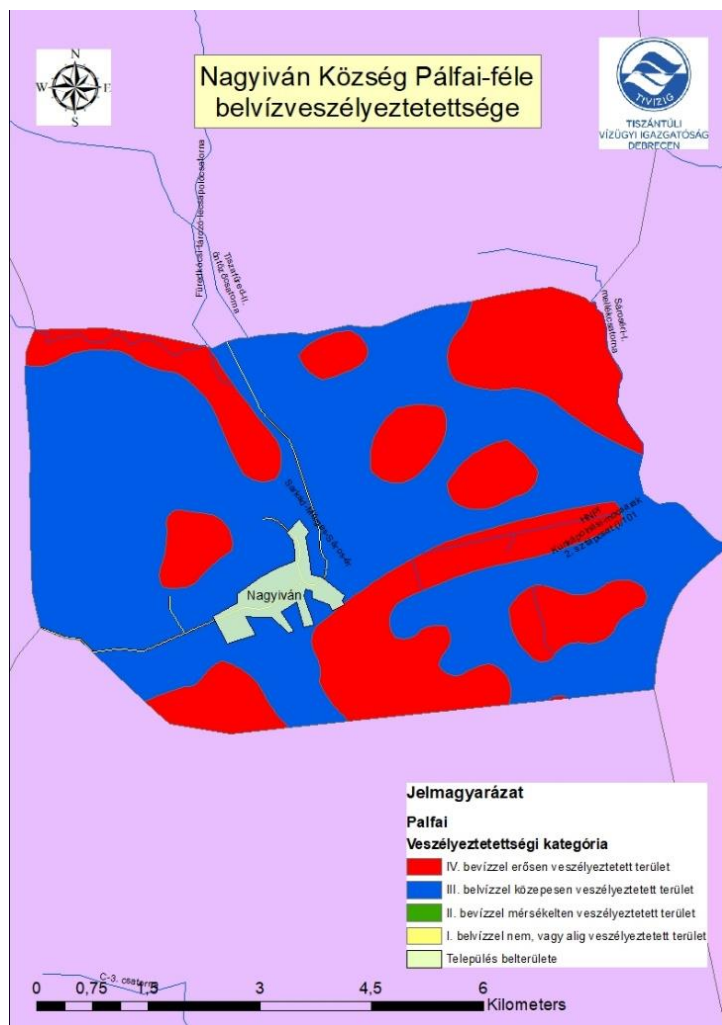
Jász–Nagykun–Szolnok vármegye területének 76 %- a árvíz által veszélyeztetett terület.

A települések ár-és belvíz veszélyeztetettségi besorolását a **18/2003. (XII. 9.) KvVM-BM** együttes rendelet határozza meg a legvesélyeztetettebb településrész helyzete alapján. Ez alapján **Nagyiván** a „**B**” kategóriába került besorolásra, azaz **közepesen veszélyeztetett**.

Belvízveszélyeztetettség

Nagyiván község közigazgatási területe a Pálfai-féle belvíz-veszélyeztetettségi besorolás alapján belvízzel közepesen (III. kat.) és erősen (VI. kat.) veszélyeztetett.

A TIVIZIG által meghatározott belterületi belvíz-veszélyeztetettségi besorolás alapján Nagyván község belterülete belvízzel közepesen veszélyeztetett kategóriába tartozik.

60. térkép: Pálfai féle belvíz veszélyeztetettség, illetve belvíz gyakorisági térkép

Belterületi vízrendezés

A községi belterület a környező területeknél 1,5-2,5 m-rel magasabb dombon terül el. Ezen adottságot kihasználva az 1950-es években egy övárokkal vették körül a települést, amelyből a belvízi főbefogadóba emelik az összegyűjtött vizeket. A belterületről 13 helyen vezetnek ki ilyen módon a csapadékvizeket az övárokbá. A települési csatornahálózat többnyire nyílt, sok helyen burkolt, de egyes szakaszokon zárt csatornák is találhatók.

Nagyiván község csapadékvíz-elvezető rendszerének vízállás- és víznyelvényei **Árkus I/57**. Vízikönyvi számon kaptak vízjogi üzemeltetési engedélyt.

A község belterülete **belvizektől nagymértékben veszélyeztetett**. A községet töltés védi a külterületi irányból. Kisvízes időszakban a belterületi vizeket gravitációsan lehet levezetni a Nagyiváni-tározóba. Mértékadó helyzetben a belterület szivattyúsan mentesíthető a Sarkad-Mérges-Sáros-ér töltésénél épített szivattyútelepen keresztül, melynek üzemeltetését az önkormányzat végzi.

A tervezett lakóterületek csapadékvizei az övcsatornába, illetve a meglévő csapadékvíz-elvezető hálózatba bevezethetők. Új utcák nyitásakor, telekosztáskor a csapadékvíz-elvezetés megoldásáról gondoskodni kell. Ennek betartatása az Építésügyi Hatóság feladata.

Külterületi vízrendezés

A Sarkad-éri öblözet belvizeinek befogadója a **Sarkad–MérgeS–Sáros-ér**. Ez a befogadója a Nagyivánt körülvevő (1950-es években épült) övároknak is. Az 1980-as évek elején végzett rekonstrukciós munkák során alakították ki az övások jelenlegi formáját, véglegesnek mondható műszaki paramétereit. Az övások funkciója egyrészt a település csapadékvizeinek elvezetése a befogadó főcsatornába, másrészt a község védelme a külvizektől. Mivel a településtől D-re terül el a Hortobágy-Berettyó árvízi véstározója, az ún. **Nagyiváni-tározó**, így a szükség esetén ide engedett vizektől az övások külső, D-i oldalán épített védtöltés megvédi a települést.

Az övások befogadója a Sarkad–MérgeS–Sáros-ér 14+500 km szelvénye. Mivel a vízszintkülönbség miatt a gravitációs beeresztés nem lehetséges, így szivattyútelep segítségével emelik az övások vizét a befogadóba. A főcsatornát a debreceni TIVIZIG, a szivattyútelepet pedig a helyi polgármesteri hivatal üzemelteti. Csapadékos időszak előrejelzésekor a csatornát le kell üríteni, mert az övároknak a csapadékvizek fogadására mindig alkalmasnak kell lennie!

A község külterületén található két **belvízi véstározó**, amelyek feladata a nagytömegű belvizek visszatartása.

- Nagyiváni-tározó (területe: 6.500 ha; kapacitása: 32 millió m³)
- Sarkadéri tározó (területe: 1.456 ha, kapacitása: 5,1 millió m³)

A véstározók funkciója a síkvidéki térségben kialakult lefolyási viszonyok miatt az Árkus-főcsatorna, a Sarkad–MérgeS–Sáros-ér, valamint a Hortobágyi főcsatorna által szállított belvizek véstározása. Mindkét tározó a TIVIZIG kezelésében van.

A belvizek elvezetésében jelentős szerepe van az üzemi csatornahálózatnak. Az üzemi csatornák gyűjtik össze a belvizeket és továbbítják az üzemi és állami főműveken keresztül a főbefogadóba. Az üzemi és a magán vízrendezési művek egy része a társulattól került üzemi kezelésbe, másrészt önálló beruházásként létesültek. A tulajdonviszonyok változásával a csatornák műszaki állapota leromlott, a külterületi csatornák feliszapolódtak, elgazosodtak, vagy feltöltés következtében megszűntek. Ezen állapoton csak a magánérdekek és a társulati célok legjobb értelemben vett összehangolása változtathat.

A külterületen keletkező káros vizek hatékony elvezetését csak komplex rendszerben, a belvízöblözet jelentős területrészeire kiterjedten lehet megvalósítani. Ehhez a külterületi mezőgazdasági táblák tulajdonosainak, a szövetkezetek és a vállalkozások összefogása szükséges, hogy az elmúlt években beszántott, kezeletlenül hagyott csatornák ne maradjanak elhanyagoltan, karbantartásuk megoldott lehessen, amely mindannyiuk közös érdeke. A csatornák mellett a tulajdonos, illetve a használó az ingatlant csak úgy hasznosíthatja, művelheti, hogy azáltal a víz természetes lefolyását nem akadályozza, állapotát, üzemeltetését és a víz minőségét nem veszélyezteti.

- A vízrendezési létesítmények mellett a fenntartósávot szabadon kell hagyni a belvízvédekezési, fenntartási munkák zavartalan lebonyolítása végett. A TIVIZIG kezelésű létesítmények mellett a fenntartósáv szélessége 6-6 m. A csatornák szélétől 10 m-en belül végleges építmény nem helyezhető el.
- A társulati kezelésű csatornák mentén 2-2 m-es sávot kell szabadon hagyni. Fejlesztést a társulatok nem terveznek, csak karbantartási munkákat.
- A külterületi szükségtározók területét vagy védett területeket érintő esetlegesen létesítendő művek megvalósításával kapcsolatban szigorúan be kell tartani a vizek és a közcélú vízellátási létesítmények fenntartására vonatkozó feladatokról szóló 120/1999. (VIII. 6.) Korm. rendeletben foglaltakat, valamint a vizek hasznosítását, védelmét és kártételeinek elhárítását

szolgált tevékenységekre és létesítményekre vonatkozó műszaki szabályokról szóló 30/2008. (XII. 31.) Korm. rendeletben foglaltakat.

- Az EU szinten közös vízpolitika megteremtését célzó Víz Keretirányelv (2000/60/EK direktíva) a tagállamok számára előírja mindazon intézkedések megtételét, melyek a *vizek jó állapotának elérését, illetve fenntartását* biztosítják. Ehhez alkalmazkodva, a vízgyűjtő területen csak a vízgyűjtő-gazdálkodás egyes szabályairól szóló **221/2004. (VII. 21.)** Korm. rendeletben foglaltak alapján tervezhető tevékenységek.

Az **1995. évi LVII.** törvény a vízgazdálkodásról 16.§ (5) bekezdésének b) pontja értelmében a helyi önkormányzatok feladata „a település belterületén a patakok, csatornák áradásai, továbbá a csapadék- és egyéb vizek által okozott kártételek megelőzése - kül- és belterületi védőművek építésével - a védőművek fenntartása, fejlesztése és azokon a védekezés ellátása”.

Továbbá, kérjük betartani a **147/2010. (IV. 29.)** Kormányrendelet a vizek hasznosítását, védelmét és egyéb kártételeinek elhárítását szolgáló tevékenységekre és létesítményekre vonatkozó általános jogszabályok előírásait.

A településrendezési terv készítése során az alábbi előírásokat is be kell tartani:

Újabb területek építési területbe való bevonásakor, telekosztáskor a csapadékvíz elvezetés megoldásáról előre gondoskodni kell.

A mélyfekvésű, vízjárta területekre az építéshatósági eljárások során fokozott figyelmet kell fordítani. (Záportározás, csapadékvíz elvezetés, beépítés korlátozása) Külterületen e területeket a tulajdonos csak saját felelősségére művelheti.

A vízgazdálkodási létesítmények mellett a parti sávot szabadon kell hagyni, azon belül végleges építmény nem helyezhető el, tilos olyan növényzet ültetése, amely a fenntartási munkát akadályozza, külterületen csak gyepgazdálkodás folytatható. (83/2014.(111.14.) Korm. rendelet)

A vízi létesítmények melletti területet, ingatlant a tulajdonos vagy használó csak úgy hasznosíthatja, művelheti, hogy ezáltal azok állapotát, üzemeltetését ne veszélyeztesse, a víz természetes lefolyását ne akadályozza, a víz minőségét ne károsítsa.

A település közigazgatási területén a leírtakon kívül egyéb kezelésű vízi létesítmények is találhatók, ezekről azonban részletesebb információkkal nem rendelkezünk.

Belvízveszélyes időszakban gyakran okoz elöntést az üzemi művek, út menti árkok elhanyagolt állapota, átereszek feliszapolódása, feltöltése. Ezeknek karbantartása, a belvízcsatornák kotrása, az átereszek tisztántartása, felújítása az üzemeltető feladata.

A belterületi vízelvezető rendszerek önkormányzati tulajdonban és kezelésben vannak, azok folyamatos karbantartását kiemelt feladatként kell kezelni a belvízzel való veszélyeztetettség miatt.

Lakóterület belterületbe vonása csak a terület teljes közművesítése és csapadékvíz elvezető rendszerének kiépítése után javasolt. A belterületi és külterületi vízrendezési hálózatok összhangját biztosítani kell.

A belterületi mélyfekvésű területeket meg kell vizsgálni, ha kell építési tilalmat kell bevezetni, vagy a megfelelő védelmi rendszert ki kell építeni. A helyi vízkárok elhárítására vonatkozó intézkedéseket a 10/1997 (VII.17.) KHVM rendelet előírásai szerint készített védelmi tervben kell meghatározni.

Mezőgazdasági vízhasznosítás

A község közigazgatási területén észak-nyugat – dél-keleti irányban halad keresztül a Tiszafüredi-II.-öntözőcsatorna, amely a VK-3. jelű tervlapon is megtekinthető.

Külterületi vízrendezés, vízkárelhárítás

Az elmúlt évek belvízveszélyes időszakai rámutattak a térség belvízvédelmi rendszerének gyengeségeire. A hosszú száraz időszak után bekövetkező vizes periódus korábban nem tapasztalt helyzeteket teremtett. A 2000. év eleje óta többször is kialakult belvízhelyzet több tényező együttes hatásaként jött létre. Az Alföldön a csapadék helyenként megközelítette, sőt meg is haladta az 1000 mm-t. A korábban igen mélyen húzódó talajvízszint az Alföld túlnyomó részén a sokévi átlagos szint fölé került, így a talajnak gyakorlatilag megszűnt a vízbefogadó képessége.

A település kül- és belterületein, szinte kivétel nélkül jelentkeztek a magas talajvíz okozta problémák. A belvizek elvezetésében jelentős szerepe van az üzemi csatornahálózatnak. Az üzemi csatornák gyűjtik össze a belvizeket és továbbítják az üzemi és állami főműveken keresztül a főbefogadóba. Az üzemi és a magán vízrendezési művek egy része a társulattól került üzemi kezelésbe, másrészt önálló beruhásként létesültek. A tulajdonviszonyok változásával a csatornák műszaki állapota leromlott, a külterületi csatornák feliszapolódtak, elgazosodtak, vagy megszűntek.

A kizárólagos állami tulajdonú csatornáknál a **83/2014.** (III. 14.) Korm. rendelet parti sávokra vonatkozó 2§ 3. b) pontja alapján a partéltől szabadon hagyandó sáv 6-6 m, míg a nem kizárólagosaknál a c) pont szerint 3-3 m.

A csatornák megközelítésével, keresztezésével kapcsolatban a kezelő, üzemeltető VIZIG szakvéleménye a mértékadó.

A településrendezési tervnek illeszkednie kell a település vízrendezési-, belvízvédelmi, valamint vízkárelhárítási terveihez.

A települési szennyvíztisztítás szempontjából érzékeny felszíni vizek és vízgyűjtőterületük kijelöléséről szóló **240/2000.** (XII. 23.) Korm. rendelet szerint **Nagyiván** község területe, valamint az itt található felszíni vizek **nem érzékeny** besorolásúak.

A meglévő rendszerek folyamatos karbantartásáról, - a medrek kotrásáról, az átereszek és zárt csatornák tisztításáról, valamint az árokpartok kaszálásáról - gondoskodni kell. A csapadékvizek zavartalan lefolyását mindenkor biztosítani kell.

A rendszeresen víz alá került területek mentesítése csak jelentős meliorációs munkák elvégzése, a befogadó csatornák vízzállító-képességének felülvizsgálata és szükség szerinti növelése után lehetséges.

Vízgazdálkodási területként nyilvántartott területet (árok, vízfolyás, vízmosás, víztároló, vízállásos terület, vízelöntéses terület, stb.) egyéb célra hasznosítani csak vízjogi létesítési engedély alapján szabad.

A csapadékvíz elvezetését biztosító rendszer szállítóképességét egészen a végbefogadóig ellenőrizni kell minden nagyobb beruházás megvalósítási szándéka esetén. Amennyiben a csapadékvíz veszélyeztetés nélkül a végbefogadóig nem vezethető el, és a szűk keresztmetszetű szakasz kapacitás növelése nem valósítható meg, akkor helyben létesítendő záportározóval kell a víz-visszatartást megoldani.

20, illetve annál több gépkocsit befogadó parkolókat vízzáró burkolattal, vagy aléptímmennel és kiemelt szegéllyel kell kivitelezni azért, hogy a felületén összegyülekező a csapadékvíz ne szikkadjon a talajba, illetve ne folyjon közvetlen a zöldfelületre. Ezekről a nagyobb parkoló felületekről és a szennyezéssel veszélyeztetett gazdasági területek belső útjairól összegyűlő csapadékvíz csak hordalék és olajfogó műtárgyon keresztül vezethető a csatornahálózatba. "Zöld" parkoló létesítése nem megengedett.

A csapadékvíz (akár nyílt árokrendszerrel, akár zárt csapadékcatornával összegyűjtve) élővízbe történő bevezetése előtt hordalékfogó műtárgy elhelyezése kötelező. Csapadékvíz az elválasztott rendszerű szennyvízcsatorna hálózatba nem vezethető!

A nem állami tulajdonú belvízcsatornák mindkét oldalán, a partéltől számított 3-3 m széles fenntartási sávot karbantartási célból szabadon kell hagyni. Kizárólagos állami tulajdonú vízfolyások, patakok és tavak esetén a karbantartási sáv a partéltől mért 6-6 m széles területsáv.

Árvízvédelmi és folyószabályozási szempontok:

Nagyiván település része a 2.791 Hortobágyi ártéri öblözetnek, amely a TIVIZIG működési területén található. A település közigazgatási területén árvízvédelmi létesítmények nem találhatóak.

Vízgyűjtő-gazdálkodási Tervezés

A Kormány 1242/2022. (IV.28.) Kormányhatározatában elfogadott felülvizsgált Vízgyűjtő-gazdálkodási Terv (továbbiakban VGT3) szerint Nagyiván község a 2-17 Hortobágy-Berettyó nevű alegységen található, amely a Tisza részvízgyűjtő területe.

Az Európai Parlament és a Tanács 2000/60 EK 33.) bekezdése szerint minden vízgyűjtőn törekedni kell a vizek jó állapotának elérésére, úgy hogy az ugyanahhoz az ökológiai, hidrológiai és hidrogeológiai rendszerhez tartozó felszíni és felszín alatti vizekkel kapcsolatban tett intézkedések összehangoltak legyenek.

A VGT3 különböző célokat, intézkedéseket fogalmaz meg, amelyek megvalósítására törekedniük kell, és amely alapján a célokat, intézkedéseket igyekezniük kell szem előtt tartani. Cél minden esetben a víztestek jó állapotának elérése vagy fenntartása.

A területen leginkább érintett víztestek:

1) sekély porózus talajvíz testek:

- sp. 2.9.2 talajvíz test: Jászság, Nagykunság. Mennyiségi állapota gyenge túlzott vízkivételek miatt. Kémiai állapota gyenge.

2) porózus rétegvíz testek:

- p.2.8.2 Sajó-Takta-völgy, Hortobágy mennyiségi állapota gyenge a túlzott vízkivételek miatt, kémiai állapota jó.

A területen érintett felszíni víztestek:

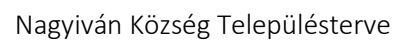
Sarkad-Mérge-sáros-ér: Erősen módosított víztest, mely jó ökológiai állapotú és nem jó kémiai állapotú. A vízfolyás víztestre meghatározott célkitűzés: a jó potenciál fenntartandó és jó állapot elérendő.

Hortobágy-főcsatorna: Erősen módosított víztest, mely mérsékelt ökológiai állapotú és nem jó kémiai állapotú. A vízfolyás víztestre meghatározott célkitűzés: a jó állapot elérendő.

Az integrált települési stratégia kidolgozásánál kiemelt szempont, hogy illeszkedjen a VGT3-hoz. A tervezés során az integrált, vízgazdálkodás részeként kiemelt figyelmet kell, hogy kapjon a vízviszatarlás és a települési csapadékvíz-gazdálkodás. 111. a természetközeli meder kialakítása.

Olyan vízmegtartó megoldásokat kell kialakítani, ahol a zöld infrastruktúra érvényesül, mely által kedvezően befolyásolható a vizek állapota és bővülnek az Ökoszisztéma szolgáltatások, vízraktározó képesség, mely a klímaalkalmazkodás fő eszköze.

Törekedni kell a belterületi vízgazdálkodás kapcsán a burkolt felületek felváltására kisebb beruházást igénylő zöld módszerek alkalmazásával tájépítők bevonásával, mint például esőkért, amely a mesterséges, növényzettel beültetett mélyület, burkolt felület lefolyóvizeit fogadja, beszívároztatja és párologtatja.

KISZELOVICS ÉS TÁRSA KFT.

Energiagazdálkodás és energiaellátás (villamos energia, közvilágítás, gázellátás távhőellátás és más ellátórendszerek)

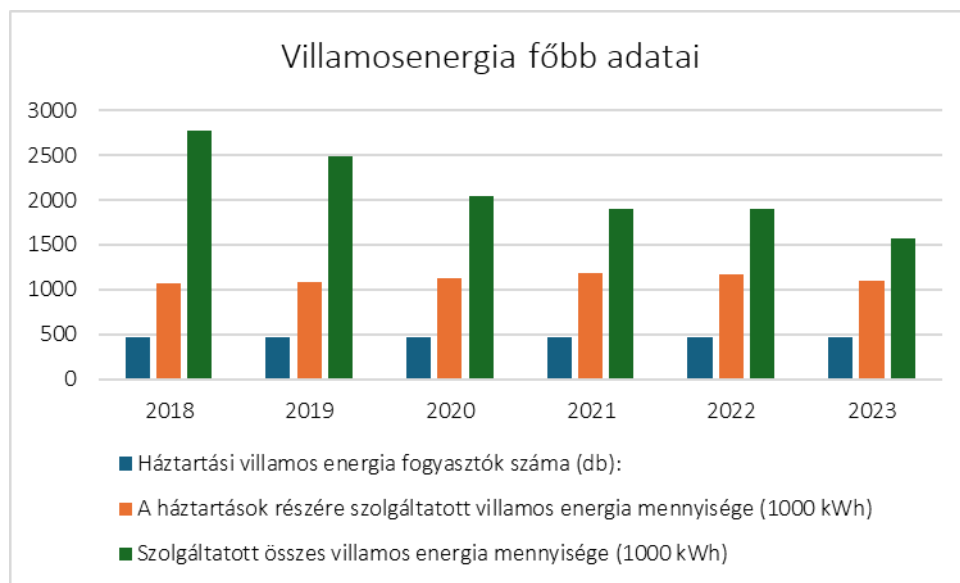
A közép feszültségű szabadvezetékek és földkábelek az OPUS TITÁSZ Áramhálózati Zrt. elosztóhálózatának részei. Ezek oldják meg közép/kisfeszültségű transzformátorokon keresztül a terület villamos energia ellátását. A meglévő közép feszültségű hálózatok alkalmasak a területek folyamatos energiaellátására. A település energiafogyasztási adatai az utóbbi években:

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Háztartási villamos energia fogyasztók száma (db):	497	491	487	485	484	479	477
A háztartások részére szolgáltatott villamos energia mennyisége (1000 kWh)	1211	1130	1113	1048	1066	1086	1100
Villamosenergia fogyasztók száma (db)	539	532	528	527	524	521	521
Szolgáltatott összes villamos energia mennyisége (1000 kWh)	3050	2482	2437	2599	2730	2708	2757

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Háztartási villamos energia fogyasztók száma (db):	475	470	466	464	464	462
A háztartások részére szolgáltatott villamos energia mennyisége (1000 kWh)	1075	1083	1132	1 187	1 171	1 102
Villamosenergia fogyasztók száma (db)	523	518	515	511	508	509
Szolgáltatott összes villamos energia mennyisége (1000 kWh)	2776	2483	2036	1 893	1 901	1 570

26. táblázat: Villamosenergia főbb adatai

(Forrás: KSH)

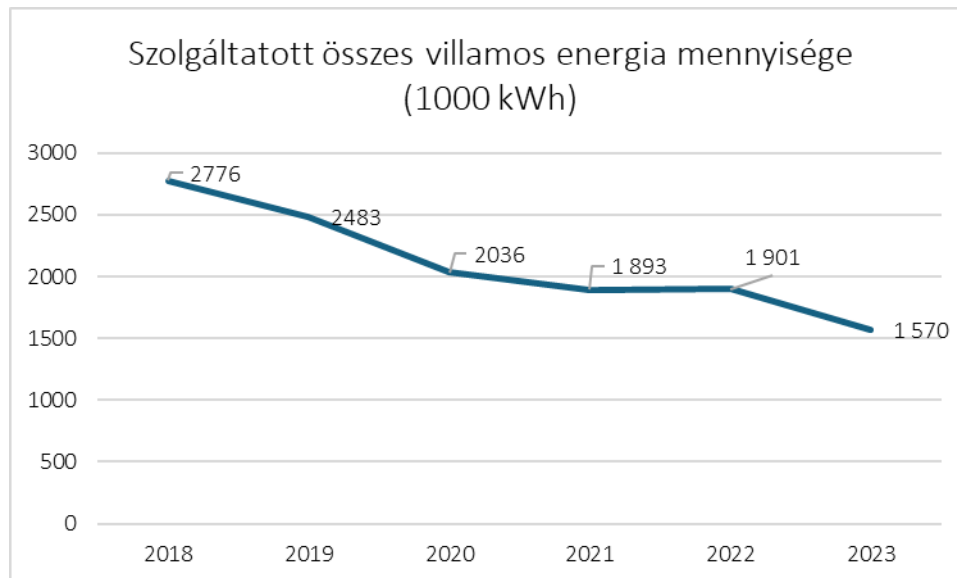
11. ábra: Villamosenergia főbb adatai

(Forrás: KSH)

Az egy fogyasztási helyre jutó villamos fogyasztás görbéje jól tükrözi a magyarországi trendet.

Jól látszik, hogy a 2008-ban kezdődő válság, főleg 2010 után a fogyasztási adatokon erősen éreztette hatását.

A gazdasági növekedés 2014. évi beindulásával (legfőképp az ipari termelés erős felfutásával) az áramfogyasztás erőteljes növekedésnek indult, aztán konszolidálódott.

12. ábra: Az egy fogyasztási helyre jutó éves villamosenergia fogyasztás

(Forrás: KSH)

A MAVIR *nettó* fogyasztás-előrejelzéseinek alapváltozata a 2015 utáni időszakra 1,1% éves növekedéssel számol 2020-ig, ezt követően 1%-os, majd 0,9%-os növekedést vár 2030-ig országosan, de ezek a számok várhatóak a településre vonatkozóan is.

A meglévő hálózatok a jövőben is alkalmasak lesznek a folyamatos energiaellátásra.

Nagyiván villamosenergia-ellátásának szolgáltatója az OPUS TITÁSZ Áramhálózati Zrt.. A település jelenlegi ellátása az egységes országos hálózati rendszerről vételezett villamos energiával biztosítva van.

Az OPUS TITÁSZ Áramhálózati Zrt. adatszolgáltatásai szerint a települést 10 db TR állomás látja el elektromos energiával. A meglévő TR állomások tovább bővíthetők. A kisebb átlagos fejlesztéseket a TR állomások jelenlegi állapotukban is elviselnek. TR cserével további bővíthetőségek hajthatók végre. Nagyobb igények kielégítésére kell újabb TR állomást telepíteni.

(A villamosenergia rendszerek és berendezések biztonsági övezetéről a következő jogszabály rendelkezik: **2/2013. (I. 22.) NGM rendelet a villamosművek, valamint a termelői, magán- és közvetlen vezetékek biztonsági övezetéről.**)

A villamos energia, mint vezetékes energiahordozó távlatban is csak világításra és technológiai célú energiaigények kielégítésére javasolható. Bár alkalmas lenne termikus célú energiaigények kielégítésére is, beruházási és üzemeltetési költségigénye miatt ilyen célú alkalmazása csak a kis teljesítményű, tartalék (időszaki kiegészítő fűtésre, vagy ahol más energiahordozó valamely okból nem alkalmazható, kizárólag a völgyidőszakban) hőtárolós fűtésre javasolható.

A közvilágítási feladatokat az OPUS TITÁSZ látja el, a felépítmény az ő tulajdonukban van, az áramszolgáltatás költségét a város fizeti.

A közvilágítás a közcélú hálózat tartóoszlopain elhelyezett lámpatestekkel van biztosítva. Nagyiván jelenlegi közvilágítása csak részben tekinthető korszerűnek.

A város közvilágítása azokon a területeken, ahol a kiefeszültségű elosztás szabadvezetékes hálózattal üzemel, többnyire a kiefeszültségű vezetéket tartó oszlopsorra szerelt lámpákkal van megoldva. Az önálló közvilágítási hálózat, a szabadvezetékes környezetben minimális.

Szem előtt kell tartani az esetleges fényszennyezés elkerülését. Ennek érdekében a lámpatesteket úgy kell elhelyezni, hogy:

- csak kizárólag a megvilágítandó felületre és annak irányába világítson.
- csak megfelelő, szükséges időszakban világítson.

Ennek érdekében megfelelő ernyőzésű és energiafelhasználású lámpákat kell elhelyezni. Ezek azok a lámpatestek, amelyek IDA (International Dark Sky Association) minősítéssel rendelkeznek. Az IDA nagyon szigorú szempontrendszer alapján választja ki azokat a világítótesteket, melyekkel teljesen fényszennyezés mentes világítás létesíthető.

Megújuló energiaforrások alkalmazása, a környezettudatos energiagazdálkodás lehetőségei:

A megvalósítandó fejlesztések során elsősorban napenergiára kell gondolni megújuló energiaforrás alkalmazásával kapcsolatban, hisz a város fekvését és egyéb adottságait is figyelembe véve, szél- vagy vízerőművek telepítése és energiatermelés céljából történő üzemeltetése nem lenne gazdaságos.

Nagyiván településen az alábbi létesítmények rendelkeznek megújuló energiaforrással:

- **Hat Szín Virág Tanóvoda**, Nagyiván Hősök tere 2.
- **Bölcsőde**, Nagyiván, Fő út 98/A.

Az önkormányzati intézmények energiahatékonysági értékelése

Új építésű, energetikailag korszerű épület:

- **Vegyes Praxisú háziorvosi rendelő és Védőnői szolgálat**, Nagyiván, Fő u. 38.

Fűtéskorszerűsítés történt az alábbi épületben:

- **Hat Szín Virág Tanóvoda**, Nagyiván Hősök tere 2.

Felújítás történt az alábbi épületben:

- **Bölcsőde**, Nagyiván, Fő út 98/A.

Az önkormányzati intézmények többségében a világítótestek elavultak, üzemeltetésük nem gazdaságos. Ezért javasoljuk azokat lecserélni LED-es lámpatestekre.

Javasoljuk ezen kívül az elektromos hálózat felújítását is.

Különös figyelmet kell fordítani a különböző intézmények térvilágításának gazdaságos működésére, tehát javasoljuk ezek alkonycapcsolóval történő működtetését, de kézi lekapcsolásra való lehetőséggel.

o. Katasztrófavédelem, a területek használatát, építési tevékenységet befolyásoló vagy korlátozó tényezők

Sugárzás védelem

Egyéb, mesterséges eredetű sugárzások

Élettani hatás szempontjából, a távvezetéknek két jellemzőjét kell figyelembe venni a villamos és a mágneses terét. A villamos térerősség nagyságát a feszültségszinten kívül egyéb körülmények is befolyásolják:

- a vezetékek föld feletti magassága
- a fázisvezetők és védővezető geometriai elrendezése
- magas objektumok pl.: fasor árnyékoló hatása jelentősen csökkenti a térerősséget
- épületek (a villamos teret 85-90%-ban leárnyékolják)

A Magyarországon érvényben lévő védőtávolság különböző feszültségszintű távvezetésektől:

- 750 kV 40 m
- 400 kV 20 m
- 220 kV 10 m
- 120 kV 5 m

Ezen védőtávolságok betartását a településrendezési eszközök és az építéshatósági engedélyezési eljárások során figyelembe kell venni. Az alacsony frekvenciás mágneses tér áthatol az épületeken és szemben a villamos térrel kiterjedt objektumoknál nem, vagy csak nagyon költségesen árnyékolható. Az alacsony frekvenciás mágneses tér ellen a legjobb védekezés a megfelelően nagy védőtávolság tartása. A sugárvédelmi szabályozásban úgynevezett alapkorlátokat és abból származtatott expozíciós határértékeket alkalmaznak. Az RF expozíció alapkorlátait mindig a fajlagosan elnyelt teljesítmény (Specific Absorption Rate, SAR) határozza meg. Ebből származtatják az ajánlásban szereplő, és mérendő(illetve mérhető) megengedhető expozíciós határértékeket W/m²-ben, mW/cm²-ben, V/m-ben vagy A/m-ben (Duchene et al. 1991., WHO 1993., ICNIPR 1996.).

Bázisállomások esetén, Magyarországon érvényben lévő egészségügyi határértékek: 900 MHz 4.500.000 μ W/m², 1800 MHz 9.000.000 μ W/m². A határértékek megállapításakor a különböző kutatási eredményeket vették alapul. A frekvencia növekedésével a behatolási mélység csökken, ezért állapítottak meg két értéket.

Napjainkban a különböző sugárzások ipari alkalmazása (orvosi diagnosztika, ipari szerkezetvizsgálatok, élelmiszeripari tartósítások) is egyre inkább elterjedt, ezek esetleges káros hatása azonban lokális.

Árvízveszélyes területek

Nagyiván település közigazgatási területén nincs TTVIZIG kezelésében lévő árvízvédelmi létesítmény, kiépített árvízvédelmi vonal.

A Hortobágyi ártéri öblözet határát a VK-3. jelű tervlapon ábrázoltuk.

Belvízveszélyes területek

Nagyiván település közigazgatási területén nincs TTVIZIG kezelésében lévő árvízvédelmi létesítmény, kiépített árvízvédelmi vonal.

Mély fekvésű területek

Nagyiván település közigazgatási területén nincs TTVIZIG kezelésében lévő árvízvédelmi létesítmény, kiépített árvízvédelmi vonal.

Árvíz és belvízvédelem

Vízrendezés, belvízvédelem

Az ide vonatkozó információk megtalálhatóak az „n. Közművesítés, elektronikus hírközlés, csapadékvíz-gazdálkodás” című fejezetben

Árvízvédelem

Nagyiván település közigazgatási területén nincs TTVIZIG kezelésében lévő árvízvédelmi létesítmény, kiépített árvízvédelmi vonal.